

**Vergadering
gemeenteraad Den Haag
gehouden op
woensdag 18 december 2024
(Geopend te 10.00 uur)**

Voorzitter: de burgemeester, mr. J.H.C. van Zanen

Griffier: drs. C.G.C.M. Blankwaard-Rombouts

Herdenking na explosie portiekflat Tarwekamp

- A. Vaststelling agenda
- B. Stad in de raad
- C. Vaststelling van de wijze van afdoening van ingekomen stukken
- D. Vaststelling van de besluitenlijst
 - D.1 Voorstel van het presidium inzake benoeming leden adviescommissies MRDH (RIS320854)
 - D.2 Voorstel van het presidium inzake benoeming leden werkgeverscommissie griffie Den Haag (RIS320626)
 - D.3 Voorstel van het college inzake kadernota begroting en verantwoording Overhead (RIS320519)
 - D.4 Voorstel van het college inzake Algemene verordening financieel beheer en beleid Den Haag 2025 (RIS320520)
 - D.5 Voorstel van het college inzake Slotwijziging programmabegroting 2024 (RIS320614)
 - D.6 Voorstel van het college inzake Verordening bedrijveninvesteringszone Buurtschap Centrum 2005 Den Haag 2025 (RIS320660)
 - D.7 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening bedrijveninvesteringszone Eigenaren Den Haag Centrum Den Haag 2025 (RIS320662)
 - D.8 Voorstel van het college inzake Cofinanciering herinrichting Hofwijkstraat (RIS320665)
 - D.9 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor omgevingsvergunning perceel nabij Madepolderweg 59C (RIS320525)
 - D.10 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor omgevingsvergunning schaatsbaan Gevers Deynootplein ter hoogte van nummer 105 (RIS320651)
 - D.11 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor omgevingsvergunning dakopbouw François Maelsonstraat 23 (RIS320688)
 - D.12 Voorstel van het college inzake het niet opheffen van de geheimhouding die is opgelegd op de businesscase rondom de investeringskosten tijdelijke invulling Haga-complex Sportlaan (RIS320845) AGENDAPUNT WORDT VERPLAATST NAAR AGENDA RAADSVERGADERING 19 DECEMBER
 - D.13 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor aanvraag omgevingsvergunning uitbouw Van Speijkstraat 97 (RIS320798)
 - D.14 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor aanvraag omgevingsvergunning Herderslaan 33 (RIS320799)
 - D.15 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor het vergroten van het restaurant Van Hogenhoucklaan 168 door het maken van een uitbouw (RIS320802)

- D.16 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor omgevingsvergunning aanbouw met dakterras Herderslaan 83 (RIS320841)
- D.17 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor omgevingsvergunning dakopbouw Pippelingstraat 72 (RIS320842)
- D.18 Voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Slachthuislaan Neherkade (RIS320399)
- D.19 Voorstel van het college inzake Beeldkwaliteitsdocument (BKD) Slachthuislaan-Neherkade (RIS320340)
- D.20 Voorstel van het college inzake BeeldKwaliteitsdocument Neherkade 1 (RIS320341)
- D.21 Voorstel van het college inzake PUK Neherkade 1 (RIS320414)

Beraadslaging over

Agendapunten E en F worden gezamenlijk besproken

- E. Voorstel van het college inzake Nota Parkeernormen Den Haag 2024 (RIS319497)
 - F. Voorstel van het college inzake Strategie Deelmobiliteit 2030 (RIS319377)
 - G. G Voorstel van het college inzake Verordening tot wijziging van de Wegsleeperverordening Gemeente Den Haag (RIS320663)
 - H. Voorstel van het college inzake participatieverordening en handboek participatie (RIS319848)
 - I. Voorstel van het college inzake Visie dienstverlening 2024-2029 (RIS319384)
 - J. Gewijzigd initiatiefvoorstel ChristenUnie-SGP: Van klant naar burger (RIS319235)
- Agendapunten K en L worden gezamenlijk besproken
- K. Voorstel van het college inzake Sportpark Escamp-I (Fase 1) (RIS320070)
 - L. Voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Zichten 2, 3 en 7 (RIS320060)
 - M. Voorstel van het college inzake Vaststelling ontwerp-bestemmingsplan Wateringse Veld Zuid 2e herziening (Bedrijfsverzamelgebouw) (RIS319001)
 - N. Voorstel van het college inzake Toekomstvisie Scheveningen Bad 2040 (RIS318444)
- Afronding debat commissie
- O. Staat van de organisatie 2024 (RIS319857)
 - P. Studentendebat
 - Q. Beantwoording raadsadres inzake controle door middel van drones (DSO/10692226)
 - R. Woonwagenbeleid / Henri Faasdreef
 - S. NAVO-top 2025
 - T. Themadebat sport
 - U. Commissiebrief inzake Verkenning van mogelijke rolnemingen voor de gemeente Den Haag in een publiek warmtebedrijf (RIS319397)

Stemmingen (incl. gestaakte stemmen raad 28 november)

De **voorzitter**. Ingevolge het Reglement van orde open ik de vergadering.

Presentielijst

Aanwezig zijn 45 leden: Ahraui (PvdA), Arp (SP), Assad (D66), Baboeram (GroenLinks), Van Basten Batenburg (VVD), Bingöl (Hart voor Den Haag), Bom (Hart voor Den Haag), Bos (GL), Van den Bos (PvdD), Butt (GroenLinks), De Vuyst (GroenLinks), Van Doorn (D66), Dubbelaar (Hart voor Den Haag), Dumoulin (VVD), Van Esch (D66), Etalle (FVD), Faïd (HSP), Gerritsen (PvdD),

Van den Goorbergh (Groep Van den Goorbergh), Groenewold (D66), De Groot (CDA), Guernaoui (Hart voor Den Haag), Hofstra (VVD), Holman (PvdA), Kaptheijns (PVV), Klokkenburg-Reedeker (CU/SGP), Mahmood (DENK), Martinez van Andel (Hart voor Den Haag), Martini (Hart voor Den Haag), Meinesz (Hart voor Den Haag), Mekers (D66), De Mos (Hart voor Den Haag), Mostert (D66), Noorlander (D66), Partiman (CDA), Peeck (VVD), De Ridder (VVD), Sewtahal (Hart voor Den Haag), Sluijs (Hart voor Den Haag), Smit (PvdD), Thepass (GL), Uduba (VVD), Verdonk (HvDH), Verduin (D66) en Çelik (DENK).

De **voorzitter**. Aangezien het vereiste aantal leden aanwezig is, kan de vergadering voortgang vinden.

Goedemorgen, allemaal, ook de mensen op de publieke tribune. Het is goed om te zien dat mensen die de afgelopen elf dagen zo enorm hebben bijgedragen, meegeleefd en beleefd hier zijn. Mensen thuis, welkom. Ik zou willen beginnen met een herdenking van de explosie van vorige week in de portiekflat op de Tarwekamp. Ik verzoek u te gaan staan.

Geachte leden van de raad, geachte aanwezigen. Elf dagen geleden trof Mariahoeve een ramp die de gehele stad uit het lood sloeg. Wat een fijn weekend had moeten zijn, werd in de vroege ochtend van die zaterdag 7 december tot een tragedie. Verschillende explosies, gevolgd door een bijzonder felle brand, veroorzaakten leed. Een rustige straat in een groene woonwijk veranderde in één klap in een tafereel dat doet denken aan een oorlogsgebied. Die aanblik staat gebrand op mijn netvlies. Zes mensen werden weggerukt uit het leven, zo maar ineens, in hun eigen huis, een plek waar je je veilig moet kunnen voelen. Ondernemers zagen hun zaak in vlammen opgaan. Het is en blijft niet te bevatten. Met mens en macht is door de brandweer keihard gewerkt om mensen uit de puinhopen te redden en de slachtoffers te bergen. Diep respect heb ik voor iedereen die betrokken was bij dit werk, dat niet alleen zwaar en emotioneel belastend was, maar ook zeker niet zonder gevaar.

Vijf mensen overleefden, o wonder, deze ramp. Vier van hen moesten worden opgenomen in het ziekenhuis. De impact van de ramp is moeilijk te bevatten, zoveel mensen zijn erdoor geraakt. De omgekomen slachtoffers laten gezinnen, families, partners, klasgenoten, vrienden en collega's achter in rouw en ontredde. Sommigen van hen zijn alles kwijt: hun huis met inboedel en een of meer geliefden of hun zaak. Wie vindt de woorden om hun verdriet te beschrijven? De trieste conclusie is dat er veel meer levens zijn geraakt dan die van de zes dodelijke slachtoffers alleen. De uit de puinhopen geredde overlevenden wacht een periode van herstel waar ze veel fysieke en mentale kracht voor op zullen moeten brengen. En dan zijn er natuurlijk ook de huishoudens die op stel en sprong hun huis moesten verlaten en nu in een tijdelijke woning zijn ondergebracht of die op zoek moesten naar nieuwe bedrijfsruimte.

Nog maar nauwelijks bijgekomen van de schok hebben ze vervolgens van alles te regelen, bijvoorbeeld met de verzekering. Maar ook bij omwonenden die geen schade hebben geleden, hakten de gebeurtenissen van 7 december er diep in. Dat heb ik ook gemerkt tijdens de vele gesprekken die ik de afgelopen dagen op verschillende momenten heb gevoerd en ook van plan ben te blijven voeren.

Heel Den Haag leeft mee met iedereen die getroffen is. Ook velen van u, leden van de raad, hebben langs verschillende wegen hun medeleven uitgesproken, iets wat zeer is gewaardeerd. Wat mij, en met mij heel veel andere mensen, ook diep heeft getroffen, dat zijn de hulpacties die zijn opgezet, om te beginnen in Mariahoeve zelf, met de Lichtpuntjes van Mariahoeve als lichtend voorbeeld. Maar ook uit andere delen van de stad kwam en komt er hulp. Het is alsof er een warme deken vanuit Mariahoeve en de rest van Den Haag over de getroffen mensen is uitgespreid. Dat is iets waar we troost uit kunnen putten en trots op mogen zijn. Als gemeente zullen we iedereen die hulp nodig heeft, inwoners en ondernemers, bijstaan met raad en daad. Ik heb het eerder in deze zaal gezegd in de commissie Bestuur: we laten niemand los voordat zij of hij weer op eigen benen kan staan.

Gelukkig zijn dankzij het voortvarende werk van de politie inmiddels vier verdachten gearresteerd, die afgelopen vrijdag zijn voorgeleid. Laten we hopen dat het recht zal zegevieren en dat

de verantwoordelijken zullen worden gestraft en dat hiermee ook een volgende stap is gezet naar de beantwoording van een vraag waarmee de direct getroffenen, de omwonenden, maar ook u en ik en vele anderen zitten: wat is de toedracht van de explosies?

Hoe groot deze misdaad ook is, met elkaar zijn we sterker. Dat heeft Mariahoeve de afgelopen dagen dubbel en dwars bewezen. Laten we dat vasthouden, want het is die saamhorigheid die Mariahoeve en ons allemaal de kracht geeft om het leven weer op te pakken en verder te gaan, met oog voor elkaar en met de slachtoffers van 7 december in ons hart.

Mag ik u verzoeken een moment stilte in acht te nemen ter nagedachtenis van de slachtoffers van 7 december?

(De aanwezigen nemen staande een minuut stilte in acht)

De **voorzitter**. Dank u wel. De vergadering is een kwartier geschorst.

De vergadering wordt van 10.08 uur tot 10.25 uur geschorst.

De **voorzitter**. Geachte leden van de raad. Ik open uw vergadering van woensdag 18 december 2024. We gaan toch maar over tot de orde van de dag, hoe ingewikkeld dat ook is. Welkom, mensen op de publieke tribune. Welkom, mensen thuis.

Meneer Van den Goorbergh heeft aangegeven vanavond na de dinerpauze aanwezig te zijn. Mevrouw Bos is overdag afwezig en sluit mogelijk pas in de avond aan; we wensen haar beterschap. Ook de heer Mahmood is later aanwezig.

Ik vraag graag uw aandacht voor onze vergaderafspraken. We vergaderen via de voorzitter. Vandaag ben ik dat of is meneer Sluijs dat; we wisselen elkaar af. Ik verzoek u om eventuele overige gesprekken buiten de vergaderzaal te voeren, zodat we straks de sprekers maar ook elkaar in het debat goed kunnen horen en verstaan. Het debat is, zoals u in Den Haag gewend bent, stevig op de inhoud, maar niet gericht op de persoon. Voor de sprekers zeg ik voor alle zekerheid dat ze hun bijdragen leveren zoals we dat hebben afgesproken: na drie minuten is het klaar. En wilt u raads- of collegeleden alstublieft niet bij hun voornaam aanspreken? Het is ook niet toegestaan om namen van ambtenaren te noemen. We hebben ook afgesproken dat vanaf de tribune geen blijken van instemming of afkeuring wenselijk zijn. Aanwezigheid in de raadzaal is voorbehouden aan de raadsleden. We zullen zo goed mogelijk op deze afspraken toezien.

Alle stemmingen zijn aan het einde van de vergadering, waarna er ook nog gelegenheid zal zijn om stemverklaringen af te leggen. Met de fractievoorzitters heb ik afgesproken om de vergadering uiterlijk om 0.00 uur af te sluiten, inclusief de stemmingen.

Aan de orde is:

A. Vaststelling agenda.

De **voorzitter**. Ik spreek de toverformule langzaam uit: kunt u instemmen met de agenda?

Rita Verdonk (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Ik wil voorstellen om punt D.12, het voorstel van het college inzake het niet opheffen van de geheimheffing die is opgelegd voor de businesscase rondom de investeringskosten tijdelijke invulling Haga-complex Sportlaan, van de besluitenlijst te halen en morgen op de agenda te laten terugkomen.

De **voorzitter**. Bij agendapunt D, de vaststelling van de besluitenlijst, staat D.12. Mevrouw Verdonk stelt voor om dat naar de agenda van morgen te verplaatsen. Is dat akkoord? Dat is akkoord.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Hart voor Den Haag is zoals bekend van oordeel dat het lopende de procedure inzake het referendum en de uitwerking van de motie Parkeerregime in Zuidwest onlogisch en onacceptabel is om nu deze twee agendapunten te behandelen. Dat betekent dat wij niet zullen deelnemen aan het debat over deze twee punten en ons ook zullen onthouden van stemmen over de agendapunten E en F.

De **voorzitter**. Bij de beraadslagingen worden de agendapunten E en F, die gaan over de Nota Parkeernormen en de Strategie Deelmobiliteit, gezamenlijk besproken. U heeft daarover zojuist medegedeeld wat u heeft medegedeeld; punt.

De agenda wordt aldus gewijzigd vastgesteld.

Aan de orde is:

B. Stad in de raad.

De **voorzitter**. Er zijn vier sprekers aangemeld. Ik begin met A. van Oorschot, die spreekt over het voorstel inzake Sportpark Escamp-I.

De heer **Van Oorschot** (K). Goedemorgen. Fijn dat u besloot om het bestemmingsplan Zichten 2, 3 en 7 te bespreken in samenhang met de plannen voor Sportpark Escamp, want beide grenzen aan elkaar met de ecologische zone, waarover wij ons als AVN zorgen maken, vooral wat de breedte betreft. We bepleiten een robuuste, vitale, aaneengesloten en grote groenblauwe zone met bloemrijke natuurvriendelijke oevers, weide en struwelen, die wat ons betreft bovendien 50 meter breed is. Maar zelfs 20 meter wordt niet gehaald. En waarom krijgt de ecologische zone niet de functie natuur, die andere waarden dan natuurwaarden uitsluit?

We waarderen met name dat in de wiggen en aan de buitenzijde langs de ecozone bomen en struiken worden toegevoegd, dat de wiggen een op ecologie en biodiversiteit gericht beheer zullen krijgen en dat waar mogelijk natuurvriendelijke oevers worden toegevoegd. Dat is mooi, maar we missen de aansluiting van het groen op de bebouwing. Dat blijft ons zorgen baren, maar daar kom ik graag in de volgende ronde bij Zichten 2, 3 en 7 nader op terug.

De **voorzitter**. Wij verheugen ons daarop. Nu komen er twee sprekers over het voorstel inzake de vaststelling van het bestemmingsplan Zichten 2, 3 en 7.

De heer **Drijver** (L). Goedemorgen. Op 11 november kregen we een mail naar aanleiding van een zienswijze die we in januari dit jaar hebben ingediend over het ontwerpbestemmingsplan Escher Gardens. In dat mailtje berichtte de DSO ons dat de DSO verwacht de raad in het eerste kwartaal van 2025 te informeren met de reactie op de ingediende zienswijzen. De wetgever heeft een maximale termijn van twaalf weken vastgesteld waarbinnen het college een raadsvoorstel aan u moet voorleggen. Voor dat bestemmingsplan, een bestemmingsplan met 31 pagina's en regels, liep die termijn af op 18 april dit jaar. Het commentaar van de DSO was dat heel 2024 is gebruikt om het inderhaast ingediende ontwerpbestemmingsplan integraal te herschrijven, maar daar mogen we geen zienswijze meer over voorleggen aan u. Voor dit ontwerpbestemmingsplan Zichten 2, 3 en 7, met 25

pagina's en regels, liep die twaalfwekentermijn meer dan een halfjaar geleden af, op 2 mei 2024. Ook hier zijn er veel ambtelijke wijzigingen plus de wijzigingen naar aanleiding van de ingediende zienswijzen. Niemand van u heeft een goed overzicht over waar u straks uw goedkeuring aan hecht; ook uw wethouder heeft dat overzicht niet. De wet stelt geen sancties op de overschrijding van die termijnen, maar de Hoge Raad verbindt eisen aan de motivering van die overschrijding. Dat wordt nog wat.

We hebben u op 10 oktober een uitgebreide brief gestuurd met betrekking tot de namens u geschreven beantwoording van zienswijzen. In opmerkelijke gevallen hebben de DSO en het college vragen onbeantwoord gelaten. We zien daarin juridische tekortkomingen. We mochten van de DSO of het college verder niets vernemen. Uw hoorzitting had het karakter van een inspraakronde, maar anders dan de wetgever verlangt was er voor u geen vraag- en antwoordprocedure mogelijk met de verantwoordelijke diensten en de indieners van de zienswijzen. Zichten 2, 3 en 7 is een postzegelbestemmingsplan dat een bouwplan juridisch mogelijk maakt, maar dat niemand inzicht geeft in de wijze waarop uw structuurvisie in bestemmingsplannen en omgevingsplannen geborgd wordt. Het is geen ruimtelijke ordening. De DSO en het college zetten u telkens in een tijdsklem om te tekenen bij het kruisje. We willen immers allemaal goede bouwplannen, maar waar blijft uw bestuurlijke vernieuwing bij de DSO?

De voorzitter. Ik kijk weer naar meneer Van Oorschot. U bent er weer, sneller dan ik dacht.

De heer Van Oorschot (L). Ja, daar ben ik weer. Ik heb u al gezegd dat wij ons zorgen maken over de aansluiting van de natuur op de bebouwing, de ecologische verbinding en de Hengelolaan, waar ik straks verder op in wil gaan. Zorg voor een goede aansluiting, integreer natuur op en om hoogbouw, sluit gebiedsontwikkeling met hoogbouw aan op het bestaande groene netwerk van de stad en maak er een aanvulling op het stedelijk ecosysteem van. Die aansluiting is belangrijk. Dat wil ik illustreren aan de hand van de Hengelolaan. Waarom worden daar bomen weggehaald voor de herinrichting van de openbare ruimte? Men wilde juist de groenstructuur verbeteren. Dat doe je toch niet door bomen weg te halen? De AVN vindt dat dit niet kan. Je moet dat doen door natuurwaarden te behouden, inclusief de aanwezige bomen. Ondanks goede voornemens moeten volgens de BEA veel bomen worden gekapt. Door herschikking van bouwvolumes kan die verbinding verbeterd worden. Het is belangrijk om bij de uitwerking de voorstellen in de BEA voor het behoud van bomen te volgen. Dit betekent voor het ontwerp van gebouwen dat de gebouwen zo moeten worden gerangschikt dat de aansluiting op het groen en volwassen bomen optimaal is, dat de bovenste laag iets terug moet gelegd zodat terrasserings ontstaat en dat materiaalkeuzes moeten worden voorgelegd voor de gevelwanden, zoals bijvoorbeeld in het PUK voor MeLeCo gedaan is. We pleiten ervoor om het materiaal zo te kiezen dat dat gunstig is voor de ontwikkeling van flora en fauna. Dat heb ik al eerder gezegd, maar daar wil ik nog even naar verwijzen. Ik dank u zeer voor deze gelegenheid.

De voorzitter. De laatste inspreker, J.S. de Boer, spreekt over de commissiebrief Verkenning van mogelijke rolnemingen voor de gemeente Den Haag in een publiek warmtebedrijf.

De heer De Boer (U). Voorzitter. Ik sta hier namens elf bewonersinitiatieven in de energietransitie in Den Haag en namens Energie Samen Zuid-Holland, een overkoepelende coöperatie die bewonersinitiatieven en andere coöperaties steunt.

Wij hebben begrepen dat er vandaag een motie wordt ingediend om sleutelfiguren bij bewonersinitiatieven in de warmtetransitie in staat te stellen hun werk te doen. De strekking van de motie hebben we besproken met Energie Samen Zuid-Holland om te beoordelen of de motie iets aan de orde stelt waar wij, bewonersinitiatieven, en Energie Samen iets mee zouden moeten doen vanuit

onze eigen positie en verantwoordelijkheid. De uitkomst van dat overleg is dat de motie een belangrijk voorstel tot nadere uitwerking van de actielijn betreft en aanleiding geeft om vandaag in te spreken en het belang hiervan onder uw aandacht te brengen. Dit inzicht is door tussenkomst van Duurzaam Den Haag gedeeld met de Haagse bewonersinitiatieven. Ondanks de korte tijd die er was om te reageren, hebben in totaal elf bewonersinitiatieven laten weten dat ik nu ook namens hen mag inspreken.

De Actielijn bewonersinitiatieven voorziet, kort samengevat, in expertise, steun en financiering van kosten van bepaalde ingekochte interne (binnen de gemeente) en/of externe diensten, bijvoorbeeld onderzoekbureaus die worden ingeschakeld. De actielijn voorziet niet in financiële tegemoetkoming voor de inspanningen van sleutelfiguren van bewonersinitiatieven, terwijl er toch heel veel van die sleutelfiguren wordt gevraagd; kijk maar naar de criteria en voorwaarden die de Actielijn bewonersinitiatieven noemt. Bovendien zijn die sleutelfiguren niet in hun eigen belang aan het werk, maar dienen zij een maatschappelijk belang. Ik schets even de situatie waarin zij verkeren. De opgave is groot, nieuw en complex. De kwaliteitseisen die aan de sleutelfiguren worden gesteld, zijn hoog. De vereiste tijdsbesteding is fors. De verantwoordelijkheden zijn groot. De taak is veelomvattend, bijvoorbeeld inclusief begrijpelijke vereisten ten aanzien van kennisdeling en replicerbaarheid. Maar daar staat dus niks tegenover qua financiële tegemoetkoming voor deze sleutelfiguren. En dan heb ik het nog niet gehad over de vele uren die zitten in de deelname aan verschillende gemeentelijke werkgroepen op het vlak van communicatie, routeplan/adreszoeker, warmtepompen in portiekwoningen of de backoffice-deal.

In de praktijk betekent dit voor ons dat het moeilijk is om mensen te vinden die bereid zijn om tijd te maken om taken op zich te nemen en dat de groep waaruit we kunnen putten beperkt is, waardoor niet wordt voldaan aan diversiteit.

De **voorzitter**. Dank u wel. Uw tijd zit erop.

Geachte leden van de raad, ik heb een novum. Ik zou het volgende willen voorstellen. Gisteravond hebben we de agenda gewijzigd. Op verzoek van een van de leden van de raad komt morgen Spelen in de Stad aan de orde, maar er zou een spreker zijn, meneer Van Klink; hij zit daar. Officieel mag het niet, want het staat niet op de agenda, maar ik heb begrepen dat hij morgen niet kan. Ik wijk af van het Reglement van Orde; u weet dat ik dat niet graag doe, maar ik stel voor dat meneer Van Klink zijn verhaal houdt en dat hij dan morgen op televisie kijkt hoe het is afgelopen. Meneer Van Klink, gaat uw gang. Het gaat over Spelen in de Stad.

De heer **Van Klink**. Goedemorgen, raad en voorzitter. Ik hoorde van een prachtig voorstel, Spelen in de Stad. Dit juich ik natuurlijk van harte toe, maar ik doe een dringende oproep: het zijn mooie plannen, maar zorg eerst dat er urgent en achterstallig onderhoud wordt uitgevoerd en dat plannen worden gerealiseerd in de praktijk.

Mijn naam is Richard van Klink. Ik ben directeur van basisschool de Triangel aan het Meester de Bruinplein in de Schilderswijk-Oost. Ik ben hier samen met Özlem Karademir, lid van de oudergeleding MR, wijkbewoner en toevallig ook mijn collega. Ik sta met mijn voeten in de klei, of eerder: op gevaarlijk wankelende stoeptegels die omhoogkomen. Het Meester de Bruinplein, waar onze school aan ligt, wordt volop gebruikt door onze leerlingen. Wij delen met u het belang van buiten bewegen en samenspel. Professionals verzorgen dan ook tijdens de overblijftijd bij ons sportactiviteiten met de kinderen.

Het Meester de Bruinplein is niet alleen voor de leerlingen van onze school van belang; het plein heeft een brede maatschappelijke functie. Denk aan fietslessen voor volwassenen. Er is een speltheek en op het plein organiseert het clubhuis regelmatig sportactiviteiten en buurtfeesten. Ook wordt er gesport door de oudere jeugd: voetbal en basketbal. Maar al jaren is het Meester de Bruinplein aan het verloederen. Omhoog wortelende bomen zorgen voor gevaarlijke situaties. Schade

door vandalisme wordt niet netjes opgeknapt. Er wordt een verkeerde kleur aangebracht of een kapot speeltoestel wordt simpelweg niet teruggeplaatst. Al jaren zijn wij in contact met de gemeente over het feit dat het plein moet worden aangepakt, maar het is een ingewikkeld contact: het is onduidelijk wie de regie heeft en of er überhaupt regie is. Er zijn data toegezegd waarop het plein opgeknapt zou zijn, maar in de tussentijd is er niets gedaan om de veiligheid te verbeteren. Ik snap dat niet; wij snappen dat niet. Waarom bij andere pleinen wel? Heeft het Meester de Bruinplein of deze buurt geen prioriteit? Zelfs na een ongeval met een leerling waarmee wij naar het ziekenhuis moesten, kregen wij geen serieuze reactie. We rammelen veelvuldig aan de poort van de gemeente, maar we krijgen geen toezeggingen. We worden er radeloos van. Na onze eerste poging om u te benaderen lijkt er beweging te komen. Ik wil dan ook namens de leerlingen de politieke partijen bedanken die daartoe actie hebben ondernomen.

Maar deze beweging betekent nog niet dat er vertrouwen is bij de school en de omwonenden dat er nu wordt doorgepakt. Deze week zijn er wel hekken geplaatst op het plein. Nu mogen wij het grootste deel van het plein, waar we in deze toestand al jaren op spelen, gewoonweg niet meer gebruiken. Dezelfde hekken hebben overigens alweer voor een ongeval gezorgd, waarbij hechtingen geplaatst moesten worden. Het lijkt misschien dat er nu iets gebeurt aan het plein, maar we zijn er echt niet gerust op. Het feit dat er geen projectleider is en ook nog geen aannemer om het plan uit te voeren, geeft mij het gevoel dat dit nog heel, heel lang gaat duren. We hebben niks aan woorden; we hebben iets aan actie.

Wij willen uw partner zijn met goed en degelijk onderwijs, met beweging en samenspel. Daar doen wij alles aan. Een plein kunnen wij echter niet regelen, maar u wel. Vandaar deze oproep vandaag aan u.

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Van Klink; ik denk dat ik meester Van Klink moet zeggen. Daarmee zijn we gekomen aan het eind van dit agendapunt.

C. Vaststelling van de wijze van afdoening van ingekomen stukken.

De raad heeft hieromtrent beslist zoals hierna bij elk nummer is aangegeven.

Raadsadressen

Nr.	Afzender en onderwerp	Voorstel afdoening	Kopie antwoord
1	Belanghebbenden d.d. 24 november 2024 inzake tram Goudenregenstraat (10825861)	In handen van het college van B en W	commissie Leefomgeving
2	Stichting Buurtontwikkeling en Multimedia d.d. 27 november 2024 inzake verwerven nieuwe locatie SBM (10832310)	In handen van het college van B en W	commissie Samenleving
3	JCDecaux Nederland B.V. d.d. 3 december 2024 inzake APV verbod fossiele reclame (10832342)	In handen van het college van B en W	commissie Bestuur
4	Belanghebbenden d.d. 5 december 2024 inzake heropening Pizza City Prins Willemplein Scheveningen (10832445)	In handen van het college van B en W	commissie Bestuur
5	Belanghebbende d.d. 12 december 2024 inzake fietsslotsen doorgeknipt ivm werkzaamheden fietsparkeerplekken (10836023)	In handen van het college van B en W	commissie Leefomgeving
6	Belanghebbende d.d. 12 december 2024 inzake parkeerapp Yellowbrick (behoort bij 10819496)	In handen van het college van B en W	commissie Leefomgeving

7	Bomenstichting Den Haag d.d. 13 december 2024 inzake vergunning bomenkap (10836693)	In handen van het college van B en W	commissie Leefomgeving
8	Belanghebbende d.d. 15 december 2024 inzake onderdoorgang Trekvljetbrug en het no-regret-pakket (10837273)	In handen van het college van B en W	commissie Leefomgeving

Nr.	Verzoek om toestemming raad op Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Haaglanden 2025	Voorstel afdoening
1	Veiligheidsregio Haaglanden d.d. 11 december 2024 (10836078)	Aan het college van B en W is verzocht om een voorstel aan de raad

Ter kennisnemingen

Nr.	Afzender en onderwerp	Voorstel afdoening
1	Actiz d.d. 25 november 2024 inzake Handreiking Kansrijk Partnerschap voor jeugd en gezin (10825947)	Voor kennisgeving aannemen
2	Turks-Islamitische Culturele Stichting Den Haag d.d. 26 november 2024 inzake Wijkoverleg Transvaal en Groente- en Fruitmarkt (10828047)	Voor kennisgeving aannemen
3	Stichting Hart voor Meijendel d.d.26 november 2024 inzake aangepaste statusaanvraag Nationaal Park Hollandse Duinen (10828070)	Voor kennisgeving aannemen
4	Stichting HoutrookVrij d.d. 26 november 2024 inzake informatie ter ondersteuning Beleidsontwikkeling Houtstook en Omgevingswet (10828104)	Voor kennisgeving aannemen
5	De Buurt Bestuurt d.d. 27 november 2024 inzake artikel NRC stadsdeel Laak (10828125)	Voor kennisgeving aannemen
6	Belanghebbende d.d. 27 november 2024 inzake invoering betaald parkeren in Ypenburg (10828162)	Voor kennisgeving aannemen
7	Belanghebbende d.d. 26 november 2024 inzake parkeren (10828169)	Voor kennisgeving aannemen
8	GR GGD en VT Haaglanden d.d. 28 november 2024 inzake aanbieding Tweede Bestuursrapportage 2024 (10828188)	Voor kennisgeving aannemen
9	Belanghebbende d.d. 25, 26, 27 en 28 november 2024 inzake parkeervergunningen Hofbadtoren (behoort bij 10825434)	Voor kennisgeving aannemen
10	Belanghebbende d.d. 5 december 2024 inzake De Trekvljetonderdoorgang: een dure fout in het no-regret-pakket? (10832904)	Voor kennisgeving aannemen
11	Belanghebbende d.d. 9 december 2024 inzake afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State (10835348) en 12 december 2024 (10835348 behoort bij)	Voor kennisgeving aannemen
12	Centraal Meldpunt Nederland d.d. 9 december 2024 inzake geframed na bezwaarschrift – NCTV (10835944)	Voor kennisgeving aannemen
13	Belanghebbende d.d.13 december 2024 inzake negatief beoordelen van een subsidieaanvraag (10836717)	Voor kennisgeving aannemen

14	Vereniging Vrienden van Den Haag d.d. 14 december 2024 inzake navigatiesysteem participatieverordening kan nog op 3 punten beter (10836729)	Voor kennisgeving aannemen
----	---	----------------------------

Aan de orde is:

D. Vaststelling van de besluitenlijst.

D. Vaststelling van de besluitenlijst

- D.1 Voorstel van het presidium inzake benoeming leden adviescommissies MRDH (RIS320854)
- D.2 Voorstel van het presidium inzake benoeming leden werkgeverscommissie griffie Den Haag (RIS320626)
- D.3 Voorstel van het college inzake kadernota begroting en verantwoording Overhead (RIS320519)
- D.4 Voorstel van het college inzake Algemene verordening financieel beheer en beleid Den Haag 2025 (RIS320520)
- D.5 Voorstel van het college inzake Slotwijziging programmabegroting 2024 (RIS320614)
- D.6 Voorstel van het college inzake Verordening bedrijveninvesteringszone Buurtschap Centrum 2005 Den Haag 2025 (RIS320660)
- D.7 Voorstel van het college tot vaststelling van de Verordening bedrijveninvesteringszone Eigenaren Den Haag Centrum Den Haag 2025 (RIS320662)
- D.8 Voorstel van het college inzake Cofinanciering herinrichting Hofwijkstraat (RIS320665)
- D.9 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor omgevingsvergunning perceel nabij Madepolderweg 59C (RIS320525)
- D.10 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor omgevingsvergunning schaatsbaan Gevers Deynootplein ter hoogte van nummer 105 (RIS320651)
- D.11 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor omgevingsvergunning dakopbouw François Maelsonstraat 23 (RIS320688)
- D.12 Voorstel van het college inzake het niet opheffen van de geheimhouding die is opgelegd op de businesscase rondom de investeringskosten tijdelijke invulling Haga-complex Sportlaan (RIS320845) (agendapunt wordt verplaatst naar agenda raadsvergadering 19 december)
- D.13 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor aanvraag omgevingsvergunning uitbouw Van Speijkstraat 97 (RIS320798)
- D.14 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor aanvraag omgevingsvergunning Herderslaan 33 (RIS320799)
- D.15 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor het vergroten van het restaurant Van Hogenhoucklaan 168 door het maken van een uitbouw (RIS320802)
- D.16 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor omgevingsvergunning aanbouw met dakterras Herderslaan 83 (RIS320841)
- D.17 Voorstel van het college inzake Verzoek om bindend advies voor omgevingsvergunning dakopbouw Pippelingstraat 72 (RIS320842)

- D.18 Voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Slachthuislaan Neherkade (RIS320399)
- D.19 Voorstel van het college inzake Beeldkwaliteitsdocument (BKD) Slachthuislaan-Neherkade (RIS320340)
- D.20 Voorstel van het college inzake BeeldKwaliteitsdocument Neherkade 1 (RIS320341)
- D.21 Voorstel van het college inzake PUK Neherkade 1 (RIS320414)

De **voorzitter**. U weet dat agendapunt D.12 is afgevoerd en naar morgen is verschoven.

De voorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

De **voorzitter**. Ik geef gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Voorzitter. De fractie van Hart voor Den Haag wenst geacht te worden tegen voorstel D.5 te hebben gestemd.

De **voorzitter**. De fractie van Hart voor Den Haag wordt op haar verzoek aantekening verleend dat zij geacht wenst te worden tegen voorstel D.5 te hebben gestemd.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. Ik zou toch een klein puntje van orde willen maken, omdat het zojuist heel snel ging bij het vaststellen van de agenda. Ik dacht er nog even over na en volgens mij hebben wij als raadsleden ongeveer een stemplicht en moet je een heel zwaarwegende reden hebben voor het onthouden van stemming, zoals een persoonlijk belang dat in het spel is. Ik zou dus willen vragen om dit goed uit te zoeken voor de stemmingen van vanavond.

De **voorzitter**. We zullen het netjes uitzoeken. Ik heb gehoord wat u zegt. Ik heb ook gehoord wat de fractie van Hart voor Den Haag heeft gezegd. We zullen een korte aantekening daarvoor maken. Dank u wel dat u ons in de gelegenheid stelt om dat te doen en dat we ver van tevoren zijn gewaarschuwd. Dat is zeer charmant; dank u zeer.

Aan de orde is:

E. Voorstel van het college inzake Nota Parkeernormen Den Haag 2024 (RIS319497).

F. Voorstel van het college inzake Strategie Deelmobiliteit 2030 (RIS319377).

De **voorzitter**. Deze agendapunten worden gezamenlijk besproken. We gaan aan het eind van de vergadering natuurlijk wel apart over beide voorstellen besluiten.

De beraadslaging wordt geopend.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Voorzitter. Dank voor uw warme woorden van zojuist over de Tarwekamp.

GroenLinks Den Haag is al lange tijd een warm voorstander van het concept deelmobiliteit. Waarom? De belangrijkste redenen zijn het ruimtegebrek dat we nu eenmaal hebben in Den Haag, het sneller schoner maken van het Haagse wagenpark en de stimulans die uitgaat van een gedeelde auto om ook eens de benenwagen, de fiets of het openbaar vervoer te nemen. Het is net dat kleine

drempeltje extra: heb ik echt een auto nodig voor de volgende verplaatsing? Randvoorwaarde is dat we als gemeentebestuur ook hier blijven kijken of de betaalbaarheid van deze vorm van mobiliteit gesteund en gegarandeerd kan worden; daar kom ik straks nog op terug. Het mooiste voor mijn fractie is als het autodelen in coöperatief verband of groepsverband gebeurt. Dat gebeurt ook veel in Den Haag; dat is iets om trots op te zijn. Het levert dan ook nog eens op dat mensen in de buurt elkaar leren kennen en samen zaken organiseren rond de auto. Het toppunt is voor ons als deze coöperaties ook gelinkt zijn aan de energiecoöperaties, zoals gebeurt in de Vruchtenbuurt. U hoort het: er gebeuren goede dingen op het punt van autodelen in Den Haag.

Uit gesprekken van GroenLinks met coöperaties en groepen in Den Haag blijkt dat juist in de opstartfase het startkapitaal weleens een obstakel kan zijn. Parkeerplaatsen kunnen we inmiddels relatief snel regelen in Den Haag. Bij laadpalen is dat al ietsje ingewikkelder - iets met netcongestie - maar voor groepen en coöperaties is de grootste vraag: hoe komen we aan een eerste auto? De wethouder heeft gezegd nog terug te komen met een evaluatie van de huidige subsidieregeling. We zullen die afwachten, maar we gaan ervan uit dat die evaluatie aandacht besteedt aan dit obstakel. Eventuele verdere voorstellen van onze kant die we in de commissie hebben genoemd over leningen, revolverende fondsen en dergelijke, bewaren we tot dan.

Tot slot de parkeernormen. In mijn voorbereiding op dit debat en daarna ook in de commissie hadden we een discussie over parkeren op eigen terrein voor sociale woningen. Dat blijkt een verrassend verwarrend terrein te zijn, maar de voorlopige conclusie is dat we als gemeente weinig grip hebben op die prijzen. Mijn fractie staat daarom onder de motie die de SP hierover straks zal indienen; ik weet dat dat ongemakkelijk is.

De **voorzitter**. Dank u wel voor uw medeleven.

Leonie Gerritsen (PvdD). Voorzitter. De hoeveelheid buitenruimte is schaars en wordt schaarser. Ruimte is nodig voor mens en dier om in te leven, te wandelen, bomen te planten, te ontmoeten en te spelen. Het is zonde om die ruimte vol te proppen met vervoersmiddelen die het grootste gedeelte van de tijd stilstaan en ruimte innemen. De Partij voor de Dieren ziet een toekomst waarin fiets, ov en deelfervoer de norm zijn en de privéauto er alleen is voor hen die echt niet zonder kunnen.

Een van de doelen van het parkeerbeleid is dat de beschikbare fysieke ruimte leidend wordt, maar toch leggen we parkeervakken steeds langer en breder aan om mee te bewegen met steeds breder wordende auto's. Die trend zet zich al jaren voort en zorgt voor steeds meer problemen. Dit kost extra vierkante meters per auto. In een parkeerstrook waar voorheen vijftien kleine auto's zouden passen, kunnen er nu nog tien. Dat betekent ook dat vijf mensen hun auto niet meer kwijt kunnen. CROW waarschuwt dat het vergroten van parkeerplaatsen een aanzuigende werking heeft op grotere auto's. Hoe kunnen we hier als Den Haag op sturen? De wethouder heeft al aangekondigd dat zal worden onderzocht of grotere auto's meer belast zouden kunnen worden omdat zij meer ruimte innemen in de openbare ruimte, maar wat kan er nog meer, bijvoorbeeld via de APV, landelijk of via andere inventieve methodes?

Om grip te houden op de groei, dient mijn fractie de motie Stuur op grootte in, die het college verzoekt in het onderzoek naar het belasten van grotere auto's ook mee te nemen wat het effect is op de stad van steeds groter wordende auto's en wat voor middelen er zijn om hierop te sturen.

Daarnaast zegt mijn fractie al lange tijd dat er onderscheid gemaakt moet worden tussen deelfervoer en huurvervoer. De twee verdienen namelijk een verschillende aanpak, verschillende doelstellingen en ook een ander type inzet vanuit de gemeente. Joris Wijsmuller van de Haagse Stadspartij zette zich daar al voor in, maar met deze strategie wordt extra duidelijk hoe verwarrend het is om alle vormen van niet-privévervoer op één hoop te gooien. Daarom een motie die ik indien met mevrouw Holman van de PvdA en die het college verzoekt waar nodig in de tekst van de Strategie

Deelmobiliteit 2030 duidelijker onderscheid te maken tussen coöperatief deelvervoer en commercieel deelvervoer, inclusief heldere doelstellingen, en in communicatie naar bewoners ook helder onderscheid te maken tussen deze twee vormen van vervoer.

De Partij voor de Dieren is voorstander van coöperatief deelvervoer, maar voor veel mensen is dit nieuw, en onbekend maakt onbemind. Zeker op locaties waar bewoners geen parkeervergunning kunnen krijgen, kan coöperatief deelvervoer, dus met je burens, een uitkomst bieden voor mensen die af en toe een auto of bakfiets nodig hebben. Toch komt dit nauwelijks van de grond, mede omdat nieuwe bewoners in nieuwe gebouwen nog niet zo georganiseerd zijn. Daarom wil ik de wethouder vragen om regelmatig, bijvoorbeeld jaarlijks, bewonersbijeenkomsten te organiseren teneinde coöperatief deelvervoer te stimuleren. Zou hij dat willen toezeggen?

Tot slot wil mijn fractie benadrukken dat zowel huurvervoer als deelvervoer nooit ter vervanging mag worden ingezet van goed ov.

De **voorzitter**. Door mevrouw Gerritsen wordt de volgende motie (E.3 PvdD) ingediend:

Motie E.3 PvdD Stuur op grootte

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van de Nota Parkeernormen Den Haag 2024 (RIS319497).

Constaterende, dat:

- parkeervakken steeds groter en breder worden aangelegd om mee te groeien met steeds grotere nieuwe modellen auto's;
- al zal worden onderzocht of grotere auto's meer belast zouden kunnen worden omdat zij meer ruimte innemen in de openbare ruimte.

Overwegende, dat:

- het steeds groter worden van auto's niet alleen een grotere belasting is op de openbare ruimte, maar ook het parkeerprobleem vergroot omdat er minder auto's passen in dezelfde ruimte.

Verzoekt het college:

- in het onderzoek naar het belasten van grotere auto's ook mee te nemen wat het effect is op de stad van steeds grotere auto's en wat voor middelen er zijn om hierop te sturen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door mevrouw Gerritsen, daartoe gesteund door mevrouw Holman, wordt de volgende motie (F.1 PvdD) ingediend:

Motie F.1 PvdD Duidelijk verschil tussen deel- en huurvervoer

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van de Strategie Deelmobiliteit 2030 (RIS319377).

Constaterende, dat:

- de Strategie Deelmobiliteit 2030 alle vormen van coöperatief deelvervoer en commercieel deelvervoer onder dezelfde paraplu-term ‘deelmobiliteit’ laat vallen.

Overwegende, dat:

- er een aanzienlijk verschil is tussen coöperatieve deelmobiliteit (buren die samen een auto, bakfiets of ander voertuig delen) en commerciële deelmobiliteit (voertuigen die door een commerciële aanbieder op straat te huur worden aangeboden);
- gemeentelijk beleid en gemeentelijke inzet anders is voor coöperatief deelvervoer (faciliteren en ondersteunen van initiatieven en coöperaties) dan voor commercieel deelvervoer (kaderstellend, regelgeving, stimuleren);
- het voor communicatie, monitoring en het duidelijk formuleren van doelstellingen van belang is een onderscheid te maken tussen coöperatief deelvervoer en commercieel deelvervoer.

Verzoekt het college:

- waar nodig in de tekst van de Strategie Deelmobiliteit 2030 duidelijker onderscheid te maken tussen coöperatief deelvervoer en commercieel deelvervoer, inclusief heldere doelstellingen;
- in communicatie naar bewoners ook helder onderscheid te maken tussen deze twee vormen van deelvervoer.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Fatima Faïd (HSP). Voorzitter. Aanbieders van deelmobiliteit denken dat ze het wiel opnieuw hebben uitgevonden, maar delen is slechts een huurovereenkomst. De bedrijven zijn niet gebonden aan onze stad. Zo zagen we de deelscooters van Check zo weer de stad uit verdwijnen toen het verdienmodel tegenviel. Daar sta je dan met je hubs en je kortingsvouchers. Er is één oplossing. Dat is een uitvinding die al jaren bestaat, namelijk openbaar vervoer door een bedrijf dat gebonden is aan onze stad. Laat dat openbaar vervoer nou net onder druk staan: te hoge prijzen, te lage beschikbaarheid en te lage frequentie. Met deelvervoer redden we het niet. Den Haag verdient een ov-net dat de hele stad bedient, van oost tot west, van zand tot veen en van arm en rijk. Daarom de motie Zet in op beter ov, met als dictum: verzoekt het college een plan te maken om de betaalbaarheid, beschikbaarheid en toegankelijkheid van het openbaar vervoer binnen vijf jaar in heel Den Haag te verbeteren. De enige wielen die onze stad echt verbinden draaien immers onze trams en bussen. Daar moeten we in investeren.

Peter Mekers (D66). Dank voor deze inspirerende inbreng. Ik ben natuurlijk ook een fan van het openbaar vervoer. Ik vraag me alleen af of we het Haagse college hierop moeten aanspreken of dat we meer druk moeten uitoefenen op de MRDH, bijvoorbeeld via een positionpaper, waar we mee bezig zijn. Is dat laatste niet een meer geëigend middel om dit voor elkaar te krijgen?

Fatima Faïd (HSP). Dank u wel voor die vraag. Meneer Mekers weet dat wij helemaal geen fan zijn van de MRDH. Wij vinden dat een ondemocratisch gremium. Natuurlijk richten wij onze pijlen dus op het college.

De **voorzitter**. Door mevrouw Faïd wordt de volgende motie (F.2 HSP) ingediend:

Motie F.2 HSP Zet in op beter OV

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van de Strategie Deelmobiliteit 2030;

Constaterende, dat:

- Deelmobiliteit individueel vervoer is dat niet voor iedereen geschikt is;
- Deelmobiliteit vaak wordt uitgerold door commerciële aanbieders die sprinkhanengedrag vertonen en geen binding hebben met Den Haag;
- Daardoor er een groot risico is dat deelvervoeraanbieders Den Haag verlaten als er geen winst meer te halen is;
- Deelmobiliteit een duur middel is om van A naar B te gaan.

Overwegende, dat:

- Openbaar vervoer veel meer passagiers vervoert dan er deelmobiliteitsgebruikers zijn;
- Er nog steeds plekken in Den Haag zijn waar openbaar vervoer niet komt, of plekken die slecht ontsloten worden;
- Openbaar vervoer in Den Haag nog steeds het duurste van heel de randstad is;
- In 2025 het tarief in Den Haag 2 cent per km hoger is dan in Rotterdam;

Verzoekt het college:

- Een plan te maken om de betaalbaarheid, beschikbaarheid en toegankelijkheid van het openbaar vervoer binnen 5 jaar in heel Den Haag te verbeteren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Nu de behandeling van de Parkeerstrategie is uitgesteld, resten ons nog de Nota Parkeernormen en de visie op deelmobiliteit. Hoewel onze fractie uiteraard de waarde inziet van de mobiliteitstransitie, vinden we het belangrijk dat niet over de behoeften van bewoners heen wordt gewalst. Niet iedereen kan het zich permitteren om afstand te doen van de auto, bijvoorbeeld mensen die in de nacht moeten werken of mensen die wonen of werken op slecht bereikbare plekken. Als je een sociale huurwoning hebt en bovenop de huur soms tot €100 extra moet afrekenen, kom je in een benarde positie terecht. Zo zitten wij in onze maag met de manier waarop het college is omgegaan met de motie-Van Doorn uit 2021 om mensen die aangewezen zijn op een inpandige parkeerplek van een woningcorporatie of projectontwikkelaar, een betaalbare plek te bieden. Het is teleurstellend dat er jaren na het indienen van deze motie nog geen concrete resultaten uit zijn voortgekomen. We voeren de discussie over de kosten van parkeerplekken nu vooral op basis van schrijnende situaties, zoals bij de Hofbadtoren, waar Staedion van € 80 na maanden van ellende uiteindelijk gezakt is naar een bedrag van € 36 per maand. Dit toont aan dat de gemeente, hoewel het moeilijk is, wel degelijk invloed kan uitoefenen. Bovendien is de gemeente er ook in geslaagd om prijsafspraken te maken met een aantal garages van Q-Park. Vandaar onze motie, die eigenlijk voortborduurt op de eerdere motie-Van Doorn. De motie wordt mede ingediend door de ChristenUnie/SGP, GroenLinks en de Partij van de Arbeid en

verzoekt het college om een inventarisatie te maken van de huurprijzen van inpandige parkeerplaatsen bij sociale huurwoningen waarbij geen vergunning voor straatparkeren wordt verleend, zowel voor sociale huurwoningen in het bezit van corporaties als marktpartijen, een helder overzicht te maken wanneer parkeerplaatsen die verhuurd worden in complexen met sociale woningen, wel of niet onder DAEB vallen en hierbij aan te geven welke landelijke en lokale regelgeving hierop van toepassing is, uiterlijk in het tweede kwartaal van 2025 met de raad te communiceren welke stappen er tot op heden in samenwerking met corporaties en projectontwikkelaars zijn gezet om de huurprijzen van inpandige parkeergarages te beperken voor de sociale doelgroep en welke stappen het college de komende tijd wil gaan zetten in aanloop naar een volgende Nota Parkeernormen, inclusief tijdspad, en hierbij ook in kaart te brengen wat de mogelijkheden zijn om een bandbreedte af te spreken voor de huurprijs van een inpandige parkeerplek voor de sociale doelgroep, in bijvoorbeeld maar niet uitsluitend de prestatieafspraken. Deze motie wordt dus samen met GroenLinks, de Partij van de Arbeid en de ChristenUnie/SGP ingediend.

Peter Mekers (D66). Een heel sympathiek voorstel. Ook ik ben voor betaalbaar parkeren voor de mensen die gedwongen worden om in een garage te staan. Ik ben alleen benieuwd waarmee de SP het gat wil dichten als er minder aan autobezitters kan worden gevraagd.

Lesley Arp (SP). Uiteraard heeft dit ook invloed op de businesscase. Volgens mij is D66 eerder met een vergelijkbare motie gekomen. Daarom vind ik deze vraag heel fascinerend. Ik denk bijvoorbeeld aan de sociale doelgroep. Kijk bijvoorbeeld naar het project LEVELS. Bepaalde mensen moeten bijvoorbeeld in de nacht werken of werken in gebieden waar weinig goede ov-verbindingen zijn. Daar moet je ook iets voor doen. Als je daar dan toch een enorm bedrag voor vraagt, raak je mensen ook in hun levensonderhoud. Daar moet dus gewoon rekening mee worden gehouden. Daarom zeggen wij bijvoorbeeld: kijk naar een bandbreedte.

Peter Mekers (D66). Dat ben ik helemaal met collega Arp eens. Ik ben alleen benieuwd of, als er minder huur wordt gevraagd - dat is wat mij betreft ook terecht - de andere sociale huurders dit dan moeten opfochten. Of hebben wij een andere bron waaruit dit gecompenseerd kan worden?

Lesley Arp (SP). Ik kan niet zeggen of wij een andere bron hebben waaruit dit kan worden gecompenseerd. Dat is misschien meer een vraag voor het college bij de uitwerking. Mijn fractie vindt het vooral belangrijk dat er een bandbreedte komt, zodat we toch een beperking opleggen aan die bedragen van € 80 tot € 100. Want je hebt bijvoorbeeld ook sociale huurwoningen die in handen zijn van marktpartijen. Die maken het al helemaal bont met de bedragen die gevraagd worden. Volgens mij is de motie-Van Doorn jaren geleden aangenomen en hebben we nog geen concrete resultaten gezien. Mijn fractie wil juist echt concrete resultaten van de motie-Van Doorn. Volgens mij staan wij dus aan dezelfde kant.

Een verbetering ten opzichte van de vorige nota vindt mijn fractie de meer realistische houding ten opzichte van deelmobiliteit in Zuidwest, ook al zullen wij het amendement van de ChristenUnie/SGP ten aanzien van het project Dreven, Gaarden, Zichten zeker steunen.

Met betrekking tot deelmobiliteit vindt de SP het zoals gezegd belangrijk dat bewoners bij veranderingen in de leefomgeving niet in de knel komen en dat er bruikbare alternatieven geboden worden. Nu stelt het college voor om meer regie te nemen in de groei van deelmobiliteit, iets wat onze fractie zeker zou aanmoedigen. Toch lijken veel van de plannen hoogover: ambitieuze ideeën waarbij de gemeenten miljoenen investeert in mobiliteitshubs. Hierin leest onze fractie ook het bieden van minder ruimte aan privéparkeerplaatsen, waarbij we vervolgens moeten afwachten welk bedrijf zich aanbiedt om er scooters en fietsen neer te zetten. Maar als deelvervoer een serieus vervoersmiddel

moet worden, kun je dat niet volledig overlaten aan marktpartijen die zich elk moment kunnen terugtrekken of een aanbod kunnen wijzigen. Dit doen we immers ook niet met openbaar vervoer. Vandaar onze motie Inzetten op deelvervoer in publieke handen, die het college verzoekt in te zetten op deelmobiliteit in handen van publieke partijen en in gesprek te gaan met de NS over het opschalen van tweewielers. De motie wordt mede ingediend door de Partij van de Arbeid en de Partij voor de Dieren.

Daarnaast kan de gemeente niet verwachten dat gebruikers zomaar de kosten kunnen betalen die deelvervoeraanbieders nu vragen. In de vergunningsvoorwaarden voor aanbieders staat niks over betaalbaarheid, terwijl het college dit als een van de hoofdlijnen heeft opgenomen in de strategie. Laten we de aanbieders eerst vragen of ze redelijke prijzen willen hanteren voordat de gemeente hen gaat belonen met allerlei afspraken over kortingen en subsidies. Daarom een amendement: besluit om dictumpunt II te wijzigen in: II. de bijgevoegde Strategie Deelmobiliteit 2030 vast te stellen, met dien verstande dat binnen de vergunningssystematiek van de gemeente voor deelvervoeraanbieders de borging van de betaalbaarheid en continuïteit van het deelvervoer wordt meegewogen. Deelvervoeraanbieders worden daarom verzocht om al in de vergunningaanvraag hun tarieven inzichtelijk te maken. In de vergunningsaanvraag wordt ook de intentie nader onderbouwd om deelvervoer langdurig in Den Haag te kunnen aanbieden.

Onze voorstellen zijn weliswaar gericht op tweewielers, maar de SP vindt dat het college ook voorwaarden moet stellen voor deelauto's. Toegankelijkheid geldt ook voor mensen die niet zomaar op een fiets kunnen stappen en waarvoor het ov niet toereikend is. Onze steun voor de visie op deelmobiliteit hangt dus af van de stemming over onze eigen voorstellen, maar ook van de stemming over het amendement van de ChristenUnie/SGP, Betaalbaar ongeacht het aantal wielen.

De **voorzitter**. Door mevrouw Arp wordt het volgende amendement (F.A SP) voorgesteld:

Amendement F.A SP Fiets niet om betaalbaarheid heen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Strategie Deelmobiliteit 2030 (RIS319377).

Besluit om dictumpunt II te wijzigen in:

II. de bijgevoegde Strategie Deelmobiliteit 2030 vast te stellen, met dien verstande dat binnen de vergunningssystematiek van de gemeente voor deelvervoeraanbieders de borging van de betaalbaarheid en continuïteit van het deelvervoer wordt meegewogen. Deelvervoeraanbieders worden daarom verzocht om al in de vergunningaanvraag hun tarieven inzichtelijk te maken. In de vergunningsaanvraag wordt ook de intentie nader onderbouwd om deelvervoer langdurig in Den Haag aan te kunnen bieden.

Het amendement maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Door mevrouw Arp, daartoe gesteund door mevrouw Klokkenburg, de heer De Vuyst en mevrouw Holman, wordt de volgende motie (E.1 SP) ingediend:

Motie E.1 SP Maak parkeerplaatsen betaalbaar!

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024 ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Nota Parkeernormen Den Haag 2024 (RIS319497);

Constaterende, dat:

- Met de actualisatie van de Parkeerstrategie parkeerregulering in bijna de hele stad wordt ingevoerd;
- Inwoners met een parkeerplaats op eigen terrein geen parkeervergunning kunnen krijgen;
- In de afdoening van de motie 'Betaalbare parkeerplekken bij geplande (sociale) huur- en (sociale) koopwoningen' (RIS309713) het college vermeldt dat bij de actualisatie van de Parkeerstrategie expliciet wordt gekeken naar de mogelijkheden voor het betaalbaar houden van de inpandige parkeercapaciteit, maar hier tot op heden geen openbare resultaten van terug te vinden zijn;
- De motie 'Laat parkeertarieven bewoners niet wegjagen' (RIS311664) nog op een afdoening wacht.

Overwegende, dat:

- Parkeerplaatsen op eigen terrein vaak verhuurd worden voor prijzen tussen de 30 en 100 euro per maand;
- Wooncorporaties gehouden zijn aan wettelijke regels over de verhuur van parkeerplaatsen en dat dit tot een onduidelijke discussie leidt over wat wooncorporaties mogen danwel moeten vragen voor een parkeerplaats;
- Deze kosten aanzienlijk hoger zijn dan de kosten voor een bewoner van een parkeervergunning in de openbare ruimte;
- Het ov niet voor iedere inwoner met een lager inkomen een toegankelijke vorm van mobiliteit is - denk aan mensen die op slecht bereikbare plekken of in onregelmatige diensten moeten werken - en dat deze mensen niet onnodig moeten worden opgepadeld met hoge kosten;
- We als gemeenteraad niet alleen de discussie over de beheersbaarheid van de kosten van een inpandige parkeerplek naar aanleiding van incidenten (denk aan de Hofbadtoren) willen en moeten voeren, maar ook in het algemeen belang van onze bewoners voor ogen moeten houden;
- De gemeente er wel in is geslaagd om prijsafspraken te maken ten aanzien van plekken in een aantal garages van Q-park, terwijl dit een commercieel bedrijf is;
- Het daarom wenselijk is dat het college, in lijn met de afspraken met Q-park, zich inspent om (op vrijwillige basis) afspraken te maken met woningcorporaties en andere ontwikkelpartners die sociale huurwoningen aanbieden.

Van mening, dat:

- Zolang bewoners met een inpandige parkeerplaats geen parkeervergunning kunnen krijgen, de huur van die inpandige parkeerplaatsen passend moet zijn voor huurders met een lager inkomen.

Verzoekt het college:

- Een inventarisatie te maken van de huurprijzen van inpandige parkeerplaatsen bij sociale huurwoningen waarbij geen vergunning voor straatparkeren wordt verleend, zowel voor sociale huurwoningen in het bezit van corporaties als marktpartijen;
- Een helder overzicht te maken wanneer parkeerplaatsen die verhuurd worden in een complex met sociale woningen, wel of niet onder DAEB vallen en hierbij aan te geven welke landelijke en lokale regelgeving hier op van toepassing is;
- Uiterlijk in het tweede kwartaal van 2025 met de raad te communiceren welke stappen er tot op heden in samenwerking met corporaties en projectontwikkelaars zijn gezet om de huurprijzen van inpandige parkeergarage te beperken voor de sociale doelgroep en welke stappen het college de komende tijd wil gaan zetten in aanloop naar een volgende Nota Parkeernormen, inclusief tijdspad;
- Hierbij ook in kaart te brengen wat de mogelijkheden zijn om een bandbreedte af te spreken voor de huurprijs van een inpandige parkeerplek voor de sociale doelgroep, in bijvoorbeeld maar niet uitsluitend de prestatieafspraken;

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door mevrouw Arp, daartoe gesteund door mevrouw Holman en mevrouw Gerritsen, wordt de volgende motie (F.3 SP) ingediend:

Motie F.3 SP Inzetten op deelvervoer in publieke handen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024 ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Strategie Deelmobiliteit 2030 (RIS319377).

Constaterende, dat:

- De gemeente investeringen wil doen in het verbeteren van deelmobiliteit;
- Momenteel de NS zelf deelfietsen exploiteert en een partnerschap heeft met bedrijf Check voor deelscooters.

Overwegende, dat:

- De toegankelijkheid van deelmobiliteit afhankelijk is van private partijen om de voertuigen te regelen en een voordelige prijs te leveren;
- Het onwenselijk is dat de gemeente publieke investeringen doet, waarvan de financiële voordelen vooral naar private partijen gaan waar wij geen zeggenschap over hebben;
- Bij de MRDH met toenemende urgentie de behoefte aan deelmobiliteit wordt benadrukt;
- Veel aanbieders van deelvervoer momenteel hun diensten niet aanbieden in wijken met veel sociale woningbouw.

Verzoekt het college:

- In te zetten op deelmobiliteit in handen van publieke partijen;
- In gesprek te gaan met de NS over het opschalen van tweewielers.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. Mobiliteit is een grondrecht en vervoersarmoede is daarom wat de ChristenUnie/SGP betreft onacceptabel. Geen toegang tot vervoer en geen toegang tot openbaar vervoer omdat je te weinig geld hebt, is helaas de realiteit voor een deel van onze inwoners. Betaalbaarheid is een van de belangrijkste principes die had moeten terugkomen in de Nota Parkeernormen en de Strategie Deelmobiliteit. Is de wethouder het met de ChristenUnie/SGP eens dat mobiliteit een grondrecht is voor al onze inwoners, dat vervoersarmoede onacceptabel is en dat beleid vanuit de gemeente dan ook niet moet bijdragen aan het vergroten van de verkeersarmoede maar juist gericht moet zijn op het verkleinen daarvan?

De ChristenUnie/SGP is geen voorstander van deelmobiliteit, maar is wel tegen verkeersarmoede en vervoersarmoede en staat pal voor mobiliteit als een grondrecht. Een Nota Parkeernormen en een Strategie Deelmobiliteit die geen of te weinig oog hebben voor de betaalbaarheid van deelvervoer, is daarom onrechtvaardig. Daarom een aantal amendementen. Ten eerste samen met collega Arp het al aangekondigde amendement Betaalbaar ongeacht het aantal wielen op de Strategie Deelmobiliteit: Besluit dictumpunt II als volgt te wijzigen: II. de bijgevoegde Strategie Deelmobiliteit vast te stellen, met dien verstande dat de tekst op pagina 38 in die zin wordt gewijzigd dat het bij betaalbaarheid niet alleen gaat om deeltweewielers maar om alle deelmobiliteit.

Dan nog drie voorstellen over de Nota Parkeernormen, allereerst een amendement om Dreven, Gaarden, Zichten niet onder het overgangsrecht te laten vallen. We hebben met elkaar geconstateerd dat een reductie met deelmobiliteit van 50% op de parkeereisen niet passend is bij de vervoersbehoefte in Zuidwest. Dan is het ronduit onverstandig om dat voortschrijdend inzicht vervolgens niet te laten gelden voor de duizenden nieuwe woningen die nog op de planning staan. Daarom een amendement: Besluit de Nota Parkeernormen Den Haag 2024 en bijbehorende bijlagen vast te stellen, met dien verstande dat bijlage 7, de Projectenlijst overgangsrecht, in die zin gewijzigd wordt dat punt 3, Dreven Gaarden Zichten wordt doorgestreept.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik was in de voorbereiding op zoek naar wat dit amendement precies doet. U zegt eigenlijk dat niet lopende plannen maar nieuwe plannen straks ook aan die 30% moeten voldoen. Is dat wat u met dit amendement probeert te regelen?

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ja, dat probeert het amendement te zeggen.

De nieuwe Nota Parkeernormen stelt voor om de reductiefactor in Zuidwest te verlagen van 50% naar 30%. Dat is heel goed, maar dat zou wat ons betreft in de hele stad moeten gelden. We hebben onvoldoende scherp of de 50% zoals die de afgelopen jaren gold, past bij de behoefte van bewoners omdat veel nog niet gebouwd dan wel bewoond is. Daarom vroegen we bijna een jaar geleden om een evaluatie, een parkeeronderzoek bij The Roofs, maar die hebben we nog steeds niet gekregen. Daarom een amendement om een pas op de plaats te maken. Dat amendement heet Reduceren doen we niet zomaar. Ik dien het samen met collega Peeck van de VVD in.

Peter Mekers (D66). Als er nog geen evaluatie is en als we bezig zijn met een redelijk recent gewijzigd beleid, heeft het dan zin om nu weer beleid te gaan wijzigen? Dan kun je toch geen goede evaluatie uitvoeren?

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Volgens mij hebben we hierover de afgelopen jaren bij elk bouwproject gesteggel gehad, omdat we eigenlijk allemaal erg schrikken van de enorme reductie die toegepast wordt en die soms ook niet heel erg onderbouwd lijkt te zijn, maar gewoon maximaal reduceert omdat dat verschil maakt in de kosten. Daar hebben we volgens mij ook pijn bij gevoeld. Daarom zouden wij nu eerst willen afwachten hoe dat is gevallen om dit dan opnieuw onder de loep te nemen.

Peter Mekers (D66). Dan trek ik het breder. De afweging die de corporaties hebben aangegeven bij het bespreken van dit onderwerp in de commissie is: als je met deze normen vijf of zes parkeerplaatsen minder hoeft aan te leggen, kun je een extra woning bouwen. De ChristenUnie/SGP kiest dus voor bouwen voor auto's in plaats van voor bouwen voor extra woningen. Mag ik dat hieruit concluderen?

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Nee.

De **voorzitter**. 'Nee, voorzitter'; altijd met twee woorden spreken. Nee, dat is flauw.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Nee, voorzitter.

Ik stond op het punt om het dictum voor te lezen. Het gaat om een wijziging van artikel 3:1. Het voorgestelde besluit is om de Nota Parkeernormen vast te stellen, met dien verstande dat artikel 3:1, lid 1.b, sub 2 als volgt wordt gewijzigd: binnen gereguleerd gebied met een reductiefactor van maximaal 30% van de autoparkeervraag van toekomstige bewoners wordt vervangen door deelauto's.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Mijn aarzeling bij dit amendement dat we er in het CID van uitgegaan zijn dat we daar met 50% gaan werken, ook omdat we constateren dat dat in een driehoek ligt tussen drie stations. Uw amendement zou dat ook in het CID terugbrengen naar 30%. Of lees ik het weer eens fout?

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voor het CID zijn aparte normen vastgelegd. Dat valt niet onder deze nota.

Tot slot. Vervoersarmoede gaat niet alleen over betaalbaarheid, maar ook over toegang en bereikbaarheid van vervoer. Hoewel het college in het voorstel voor de nieuwe Nota Parkeernormen aangeeft dat de enige inhoudelijke wijziging het reductiepercentage voor Zuidwest betreft, is dat niet waar. De definitie van 'voldoende mobiliteitsalternatieven' is ook gewijzigd, wat ons betreft niet ten goede. Het was namelijk een afstand van 400 meter tot een ov-halte en dat is gewijzigd in 500 meter. Tegelijkertijd zijn we 'voldoende' gelijk gaan stellen aan 'hoogwaardig'. Dat is wat ons betreft niet fair. Daarom dienen we daar graag een amendement op in om de definitie van 'voldoende mobiliteitsalternatieven' weer terug te brengen zoals die nu ook wordt gebruikt. Het dictum luidt: besluit de nota vast te stellen, met dien verstande dat artikel 1.1 in die zin wordt gewijzigd dat de begripsomschrijving van voldoende mobiliteitsalternatieven is: een openbaarvervoerhalte en openbaar aanbod van deelmobiliteit binnen 400 meter loopafstand en fietsparkeervoorzieningen in of binnen 50 meter loopafstand van de ontwikkeling.

Caroline Peeck (VVD). Kan dit amendement betekenen dat er extra haltes aangelegd moeten worden?

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Het zou natuurlijk heel mooi zijn als we het ov wat fijnmaziger zouden kunnen krijgen, maar dat is niet per se de strekking van dit amendement. Het amendement zegt wel dat je autoparkeerplekken iets minder kan reduceren op plekken waar openbaar vervoer niet in de nabijheid is.

De **voorzitter**. Door mevrouw Klokkenburg worden de volgende amendementen (E.A CU/SGP en E.C CU/SGP) voorgesteld:

Amendement E.A CU/SGP geen overgangsrecht voor DGZ

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Nota Parkeernormen Den Haag 2024 (RIS319497),

Besluit:

- de Nota Parkeernormen Den Haag 2024 en bijbehorende bijlagen vast te stellen, **met dien verstande dat bijlage 7 als volgt gewijzigd wordt:**

Bijlage 7. Projectenlijst overgangsrecht

1. De Venen (vastgestelde PUK RIS313612 en pilotproject parkeren RIS313613)
 2. Meleco (PUK RIS319024 – nog niet vastgesteld dd. 9 juli 2024)
 - ~~3. Dreven Gaarden Zichten (vastgestelde NvU's RIS308508)~~
 4. Steenwijklaan 40 (vastgestelde NvU's RIS310111)
 5. Loevesteinlaan 355 (Vvgb Omgevingsvergunning RIS317931)
-

Amendement E.C CU/SGP Voldoende mobiliteitsalternatieven dichtbij

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Nota Parkeernormen Den Haag 2024 (RIS319497),

Besluit:

- de Nota Parkeernormen Den Haag 2024 en bijbehorende bijlagen vast te stellen, **met dien verstande dat artikel 1.1 als volgt wordt gewijzigd:**

Artikel 1:1 Begripsomschrijvingen

In deze nota wordt verstaan onder:

- voldoende / ~~hoogwaardige~~ mobiliteitsalternatieven:
een openbaar vervoer halte en openbaar aanbod van deelmobiliteit ~~binnen 500 meter loopafstand~~ **binnen 400 meter loopafstand en (bak)fietsparkeervoorzieningen in of binnen 50 meter loopafstand van de ontwikkeling;**

De **voorzitter**. Door mevrouw Klokkenburg, daartoe gesteund door mevrouw Peeck, wordt het volgende amendement (E.B CU/SGP) voorgesteld:

Amendement E.B CU/SGP Reduceren doen we niet zomaar

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Nota Parkeernormen Den Haag 2024 (RIS319497),

Besluit:

- de Nota Parkeernormen Den Haag 2024 en bijbehorende bijlagen vast te stellen, **met dien verstande dat artikel 3:1 lid 1.b sub 2 als volgt wordt gewijzigd:**

Artikel 3:1 Inzet van mobiliteitsalternatieven ter reducering van de normatieve autoparkeervraag

1. b. de aanvrager verklaart, dat bij een ruimtelijke activiteit ten behoeve van woningbouw structureel, dat wil zeggen voor minimaal 5 jaar, vanaf ingebruikname van de ontwikkeling, deelauto's ter beschikking worden gesteld aan de bewoners of gebruikers op gereserveerde deelauto-parkeerplaatsen, op voorwaarde dat:
 2. binnen gereguleerd gebied met een reductiefactor van maximaal ~~50%~~ **30%** van de autoparkeervraag van toekomstige bewoners wordt vervangen door deelauto's ~~(met uitzondering van transformatiegebied Zuidwest, hier is het maximum 30%);~~

De **voorzitter**. Door mevrouw Klokkenburg, daartoe gesteund door mevrouw Arp, wordt het volgende amendement (F.B CU/SGP) voorgesteld:

Amendement F.B CU/SGP Betaalbaar ongeacht het aantal wielen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Strategie Deelmobiliteit 2030 (RIS319377),

Besluit dictumpunt II als volgt te wijzigen:

- II. de bijgevoegde Strategie Deelmobiliteit 2030 vast te stellen, **met dien verstande dat de tekst op pagina 38 als volgt wordt gewijzigd:**

Betaalbaarheid: We maken afspraken met aanbieders om ~~vooral deeltweewielers~~ **alle deelmobiliteit** voor een bredere groep betaalbaar te maken. Denk daarbij bijvoorbeeld aan korting voor houders van de Ooievaarspas of het verkennen van een (regionaal) publiek deelfietsensysteem. **Zonder concrete afspraken over betaalbaarheid wordt geen nieuwe commerciële deelmobiliteit toegestaan.**

De amendementen maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. Vandaag bespreken we de actualisatie van de Parkeerstrategie, de Nota Parkeernormen en de Strategie Deelmobiliteit. Onze fractie werd niet enthousiast van wat wij lazen. Zo valt in de Actualisatie Parkeerstrategie te lezen dat een parkeerdruk van 90% en draagvlak van de buurt geen voorwaarde meer is bij uitbreiding van parkeerregulering. Inwoners en ondernemers mogen het doen met geïnformeerd worden als in een gebied gereguleerd parkeren wordt ingevoerd; in een vroeg stadium; dat wel. De PVV vindt dit hoogst opmerkelijk voor een college dat zegt draagvlak en participatie belangrijk te vinden. Daarom een motie met als dictum: verzoekt het college om

draagvlak van de buurt altijd een prominente plek te geven bij de besluitvorming inzake voorgenomen uitbreidingen van parkeerregulering.

De **voorzitter**. Door de heer Kaptheijns wordt de volgende motie (F.7 PVV) ingediend:

Motie F.7 PVV Draagvlak buurt altijd prominente rol bij uitbreiding parkeerregulering

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van de Actualisatie Parkeerstrategie 2021 - 2030 (RIS319383),

Constaterende, dat:

- Het College voornemens is om onder andere draagvlak van de buurt geen voorwaarde meer te laten zijn bij uitbreiding van parkeerregulering.

Overwegende, dat:

- Draagvlak van bewoners inzake beleid van essentieel belang is voor de legitimiteit van beleid en het vertrouwen in de gemeentelijke overheid;
- Uitbreiding van parkeerregulering van grote invloed kan zijn op het leven van onze inwoners.

Verzoekt het college:

- Om draagvlak van de buurt altijd een prominente plek te geven bij de besluitvorming inzake voorgenomen uitbreidingen van parkeerregulering.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Een punt van orde: we bespreken de Parkeerstrategie vandaag niet. Volgens mij ziet deze motie daarop.

Nick Kaptheijns (PVV). O ja, dat had ik er even uit moeten halen. Sorry.

De **voorzitter**. Dat heeft u inmiddels uitgesproken. Meneer Mekers was ook heel enthousiast; die wilde hetzelfde punt maken. U was een beetje vrij aan het spreken.

Nick Kaptheijns (PVV). Zeker, in alle vrijheid.

Het college wil graag een vinger aan de pols houden bij de inzet van deelmobiliteit in Zuidwest. De gedachte is dat als nu een pas op de plaats wordt gemaakt, in de praktijk kan worden ervaren of de ambitie ten aanzien van de mobiliteitstransitie aansluit bij de behoefte van de bewoners. Wat de PVV betreft zou dit in heel Den Haag moeten gebeuren, aangezien wij niet het idee hebben dat deelmobiliteit geliefd is. Daarom een motie met als dictum ...

De **voorzitter**. De heer Mekers heeft een interruptie.

Peter Mekers (D66). De PVV stelt dat deelmobiliteit niet geliefd is. Tegelijkertijd vraagt ze straks om een onderzoek. Hoe kunt u dan nu al concluderen dat het niet geliefd is?

Nick Kaptheijns (PVV). Dat was geen conclusie. Ik zei: aangezien wij niet het idee hebben dat deelmobiliteit geliefd is. Ik was daar dus nog niet zo stellig over. Daarom willen we ook een onderzoek.

Tot slot heb ik een vraag aan de wethouder. Pels Rijcken geeft inzake de parkeernormennota de overweging mee om aan de parkeernormen voor wonen extra bouwcategorieën toe te voegen, zoals 'sociaal' of 'geliberaliseerd'. Door in de parkeerbalans van een bouwplan onderscheid te maken tussen meer woningcategorieën zou duidelijk zijn welke parkeerplaatsen en welke woningen toegewezen dienen te worden. De PVV wil de wethouder vragen of hij de garantie kan geven dat de parkeernormen straks niet heel gunstig gaan uitvallen voor de categorie 'geliberaliseerd' en dat 'sociaal' het niet vooral mag doen met deelmobiliteit. De autoparkeernormen tussen huur en koop zijn nu al scheef.

Tot slot wil ik iets zeggen over de Strategie Deelmobiliteit. Daarin staat doodleuk dat Den Haag groeit en dat het aantal inwoners, forensen en toeristen naar verwachting zal toenemen, terwijl het al de dichtstbevolkte stad van Nederland is. Deze groei legt volgens het college een grotere druk op de schaarse openbare ruimte, waardoor sterk wordt ingezet op deelmobiliteit. Onze fractie zou liever zien dat Den Haag serieus onderzoek zou doen naar mogelijkheden op gemeentelijk niveau om de bevolkingsgroei tegen te gaan dan dat wordt gekozen voor deelcommunisme. Is de wethouder daartoe bereid?

Peter Mekers (D66). Nog even voor mijn administratie: is de eerste motie die de heer Kaptheijns uitsprak en die eigenlijk niet bij dit debat hoort, wel of niet ingediend? En de tweede motie die hij heeft rondgestuurd, heeft hij volgens mij formeel niet ingediend. Ik wil dus even checken wat er daadwerkelijk is gebeurd.

Nick Kaptheijns (PVV). Die is wel formeel ingediend.

De **voorzitter**. Dat gebeurt meestal hier.

Nick Kaptheijns (PVV). De eerste motie trek ik in.

De **voorzitter**. Die trekt u in. Dat was al duidelijk. Nu heeft iedereen daar kennis van kunnen nemen en is iedereen goed voorbereid voor een volgende keer. Dat is mooi.

Aangezien motie F.7 PVV is ingetrokken, maakt ze geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

De tweede motie moet u echt nog even indienen.

Nick Kaptheijns (PVV). Dat zou wel gebeurd moeten zijn. Ik heb hem hier wel bij me.

De **voorzitter**. Wilt u die dan geven? Dan kan die snel op de site. Dank u wel, meneer Mekers. De hele raad en ook de heer Kaptheijns zijn u dankbaar voor uw opmerkingen over de administratie.

Nick Kaptheijns (PVV). Ja, dan besparen we weer een paar minuten. Dank, meneer Mekers.

De **voorzitter**. Door de heer Kaptheijns wordt de volgende motie (F.6 PVV) ingediend:

Motie F.6 PVV Stadsbreed onderzoek naar de behoefte onder burgers inzake deelmobiliteit

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van de Strategie Deelmobiliteit 2023 (RIS319377)

Constaterende, dat:

- Het College een vinger aan de pols wil houden wat betreft de inzet van deelmobiliteit in Zuidwest;
- De gedachte bij het College leeft dat als nu een pas op de plaats wordt gemaakt, er in de praktijk kan worden ervaren of de ambitie ten aanzien van de mobiliteitstransitie aansluit bij de behoefte van de bewoners.

Overwegende, dat:

- Deelmobiliteit mogelijk niet zo geliefd is onder de inwoners van Den Haag;
- Het daarom verstandig is om niet alleen in Zuidwest te kijken of de ambitie ten aanzien van de mobiliteitstransitie aansluit bij de behoefte van de bewoners, maar dit stadsbreed te laten onderzoeken door een onafhankelijk onderzoeksbureau.

Verzoekt het college:

- Om in het eerste kwartaal van 2025 een stadsbreed onderzoek te starten naar de behoefte onder burgers inzake deelmobiliteit.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Janneke Holman (PvdA). Voorzitter. We hadden het er net even over: volgens mij is 'deelcommunisme' een pleonasme, net als 'witte sneeuw'.

Als we willen dat deelmobiliteit een serieus onderdeel wordt van de mobiliteitstransitie, moet die betaalbaar en toegankelijk zijn. Hoewel er de afgelopen jaren meer sturing is gekomen op deelvervoeraanbieders, blijft het voor ons wringen dat we marktpartijen loslaten in de stad - dan denk ik vooral aan deelscooters en -fietsen - die zich naar believen terug kunnen trekken uit hele stadsdelen, weinig verantwoordelijkheid tonen in het voorkomen van overlast en van de ene op de andere dag helemaal kunnen vertrekken. In een ideaal scenario zouden we wat mij betreft een publieke of semipublieke deelvervoeraanbieder kunnen oprichten; zeg maar: deelcommunisme. Wat dat betreft is het jammer dat de HTM-fietsen zijn verdwenen, terwijl de NS-ov-fietsen zo'n succes zijn, net als de Arriva-fietsen in onder andere Maastricht, met dropzones in de hele stad. Ik denk hierbij ook aan de deelbakfietsen van de gemeentelijke stadswerkplaats in Groningen. De tarieven liggen daar ook lager dan bij de commerciële aanbieders in Den Haag. Daarom zijn wij mede-indiener van de motie van de SP, Inzetten op deelvervoer in publieke handen, dus deelcommunisme. Dat geldt ook voor de motie Maak parkeerplaatsen betaalbaar over betaalbare inpandige parkeerplekken bij sociale huur en tot slot voor een motie van de Partij voor de Dieren over goed onderscheid maken tussen huurvervoer en deelcommunisme.

De **voorzitter**. Ik heb het woord nu vijf keer gehoord; helemaal goed. Wie weet haalt het de Van Dale.

Peter Mekers (D66). Voorzitter. Dank aan iedereen die aan deze stukken heeft gewerkt. Zonder mobiliteit staat alles stil. Daarom moet onze stad in beweging blijven, maar dat kan niet alleen met blik. Daarvoor moeten we ook delen in mobiliteit. Wat ons betreft is het SOM-principe daarbij belangrijk. Daarin gaat deelmobiliteit boven de privéauto. Ook qua ruimtegebruik in de stad hebben we keuzes te maken. We kiezen voor 3-3-300. Dat betekent meer groen in de stad, minder hittestress en iedereen groen in z'n buurt, maar dat vraagt wel om keuzes, waaronder dus minder blik op straat. Ik ben blij met een heel aantal voorstellen in de deelmobiliteitsstrategienota en de Nota Parkeernormen. De stad vraagt om heldere keuzes: wat heb je liever, waar is ruimte voor, heb je liever spelende kinderen op straat en groen of heb je liever auto's bumper aan bumper? Ik weet het antwoord wat mij betreft wel.

Tijdens de behandeling in de commissie heeft de wethouder een aantal toezeggingen gedaan waar D66 heel blij mee is. Zo komt er een aanpak van de overlast van campers die lang parkeren in woonwijken. Er komt een planning voor het uitbreiden van betaald parkeren waar al daartoe besloten is. De wethouder reageert nog op vragen van de woningcorporaties over de parkeernormen en de belemmeringen die zij vormen voor het bouwen van woningen. Binnenkort horen we ook wanneer het nieuwe vergunningensysteem gaat draaien.

Wat de parkeernormen betreft heeft mijn partij nog wel een wijziging voor ogen, want wij zien in andere grote steden dat er meer korting op te bouwen parkeerplaatsen wordt gegeven als er sprake is van goed openbaar vervoer in de directe omgeving. De ChristenUnie/SGP gaf daar al een voorzet voor. Maar in Den Haag passen we dit nu alleen bij de NS-stations toe, terwijl we in onze stad een heel fijnmazig net hebben van tram- en buslijnen. Mijn partij stelt dan ook voor om in de nabijheid van goed openbaar vervoer de parkeernormen te mogen versoepelen. Dit helpt bij het bouwen van meer woningen waar het ov goed is. Daarom dien ik het amendement Normeer openbaar vervoer meer in, met als dictum: besluit de Nota Parkeernormen Den Haag 2024 en de bijbehorende bijlagen vast te stellen met dien verstande dat in de nota 3:1, lid 1a als volgt gewijzigd wordt: 'de aanvrager deze ontwikkeling wil realiseren binnen station Moerwijk, station Mariahoeve, station Ypenburg, station Laan van NOI (met uitzondering van het deel dat in het CID valt) of openbaar vervoer knooppunt Leidschenveen (bijlage 2), of op loopafstand binnen 500 meter van haltes van minimaal twee openbaarvervoerlijnen (tram en/of bus), op voorwaarde dat dit gebeurt met een reductiefactor van maximaal 25%; en/of'.

Tot slot: ik heb eerder opgeroepen om aanbieders van deelvervoer hun aanbod over de hele stad te laten spreiden, zodat er geen wijken met vervoersarmoede ontstaan. Daar kan en mag de gemeente meer op sturen richting de aanbieders. Kan de wethouder daar nog iets over toezeggen?

De **voorzitter**. Door de heer Mekers wordt het volgende amendement (E.D D66) voorgesteld:

Amendement E.D D66 Normeer Openbaar vervoer meer

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van de Nota Parkeernormen Den Haag 2024 (RIS319497).

Besluit de Nota Parkeernormen Den Haag 2024 en bijbehorende bijlagen vast te stellen met dien verstande dat in de nota 3.1 lid 1 a als volgt gewijzigd wordt:

‘de aanvrager deze ontwikkeling wil realiseren binnen station Moerwijk, station Mariahoeve, station Ypenburg, station Laan van NOI (met uitzondering van het deel dat in CID valt) of openbaar vervoer

knooppunt Leidschenveen (bijlage 2), **of op loopafstand binnen 500 meter van haltes van minimaal twee openbaar vervoer lijnen (tram en/of bus)**, op voorwaarde dat dit gebeurt met een reductiefactor van maximaal 25%; of/en'

Het amendement maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Caroline Peeck (VVD). Voorzitter. De Haagse VVD staat voor een stad waar je fijn en veilig kan wonen, met leefbare straten en buurten. Een leefbare buurt betekent ook een buurt waar je bij thuiskomst na hard werken kunt parkeren in de buurt van je huis. Omdat niet iedereen in deze drukker wordende stad voor de deur kan parkeren, moeten we zorgen dat mensen makkelijker een ander voertuig kunnen kiezen, maar we willen en kunnen auto's niet wegtoveren. Veel mensen hebben een auto nodig: op vakantie met de vouwwagen, naar je ouders die zorg nodig hebben in een dorp verder weg, een half elftal kinderen rijden naar het voetbal op zaterdagmorgen of voor je werk het hele land door. De auto brengt ook vrijheid.

We hebben gezien dat de huidige Nota Parkeernormen de verkeerde kant opgaat. We zijn blij dat we daar nu een correctie in kunnen aanbrengen. In het voorliggende voorstel willen we dan ook een paar punten aanpassen. Met die aanpassingen willen we voorkomen dat de overspannen woningmarkt leidt tot beslissingen waar bewoners lang spijt van zullen hebben. We hebben daarbij oog voor de leefbaarheid door de parkeerdruk nadrukkelijk mee te nemen. De aanpassingen moeten dan ook in samenhang gezien worden.

Het eerste amendement is het amendement Gelijke parkeerrechten ook bij kleine projecten. Het dictum luidt: besluit: I. de Nota Parkeernormen Den Haag 2024 en bijbehorende bijlagen vast te stellen met dien verstande dat artikel 1:3.c is geschrapt.

Het tweede amendement is het amendement Leefbaarheid telt ook mee. Het dictum luidt: besluit: I. de Nota Parkeernormen Den Haag 2024 en bijbehorende bijlagen vast te stellen met dien verstande dat aan artikel 2:1 is toegevoegd 'd. de parkeerdruk in de omgeving niet hoger is dan 90%', artikel 2:1 als volgt aan te vullen: 'In veel gevallen is het bij kleine nieuwbouwplannen in de bestaande stad technisch ingewikkeld en daardoor duur om parkeerplaatsen te realiseren op eigen terrein. Om dit soort kleine nieuwbouwplannen niet te frustreren geldt deze vrijstelling, wanneer de parkeerdruk in de omgeving dat toestaat. Het aantal van drie parkeerplaatsen komt voort uit ervaringscijfers van Den Haag en andere gemeenten', en in volgorde toe te voegen op pagina 14, artikel 2:1, onder d: 'als de parkeerdruk in de omgeving niet hoger is dan 90%, kan vrijstelling worden verleend'.

Het derde amendement is het amendement Leefbaarheid moet ook meetellen II. Het dictum luidt: besluit: I. de Nota Parkeernormen Den Haag 2024 en de bijbehorende bijlagen vast te stellen met dien verstande dat aan artikel 2:2 wordt toegevoegd: 'd. de parkeerdruk in de omgeving niet hoger is dan 90%', de toelichting van artikel 2:2 op pagina 14 als volgt te wijzigen: 'om verbouwplannen en bijvoorbeeld functiewijzigingen van kantoren naar woningen niet te frustreren, kunnen deze plannen in aanmerking komen voor vrijstelling als de gesaldeerde autoparkeervraag minder dan tien parkeerplaatsen is, inclusief bezoekers en de parkeerdruk niet hoger is dan 90%', vervolgens na 'Hiervoor zijn verschillende redenen' het stuk te schrappen dat begint met 'Een ontwikkelaar' en eindigt met 'De ontwikkelaar, eigenaar of makelaar is verantwoordelijk voor het inlichten van de toekomstige bewoners en gebruikers over de parkeersituatie', en in volgorde toe te voegen op pagina 15, artikel 2:2 onder d: 'Als de parkeerdruk in de omgeving niet hoger is dan 90%, kan vrijstelling worden verleend'.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik zit te kauwen op de parkeerdruk van 90%. Als de parkeerdruk daarna weer 90% wordt, heb je wel die vrijstelling verleend. Ik ben dus een beetje op zoek: is dat nou echt slim? We weten dat de parkeerdruk gewoon langzaam maar zeker toeneemt in meerdere wijken.

Caroline Peeck (VVD). Dan is er weer een nieuwe situatie, maar we geloven op deze manier de leefbaarheid echt goed mee te nemen, dus door die vrijstelling alleen mogelijk te maken als dat mogelijk is. Natuurlijk kan de parkeerdruk op een gegeven moment weer oplopen, maar het gaat hier om zulke kleine aantallen; het gaat om minder dan drie en minder dan tien. Het zijn zulke kleine aantallen. We geloven dus dat dit de leefbaarheid echt in stand kan houden.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik geef toe dat het een toekomstig scenario is, maar zou u die vrijstelling weer willen afschaffen op het moment dat de parkeerdruk boven de 90% is?

Caroline Peeck (VVD). Ja, dat is wel wat daar staat.

De **voorzitter**. Meneer De Vuyst, de laatste keer.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Dat denk ik niet. Ik denk dat uw amendement vraagt om op het moment dat er een ontwikkeling is, vast te stellen of de parkeerdruk 90% is. Als dat niet zo is, vindt u met dit amendement dat er een vrijstelling kan worden gegeven. Maar als de parkeerdruk daarna weer boven de 90% is, blijft die vrijstelling gelden. Dan draagt u dus ook bij aan het verhogen van die parkeerdruk richting de 90%. Ik vraag me dus een beetje af hoe dit doorwerkt. Daar ben ik eigenlijk nog niet per se heel positief over.

Caroline Peeck (VVD). Dit gaat om zulke kleine aantallen dat de kans dat de parkeerdruk boven de 90% is, zo verschrikkelijk klein is dat het naar ons idee beter is om de bewoners die mogelijkheid te geven en hen gelijk te stellen dan die mogelijkheid af te pakken. De leefbaarheid is gewoon het belangrijkste wat er is.

Peter Mekers (D66). Ik kan me eigenlijk goed vinden in de zorgen van collega De Vuyst. Ik vraag me af hoe we dat gaan afwegen als er meerdere projecten worden ontwikkeld in een buurt of wijk. Krijgt iedereen die vrijstelling totdat de parkeerdruk op straat daadwerkelijk hoog is? En lokt dit er dan niet toe uit om projecten op te delen, zodat er minder parkeerplaatsen dan de drempelwaarde gerealiseerd hoeven te worden, zodat ze die helemaal kunnen schrappen? Want dat lijkt dit uit te lokken bij projectontwikkelaars: deel je project maar op zodat je onder die grens blijft, want dan hoeft je geen parkeerplaatsen te bouwen en dan mogen mensen op straat parkeren. Dat lijkt me niet de gewenste situatie als er meerdere trajecten lopen.

Caroline Peeck (VVD). Nee, het lijkt me dat deze situatie waarbij je ontwikkelaars iets toedeelt, niet zal ontstaan.

Peter Mekers (D66). Dank voor die reactie. Dat zegt u, maar hoe kunt u dat garanderen? Want ik zie ontwikkelaars altijd heel creatief kijken hoe zij het grootste aantal woningen kunnen toevoegen en hoe ze hun investeringen het beste terug kunnen verdienen. Als wij hun nu die opening bieden om die ontwikkelingen op te knippen en om dan minder in parkeerplaatsen te hoeven investeren, zie ik ze dat van harte doen. Ik zou het haast naïef vinden om te denken dat ze daar geen gebruik van maken.

Caroline Peeck (VVD). Wij zien dat echt anders. Wij denken niet dat dit een ontwikkeling is die zich zal voordoen.

Tot slot nog een motie ten aanzien van de Nota Parkeernormen. Onze fractie leest het nieuwe artikel 4:5 als een vrijbrief aan het college zonder inkadering, afbakening dan wel überhaupt een rol van de raad. We dienen dus de motie Reduceren pas na informeren in, met als dictum: verzoekt het

college om, indien het voornemens is artikel 4.5 te gebruiken, de raad vooraf te informeren over dit voornemen.

Ten aanzien van deelmobiliteit ziet de Haagse VVD de ontwikkeling als positief, zoals ik al vermeldde, maar niet met de snelheid waarmee het college die doorvoert. We hebben niet alleen oog voor de lusten, maar ook voor de lasten. We juichen dan ook de ontwikkeling toe met initiatieven uit de buurt, waarbij bewoners samen eigenaar zijn en samen verantwoordelijk zijn voor de staat van hun deelauto. Onze fractie steunt dat we dit als gemeente faciliteren. Daarom dienen we de motie Buurtinitiatieven zijn goud waard in, met als dictum: verzoekt het college ervoor zorg te dragen dat in het eerste kwartaal van 2025 de nieuwe subsidieregeling er is waarbij startende deelauto-coöperaties financiële ondersteuning krijgen om een coöperatie te starten en deze nieuwe subsidieregeling direct daarna breed en groots bekend te maken via de bekende communicatiekanalen met de wijken in de stad. Deze motie dienen we mede namens Maarten De Vuyst van GroenLinks in.

Peter Mekers (D66). Toch nog over de motie Reduceren pas na informeren. Het is heel gebruikelijk dat wij het college achteraf controleren. Ik vraag me dus af waarom we in dit geval vooraf op de stoel van het college moeten gaan zitten om met deze details mee te gaan. Ik zou zeggen: vertrouw erop dat het college onze visie en onze straks vastgestelde nota volgt.

Caroline Peeck (VVD). Wij zien in het artikel echt heel breed een vrijbrief om op allerlei manieren die parkeervrijstellingen toch op een andere manier in te regelen. We willen daar als raad toch geïnformeerd over worden.

Peter Mekers (D66). Ik snap dat we daarover geïnformeerd willen worden, maar dat gebeurt toch ook op het moment dat de bouwplannen naar de raad komen? Dan krijgen we die stukken toch ook allemaal te zien? Moeten we daarvoor nog een keer 'gepre-informeerd' worden, terwijl we die stukken toch al krijgen? Ik snap dat niet.

Caroline Peeck (VVD). Wij hebben het anders gelezen. Wij vinden echt dat het op dit moment, wanneer de nieuwe parkeernormen door het college worden ingevoerd, niet verder is afgebakend of ingekaderd. Dat geldt ook voor de rol die de raad hier überhaupt in heeft. Dat zouden we graag toch van tevoren horen.

De **voorzitter**. De laatste keer, meneer Mekers.

Peter Mekers (D66). Ik zie gewoon dat de projecten altijd langs de raad komen als dat nodig is. Dan kunnen we er altijd nog iets over vinden. Ik vind deze motie dus een beetje overbodig. Ik ga gelijk naar de laatste motie die u wilt indienen of heeft ingediend, de motie Buurtinitiatieven zijn goud waard. Ik vraag me af uit welk potje de financiering voor die subsidie moet komen. Ik ben op zich blij als we initiatieven uit de wijk kunnen stimuleren, maar waar komt dit geld vandaan?

Caroline Peeck (VVD). Het is geen nieuw potje. Er staat in de stukken dat er in Q1 2024 een evaluatie zou komen van de huidige subsidieregeling. Daar borduren wij op voort.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Naar aanleiding van wat de heer Mekers zegt over de motie Reduceren pas na informeren: dat informeren op basis van artikel 4:5 zou dus ook bij zo'n project kunnen. Dan zou dat gewoon meegenomen kunnen worden. Dan wordt er voldaan aan uw vraag. Klopt dat?

Caroline Peeck (VVD). Ja, dat klopt.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Dat zou ik wel netjes vinden. Ik was eigenlijk wat sceptisch, omdat ik bang was dat er weer een aparte stukkenstroom zou komen, maar dan zit het gewoon keurig in het stuk: als er gebruik wordt gemaakt van dit artikel 4:5, gaat het college de raad daarover informeren. Dan heeft de heer Mekers gelijk: dan komt het gewoon bij die stukken langs. Dat is het voorstel, hè?

Caroline Peeck (VVD). Ja, dat klopt. Dan heb ik de vraag van de heer Mekers hierover verkeerd begrepen.

Tot slot hebben we nog de motie Wie wil uitbaten, moet ook handhaven, met als dictum: verzoekt het college afspraken te maken met aanbieders om gebruikers van deelvoertuigen die voertuigen misbruiken te bestraffen en de raad uiterlijk in het eerste kwartaal van 2025 over de afspraken per aanbieder te informeren.

De voorzitter. Meneer Mekers wil toch nog het naadje van de kous weten.

Peter Mekers (D66). Ik ben niet tegen handhaven als er excessen zijn, maar mijn ervaring met de deelfervoerders is dat zij zelf ook al afspraken over het handhaven hebben. Wat mist de VVD dan wat we nog extra zouden moeten afspreken?

Caroline Peeck (VVD). De VVD ziet nog steeds dat er deelvoertuigen slecht geparkeerd staan op de stoepen en in bosjes en in parken liggen. We vinden dat daar door de aanbieders nog echt veel beter op gehandhaafd kan worden.

Peter Mekers (D66). Dank voor dit antwoord. Ik ben het met mevrouw Peeck eens dat dat beter kan en moet, maar die afspraken dat ze dat zouden doen, staan al op papier. Als we nieuwe afspraken maken die ook niet tot op de letter nagekomen worden, welke toegevoegde waarde heeft dat dan?

Caroline Peeck (VVD). Het mooiste zou natuurlijk zijn als er met geofencing snel haast wordt gemaakt, want dan kunnen we pas echt op de juiste manier handhaven, maar tot die tijd vinden we gewoon dat het niet goed gaat. Bij HBS staan iedere zondag gewoon tien scooters op de stoep. Er moet dus gewoon harder gehandhaafd worden. De aanbieders hebben gewoon goed in beeld wie de laatsten zijn die erop hebben gezeten. We vinden dat er toch te weinig gehandhaafd wordt.

De voorzitter. Door mevrouw Peeck worden de volgende amendementen (E.F VVD, E.G. VVD en E.H VVD) voorgesteld:

Amendementen E.F VVD Gelijke parkeerrechten ook bij kleine projecten

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van de Nota parkeernormen Den Haag 2024 (RIS319497).

Besluit: I. de Nota Parkeernormen Den Haag 2024 en bijbehorende bijlagen vast te stellen **met dien verstande dat artikel 1:3:c is geschrapt**.

Amendement E.G. VVD Leefbaarheid moet ook meetellen II

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van de Nota parkeernormen Den Haag 2024 (RIS319497).

- besluit: I. de Nota Parkeernormen Den Haag 2024 en bijbehorende bijlagen vast te stellen **met dien verstande dat aan artikel 2:2 wordt toegevoegd:**

Artikel 2:2 Vrijstelling van de autoparkeereis voor kleine verbouwplannen

1. Verbouwplannen of functiewijziging met een maatgevende en na eventuele toepassing van salderen autoparkeervraag van minder dan 10,50 parkeerplaatsen, inclusief bezoekers, kunnen worden vrijgesteld van de autoparkeereis, indien het een verbouwplan of functiewijziging betreft zonder regionale functie en onder de volgende voorwaarden:
 - a. wanneer, voor het perceel waarop de omgevingsvergunning van toepassing is, niet in de afgelopen 5 jaar voorafgaand aan de aanvraag van de omgevingsvergunning en binnen een straal van 200 meter voor een eerdere aanvraag van een omgevingsvergunning een vrijstelling geldt van de autoparkeereis voor een verbouwplan of functiewijziging; en
 - b. het verbouwplan of functiewijziging binnen gereguleerd gebied ligt en niet binnen 300 meter loopafstand van een gebied ligt waarbinnen geen parkeerregulering geldt; en
 - c. voldoende mobiliteitsalternatieven in de omgeving van het verbouwplan of de functiewijziging worden aangeboden; en
 - d. de parkeerdruk in de omgeving niet hoger is dan 90%.**
 2. Verbouwplannen van bestaande woningen met een uitbreiding van het vloeroppervlak, waarbij het aantal wooneenheden hetzelfde blijft, zijn vrijgesteld van de autoparkeereis.
- En de toelichting van artikel 2:2 (pagina 14) als volgt te wijzigen:

Artikel 2:2

Om verbouwplannen en bijvoorbeeld functiewijzigingen van kantoren naar woningen niet te frustreren, komen deze plannen in aanmerking voor vrijstelling als de gesaldeerde autoparkeervraag minder dan 10 parkeerplaatsen is, inclusief bezoekers **en de parkeerdruk niet hoger is dan 90%.**

Hiervoor zijn verschillende redenen:

- a. bij verbouwplannen is het vaak fysiek niet mogelijk of stedenbouwkundig onwenselijk om parkeerplaatsen op eigen terrein te realiseren;
- b. binnen gereguleerd gebied heeft maar ongeveer 50% van de bewoners een eigen auto;
- c. bouw en verbouw zijn noodzakelijk in de stad om tot stadsvernieuwing te komen en om de woningnood in ieder geval niet groter te maken.

~~Een ontwikkelaar / nieuwe eigenaar moet zich wel realiseren dat een vrijstelling ertoe leidt dat de (toekomstige) bewoners en gebruikers niet in aanmerking komen voor een bewoners- en of bedrijfsparkeervergunning (zie artikel 1:3). Dit om te voorkomen dat de parkeerdruk in de omgeving van het bouwplan niet structureel extra toeneemt. De gemeente registreert het adres of de adressen van het bouwplan en publiceert deze op een online lijst van adressen die niet in aanmerking komen voor een parkeervergunning. De ontwikkelaar, eigenaar of makelaar is verantwoordelijk voor het~~

~~inlichten van de toekomstige bewoners en gebruikers over de parkeersituatie.~~

De vrijstelling geldt niet voor bouwplannen met een regionale of landelijke functie waarvan valt te verwachten dat het ook bezoekers met een auto trekt. Voorbeelden hiervan zijn: een hotel, een hostel, een theater, een wellness, religieuze functies en een museum. Van toepassing omdat andere mobiliteitsalternatieven bij de bron niet toereikend zijn.

- En in volgorde toe te voegen op pagina 15:

Artikel 2:2 onder d

Als de parkeerdruk in de omgeving niet hoger is dan 90%, kan vrijstelling worden verleend.

Amendement E.H VVD Leefbaarheid telt mee I

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van de Nota Parkeernormen Den Haag 2024 (RIS319497).

- Besluit: I. de Nota Parkeernormen Den Haag 2024 en bijbehorende bijlagen vast te stellen **met dien verstande dat aan artikel 2:1 is toegevoegd:**

Artikel 2:1 Vrijstelling van de autoparkeereis voor kleine nieuwbouwplannen

Kleine nieuwbouwplannen met een maatgevende en na eventuele toepassing van salderen autoparkeervraag van minder dan 3,50 parkeerplaatsen zijn op grond van deze nota volledig vrijgesteld van de autoparkeereis, indien:

- a. voor het perceel waarop de aanvraag omgevingsvergunning van toepassing is, niet binnen 5 jaar van de aanvraag van die omgevingsvergunning en binnen een straal van 200 meter voor een eerdere aanvraag van een omgevingsvergunning, een vrijstelling geldt voor een autoparkeereis ten behoeve van een nieuwbouwplan; en
- b. het nieuwbouwplan binnen gereguleerd gebied ligt en niet binnen 300 meter loopafstand van een gebied ligt waarbinnen geen parkeerregulering geldt; en
- c. voldoende mobiliteitsalternatieven in de omgeving van het nieuwbouwplan worden aangeboden; en
- d. de parkeerdruk in de omgeving niet hoger is dan 90%.**

- En de toelichting van artikel 2:1 (pagina 13) als volgt aan te vullen:

Artikel 2:1

In veel gevallen is het bij kleine nieuwbouwplannen in de bestaande stad technisch ingewikkeld en daardoor duur om parkeerplaatsen te realiseren op eigen terrein. Om dit soort kleine nieuwbouwplannen niet te frustreren geldt deze vrijstelling, **wanneer de parkeerdruk in de omgeving dat toestaat**. Het aantal van drie parkeerplaatsen komt voort uit ervaringscijfers van Den Haag en andere gemeenten.

- En in volgorde toe te voegen op pagina 14:

Artikel 2:1 onder d

Als de parkeerdruk in de omgeving niet hoger is dan 90%, kan vrijstelling worden verleend.

De amendementen maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Door mevrouw Peeck worden de volgende moties (E.2 VVD en F.5 VVD) ingediend:

Motie E.2 VVD Reduceren pas na informeren

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het voorstel van het college van de Nota Parkeernormen Den Haag 2024 (RIS319497).

Constaterende dat:

- het college met het nieuw t.o.v. de Nota Parkeernormen 2021 toegevoegde artikel 4.5 in de Nota Parkeernormen 2024 een vrijbrief krijgt om af te wijken van het vastgestelde parkeerbeleid.

Overwegende dat:

- deze bepaling in de nieuwe parkeernormen niet verder is afgebakend of ingekaderd, noch is vastgelegd welke rol de raad hierin heeft.

Verzoekt het college:

- om, indien het voornemens is artikel 4.5 te gebruiken, de raad vooraf te informeren over dit voornemen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie F.5 VVD Wie wil uitbaten, moet ook handhaven

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Strategie Deelmobiliteit 2030 (RIS 319377).

Constaterende dat:

- deelvoertuigen voor veel Hagenaars ook een bron van ergernis vormen, omdat ze hinderlijk of asociaal geparkeerd worden;
- deelvoertuigen wegens ontbrekend gevoel van eigenaarschap en verantwoordelijkheid niet altijd in goede staat verkeren;
- met geofencing het mogelijk is om een parkeerbeleid af te dwingen zonder dat er extra inzet van handhavers nodig is, maar dit volgens het college nog jaren op zich laat wachten.

van mening dat:

- deelmobiliteit voor sommige Hagenaars een geweldige uitkomst is om snel en makkelijk van a naar b te gaan.

Overwegende dat:

- tweewiel deelvoertuigen nog te vaak door de hele stad hinderlijk of asociaal geparkeerd worden;
- het bij de aanbieders altijd bekend is wie de laatste gebruiker van een voertuig is en direct handhaving richting asociale gebruikers en daarmee goed uitvoerbaar is.

Verzoekt het college:

- afspraken te maken met aanbieders om gebruikers van deelvoertuigen die voertuigen misbruiken te bestraffen;
- de raad uiterlijk in het eerste kwartaal van 2025 over de afspraken per aanbieder te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door mevrouw Peeck, daartoe gesteund door de heer De Vuyst, wordt de volgende motie (F.4 VVD) ingediend:

Motie F.4 VVD Buurtinitiatieven zijn goud waard

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Strategie Deelmobiliteit 2030 (RIS319377).

Constaterende dat:

- sinds 2019 er in Den Haag groepen bewoners auto's in coöperatieve vorm delen;
- er in 2024 13 van deze buurtcoöperaties zijn;
- sinds 2021 bewoners subsidies aan kunnen vragen voor een proefperiode van een halfjaar voor coöperatief autodelen;
- inmiddels door de gemeente is vastgesteld is dat de huidige subsidieregeling niet goed werkt;
- er een nieuwe subsidieregeling in het eerste kwartaal van 2024 zou zijn, maar dat die er nog niet is.

Overwegende dat:

- deelmobiliteit voor sommige Hagenaars een geweldige uitkomst is om snel en makkelijk van a naar b te gaan;
- bewoners die in coöperatieve vorm een auto delen meer eigenaarschap en verantwoordelijkheid voelen voor de deelauto dan dat zij er een huren bij een commerciële aanbieder.

Van mening dat:

- een nieuwe subsidieregeling er zo snel mogelijk moet komen zodat er makkelijker coöperaties kunnen worden opgericht.

Verzoekt het college:

- ervoor zorg te dragen dat in het eerste kwartaal van 2025 de nieuwe subsidieregeling er is waarbij startende deelauto-coöperaties financiële ondersteuning krijgen om een coöperatie te starten;

- deze nieuwe subsidieregeling direct daarna breed en groots bekend te maken via de bekende communicatiekanalen met de wijken in de stad.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. De wethouder heeft behoefte aan een schorsing van vijf minuten.

De vergadering wordt van 11.33 uur tot 11.39 uur geschorst.

Voorzitter: de heer Sluijs.

De **voorzitter**. Het woord is aan wethouder Kapteijns voor de beantwoording vanuit het college.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Voorzitter. Dank aan de raad, ook voor het goede commissiedebat dat we hebben gehad, toen nog wel met Hart voor Den Haag erbij. Daar hebben we veel dingen gewisseld. Ik ga dus snel naar alle moties en amendementen; dat zijn er behoorlijk wat. Maar een algemene opmerking vooraf: ik denk dat we met de deelmobiliteitsplannen en ook met de aanpassing van de Parkeernota een volgende stap zetten in het verder volwaardig maken van deelmobiliteit als onderdeel van de mobiliteitstransitie en als onderdeel van het bereikbaar en leefbaar houden van onze stad. We zien dat de deelmobiliteitsmarkt steeds volwassenere wordt, maar nog heel wankel op de benen staat. Dat vergt dus een goede balans tussen stimuleren en op de been houden, maar ook de regie houden als gemeente om ervoor te zorgen dat de ontwikkelingen de goede kant opgaan. Dat proberen we met elkaar. Daar gaan ook veel moties en amendementen over.

Ik ga naar de moties en de amendementen, in de volgorde waarin ze ingediend zijn. Dat is niet helemaal de volgorde waarin ze in het systeem staan, maar ik hoop dat het op het eind allemaal weer klopt.

De **voorzitter**. Als u in ieder geval de titels wilt noemen, denk ik dat we een heel eind komen. Als u de titels erbij zegt, komt het goed.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Dat zal ik doen, voorzitter. Ik begin met de motie Stuur op grootte van de Partij voor de Dieren. Die motie gaat over het aangekondigde onderzoek waarin we gaan kijken welke mogelijkheden we hebben om grotere, meer milieubelastende auto's op een andere manier te tarifieren in betaald parkeren. Dat onderzoek moeten we nog gaan doen. De motie stelt voor om daarbij ook te kijken naar de grootte van auto's en naar het effect daarvan. Dat kan meegenomen worden in het onderzoek. Die motie kan ik dus aan de raad laten.

Het college begrijpt het belang van de motie Duidelijk verschil tussen deel- en huurvervoer van de Partij van de Dieren. Toekomstige gebruikers willen graag dat het verschil tussen coöperatieve deelmobiliteit en meer commerciële deelmobiliteit helder is. Dat wordt nu inderdaad weleens door elkaar gebruikt. Deze motie roept op om dat onderscheid duidelijker te maken. Dat ziet het college ook als waardevol. Ook deze motie kan ik dus aan de raad laten.

Er werd tussendoor gevraagd of het college bereid is om het coöperatieve deelvervoer te stimuleren, ook bij gebiedsontwikkelingen, door daarvoor bijeenkomsten te organiseren. Ik weet niet hoe we dat precies gaan doen, of dat echt bijeenkomsten worden en in welke vorm we dit gaan gieten, maar we moeten ook bij gebiedsontwikkelingen zeker aandacht hebben voor coöperatief deelvervoer. Dat kan ik dus in z'n algemeenheid ondersteunen en toezeggen.

Leonie Gerritsen (PvdD). Het klinkt een beetje alsof het alleen aan de voorkant bij de ontwikkeling meegenomen moet worden, maar het gaat er juist om dat er regelmatig terug wordt gekomen als het gebouw er eenmaal staat met een doorloop van gebruikers en bewoners die vaak nog helemaal geen huurvereniging of dat soort zaken hebben. Dat is dus niet dat je het één keer probeert en dan zegt: 'o, er is geen interesse; dan never again'. Nee, je komt dan een jaar later terug en je probeert dat te blijven stimuleren. Mensen krijgen soms pas als ze ergens een tijdje zitten door dat het toch onhandig is zonder parkeervergunning en dat ze daar misschien toch behoefte aan hebben. Op die manier houd je de vinger een beetje aan de pols en heb je ook een actieve rol in het stimuleren van dat gebruik.

Wethouder **Kaptein** (GroenLinks). Dank voor deze verdere aanscherping. Ik erken ook het belang van deze aanscherping. Ik ben gaarne bereid om daar een goede modus voor te vinden om dat ook daadwerkelijk te gaan doen.

De Haagse Stadspartij heeft de motie Zet in op beter ov ingediend. Daarover zeg ik in z'n algemeenheid dat uit alle onderzoeken en uit alle ervaringscijfers blijkt dat deelmobiliteit het openbaar vervoer juist heel erg aanvult. Deelmobiliteit en openbaar vervoer versterken elkaar. Bijvoorbeeld: openbaar vervoer voor de langere stukken en deelmobiliteit voor de eerste en de laatste kilometers. Ik zeg het in haar afwezigheid, maar het pleidooi van de Haagse Stadspartij ging een beetje de kant op dat deze twee fenomenen elkaar tegenwerken. Dat is dus juist niet het geval. De motie verzoekt om in te zetten op beter ov. Dat is op zich natuurlijk sympathiek, maar dit is eigenlijk al staand beleid. Ik wil de motie dus echt ontraden. We werken met het programma OV Next aan de schaa sprong van het openbaar vervoer. We zijn bezig met de uitrol van de brede trams. Ik begreep dat niet iedereen er een fan van is, maar de MRDH is bezig met de Mobiliteitsvisie, die voor een heel groot deel gaat over de toekomst van het ov in onze regio en in onze stad. Deze visie komt ook bij u langs. Ik zou dus zeggen dat de HSP op allerlei manieren wordt bediend. Om daar nog een apart plan voor te maken, zoals de motie vraagt, zou ik niet graag willen aanraden.

De SP heeft de motie Maak parkeerplaatsen betaalbaar ingediend. Hierover zijn eerder moties aangenomen door de raad, onder andere de motie-Van Doorn over hoe we het straks gaan doen met die hubs, een mogelijk publiek parkeerbedrijf en alles wat daarmee samenhangt. Ik heb eerder erkend - dat wil ik nogmaals doen - dat het lang duurt, maar dat heeft vooral te maken met het feit dat het hele ingewikkelde onderwerpen zijn, waar hard aan gewerkt wordt. Dit jaar gaan we net niet meer halen, maar begin volgend jaar zal er weer een voortgangsbrief naar uw raad komen, want dat we dit goed gaan doen en de betaalbaarheid voor toekomstige bewoners en ook de huidige bewoners van Zuidwest zijn echt randvoorwaarden om die gebiedsontwikkelingen tot een goed einde te kunnen brengen. Daar zijn we samen met collega Balster dus hard mee bezig. Het college kan de geest en de richting van de motie Maak parkeerplaatsen betaalbaar onderschrijven. Ik wil de motie dus aan de raad laten, maar wel met een paar kanttekeningen. We kunnen corporaties niet dwingen om hieraan mee te werken, maar we kunnen het wel aan hen vragen. Ik denk ook niet dat we dit op gebouwniveau moeten willen doen, maar ik denk dat een soort globale inventarisatie mogelijk is. Dan krijgen we dit ook wat beter in de vingers. Dit hangt natuurlijk ook heel erg samen met de 'al dan niet DAEB'-discussie. Dat is een beetje jargon, maar dat gaat om de vraag of dit tot de kernactiviteiten van de woningbouwcorporatie behoort. In veel gevallen is dat niet zo. Dan gelden gewoon de marktomstandigheden, maar het lijkt het college zinvol om zo'n onderzoek te doen, in het tweede kwartaal van 2025 te rapporteren over de voortgang en daarbij in kaart te brengen wat de knoppen zijn om aan te draaien. Met deze uitleg kunnen we dus uit de voeten met de motie indien zij wordt aangenomen.

Dan ben ik bij een andere motie van de SP, Deelvervoer in publieke handen. In z'n algemeenheid: deelvervoer is nog een hele ingewikkelde en, zoals ik al zei, niet volwassen markt. Het is ook een markt waarop de aanbieders nog echt geen winst maken. Er wordt op dit moment vooral geïnvesteerd. Ik denk dus dat je best wat kanttekeningen kunt plaatsen bij de vraag of het heel erg

aantrekkelijk is om dit in publieke handen te hebben. Wat het ingewikkeld maakt, is dat de Wet personenvervoer 2000 dit op dit moment nog niet toestaat. Er wordt wel naar gekeken. Landelijk wordt er gekeken naar het Landelijk Programma Deelmobiliteit, waar Den Haag actief in participeert, en staat dit ook op de agenda. Er wordt bijvoorbeeld onderzocht hoe een landelijk publiek deelfietsstelsel eruit zou kunnen zien. Maar dit zijn langer lopende trajecten. Ook met de NS, waar het tweede deel van de motie over gaat, kunnen we best in gesprek om te kijken of we met die ov-fietsen nog meer kunnen dan nu. Dat is een beetje afhankelijk van de KJ-stalling; die moet dan wel weer open zijn, want het moet allemaal praktisch kunnen. Maar met deze opmerkingen zijn we, mocht de motie aangenomen worden, best bereid om daar uitvoering aan te geven en daarover terug te melden. Ook deze motie kan ik dus aan de raad laten.

Het amendement Fiets niet om betaalbaarheid heen van de SP is wat ingewikkelder. Dit amendement wil ik dus graag ontraden, maar wel met wat uitleg daarbij.

De **voorzitter**. Die uitleg gaan we zo meteen doen. Dat is ook een mooie spoiler voor de kijkers thuis; hou 'm vast.

Peter Mekers (D66). Ik heb een vraag over het deelfervoer. De HTM heeft in het verleden HTM-fietsen gehad en is daar juist mee gestopt. Is er dan iets veranderd waardoor we denken dat we hier nu meer ruimte in kunnen vinden? Of moeten we toch echt afwachten totdat de landelijke wetgeving aangepast is voordat het weer aantrekkelijk wordt? Op dit moment zie ik in de markt en in de wetgeving eerlijk gezegd nog geen verandering waardoor zo'n project weer succesvol kan zijn. Ik ben dus benieuwd wat dat volgens de wethouder wél zo maakt en waarom hij het aan de raad laat.

Wethouder **Kaptein** (GroenLinks). De kanttekeningen die ik hierbij heb gemaakt, gaan met name over de verwachtingen over wat dit gaat opleveren. Dan zien we inderdaad dat het ook voor publieke partijen heel moeilijk is om hier een businesscase van te maken. De HTM is daar inderdaad een goed voorbeeld van, maar er zijn dus landelijke ontwikkelingen. Daar zijn we als Den Haag bij aangesloten. Daar kan ik over rapporteren. De ov-fiets is natuurlijk wel een succesvol product. We hebben weleens met de NS gesproken over het bij tramhaltes achter kunnen laten van ov-fietsen. Ik ben bereid om dat soort gesprekken te voeren. Ik denk dat dit tegemoetkomt aan wat de SP vraagt.

We hadden een spoiler.

De **voorzitter**. Ja, daar komt ie.

Wethouder **Kaptein** (GroenLinks). Het amendement Fiets niet om betaalbaarheid heen ga ik ontraden, hoewel het college de richting sympathiek en het onderwerp heel belangrijk vindt. De kanttekening daarbij is natuurlijk - ook in de richting van de ChristenUnie, want die had hier ook opmerkingen over - dat we een beetje los moeten komen van het beeld dat deelmobiliteit duur is. Deelmobiliteit is ten opzichte van het openbaar vervoer vaak wat duurder, maar ten opzichte van het bezit van een auto is deelmobiliteit financieel natuurlijk juist heel aantrekkelijk. Het college ziet de deelauto en alle andere vormen van deelmobiliteit dus juist als een alternatief voor het bezit van een eigen auto. In dat perspectief moeten we deze discussie wat het college betreft voeren. Voor mensen met een kleine portemonnee kan het juist supersaai aantrekkelijk zijn om niet de vaste kosten te hebben van een auto, maar wel het gemak van toegang tot een auto te hebben. In die omslag zitten we met elkaar.

Lesley Arp (SP). Ik haak meteen aan. De wethouder heeft het over de auto, maar mijn amendement ging niet over de auto maar over tweewielers, omdat daar ook die vergunningprocedure voor geldt.

Wij hebben dit amendement geschreven omdat wij in het voorstel lezen dat wij kortingen willen aanbieden, al dan niet via de Ooievaarspas, en zelfs een subsidie aanbieden aan Cargoroo. Het lijkt mij een gekke manier van werken als je die bedrijven dan niet aan de voorkant vraagt om überhaupt redelijke tarieven te hanteren, want ik vind niet dat we bedrijven moeten belonen met een subsidiemaatregel als zij bijvoorbeeld niet aan de voorkant zorgen voor redelijke tarieven. Dat is dus de achterliggende gedachte van het amendement. Het gaat echt over tweewielers. Kan de wethouder daarop reageren?

Wethouder **Kaptejns** (GroenLinks). Er komt nog een amendement van de ChristenUnie/SGP met 'ongeacht het aantal wielen'. Ik had ze dus een beetje bij elkaar genomen. Ik weet ook niet of de bakfiets in deze definitie onder tweewielers valt of onder drie- of vierwielers, maar ook de bakfiets is echt een heel goed voorbeeld. Zeker de Cargoroo-fietsen zijn bij uitstek geschikt om autoritten te vervangen, want die zijn enorm handig om ermee naar de bouwmarkt te gaan of om wat dingen op te halen waarvoor nu in de stad autoritten gebruikt worden. Dat is dus het perspectief, maar dank voor de verduidelijking. Ik ontraad het amendement omdat het een amendement is. Als het een motie was, hadden we hiermee uit de voeten gekund. Dat zeg ik maar even in z'n algemeenheid; misschien is dat nog een overweging. Juridisch gezien kunnen we dit niet vastleggen. We hebben gekeken of we hierover iets kunnen regelen in de APV. Dat kan juridisch niet. We kunnen die betaalbaarheid dus niet afdwingen. We zijn wel bezig met een convenant om afspraken te maken met alle deelmobiliteitsaanbieders, waarbij betaalbaarheid echt een belangrijk onderwerp is. Vanwege de niet-afdwingbaarheid - dat is het korte antwoord - moeten we dit amendement ontraden. We zijn er wel mee bezig. Het is een onderwerp dat op de agenda staat in onze overleggen met de aanbieders. Dat krijgt waarschijnlijk de vorm van een convenant.

Lesley Arp (SP). Wat ik lastig vind - dat is meer een soort ontboezeming - is dat we een best wel vol en rommelig commissiedebat hebben gehad en dat ik nu ineens allemaal dingen te horen krijg over wat wel of niet in een vergunningprocedure kan. In alle eerlijkheid: ik wil nog even goed nadenken over wat de wethouder zegt en misschien wil ik achter de schermen ook nog wat informatie hierover. Het zou kunnen dat ik later op de dag een aangepaste motie indien, maar dit is voor mij allemaal nieuwe informatie. Ik vind het ook een beetje onwerkbaar, maar ik ga dit goed laten bezinken.

De **voorzitter**. Dat zou waarschijnlijk betekenen dat u het amendement omzet in een motie. Ik denk dat u dat bedoelt, mevrouw Arp.

Lesley Arp (SP). Ik hou alle opties nog open. Ik vind het ook lastig om nu midden in het debat als een malle te gaan schrijven, maar mogelijk kom ik aan het einde van de dag met een aangepast voorstel.

De **voorzitter**. Dat staat u natuurlijk helemaal vrij.

Peter Mekers (D66). Ik had gevraagd naar de beschikbaarheid van deelvervoer. Er wordt gewerkt aan een convenant, onder andere over betaalbaarheid. Komt daarin te staan dat aanbieders hun diensten in de hele stad moeten aanbieden, zodat er geen vervoersarmoede komt? Als het inderdaad een alternatief moet zijn om de auto weg te kunnen doen, moet het ook overal beschikbaar zijn. Dat is nu nog niet in alle gevallen het geval.

Wethouder **Kaptejns** (GroenLinks). Ik zou daar nog op ingaan, maar ook dit thema zou inderdaad onderdeel van een convenant kunnen zijn. Een ander belangrijk thema, waarvoor de VVD ook aandacht vroeg, is het gedrag van gebruikers van bijvoorbeeld de deelscooters. Dat de aanbieders de

gebruikers daar op andere, stevigere manieren op gaan aanspreken, is ook een onderdeel van de thema's die mogelijk in een convenant kunnen landen.

Peter Mekers (D66). Dat klinkt nog heel onzeker: 'het zou mogelijk kunnen'. Ik zou willen oproepen om over die beschikbaarheid in de stad daadwerkelijk afspraken te maken in het convenant. Het hoeft niet meteen een dekking van 100% te zijn, maar er kunnen bijvoorbeeld wel afspraken worden gemaakt over een groei, zodat we iets hebben om naar uit te kijken en zodat ze niet alleen kunnen cherrypicken door de dingen wel neer te zetten in de rijke wijken en niet aan te bieden in de wijken waar ze juist meerwaarde kunnen hebben door de portemonnee van mensen wat beter gevuld te houden als ze die dingen nodig hebben. Ik zou dus iets meer ambitie willen hebben dan 'het zou mogelijk kunnen'.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Die ambitie heeft deze wethouder zeker. Ik ben het ook helemaal eens met het belang van de toegankelijkheid van deelmobiliteit in alle delen van de stad, maar we zijn natuurlijk afhankelijk van de afspraken die we kunnen maken. Daar zat mijn voorzichtigheid; die gaat niet over de inzet van de gemeente in de gesprekken die we gaan voeren.

Dan het amendement van de ChristenUnie/SGP, Betaalbaar ongeacht het aantal wielen. Ik heb daarover al iets gezegd, want daarvoor geldt hetzelfde: het is een amendement en ook hierin staat vrij absoluut dat zonder concrete afspraken over betaalbaarheid geen nieuwe deelmobiliteit wordt toegestaan. Dit kunnen we juridisch niet afdwingen. We kunnen dit dus ook geen onderdeel laten zijn van dit raadsvoorstel. Om die reden wordt dit amendement ontraden. Wat ik over het amendement van de SP zei, geldt ook voor dit amendement. Het eerste deel van het amendement gaat over toepassing hiervan op alle deelmobiliteit. Die verbreding is op zich prima. Er is dus veel ondersteuning voor de richting en het belang van het onderwerp, maar omdat het een amendement is en niet juridisch afdwingbaar is, moet ik dit toch ontraden.

Lesley Arp (SP). Mijn vraag heeft ook betrekking op waar het zojuist bij mijn amendement over ging: ik heb behoefte aan meer duiding van waarom het juridisch niet kan. Ik vind het belangrijk dat dit hier in dit debat in openbaarheid nader wordt toegelicht, zodat wij een goede afweging kunnen maken. Als de wethouder daar in de beantwoording nog iets meer over kan zeggen, zou mijn fractie dat dus zeer waarderen.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Ja, dat kan. Ik deel ook het ongemak, want dit is vrij technisch en je bespreekt dit liever op een eerder moment met elkaar. Het gaat over artikel 108 van de Gemeentewet, dat bepaalt dat we in de APV regels kunnen stellen omtrent de huishouding van de gemeente. Dat doen we in Den Haag ook middels artikel 2.8. Daarin staat dat je zonder vergunning geen deelmobiliteit mag aanbieden. De eisen die in de vergunning staan, moeten gerelateerd zijn aan de belangen vanuit het huishouden van de gemeente. Ze moeten dus betrekking hebben op de fysieke kant van de afspraken. Betaalbaarheid is daar geen onderdeel van. We kunnen dus eisen stellen ten aanzien van veiligheid, leefbaarheid en openbare ruimte - dat zijn dan dus geen afspraken, maar eisen in de APV - maar niet over betaalbaarheid. Ik heb hier een hele lange tekst, maar dit is de kern.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik wilde die vraag ook stellen. Even resumerend: we kunnen een vergunning dus niet weigeren op basis van de betaalbaarheid.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Ja, dat is de consequentie. Het heeft ook iets te maken met de Dienstenrichtlijn. Dat zal ik u verder allemaal besparen, maar dat kan inderdaad helaas niet. Maar we kunnen dus wel in een convenant afspraken maken. Ik heb zelf ook gesprekken gevoerd met alle

deelmobiliteitsaanbieders. Ik proefde daar ook bereidheid om te kijken hoe we hier met elkaar afspraken over kunnen maken, want we hebben hier ook gewoon een gemeenschappelijk belang. Het is ook in het belang van de aanbieders dat die tarieven aantrekkelijk zijn. Maar afdwingen is dus niet mogelijk.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik ben het in elk geval met de wethouder eens dat het fijn was geweest als dit eerder gedeeld had kunnen worden, maar als ik die zin over concrete afspraken doorstreep, kan de wethouder er dan wél voldoende mee uit de voeten?

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Ik ben heel even voorzichtig, maar ik denk het wel. Maar laten we dat straks nog even dubbelchecken, want de kracht maar ook het risico van een amendement is dat we daar meteen aan gehouden zijn.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik hoor dat de wethouder veel informatie heeft over dat juridische argument inzake betaalbaarheid. Is het mogelijk om die informatie mee te sturen naar de raad wanneer we de evaluatie krijgen of op een ander moment? Het lijkt me goed dat we dat in ieder geval een keer officieel tot onze beschikking hebben.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Ja, dat kan. Ik denk dat het goed is om ook toe te zeggen dat we die convenanten natuurlijk zullen delen. Ik denk dat we dan ook kunnen toelichten waarom bepaalde dingen in een convenant afgesproken zijn en andere dingen in de APV of in de vergunning en waarom we daarvoor hebben gekozen. Dat zeg ik graag toe.

Het volgende amendement van de ChristenUnie heet Geen overgangsrecht voor Dreven, Gaarden, Zichten. Ook hier moeten we elkaar goed begrijpen. We hebben beoogd om ten aanzien van alle projecten die in de pijplijn zitten en waar al gewoon concrete afspraken over zijn gemaakt in Zuidwest, niet tijdens het spel de randvoorwaarden te veranderen. Zo is dit bedoeld. Het kan er in feite uit, want voor Dreven, Gaarden, Zichten is de deelparkeernorm 30%; dat zeg ik uit mijn hoofd. In die zin is die vermelding overbodig, maar die staat er voor de volledigheid. Uit de inbreng van mevrouw Klokkenburg begreep ik echter dat de bestaande plannen hier niet onder zouden vallen, maar dat alleen de toekomstige plannen worden uitgezonderd. Dan is dit amendement echt overbodig, want dit gaat echt alleen over fase 1. In de toekomstige fasen van Dreven, Gaarden, Zichten zouden we sowieso moeten voldoen aan die 30%. Alles resumerend is onze inschatting dus dat dit amendement overbodig is. Je kan ook zeggen dat het amendement geen kwaad kan, maar het is vooral overbodig.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Het gaat mijn fractie er met name om dat voor bepaalde delen van Dreven, Gaarden, Zichten al een concreter bestemmingsplan is vastgesteld. Daaraan gaan we natuurlijk niet tornen, maar bijvoorbeeld voor de Gaarden zijn nog helemaal geen plannen naar de raad gestuurd, behalve een NvU, dat nog niet verder is uitgewerkt. Mijn fractie zou er dus waarde aan hechten om daar vanaf nu die 30% toe te passen en om dit in werking te laten treden bij plannen waarvoor nog geen bestemmingsplan is vastgesteld, omdat we met elkaar concluderen dat 50% niet oké is voor Zuidwest.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Zo sterk ligt het niet. We maken even een pas op de plaats om te kijken hoe die 50% uitpakt bij de projecten die we nu hebben. Los daarvan staat er tussen haakjes, ook bij wat u doorhaalt in het amendement, dat het over die vastgestelde NvU's gaat. Vandaar dat we volgens mij hetzelfde beogen. De toekomstige fasen zouden dus inderdaad moeten voldoen aan die 30%.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik geef toe dat ik niet helemaal in de NvU's zit. Ik wil dus weten of ik de wethouder goed begrijp. Als wij deze norm vandaag vaststellen en als de norm in Zuidwest wordt verlaagd naar 30%, moeten alle projecten die nog niet vastgesteld zijn, vanaf dan aan die 30% voldoen. Het enige waarvan we op dit moment weten dat het een uitzondering zou kunnen zijn, is die NvU (RIS 308508) die doorgestreept wordt.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Dat klopt. Om het extra ingewikkeld te maken: deze NvU kent een norm van 30%. Die uitzondering is dus eigenlijk niet nodig, maar voor de volledigheid en ook voor de juridische fijnproevers staat die in het overzicht, omdat we compleet wilden zijn met alle lopende projecten in Zuidwest.

Ik ben bij het amendement Reduceren doen we niet zomaar van de ChristenUnie/SGP, dat vraagt om ook in de rest van de stad op 30% te gaan zitten. Ik zou echt willen vragen om deze motie aan te houden, want we hebben op dit moment niet in beeld wat de consequentie hiervan zou zijn. Dat hebben we voor Zuidwest wel gedaan, want dat was het voorstel. We hebben voor Zuidwest gekozen omdat daar juist de grotere ontwikkelingen zijn waarin we zien dat deelmobiliteit echt in grote getallen uitmondt. In de rest van de stad hebben we dat gevoel niet. Het is ook een ander type bouwontwikkelingen. Ik heb het gecheckt: in het CID gelden wel aparte normen, maar geen aparte deelparkeernormen. Dit zou dan dus ook voor het CID gaan gelden als we dit amendement zo zouden aannemen. Dat kan dus echt nadelige effecten hebben voor de businesscase van lopende bouwontwikkelingen, maar dat weten we niet, want we hebben dit niet geïnventariseerd. Ik zou dit amendement, vooruitlopend op het in kaart brengen daarvan, dus niet aangenomen willen zien. Het voorstel zou zijn om het amendement aan te houden. Ik ben best bereid om in beeld te brengen wat de consequenties zouden zijn. We zijn ook nog bezig met een integrale herziening van de Nota Parkeernormen; daar hebben we het in de commissie ook over gehad. Dit is een actualisatie, een soort tussenslag, maar er komt ook nog echt een integrale herziening van die nota, waarin we ook alle toekomstige ontwikkelingen, ook de ontwikkelingen van de hubs en zo, gaan meenemen. Mijn voorstel zou zijn om dit daar dan in mee te nemen. Dan zeg ik toe dat we daar ook goed naar zullen kijken, maar het oordeel is nu wel: ontraden.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik zit heel moeilijk te kijken naar mevrouw Peeck, die even moeilijk terugkijkt. Omdat we aparte parkeernormen en een nota hebben vastgesteld voor het CID, ben ik verbaasd dat dit stukje van deze nota wel zou gelden voor het CID. Ik zou daar dus graag wat meer informatie over krijgen.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Wat ik me zojuist heb laten vertellen - daar moeten we het dan even mee doen - is dat voor het CID gewoon de deelparkeernormen van kracht zijn die in dit voorstel staan en dat er dus geen aparte deelparkeernormen zijn voor het CID. Er zijn wel aparte parkeernormen, maar hoe deelmobiliteit meegerekend wordt, lift gewoon mee in het stadsbrede deelparkeernormenkader. Naast het CID hebben we natuurlijk ook nog veel andere gebieden: we hebben ook nog de rest van de stad, waar we op dit moment ook niet in beeld hebben wat dit amendement zou betekenen. Even los van het CID kunnen we dus niet gedurende ontwikkelingen opeens de spelregels veranderen zonder dat we weten wat dat zou betekenen. Dit kan immers betekenen dat businesscases onderuitgaan en dat er dus minder woningen gebouwd gaan worden. Daar zou het college echt grote terughoudendheid in willen betrachten.

Caroline Peeck (VVD). De wethouder vraagt om het amendement aan te houden, maar als wij de Nota Parkeernormen vaststellen, ligt het toch gewoon vast? Tot wanneer zouden wij het dan aan

moeten houden en wanneer komt de hele aangepaste Nota Parkeernormen dan? Dat is nieuwe informatie voor mij.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Die is aangekondigd. Omdat we al die ontwikkelingen daarin willen meenemen, bijvoorbeeld ook rond fietsparkeren, bekijken we het integraler. De integrale herziening van de Nota Parkeernormen staat op de planning voor Q1 2026. Als u het amendement aanhoudt, ben ik dus bereid - dat is een toezegging die misschien kan helpen in uw overwegingen - om ook in de andere delen van de stad de vinger aan de pols te houden en in kaart te brengen wat de gevolgen zouden zijn als we overal de parkeernorm naar beneden zouden brengen.

Ik ben bij het volgende amendement van de ChristenUnie/SGP; amendementen zijn vandaag populair. Dat is het amendement Voldoende mobiliteitsalternatieven dichtbij. Zonder de dingen ingewikkeld te willen maken: ook dit amendement dwingt mij om echt heel zorgvuldig naar alle woorden te kijken. Het is op zich geen probleem om van die 500 meter weer 400 meter loopafstand naar een openbaarvervoeraanbod te maken. Dat is prima, maar die 50 meter naar een fietsvoorziening hebben we er bewust uit gehaald, omdat we hebben gezien dat dit er in het afwegingskader en ook in de praktijk heel weinig toe doet. Als ergens op 50 meter een fietsnietje staat - ik zeg het een beetje denigrerend - maakt dat voor mensen geen onderscheid voor de vraag of zij ervaren dat zij mobiliteitsalternatieven hebben. Als iets in de regelgeving staat, moeten we er wel op toetsen. Het is dus ook onnodig beperkend. Dat was de afweging van het college om dit eruit te halen. Op die gronden zou ik dit amendement dus willen ontraden. Hoewel dat eerste deel prima zou kunnen, wordt het amendement als geheel ontraden.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Dat is wél een helder antwoord en ook een antwoord waar ik goed mee kan leven. Ik zou het amendement daarom willen aanpassen, maar ik denk dat dat in de tweede termijn gebeurt.

De **voorzitter**. Ja, ik denk dat het de beste, snelste en zuiverste optie is om dat in de tweede termijn te doen. Dan hebben we ook meteen weer de letterlijke tekst van datgene wat u beoogt. Dat doen we dus op die manier.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Ik ben bij de inbreng van de PVV, in afwezigheid van de PVV. Op een soort vraag kan ik antwoorden dat we inderdaad streven naar een rechtvaardige verdeling van beschikbare parkeerplaatsen tussen koop- en huurwoningen. Dat is een terecht punt: daar moeten we inderdaad aandacht voor hebben. De PVV heeft ook een motie ingediend die vraagt om een stadsbreed onderzoek naar de behoeften. Die wil ik op twee gronden ontraden. Er loopt op dit moment een landelijk onderzoek naar de behoeften, ook weer in het kader van het landelijke deelmobiliteitsactieplan. We krijgen hier vanuit landelijk oogpunt dus al meer inzicht in. Verder hebben ook de aanbieders heel goed in de gaten waar behoeften zitten. We monitoren natuurlijk gewoon met de gebruikscijfers waar de groeipotenties zijn en waar kansen liggen. Het zou dus een beetje zonde van de tijd en het geld zijn om daar nu als gemeente Den Haag een apart onderzoek naar te gaan doen. Die motie wil ik dus graag ontraden.

Ik kom bij de inbreng van de Partij van de Arbeid. Ik was nog even aan het kauwen op het woord 'deelcommunisme'. Misschien is 'deeleconomie' een beter woord waar we elkaar, zei hij hoopvol, raadsbreed in kunnen vinden, want dat is deelmobiliteit natuurlijk wel. Ook vanuit Den Haag kijken we met veel sympathie naar bijvoorbeeld het deelbakfietsenproject in Groningen, maar dat zijn natuurlijk niet de aantallen die het verschil gaan maken, hoe sympathiek het ook is.

Ik kom bij D66, met het amendement Normeer openbaar vervoer meer. Ook dat amendement wil het college graag ontraden, ofschoon we best begrijpen waar D66 heen wil: hoe lager je de

realistische parkeernormen kunt maken, hoe meer dat bijdraagt aan de leefbaarheid in de stad. Ik denk dat dit naar Rotterdams voorbeeld is, want dit wordt in Rotterdam zo toegepast. We zien in Rotterdam echter dat de basisparkeernorm veel hoger ligt in bijvoorbeeld de gebieden rondom de stadscentra. Je moet dit in de bredere context zien van de bereikbaarheid van Den Haag Zuidwest, waar best veel openbaarvervoerlocaties zijn binnen de gevraagde 500 meter. Ook al woon je daar in de buurt van een bus- of tramhalte, je hebt nog steeds twintig minuten of langer nodig om in het centrum te komen. Het college zou er dus niet voor zijn om op basis daarvan een nog lagere parkeernorm te hanteren, want we hebben in Den Haag al hele scherpe normen. Ik zou dit amendement dus toch willen ontraden.

Peter Mekers (D66). Als je niet bij een NS-station in de buurt woont maar bijvoorbeeld wel zo ongeveer bovenop de Haagse tramtunnel, geven we geen korting op basis van goed bereikbaar openbaar vervoer. Hetzelfde geldt voor het Leyenburg-ziekenhuis: in die buurt, met tig openbaarvervoerlijnen, passen we geen korting toe. Dat vind ik eigenlijk raar. De wethouder geeft aan dat ze in het Rotterdam anders doen, maar daar hebben ze ook andere parkeernormen per gedeelte van de stad. Het meewegen van de afstand tot het centrum passen we in Den Haag buiten het CID en Zuidwest eigenlijk ook niet toe. Ik zou dus zeggen dat dit misschien juist wél de eerste stap is om hierin te zetten. Ik stel in het amendement ook expliciet dat er twee lijnen binnen 500 meter moeten zijn voordat je dit als waardig alternatief kan zien. Als dit volgens de wethouder al niet kan, waarom normeren we dan niet anders als je verder van het centrum woont? Dat staat namelijk ook niet in de nota.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). We hebben een ander systeem dan in Rotterdam. We moeten daar dus ook op een andere manier naar kijken. Ik kan D66 wellicht tegemoetkomen door aan te geven dat we bij die herziening van de Nota Parkeernormen, die we dus volgend jaar gaan maken en die dan naar uw raad komt, echt kunnen kijken hoe ze dit in andere steden doen. Maar door dit op voorhand nu pats-boem in de vorm van een amendement erin te gooien, ook in combinatie met de stapeling van reductiefactoren die je hiermee gaat krijgen, kunnen we echt uitkomen op heel lage normen, waardoor we ook weer in problemen gaan komen in Den Haag. Ik zou dit amendement dus echt willen ontraden.

Peter Mekers (D66). Dank aan de wethouder voor dat aanbod. Ik hoor eigenlijk een toezegging om dit wél mee te nemen in het ontwikkelen van het beleid van de nieuwe parkeernota. Dat gaat dan zowel over het beter meenemen van de ov-haltes als over de afstand tot het centrum of hoe ze in sommige steden met ringen werken. Heb ik dat goed begrepen?

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Ja, dat heeft u goed begrepen. We zijn daartoe bereid. Nogmaals, ik begrijp heel goed waar dit vandaan komt, namelijk of de door sommige andere steden gehanteerde zonering of werken met een reductiefactor ook in Den Haag goed zou uitpakken. Dat kan in het kader van het vooronderzoek naar de nieuwe parkeernormennota. Maar als het amendement zo wordt ingediend, blijft het advies: ontraden.

Ik kom bij een amendement van de VVD, Gelijke parkeerrechten, ook bij kleine projecten. Ook dat amendement wil het college ontraden. Er zijn een aantal amendementen die enigszins in samenhang met elkaar te lezen zijn; althans, zo lees ik ze. Maar dit amendement moet het college echt ontraden, want het uitgangspunt van de Nota Parkeernormen is dat nieuwbouw geen verhoging van de parkeerdruk in de omgeving tot gevolg mag hebben. Als je deze bepaling schrapt, laat je dat eigenlijk los en ontstaat er een hogere parkeerdruk op de plekken waar je nieuwbouw- en verbouwprojecten hebt. Dus ontraden, ook in samenhang met de amendementen Leefbaarheid telt mee I en Leefbaarheid telt mee II. Die pak ik maar even samen, want het ene gaat over nieuwbouw en het andere gaat over verbouw.

Caroline Peeck (VVD). Kan de wethouder er dan op reflecteren dat de mensen die daar willen gaan wonen, minder rechten hebben dan andere Hagenaars? Want ze hebben geen parkeergelegenheid en ze kunnen ook geen aanspraak maken op een bewonersvergunning.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Om maar even heel hoogover te beantwoorden: in gelijke gevallen worden mensen gelijk behandeld. Voor iedereen die in deze zelfde positie is, gelden dus dezelfde afspraken. We kunnen het ons simpelweg ook gewoon niet permitteren dat dit type kleinere projecten - daar zijn er heel veel van in de stad - tot extra uitgifte van parkeervergunningen leidt. Maar ik bespreek dit amendement ook graag in relatie tot de twee andere amendementen, Leefbaarheid telt mee I en II, want die hebben hier ook betrekking op. Op zich geldt ook hiervoor dat het college best wel begrijpt waar dit vandaan komt. Als ik het in z'n algemeenheid mag zeggen: als er een lagere parkeerdruk is, zou je hier wat coulanter mee omgaan. Maar ook dit is weer een amendement. Als het een motie was geweest, hadden we elkaar misschien makkelijker kunnen vinden, maar op de manier waarop dit amendement geformuleerd is, gaat het volgens onze juristen averechts werken. Op dit moment kun je een vrijstelling krijgen als je niet aan de normen voldoet. Dan krijg je een vrijstelling in relatie met geen parkeervergunning. Als je deze voorwaarden toevoegt, is het niet meer mogelijk om die vrijstelling te geven. Dat betekent dat je bij bouwprojecten in gebieden in de stad met een hogere parkeerdruk dan 90% - het amendement gaat immers over delen van de stad waar de parkeerdruk lager is dan 90% - die vrijstelling niet meer kan geven en dat je die bouwontwikkeling dus niet meer kan accorderen. Dat is volgens mij ook niet wat de VVD beoogt, maar dat is wel zoals het op dit moment hier geformuleerd is. Dat is weer het nadeel van een amendement. Ofschoon er vanuit het college best sympathie is voor wat dit amendement beoogt, is de manier waarop dit geformuleerd is juridisch onhoudbaar. Daarom wil ik beide amendementen ontraden. Misschien kunnen ze worden aangehouden. Dan kunnen we hier nog even het gesprek over voeren, maar zoals ze hier geformuleerd zijn, worden ze echt ontraden, want dit gaat bouwontwikkelingen frustreren in plaats van mensen verder helpen.

Ik ben bij een motie van de VVD, Reduceren pas na informeren. Bij grote projecten doen we dit vaak al. In de NvU's en de PUK's - ik zeg de heer De Vuyst na: die zijn ook niet helemaal mijn specialiteit - is onze omgang met de parkeernorm onderdeel van de plannen en ook vaak van het debat in de commissie Ruimte. Waar mogelijk en waar relevant doen we dit dus al. Als het echt kleine projecten betreft - daar gaat deze hardheidsclausule eigenlijk vooral over, namelijk dat het college wat bewegingsvrijheid heeft om kleinere projecten op hun merites te kunnen beoordelen - is het eigenlijk niet uitvoerbaar om de raad altijd vooraf te informeren. Voor een deel doen we het dus al en voor het andere deel lopen we gewoon vast in de uitvoerbaarheid, want er zijn heel veel projecten waar dit kan spelen. Ik denk dat u die als raad ook niet allemaal wil zien. Op basis van deze motie zou dat wel moeten. Deze motie wil ik dus graag ontraden.

Ik ben bij de motie Buurtinitiatieven zijn goud waard van de VVD. Dat vindt het college ook. Deze motie vraagt om een statutenregeling. We waren, toevallig of niet, eigenlijk al een beetje bezig met kijken hoe we autocorporaties financieel kunnen ondersteunen. Deze motie onderstreept het belang hiervan. Dat we hier breed over moeten communiceren, zie ik ook als een extra aansporing om te kijken hoe we dit het beste kunnen doen. Deze motie kan ik dus aan de raad laten.

Lesley Arp (SP). Ik heb een vraag over deze motie, want voor mijn fractie is het belangrijk dat als we zo'n regeling opstellen, zij ook echt in de hele stad gebruikt wordt en dat de voorwaarden daar goed bij aansluiten. Krijgt de raad vooraf, voordat de regeling wordt ingevoerd, nog een voorstel of informatie hierover, zodat wij daarover mee kunnen praten?

Wethouder **Kaptejns** (GroenLinks). Ik denk niet dat subsidieregelingen raadsvoorstellen zijn; dat zeg ik even uit mijn hoofd. Maar u heeft dit bij dezen als aandachtspunt meegegeven. Dat is niet aan dovemansoren gericht. Ik ben het er ook heel erg mee eens: we moeten er in z'n algemeenheid voor zorgen dat ook de meer kwetsbare delen van de stad of delen van de stad waar eigen initiatief van mensen op dit soort thema's wat meer aansporing nodig heeft, hiervan gebruik kunnen maken. Daar zal ik dus extra aandacht voor hebben. Ik hoop dat een extra debat hierover dan niet nodig zal zijn.

Lesley Arp (SP). Ik vraag het ook omdat wij niet willen dat wij een regeling optuigen die uiteindelijk bijvoorbeeld heel specifiek alleen voor één deel van de stad gebruikt wordt. Ik heb er dus toch behoefte aan dat de wethouder ons op z'n minst gaat informeren: wordt dit alleen in de communicatie meegenomen of ook in de voorwaarden? Ik stel deze vragen ook omdat ik nog een beetje twijfel over dit voorstel.

Wethouder **Kaptejns** (GroenLinks). We waren als college al bezig met een subsidieregeling. Deze motie onderstreept het belang daarvan en geeft er ook nog wat verder richting aan. Ik beschouw uw interruptie ook als richtinggevend daarin. Volgens mij worden subsidieregelingen sowieso met uw raad gedeeld. Als u dan vindt dat daar nog onvoldoende elementen in zitten ... We houden ook de vinger aan de pols. We kunnen de regeling ook tijdig evalueren. Subsidieregelingen kunnen worden bijgesteld als we het gevoel hebben dat ze het doel onvoldoende raken. Maar u vindt mij helemaal op uw pad met wat u zegt.

Ik ben bij een amendement van de VVD: Beter meer tijd dan achteraf spijt.

Caroline Peeck (VVD). Die hebben wij niet ingediend, omdat wij een amendement van de ChristenUnie met dezelfde strekking mede hebben ondertekend.

Wethouder **Kaptejns** (GroenLinks). Dank u wel. Ik wilde al zeggen dat het erg op dat amendement lijkt. Excuus dat ik het toch in mijn stapeltje had zitten.

Dan de laatste motie van de VVD, Wie wil uitbaten, moet ook handhaven. Ik ben heel blij dat dit een motie is. Dat geeft ons ruimte om er uitvoering aan te geven op een manier die juridisch kan. We willen die afspraken met deelmobiliteitsaanbieders heel graag maken. Dat doen we in de vorm van een convenant. Ik ben het met de indiener van de motie eens dat dit thema aandacht verdient en dat we manieren moeten vinden om de gebruiker van - in veel gevallen - de deelscooter actiever daarop aan te kunnen spreken. Het zal onderdeel worden van de convenantafspraken. Deze motie kan het college daarom aan de raad laten.

De **voorzitter**. Volgens mij is er behoefte aan een tweede termijn, want mevrouw Klokkenburg heeft aangegeven dat er een amendement gewijzigd gaat worden.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Ik zal heel kort improviseren. Ik denk dat dit debat aantoont dat betaalbaarheid een heel belangrijk punt voor een aantal fracties is en hoe belangrijk het ook is dat wij als raad goed geïnformeerd worden over de invloed die wij als raad hierop kunnen uitoefenen en over wat juridisch wel of niet kan. Het verbaast me eigenlijk dat die boodschap nog niet was overgekomen. Dat wil ik het college dus meegeven: geef ons meer duidelijkheid daarover. Het amendement over de Strategie Deelmobiliteit zal mijn fractie intrekken, want ik vind dat de wethouder overtuigend heeft aangegeven dat daar moeilijkheden in zitten. Maar ik wil nog wel een motie indienen, omdat dit punt voor ons heel belangrijk is. Ik moet me nog beraden op wat wél de juiste weg is. Daar heb ik meer tijd voor nodig. Die zal ik dus uiterlijk voor de stemming indienen.

De **voorzitter**. Voor de stemmingen komt daar dus een motie voor in de plaats.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. Ik zou graag twee amendementen wijzigen, ten eerste het amendement Voldoende mobiliteitsalternatieven dichtbij. De wethouder heeft verteld dat de fietsparkeervoorzieningen er heel bewust uit gehaald zijn omdat ze anders een obstakel zouden kunnen vormen. Ik zou die zin dus willen schrappen. Ik realiseer me nu dat de gewijzigde amendementen nog rondgestuurd moeten worden, maar het voorgestelde besluit wordt: besluit de Nota Parkeernormen Den Haag 2024 en bijbehorende bijlagen vast te stellen, met dien verstande dat artikel 1.1 als volgt wordt gewijzigd: 'voldoende mobiliteitsalternatieven: een openbaarvervoerhalte en openbaar aanbod van deelmobiliteit binnen 400 meter loopafstand'.

Ook in het amendement Betaalbaar ongeacht het aantal wielen wordt één zin doorgestreept. De zin over de juridische houdbaarheid van afspraken wordt geschrapt. Dan wordt het voorgestelde besluit: besluit de strategie vast te stellen, met dien verstande dat de tekst op pagina 38 als volgt wordt gewijzigd: 'Betaalbaarheid: We maken afspraken met aanbieders om alle deelmobiliteit voor een bredere groep betaalbaar te maken'. De gewijzigde amendementen worden zo snel mogelijk nagestuurd.

In zijn preadvisering over het amendement Reduceren doen we niet zomaar heeft de wethouder gezegd dat als we de reductiefactor van 50% zouden wijzigen in 30%, dit ook zou gelden voor het CID. Ik heb dat nog even nagezocht, maar we hebben de parkeernormen voor het CID echt in een heel ander document en een heel andere regeling vastgelegd. Daarin zijn ook die deelparkeernormen vastgelegd. Ik zou dus nogmaals van de wethouder willen weten wat de waarheid is.

De **voorzitter**. De gewijzigde amendementen zijn uitgesproken en daarmee ook ingediend. Als u ze inderdaad zo snel mogelijk nastuurt, wordt dat ook administratief helemaal in orde gemaakt.

Amendement E.C CU/SGP is in die zin gewijzigd, dat het thans luidt:

Gewijzigd amendement E.C CU/SGP Voldoende mobiliteitsalternatieven dichtbij

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Nota Parkeernormen Den Haag 2024 (RIS319497),

Besluit:

- de Nota Parkeernormen Den Haag 2024 en bijbehorende bijlagen vast te stellen, **met dien verstande dat artikel 1.1 als volgt wordt gewijzigd:**

Artikel 1:1 Begripsomschrijvingen

In deze nota wordt verstaan onder:

- voldoende / ~~hoogwaardige~~ mobiliteitsalternatieven:
een openbaar vervoer halte en openbaar aanbod van deelmobiliteit ~~binnen 500 meter loopafstand~~ **binnen 400 meter loopafstand;**

De **voorzitter**. Amendement F.B CU/SGP is in die zin gewijzigd, dat het thans luidt:

Gewijzigd amendement F.B CU/SGP Betaalbaar ongeacht het aantal wielen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Strategie Deelmobiliteit 2030 (RIS319377),

Besluit dictumpunt II als volgt te wijzigen:

- II. de bijgevoegde Strategie Deelmobiliteit 2030 vast te stellen, **met dien verstande dat de tekst op pagina 38 als volgt wordt gewijzigd:**

Betaalbaarheid: We maken afspraken met aanbieders om ~~vooral deeltweewielers~~ **alle deelmobiliteit** voor een bredere groep betaalbaar te maken. Denk daarbij bijvoorbeeld aan korting voor houders van de Ooievaarspas of het verkennen van een (regionaal) publiek deelfietsensysteem.

De gewijzigde amendementen maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Voorzitter. Ik moet beide aangepaste amendementen even zien, maar als ze zijn zoals mevrouw Klokkenburg aangaf, kan ik ze aan de raad laten.

Dan het amendement Reduceren doen we niet zomaar. Wat het CID betreft denk ik dat mevrouw Klokkenburg gelijk heeft en dat de waarheid dus aan haar kant zit. Dat neemt niet weg dat ik het amendement echt wil ontraden, want de stad is groter dan alleen het CID en Zuidwest. Ook voor de andere delen van de stad weten we dus niet wat de consequenties gaan zijn voor de businesscases van de lopende bouwontwikkelingen. Als dit amendement wordt aangenomen, kan dat dus gevolgen hebben voor staande woningbouwprojecten die op dit moment in de uitwerking zitten. Het amendement wordt dus echt stellig ontraden.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. We stemmen aan het einde van de vergadering.

Na het volgende agendapunt gaan we een halfuur schorsen, omdat het presidium kort bij elkaar wil komen om te spreken over datgene wat er vanmorgen besproken is ten aanzien van de stemmingen. Het presidium heeft uitgesproken daarover kort van gedachten te willen wisselen. Dat gaan we doen in die schorsing, ook omdat de ondersteuning daarbij nodig is. Dan is dus een korte schorsing aan de orde.

Aan de orde is:

G. Voorstel van het college inzake Verordening tot wijziging van de Wegsleepverordening Gemeente Den Haag (RIS320663).

De beraadslaging wordt geopend.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Ik heb het contract voor het wegslepen van de voertuigen, dat opnieuw is aanbesteed, afgelopen week geagendeerd nadat het plotseling op de advieslijst stond. Mijn oog viel namelijk meteen op de nieuwe locatie waar de weggesleepte auto's, als het doorgaat, straks weggezet en dus opgehaald moeten worden. Dat is in Nootdorp; ongelofelijk! Als

een nietsvermoedende toerist straks even niet oplet bij het parkeren van zijn voertuig, krijgt die pechvogel dus een wielklem à € 350 en ook een boete. Daarna wordt zijn auto weggesleept, wat nog eens € 360 kost. En dan kan deze persoon als klap op de vuurpijl ook nog eens helemaal naar Nootdorp met de taxi om zijn auto weer op te halen, want met het ov is het haast onmogelijk om daar te komen. Het gaat straks dus bijna € 1.000 kosten voor het parkeren van je auto op een gewone plek, waar je totaal geen gevaar vormt voor wie of wat dan ook. Dat vinden wij niet uit te leggen. Naast het feit dat dit, met al die wielklemmen, natuurlijk de doodsteek wordt voor al onze ondernemers in onze stad, is het ook nog eens zeer klantonvriendelijk naar onze toeristen toe en verschrikkelijk slecht voor de uitstraling van onze stad en onze prachtige kustplaats.

Er is ook vastgelegd dat je, als je auto weggesleept wordt, je auto binnen een straal van 10 kilometer lopend - daar zetten wij ook vraagtekens bij - weer op moet kunnen halen. Ik heb het uitgezocht via de routeplanner. Als je auto weggesleept wordt vanaf bijvoorbeeld de Zwolsestraat, ben je naar de nieuwe bewaarplaats 13,5 kilometer onderweg. Hoe kan dit, vraag ik de wethouder. En hoe denkt hij dit probleem op te gaan lossen?

Peter Mekers (D66). Als mensen de regels overtreden en er wordt gehandhaafd, wil Hart voor Den Haag mensen in dit geval liever wat zachter behandelen. Is dat omdat het gaat om automobilisten? Wat is de reden waarom u handhaven op dit punt minder strak wil doen?

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Nou ja, 'minder strak' ... Wij vinden het gewoon belachelijk dat als je je auto parkeert ... Er zijn heel veel Duitse toeristen die niet weten hoe het hier werkt. Zij krijgen dan een boete. Uiteindelijk ben je dan dus € 1.000 kwijt, bijvoorbeeld omdat je niet wist dat je daar moest betalen. Als u dat een evenredige sanctie vindt voor de begane overtreding, be my guest, maar wij vinden dat niet.

Leonie Gerritsen (PvdD). Moet er dan voor de hoogte van de boete een andere regeling zijn voor buitenlandse toeristen dan voor Nederlandse toeristen?

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Dat is natuurlijk niet zo. Het is heel raar dat het een tijdje zo is geweest dat alleen de buitenlandse auto's een klem moesten krijgen in onze stad.

Leonie Gerritsen (PvdD). Wat suggereert u dan precies? De heer Meinesz zegt dat hij dit vervelend vindt, maar hoe had het dan gemoeten? Gewoon helemaal nergens meer beboeten en nergens wielklemmen erom omdat het zo zou kunnen zijn dat sommige toeristen de borden niet lezen?

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Mevrouw Gerritsen, wij vinden best wel dat er een sanctie tegenover mag staan, maar het is gewoon buitensporig. En het is gewoon belachelijk dat je je auto dan ook nog eens helemaal in Nootdorp moet ophalen. In 2021 hadden we 800 wielklemmen gezet. Dat is in 2022 opgelopen met 3.000 klemmen erbij: 3.800 wielklemmen. Dat zijn dus 3.000 toeristen die hier voorlopig niet meer komen. Die komen nooit meer; die zie je nooit meer. En die vertellen in hun omgeving ook nog eens dat je maar niet meer naar Scheveningen moet gaan om eens even gezellig je geld uit te gaan geven.

Leonie Gerritsen (PvdD). Het grappige is dat we volgens mij ooit hebben gezegd minder toeristen te willen die alle regels overtreden. Dan is dit volgens mij een perfecte regeling.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Het is wel duidelijk dat u een heel andere visie heeft op Scheveningen; dat krijgen we vandaag ook nog te zien. Wij willen graag dat de ondernemers die in Scheveningen zitten, gewoon hun geld kunnen verdienen.

Nog een vraag voor onze groene vrienden over de aanbesteding: hoe kan een bedrijf met elektrische sleepwagens de gunning verliezen van iemand die rijdt zonder elektrische sleepwagens? We hebben straks wat milieuzones. Hoe gaat de wethouder dit oplossen?

De **voorzitter**. De wethouder is al onderweg voor de beantwoording. Er is geen motie ingediend. Er zijn wel wat vragen gesteld.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Voorzitter. Dit is misschien een novum. Tenminste, zolang ik hier rondloop, heb ik nooit raadsbehandelingen gehad zonder motie, maar dat is ook wel verfrissend. Er zijn mij een aantal vragen gesteld. Daar geef ik graag antwoord op. Er is inderdaad een Europese aanbesteding geweest waarbij op basis van prijs en kwaliteit een nieuwe aanbieder naar boven is gekomen die de wegsleepregeling voor de gemeente Den Haag gaat uitvoeren. Daarmee verandert inderdaad ook de locatie waar de mensen de auto kunnen ophalen. Dat was eerst de Westvlietweg. Dat was al randje Den Haag als je vanuit Scheveningen komt. Nu is het Nootdorp geworden. Dat is allemaal binnen de kaders en normen die daarvoor gelden. Daar is dus helemaal niks verkeerd gegaan.

Er is gekeken naar kwaliteit. In de commissie hebben we dit debat ook al gehad. Ik moet even het antwoord schuldig blijven op de vraag in hoeverre er aanbieders geweest zijn die dit met elektrische auto's konden doen, maar in de totale afweging van prijs en kwaliteit is de aanbieder die het geworden is, eruit gekomen. Dat doen we gewoon volgens het Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen, dat ook door uw raad aangenomen is; dat was immers een raadsvoorstel.

Het wielkleembeleid hebben we de afgelopen zomer in het Actieplan Kust met elkaar besproken. We hanteren op dit moment juist een wat milder regime op Scheveningen. Mensen krijgen eerst een waarschuwing; pas de tweede keer dat een toezichthouder langsrijdt, passen we de wielklem toe. Dat zou je ook moeten gaan zien in het aantal wielklemmen dat we, als ik het zo mag zeggen, uitdelen. Dat gebeurt juist in de balans tussen een gastvrije stad willen zijn en mensen die hun auto willens en wetens op een verkeerde plek parkeren, van een passende maatregel kunnen voorzien.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Refereert u aan de coulanceregeling van een halfuur?

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Ik weet niet of het echt een halfuur is, maar we hebben met elkaar afgesproken - en zo gaat het ook in de praktijk - dat niet meer bij de eerste constatering een wielklem wordt geplaatst, maar dat de handhavers de mensen dan de kans geven om de auto te verplaatsen. Pas bij de tweede constatering wordt de wielklem geplaatst. Het zou best kunnen dat daar minimaal een halfuur tussen moet zitten. Als je daar de hele dag staat, dan is het een risico dat je zelf bent aangegaan, want in de straten staat heel duidelijk gecommuniceerd waar de wielklemregeling van toepassing is.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Volgens mij kwam die coulanceregeling er omdat men op een gegeven moment heeft besloten om niet alleen de buitenlandse kentekens een klem te geven, maar ook Nederlandse toeristen. Op een gegeven moment zijn de bewoners van Scheveningen in opstand gekomen en toen is die coulanceregeling er gekomen. Klopt dat?

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Nee, de bewoners van Scheveningen zijn in het algemeen heel erg voorstander van zo snel mogelijk wielklemmen op auto's plaatsen en de auto's wegslepen. We

zoeken de balans met de gastvrije uitstraling die we met elkaar ook belangrijk vinden. Ten opzichte van de voorgaande jaren gaan we dus coulanter om met het plaatsen van wielklemmen in Den Haag.

De **voorzitter**. Meneer Meinesz, voor de laatste maal.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Dat coulanter worden heb ik nog niet gezien in de cijfers, want we gaan van 3.843 naar 4.167 in 2023. Maar dat daargelaten; wat vindt u nu zelf van de sanctie van tegen de € 1.000 die erop staat als je vergeet te betalen op een gewone parkeerplek en dat je zo'n verschrikkelijk eind moet rijden of moeite moet doen om die auto terug te krijgen? Vindt u dat in verhouding staan tot de overtreding die gepleegd wordt door deze mensen?

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Ja, het college vindt dat dit in verhouding staat. Deze nieuwe aanbesteding doet daar eigenlijk helemaal niets bij of af. Ik denk eerlijk gezegd dat Nootdorp met het openbaar vervoer nog beter bereikbaar is dan de Westvlietweg. Het klopt dat het een stevige sanctie is, maar dat is wat het college betreft ook passend als je in het overdrukke Scheveningen willens en wetens je auto op een plek zet waar die niet thuishoort.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. We gaan nu schorsen tot 13.20 uur.

De vergadering wordt van 12.50 uur tot 13.20 uur geschorst.

Voorzitter: de heer Van Zanen.

Aan de orde is:

H. Voorstel van het college inzake participatieverordening en handboek participatie (RIS319848).

De beraadslaging wordt geopend.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. Als raad en als stad hebben we jaren gewacht op de nieuwe participatieverordening. Die was nodig toe aan een update. De ChristenUnie/SGP is blij met deze nieuwe verordening, die een stap voorwaarts is in wat Den Haag van ons mag verwachten en in wat wij van Den Haag mogen verwachten. Maar mijn fractie heeft toch een aantal amendementen. Het uitgangspunt is 'participatie, tenzij' en dat is een goede zaak, maar artikel 2.3.2 van de verordening somt een hele lijst op waarbij de verordening in haar geheel als niet van toepassing wordt beschouwd. Wat de ChristenUnie/SGP betreft moet je altijd uitleggen op welke aspecten de verordening ook bij hogere wetgeving juist wél van kracht blijft. Omdat uit het debat én de stukken onvoldoende duidelijk wordt wat precies onder 'hogere wetgeving en andere uitzonderingsgronden' moet worden verstaan, heb ik een amendement met de collega's Van Doorn van D66, Hofstra van de VVD, Arp van de SP, Smit van de Partij voor de Dieren en Ahraui van de PvdA, met als dictum: besluit om dictum II als volgt te wijzigen: de inspraak- en participatieverordening Den Haag 2024 vast te stellen, met dien verstande dat artikel 2.3.2 als volgt wordt gewijzigd: 'Het bestuursorgaan kan deugdelijk gemotiveerd besluiten van deze verordening af te wijken wanneer er sprake is van:'. Daarna blijft de opsomming van a tot en met e staan, waarna wordt toegevoegd: 'Het bestuursorgaan dient die motivering aan de

raad en belanghebbenden te communiceren en daarbij ook aan te geven of en, zo ja, op welke deelaspecten van het besluit, bijvoorbeeld randvoorwaarden of het proces, de participatieverordening wel van toepassing wordt geacht.'

Naast het rijtje van andere wet- of regelgeving spreekt artikel 2.3.3 over het om andere redenen gemotiveerd afwijken van de verordening. Niet participeren kan daarmee ook verworden tot een politieke afweging. Dat is wat ons betreft onwenselijk. Bij afwijking om andere redenen dan in het voornoemde artikel 2 willen we daarom een extra waarborg in de verordening inbouwen. Daartoe dien ik samen met de collega's Van Doorn van D66, Hofstra van de VVD, Arp van de SP, Smit van de Partij voor de Dieren en Ahraui van de Partij van de Arbeid het amendement Communiceren als je afwijkt in, met als dictum: besluit om dictum II als volgt te wijzigen: de inspraak- en participatieverordening Den Haag 2024 vast te stellen met dien verstande dat artikel 2.3.3 als volgt is gewijzigd: 'Het bestuursorgaan kan gemotiveerd besluiten van deze verordening af te wijken. Het bestuursorgaan dient die motivering vóór besluitvorming aan de raad en belanghebbenden te communiceren en daarbij aan te geven waarom er wordt afgeweken, van welke onderdelen en of en, zo ja, op welke deelaspecten van het besluit, bijvoorbeeld randvoorwaarden of het proces, de verordening van toepassing blijft.'

De ChristenUnie/SGP is blij dat het right to challenge oftewel het uitdaagrecht een plek heeft in deze verordening. We geloven dat het versterken van lokaal initiatief en de kracht van gemeenschappen belangrijk is. Een mooi ander burgerrecht is het biedingsrecht, waarbij bewoners zelf een pand of locatie zouden kunnen huren of, als een pand of locatie in de verkoop komt, een bod erop kunnen doen. Dat zouden we graag verder willen versterken. Daarom samen met collega Van Doorn van D66 een motie waarvan het dictum luidt: verzoekt het college met een uitwerking van het biedingsrecht voor Den Haag te komen en de raad hierover te informeren in het vierde kwartaal van 2025.

Mijn bijdrage begon met de opmerking dat deze verordening een stap voorwaarts is. Daarbij blijft er echter nog een pijnpunt over, namelijk de leidraad controversiële voorzieningen. In de aanloop naar deze nieuwe verordening is altijd beloofd dat de leidraad hier een plek in zou krijgen. De huidige leidraad is de afdoening van een motie en is daarmee niet alleen slecht vindbaar maar ook onwenselijk. Hij is onbekend en beschrijft geen heldere procedure, terwijl wat mijn fractie betreft juist rond controversiële voorzieningen een zorgvuldig vooraf vastgesteld proces belangrijk is, want tijdens het spel veranderen we de regels niet. Groot was dan ook mijn verbazing toen de wethouder eerst een brief stuurde waarin stond dat de leidraad onverminderd van kracht zou blijven en vervolgens tijdens het debat in de tweede termijn met nieuwe informatie kwam, namelijk dat de leidraad binnenkort een update ontvangt. Binnen deze participatieverordening kun je gemotiveerd afwijken. Daar is ruimte voor. De ChristenUnie/SGP wil ook niet per se participatie over alles en altijd, maar het nu in stand houden van die verouderde leidraad als manier om af te wijken van deze nieuwe verordening is wat ons betreft het verkeerde uitgangspunt. Die leidraad moet terug naar de tekentafel. Daarom een motie met als dictum: verzoekt het college de leidraad controversiële voorzieningen in de huidige vorm niet meer te gebruiken en de leidraad te actualiseren volgens het principe 'participatie, tenzij' en zoals verwoord in het initiatiefvoorstel Haagse Kracht en dit in een raadsvoorstel aan de raad voor te leggen uiterlijk in het tweede kwartaal van 2025.

Samir Ahraui (PvdA). Dank aan collega Klokkenburg voor deze motie. Mijn vraag betreft met name het eerste punt van het dictum, 'in de huidige vorm niet meer te gebruiken'. Ik ga ervan uit dat we ons gewoon blijven houden aan wat we hebben totdat er iets nieuws is. Ik kan me voorstellen dat een update nodig is. We wachten ook op de afdoening van het initiatiefvoorstel van de VVD, maar in de tussentijd blijft de leidraad toch gewoon staan? Of zegt mevrouw Klokkenburg dat we die vandaag intrekken en dat die niet van toepassing is?

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik denk dat dit al laat zien dat die leidraad heel veel ruis veroorzaakt omdat die heel onduidelijk is en omdat onduidelijk is wanneer we die gebruiken. Ik denk dat de participatieverordening best wel helder is over wanneer je mag afwijken en waarom je dat zou mogen doen. Eigenlijk zou die leidraad daar niet per se voor nodig zijn, maar met in het achterhoofd het initiatiefvoorstel Haagse Kracht van de VVD en het feit dat er gewerkt wordt aan een soort update lijkt het me verstandig daarop te wachten en de leidraad tot die tijd niet meer te gebruiken.

Samir Ahraoui (PvdA). Ik deel op zich de mening van mevrouw Klokkenburg dat we iets anders moeten vinden voor die leidraad, maar als we al vragen om een actualisatie en een uitwerking, lijkt het me ook bestuurlijk gezien heel zuiver om de leidraad in stand te laten blijven totdat we er straks - hier wordt Q2 voorgesteld - andere uitgangspunten voor hebben. Je moet je vieze schoenen toch niet in de prullenbak mieteren voordat je nieuwe hebt?

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Er zijn hier al hele discussies over wat je met vieze schoenen moet doen, maar als oude schoenen ongeveer al niet meer vindbaar zijn, moet je misschien toch overwegen om heel snel nieuwe te kopen. Wat mijn fractie betreft zeggen we dus: nu niet meer doen; het is onduidelijk en niet transparant; volg nu dus die participatieverordening totdat er een actualisatie is, die je dan weer gaat gebruiken.

De **voorzitter**. Door mevrouw Klokkenburg, daartoe gesteund door mevrouw Van Doorn, mevrouw Hofstra en mevrouw Arp, wordt het volgende amendement (H.A CU/SGP) voorgesteld:

Amendement H.A CU/SGP Communiceer als je afwijkt

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake participatieverordening en handboek participatie (RIS319848),

Besluit om dictum II als volgt te wijzigen;

- de inspraak- en participatieverordening Den Haag 2024 vast te stellen **met dien verstande dat artikel 2.3.3 als volgt is gewijzigd:**

Artikel 2.3.3

Het bestuursorgaan kan gemotiveerd besluiten van deze verordening af te wijken.

Het bestuursorgaan dient die motivering vóór besluitvorming aan de raad en belanghebbenden te communiceren en daarbij aan te geven waarom er wordt afgeweken, van welke onderdelen en of en zo ja op welke deelaspecten van het besluit, bijvoorbeeld randvoorwaarden of het proces, de verordening van toepassing blijft.

De **voorzitter**. Door mevrouw Klokkenburg, daartoe gesteund door mevrouw Van Doorn, wordt het volgende amendement (H.B CU/SGP) voorgesteld:

Amendement H.B CU/SGP Zet participatie niet zomaar buiten spel

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake participatieverordening en handboek participatie (RIS319848),

Besluit om dictum II als volgt te wijzigen;

- de inspraak- en participatieverordening Den Haag 2024 vast te stellen **met dien verstande dat artikel 2.3.2 als volgt wordt gewijzigd:**

Artikel 2.3.2

Het bestuursorgaan kan deugdelijk gemotiveerd besluiten van deze verordening af te wijken wanneer er sprake is van:

- a. andere wet- of regelgeving die in participatie voorziet of participatie uitsluit;
- b. ondergeschikte herzieningen van een eerder vastgesteld beleidsvoornemen;
- c. hogere regelgeving waarbij het bestuursorgaan geen of nauwelijks beleidsvrijheid heeft;
- d. de begroting, de tarieven voor gemeentelijke dienstverlening en belastingen;
- e. voorgenomen benoemings- en aanstellingsbesluiten.

Het bestuursorgaan dient die motivering aan de raad en belanghebbenden te communiceren en daarbij ook aan te geven of en zo ja op welke deelaspecten van het besluit, bijvoorbeeld randvoorwaarden of het proces, de participatieverordening wel van toepassing wordt geacht.

De amendementen maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Door mevrouw Klokkenburg, daartoe gesteund door mevrouw Van Doorn, wordt de volgende motie (H.1 CU/SGP) ingediend:

Motie H.1 CU/SGP Biedingsrecht

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake participatieverordening en handboek participatie (RIS319848),

constaterende, dat:

- het uitdaagrecht verankerd is in de participatieverordening;
- naast het uitdaagrecht ook andere “verregaande vormen van maatschappelijk initiatief”¹ bestaan, waarbij burgers taken van de overheid kunnen overnemen, zoals het biedingsrecht;

overwegende, dat:

- het biedingsrecht bewoners de mogelijkheid geeft om op een gemeentelijk pand te bieden bij verkoop of gemeentelijk vastgoed te huren;
- inwoners hierdoor meer maatschappelijke functie aan hun buurt of wijk toe kunnen voegen;
- in andere G4-steden dit biedingsrecht wel is opgenomen in de participatieverordening;

verzoekt het college:

- met een uitwerking van het biedingsrecht voor Den Haag te komen en de raad hierover te informeren in Q4 2025,

¹ [RIS319848+Voorstel+van+het+college+inzake+participatieverordening+en+handboek+participatie \(raadsinformatie.nl\)](#) p. 3

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door mevrouw Klokkenburg wordt de volgende motie (H.7 CU/SGP) ingediend:

Motie H.7 CU/SGP Terug naar de tekentafel met leidraad controversiële voorzieningen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake participatieverordening en handboek participatie (RIS319848),

constaterende, dat:

- het college in 2005 als afdoening van een motie (RIS131977) de leidraad voor controversiële voorzieningen heeft opgesteld;
- deze leidraad tot veel ongenoegen heeft geleid, en het college daarom per motie (RIS309119) werd opgeroepen de leidraad te actualiseren en te betrekken bij de leidraad participatie;
- het college per brief (RIS320081) heeft aangegeven dat “de leidraad voor controversiële voorzieningen een beleidsregel is en als zodanig van kracht blijft.”²

overwegende, dat:

- de leidraad controversiële voorzieningen geen duidelijk kader biedt voor participatie en daarmee onduidelijkheid geeft;
- de leidraad opgenomen zou worden in de participatieverordening die nu in de raad voorligt maar daar niet in is opgenomen;
- de participatieverordening ruimte biedt om af te wijken of de verordening als niet van toepassing te beschouwen;
- het initiatiefvoorstel Haagse Kracht – inspraak ook bij opvang (RIS317236) is aangenomen en daarmee bij asielopvang een vaste procedure krijgt;
- de leidraad meer behelst dan alleen asielopvang;
- de wethouder in het debat aangaf dat de leidraad weliswaar overbodig is maar niet kan worden ingetrokken, omdat het een afdoening is van een motie;

verzoekt het college:

- de leidraad controversiële voorzieningen in de huidige vorm niet meer te gebruiken;
- de leidraad te actualiseren volgens de principes ‘participatie, tenzij’ en zoals verwoord in het Initiatiefvoorstel Haagse Kracht en dit in een raadsvoorstel aan de raad voor te leggen uiterlijk Q2 2025,

en gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Marieke van Doorn (D66). Voorzitter. Waarom zou je maar met 45 raadsleden de stad maken als je het ook met alle inwoners van de stad kan doen? Met deze langverwachte herziene participatieverordening zetten we een belangrijke stap in de richting van deze oproep van de heer

² [RIS320081+Verhouding+leidraad+controversiele+voorzieningen+en+participatieverordening](#)

Grinwis en mevrouw Van der Werf, voorgangers van mevrouw Klokkenburg en mijzelf in de vorige raadsperiode. De verordening en de bijbehorende producten, zoals het handboek participatie, zijn een verbetering van het beleid en wij kunnen niet wachten totdat dit ook leidt tot het gevoel bij bewoners dat zij beter betrokken worden bij het maken van de stad. Dus aan de slag ermee!

Wel hebben we wat zorgen. Die hebben we ook geuit in de behandeling in de eerste en tweede termijn. Die zorgen betreffen bijvoorbeeld wie in de stukken als 'belanghebbenden' worden aangeduid. Dat lijkt verschillend gedefinieerd te worden in de verordening en in het handboek. Met het amendement Wees niet bang voor een breder belang pogen wij deze discrepantie op te heffen met het besluit om dictum II als volgt te wijzigen: vast te stellen de Inspraak- en participatieverordening Den Haag 2024, met dien verstande dat de dikgedrukte tekst uit de begripsomschrijving voor het begrip 'belanghebbende' in artikel 1.1 wordt geschrapt: 'Belanghebbende: degene wiens belang rechtstreeks bij een besluit of voorgenomen besluit is betrokken, **als bedoeld in artikel 1:2, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht.**'

Door het schrappen van de verwijzing naar de Algemene wet bestuursrecht wordt de term 'belanghebbende' opgevat in de geest van de verordening en het participatiehandboek: het belang staat daar centraal; dat bepaalt wie er meepraat.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Zou mevrouw Van Doorn in jip- en janneketaal kunnen uitleggen wat dat laatste amendement nou precies oplost?

Marieke van Doorn (D66). Het lost sowieso op dat we in de verordening en in het participatiehandboek twee verschillende definities van 'belanghebbende' hanteren. Ik denk dat dat een hoop onduidelijkheid veroorzaakt voor initiatiefnemers en voor mensen die hier in het stadhuis werken en die moeten kijken hoe die participatie wordt georganiseerd. In inhoudelijke zin lost het op dat we de term 'belanghebbende' niet te nauw, te strikt en te rigide hanteren. Het gaat dus echt om het belang en niet per se om de Algemene wet bestuursrecht en alle jurisprudentie die daarachter hangt over wanneer je wordt aangemerkt als belanghebbende met een direct belang.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Dan nog even ter verduidelijking: betekent dit bijvoorbeeld dat een grote groep mensen uit - laat ik eens iets zeggen - Wateringse Veld in Mariahoeve kan meeparticiperen over wat daar gaat gebeuren?

Marieke van Doorn (D66). Als zij een direct belang zouden hebben, zou dat zo kunnen zijn, maar dan moet wel helder worden gemaakt wat dat directe belang is. Als zij een direct belang hebben bij een bepaalde organisatie die daar gevestigd wordt voor zaken die mensen uit Wateringse Veld hartstikke leuk vinden om te doen, kan ik me voorstellen dat er dan inderdaad een direct belang is.

De **voorzitter**. De laatste keer, meneer Martinez van Andel.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Is mevrouw Van Doorn dan ook van mening dat de participatieverordening zoals die er nu ligt, dat belang ook toetst?

Marieke van Doorn (D66). Ik kauw even op die vraag. Volgens mij is in de participatieverordening en ook in het participatiehandboek heel helder dat het echt gaat om het belang dat bepaalt wie als direct betrokkene mee moet praten. Ik vind het zo dus heel helder. Ik vind dit helderder dan dat we het in het ene document met de Algemene wet bestuursrecht en in het andere document zonder de Algemene wet bestuursrecht definiëren. Vandaar het amendement om dit te schrappen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik vraag mij af of wij dat kunnen, want eigenlijk zegt D66 dat het de Awb niet van toepassing vindt. Mogen wij dat zeggen of blijft de Awb sowieso van toepassing en maken we het juist onduidelijker als we die eruit halen?

Marieke van Doorn (D66). Volgens mij maken we het duidelijker, want zo staat het ook in het participatiehandboek: de direct betrokkenen bij het belang worden aangemerkt als belanghebbenden. Andere, minder direct betrokken Hagenezen of Hagenaars worden aangemerkt als belangstellenden.

Daarnaast willen we een aanpassing voorstellen van het participatiehandboek. Met het amendement Stok achter de deur voorkomt gezeur willen we voor de duidelijkheid voor initiatiefnemers iets toevoegen op basis van de mogelijkheden die de Omgevingswet ons al biedt wanneer er geen of te weinig participatie heeft plaatsgevonden. Indien nodig kan de gemeente dan immers zelf informatie inwinnen. Dat kan tijd kosten. Die vertraging wil je als initiatiefnemer niet. Vandaar dat we willen dat dit vooraf helder is en dat we voorstellen om dictum I als volgt te wijzigen: vast te stellen het handboek participatie, met dien verstande dat aan de rechterkolom van de onderste rij van de tabel op pagina 22 na 'Wel mag de gemeente om een toelichting of nadere informatie vragen en de inhoudelijke opbrengst van de participatie meewegen' wordt toegevoegd: 'De gemeente kan indien nodig zelf extra informatie inwinnen tijdens de verplichte procedurestappen van de Awb of daarbuiten. In specifieke gevallen kan om die reden worden besloten tot verlenging van de beslistermijn van acht naar veertien weken op basis van de Omgevingswet (artikel 16.64). Tegen het besluit tot die termijnverlenging staat bezwaar en beroep open.'

Ik sluit me graag aan bij de opmerking van de ChristenUnie/SGP over de verbazing over de informatie die ons in de tweede termijn was toegezegd over de leidraad controversiële voorzieningen, want met deze participatieverordening is die leidraad overbodig. Dat heeft de wethouder daar heel vaak herhaald en dat klonk ons als muziek in de oren. Wij zullen met grote interesse de motie van de ChristenUnie/SGP bestuderen en wachten dit debat nog even af, maar we neigen naar steun voor die motie.

De **voorzitter**. Door mevrouw Van Doorn, daartoe gesteund door mevrouw Arp, wordt het volgende amendement (H.C D66) voorgesteld:

Amendement H.C D66 Stok achter de deur voorkomt gezeur

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het voorstel van het college inzake participatieverordening en handboek participatie (RIS319848).

Besluit om dictum I als volgt te wijzigen:

- Vast te stellen het handboek participatie **met dien verstande dat aan de rechterkolom van de onderste rij van de tabel op pagina 22 wordt toegevoegd:**

Wel mag de gemeente om een toelichting of nadere informatie vragen en de inhoudelijke opbrengst van de participatie meewegen. **De gemeente kan indien nodig zelf extra informatie inwinnen, tijdens de verplichte procedurestappen van de Awb of daarbuiten. In specifieke gevallen kan om die reden worden besloten tot verlenging van de beslistermijn van 8 naar 14 werken op basis van de Omgevingswet (art. 16.64). Tegen het besluit tot termijnverlenging staat bezwaar en beroep open.**

De **voorzitter**. Door mevrouw Van Doorn, daartoe gesteund door mevrouw Klokkenburg, wordt het volgende amendement (H.D D66) voorgesteld:

Amendement H.D D66 Wees niet bang voor een breder belang

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het voorstel van het college inzake participatieverordening en handboek participatie (RIS319848).

Besluit om dictum II als volgt te wijzigen:

- Vast te stellen de inspraak- en participatieverordening Den Haag 2024 met dien verstande dat de **dikgedrukte tekst** uit de begripsomschrijving voor het begrip ‘belanghebbende’ in artikel 1.1 wordt geschrapt:

Belanghebbende: degene wiens belang rechtstreeks bij een besluit of voorgenomen besluit is betrokken, **als bedoeld in artikel 1:2, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht**.

De amendementen maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Minke Hofstra (VVD). Voorzitter. Voor de VVD is Den Haag een stad waarin je meedoet. Samen maken we immers de stad. Participatie is hierbij essentieel, want als er iets verandert in je wijk en als je daar iets van vindt, wil je gehoord worden, je zorgen kwijt kunnen en serieus genomen worden. Er liggen nu een handboek participatie en het raadsvoorstel inzake de participatieverordening dat beschrijft hoe participatie in de praktijk zou moeten werken. We hebben in de commissie een aantal keren met elkaar over dit onderwerp gesproken. Er was veel discussie en er waren veel vragen en toch ook nog onduidelijkheden. Gelukkig gaf de wethouder aan open te staan voor voorstellen die de participatieverordening beter maken. We hebben daarom twee amendementen gemaakt om de verordening duidelijker te maken op het punt van de verschillende rollen en verantwoordelijkheden en de rol van de raad. Uiteindelijk willen we als raad wel weten of bewoners goed zijn betrokken, of er doelen zijn gesteld en of de verwachtingen goed zijn gemanaged. Kortom, is het participatietraject geslaagd?

Het amendement Open houding stelt voor om te besluiten de participatieverordening Den Haag 2024 vast te stellen, met dien verstande dat artikel 2.4.2 wordt aangevuld met: 'e. een open houding van het bestuursorgaan, waarbij alle uitgangspunten en randvoorwaarden in principe bespreekbaar zijn, met inachtneming van de met redenen omkleedde keuzevoorkeuren van het bestuursorgaan'.

Samir Ahraui (PvdA). We hebben in meerdere debatten over participatie altijd met elkaar gezegd dat het heel belangrijk is om als overheid te zeggen: we gaan participeren, maar deze onderdelen staan zo erg vast dat u daar wel uw zienswijze op kunt geven maar dat we daar om goede redenen simpelweg niet zoveel mee kunnen doen. Zoals ik het amendement lees, zegt de VVD eigenlijk: nee, ook al staan bepaalde uitgangspunten of randvoorwaarden vast, we vinden dat daarover alsnog participatie zou moeten plaatsvinden. Klopt dat?

Minke Hofstra (VVD). Ons amendement zegt dat we van de overheid een open houding verwachten, dat je in openheid het gesprek aangaat en dat niet alle besluiten al vaststaan, maar dat je in gesprek kunt gaan. Misschien komen er immers vanuit de burgers, vanuit betrokkenheid en vanuit een zorg ideeën die voorstellen beter zouden kunnen maken.

Samir Ahraui (PvdA). Ik denk dat we elkaar met deze uitleg heel erg goed kunnen vinden, maar is het voor de VVD dan ook mogelijk dat we, gezien de omstandigheden, bij een participatietraject zeggen: we gaan met u in de buurt participeren, maar op deze en deze punten kan nou eenmaal niet zoveel of niks veranderen? Is dat voor de VVD ook een mogelijke uitkomst die straks in de praktijk te zien zou zijn?

Minke Hofstra (VVD). Wij sluiten ons in ieder geval heel erg aan bij de twee amendementen die zojuist zijn ingediend door de ChristenUnie/SGP, waarbij je participatie als vertrekpunt neemt en waarbij je altijd de mogelijkheid geeft om met elkaar in gesprek te gaan. Ik denk dat dat een reactie is op wat u nu vraagt: je hebt als burger altijd de mogelijkheid om te zeggen dat je er iets van vindt, dat je je zorgen maakt over iets wat verandert en dat je ideeën hebt over hoe het beter kan.

De **voorzitter**. De laatste keer, meneer Ahraui.

Samir Ahraui (PvdA). De amendementen van de ChristenUnie/SGP gaan meer over die uitzonderingsgronden: wanneer zijn bepaalde elementen wel of niet een onderdeel? Maar er zit natuurlijk ook gewoon een deel in over beargumenteren dat je op een bepaald specifiek onderdeel van een participatietraject niet kan participeren. Daar zit ook een bepaalde duidelijkheid in. Ik lees dat niet terug in het amendement van de VVD. Ik denk dat we elkaar vinden met de uitleg die ik net van collega Hofstra hoorde, maar als ik het amendement lees, denk ik: nee, de VVD pleit ervoor dat ook over randvoorwaarden waarover in de praktijk niet te participeren zou zijn, geparticipeerd zou moeten worden. Dus graag nog een verheldering.

Minke Hofstra (VVD). Ik ben blij dat u die vraag aan mij stelt, want het gaat er in ieder geval om dat er duidelijkheid moet zijn over waar je nog wel iets van kunt vinden en waarover niet. Die verwachtingen moet je met elkaar goed managen en de afspraken daarover moeten goed worden vastgelegd. Het kan best zo zijn dat een besluit wellicht vaststaat, maar dat je nog wel iets te zeggen hebt over de randvoorwaarden of over het proces. Het moet dus vanaf de start duidelijk zijn waarover je nog wel iets kunt zeggen en waarover niet.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik was ook zoekende bij dit amendement. Mijn vragen zijn bedoeld om elkaar te vinden in die zoektocht. Er staat dat alle uitgangspunten en randvoorwaarden in principe bespreekbaar zijn, maar een uitgangspunt kan bijvoorbeeld zijn: er rijdt hier een tram. Dat kan een uitgangspunt zijn en dan kun je het vervolgens over van alles hebben. U zegt dat dat in principe bespreekbaar moet zijn. Een jurist zegt: met 'in principe' kan in principe alles; dat is dus mooi. Wat betekent 'bespreekbaar' voor u? Want ik ben ook bang dat we het verkeerde signaal afgeven, namelijk dat iets bespreekbaar is, maar dat dan blijkt dat het bespreekbaar is in die zin dat u mag zeggen dat u het een stom uitgangspunt vindt, maar dat het uitgangspunt niet wordt veranderd. Want dat is wel wat er in de praktijk zal gebeuren. Ik geef toe dat dat een lange formulering was, voorzitter.

De **voorzitter**. Het was een zoektocht; u gaf dat zelf al aan.

Minke Hofstra (VVD). Volgens mij kunnen we elkaar erin vinden dat bepaalde besluiten mogelijk van tevoren vaststaan, maar dat je daar wel iets van zou kunnen vinden. Wij vinden dat die ruimte er moet zijn om ergens iets van te vinden. Het kan ook zijn dat uit eventuele bezorgdheid een idee komt dat het beter zou kunnen maken. In het voorbeeld van een tram zou het kunnen zijn dat vaststaat dat de tram er komt, maar dat je nog wel gaat over de kleur of over de breedte. En misschien zijn er

argumenten om te zeggen: die tram moet misschien niet over dat stuk van de straat gaan rijden. Het gaat er dus om dat je burgers gaat horen en dat ze zich gehoord voelen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Daar vinden we elkaar volgens mij allemaal in de raad: burgers moeten gehoord worden en moeten goed kunnen participeren. Maar dat zit 'm ook in heel erg duidelijk zijn in de communicatie over wat je bespreekt tijdens de participatie en daar niet over gaan 'flipfloppen'. Ik moet toegeven dat ik uw amendement tot nu toe zo weeg dat het te veel ruimte geeft voor 'flipfloppen' en niet voor duidelijkheid over waarom we die participatie doen. Het is bijna een vraag, voorzitter; het wordt steeds beter.

De **voorzitter**. Korte interrupties mogen ook.

Minke Hofstra (VVD). We hebben meerdere amendementen, die we ook in samenhang met elkaar willen aanbieden. Zo moet je ze ook zien. Er kunnen altijd ideeën van burgers zijn om een besluit beter te maken, maar het gaat erom dat je hen hoort, dat je naar hen luistert, dat ze zich serieus genomen voelen en dat er niet met hakken in het zand wordt gezegd: dit is zoals we het gaan doen en er is geen enkele ruimte om er ook maar iets van te vinden.

Robin Smit (PvdD). Ik heb een vraag over een ander punt, namelijk het eerste deel van de zin: 'een open houding van het bestuursorgaan'. Onderdeel f gaat immers over een benaderbaar bestuursorgaan met een deskundige reactie. Dat is toch eigenlijk al een overlap? Dit zou het amendement op dat punt toch onnodig maken?

Minke Hofstra (VVD). Ik zou het natuurlijk heel fijn vinden als het in de praktijk zo gaat, maar ik ben inderdaad jurist, zoals net al werd gezegd, en het is fijn als dit ook op papier staat. Daarom zou ik dit graag in de verordening aangepast willen zien.

Robin Smit (PvdD). Ja, maar in de huidige verordening komt dat dan te staan als 'een benaderbaar bestuursorgaan met een deskundige reactie'. Dat is toch precies wat u bedoelt?

Minke Hofstra (VVD). Het gaat ons om de woorden 'open houding' en we hebben signalen uit de stad dat het heel erg gewaardeerd wordt als er vanuit het bestuur in elk geval een open houding is en als er actief geluisterd wordt, zodat mensen zich echt gehoord voelen.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Staat die laatste zin over je echt gehoord voelen voor de VVD gelijk aan participeren?

Minke Hofstra (VVD). Zoals u weet en ook in de stukken kunt lezen, zijn er natuurlijk verschillende niveaus van participatie. Eén daarvan is ruimte geven, je gehoord voelen, betrokken voelen en uiteindelijk meebeslissen over besluitvorming, maar er zijn verschillende niveaus, afhankelijk van wat er voorligt.

We hebben nog een tweede amendement om de verordening beter te maken, het amendement Meer doen met meedoen. Daarin worden drie aanbevelingen overgenomen die de Rekenkamer heeft aangegeven. Het voorgestelde besluit is om de participatieverordening Den Haag 2024 vast te stellen, met dien verstande dat artikel 3.2. 'Voorwaarden bij proces' in die zin wordt gewijzigd en aangevuld dat na punt d wordt toegevoegd 'e. het aantal of percentage participanten dat minimaal mee moet doen' en dat na punt i wordt toegevoegd 'j. de rollen van gemeente en participanten in de participatie'.

Daarnaast moet bij 4 worden aangevuld dat het college van burgemeester en wethouders in de participatieparagraaf ook opneemt: 'c. de rol van de gemeenteraad tijdens het participatietraject'.

Zoals ik al aangaf, staan we ook onder de twee amendementen van de ChristenUnie/SGP om de participatieverordening niet buitenspel te kunnen zetten. Voor ons zijn al deze aanpassingen van belang om het voorstel te kunnen steunen.

Samir Ahraui (PvdA). Ik zag in het amendement 'het aantal of percentage participanten dat minimaal mee moet doen'. Wanneer is dat 'minimaal meedoen' voor de VVD voldoende?

Minke Hofstra (VVD). Het is een aanbeveling van de Rekenkamer, waar de raad trouwens al van heeft gezegd dat we dat inderdaad moeten gaan doen. Het is dus prima dat u mij die vraag stelt, maar het gaat natuurlijk om een representatief aantal, zodat het uiteindelijk een goed participatietraject wordt.

Samir Ahraui (PvdA). Het gaat mij erom dat we, als we dit in de verordening opnemen, bij elk participatietraject een kwantitatieve benadering moeten toepassen voor het minimale aantal deelnemers, terwijl we met elkaar nog niet hebben bedacht wanneer we dat voldoende vinden. Omdat u het amendement indient, ben ik benieuwd wat de VVD voor een participatietraject een voldoende minimumaantal participanten vindt.

Minke Hofstra (VVD). Dat zal van geval tot geval verschillen, maar het moet in ieder geval representatief zijn. Voor ons zit het belangrijkste van de hele verordening straks natuurlijk in de uitvoering. Daarom vinden we het ook zo belangrijk dat hele belangrijke besluiten waarbij het college misschien zegt dat het gaat afwijken, altijd naar de raad gaan, zodat we dat met elkaar kunnen borgen.

De **voorzitter**. De laatste keer, meneer Ahraui.

Samir Ahraui (PvdA). Vindt de VVD ook dat het hele participatietraject niet geldig is als we in een participatietraject niet aan dat minimum voldoen of dat we dan geen rekening moeten houden met de inbrengen die andere bewoners wel hebben geleverd? Ik denk immers dat dat de consequentie zou kunnen zijn als we dit amendement in deze vorm aannemen.

Minke Hofstra (VVD). Dit zal natuurlijk een van de dingen zijn waar we met elkaar kritisch naar moeten kijken: is het voldoende representatief geweest om een goed participatietraject te hebben gehad?

De **voorzitter**. Door mevrouw Hofstra worden de volgende amendementen (H.E VVD en H.F VVD) voorgesteld:

Amendement H.E VVD Meer doen met meedoen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake participatieverordening en handboek participatie (RIS319848),

Besluit om dictum II als volgt te wijzigen;

de inspraak- en participatieverordening Den Haag 2024 vast te stellen **met dien verstande dat artikel 3. 2. “Voorwaarden bij proces” als volgt wordt gewijzigd en aangevuld:**

Artikel 3.2 Voorwaarden bij proces

2. Het plan voor de participatie wordt met behulp van de instrumenten opgesteld en bevat tenminste de volgende onderdelen:

- a. het doel en de reikwijdte van de participatie;
- b. de (voor)geschiedenis, verbanden met andere beleidsvoornemens, ander beleid en andere projecten en de relaties en verbindingen die er in dat deel van de stad zijn waar het effect op heeft;
- c. de financiële, juridische en beleidsmatige kaders voor participatie;
- d. de verschillende belangen en daaruit volgende belanghebbenden in de participatie, inclusief het belang van de gemeente;
- e. het aantal of percentage participanten dat minimaal mee moeten doen;**
- f. de mate van invloed van deelnemers en de manier waarop het bestuursorgaan de belangen van de deelnemers weegt;
- g. de gekozen manieren waarop deelnemers invloed kunnen uitoefenen;
- h. de planning, stappen en fasen van de besluitvorming, inclusief de momenten van participatie;
- i. de manier waarop het bestuursorgaan met deelnemers communiceert;
- j. de rollen van gemeente en participanten in de participatie.**

4. Het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester nemen in voorstellen voor de gemeenteraad een participatieparagraaf op. Deze paragraaf bevat:

- a. een samenvatting van en verwijzing naar het gepubliceerde plan voor de participatie en het verslag van de participatie;
- b. de mate van invloed van deelnemers, de uiteindelijke resultaten van de participatie.
- c. de rol van de gemeenteraad tijdens het participatietraject;**

Amendement H.F VVD Open houding

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake participatieverordening en handboek participatie (RIS319848),

Besluit: de Inspraak- en Participatieverordening Den Haag 2024 vast te stellen **met dien verstande dat artikel 2.4.2 als volgt is aangevuld:**

2. Deelnemers mogen rekenen op:

- a. een toelichting in begrijpelijke taal op het beleidsvoornemen, het beleid of project waarop de participatie ziet;
- b. het door het bestuursorgaan pro-actief delen van de stappen, als bedoeld in artikel 3.1 van de verordening, besluiten en manier waarop met de inbreng van deelnemers wordt omgegaan;

- c. Het tijdig ontvangen van relevante informatie en openbare stukken voor het proces van participatie, waaronder eerdere besluitvorming, het plan voor de participatie en het verslag van de participatie;
- d. transparantie over de vaststaande kaders, respectievelijk de ruimte voor participatie;
- e. Een open houding van het bestuursorgaan, waarbij alle uitgangspunten en randvoorwaarden in principe bespreekbaar zijn, met inachtneming van de met redenen omkleedde keuzevoorkeuren van het bestuursorgaan;**
- f. een benaderbaar bestuursorgaan dat een tijdige en deskundige reactie geeft op vragen of opmerkingen.

De amendementen maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Robin Smit (PvdD). Voorzitter. De verordening en het handboek hebben wat voeten in de aarde gehad: twee commissievergaderingen en meerdere overleggen met de ambtelijke ondersteuning. Nogmaals dank aan alle ambtenaren die hieraan zo hard hebben gewerkt. In de commissie zei de Partij voor de Dieren al dat Den Haag positieve, concrete oplossingen van inwoners voor hun leefomgeving serieus neemt en actief ondersteunt. We zien deze nieuwe verordening daarin als een goede stap vooruit. Dat wordt met de amendementen van de ChristenUnie/SGP een nog betere stap. Die amendementen steunen wij dus van harte.

Verder zijn we blij met de toezegging dat de instrumenten bij het handboek nog goed worden nagelezen om alles op elkaar te laten aansluiten. Daarmee zijn onze zorgen grotendeels weggenomen. De verordening en het handboek zijn gebaseerd op mooie principes. Nu is het kijken hoe dit gaat werken in de praktijk. Wat nu voorligt, biedt de gemeente daar mooie handvatten voor. We kijken uit naar de participatieplannen en verslagen en naar wat we daar de komende tijd allemaal van gaan leren.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Voorzitter. Wat een levendige en soms ook verwarrende commissiebehandeling over het voorstel voor een nieuwe participatieverordening; in de eerste termijn toch, de tweede termijn heb ik door ziekte helaas moeten missen. GroenLinks heeft veel vertrouwen dat wethouder Icar met veel energie en een handboek, een kompas, een trap van eigenaarschap en een participatiecheque in zijn koffer, de participatie in Den Haag naar een volgend niveau gaat brengen.

Er worden hier weer heel veel mooie dingen gezegd en er zijn een aantal oprecht goede voorstellen om de verordening verder aan te scherpen en de verwarring eruit te halen. Maar in de discussie die ik had met de wethouder ging het ook over het feit dat er een soort cultuurverandering moet komen. We moeten het anders gaan doen. Ik wil die oproep niet in een motie leggen, niet in een amendement, maar in een vormvrije opdracht aan de heer Icar. Die luidt: vind de beste voorbeelden van participatie die worden gedaan de komende tijd en zet die in het spotlicht. Zet ze in het spotlicht bij de collega's in het college, zet ze in het spotlicht hier in de raadzaal en in de gemeente. Dat is mijn oproep: ga dan, Nur!

Tot slot over waar mijn persoonlijke verwarring in de commissie zat en wat leidt tot een ordevoorstel nu. Hier op de agenda staat: Bijlage 1.1, Bijlage van Nota van beantwoording. Ik had die gelezen als dat dit de gewijzigde participatieverordening was. Die staat er nog steeds tussen, terwijl de échte participatieverordening in het raadsvoorstel zit. Mijn ordevoorstel is om de bijlage van deze agendalist te schrappen, zodat, als iemand over een tijdje weer op zoek gaat naar de participatieverordening, die ook niet terechtkomt bij deze inmiddels verouderde 1.1-bijlage met de Nota van beantwoording.

De **voorzitter**. Ik constateer dat iedereen het daarmee eens is. Bij dezen.

Samir Ahraui (PvdA). Voorzitter. Participatie raakt aan de kern van een stad samen besturen. Het gaat om het betrekken van inwoners bij besluiten die hun leven of leefgenot kunnen beïnvloeden. Tegelijkertijd weten we dat participatie complex is. Niet alle belangen worden altijd voldoende gehoord en niet alle inwoners voelen de behoefte of hebben de mogelijkheden om actief mee te doen. Toch ligt hier een grote verantwoordelijkheid, ook voor ons als raad. Wij moeten namelijk blijven zorgen dat alle belangen worden afgewogen en dat participatietrajecten voldoende representatief zijn. Als belangen onvoldoende doorklinken, is het ook aan ons om die actief in te brengen. Met deze verordening en beleidsstukken zet het college een belangrijke stap naar meer structuur en duidelijkheid in participatieprocessen. We zien het vele werk dat hierin gestoken is. Daarom ook complimenten voor het team Haags Samenspel.

Na de diverse debatten ziet mijn fractie nog steeds punten van zorg, met name rondom de stille stemmen en de flexibiliteit in spoedeisende situaties. Allereerst de stille stem. Participatie is niet vanzelfsprekend voor alle inwoners. Veel kwetsbare groepen blijven vaak onzichtbaar in participatietrajecten. Hoewel het college dit erkent, missen wij op sommige vlakken nog concrete maatregelen aan de voorkant om deze groepen goed te kunnen bereiken. Hoewel we het college de kans willen geven om met deze nieuwe kaders aan de slag te gaan, moeten we wel erop blijven toezien dat dit ook blijvend goed gaat. Daarom de motie Iedereen moet mee kunnen doen, met het dictum: verzoekt het college, als uit de eerste ervaringen met de hernieuwde verordening blijkt dat inwoners aanvullende ondersteuning nodig hebben om volwaardig te kunnen participeren, te onderzoeken of het mogelijk is een participatieloket of andere toegankelijke maatregelen in te stellen, zowel fysiek als digitaal, waar inwoners terecht kunnen voor hulp bij het begrijpen van gemeentelijke plannen en participatieprocessen; ondersteuning bij het indienen van reacties of eigen initiatieven; toegang tot vertaaldiensten of digitale ondersteuning indien nodig; bij het eerstvolgende jaarverslag hier expliciet over te rapporteren.

Daarnaast is het essentieel dat we van de ervaringen met deze participatieverordening blijven leren. Vandaar de motie Blijvend leren over participeren, met het dictum: verzoekt het college bij de evaluatie van de participatieverordening meetbare indicatoren te hanteren, zoals het aantal betrokken deelnemers; de diversiteit van de deelnemersgroep; de mate waarin kwetsbare doelgroepen zijn bereikt en betrokken, of hun belangen in het proces voldoende zijn meegewogen; de mate waarin inbreng van deelnemers is verwerkt in besluitvorming; het gebruik van verschillende werkvormen, zowel digitaal als fysiek; jaarlijks een overzicht te geven van de uitkomsten van participatieprocessen op basis van deze indicatoren en de resultaten van deze evaluaties blijvend te gebruiken om participatieprocessen waar nodig te verbeteren. Deze motie is mede ingediend namens collega Van Doorn van D66.

Voorzitter. Dan nog specifiek over de verordening. Er zullen altijd situaties denkbaar zijn waarin snelle besluitvorming nodig is, bijvoorbeeld bij crisissituaties op het gebied van volksgezondheid, veiligheid of acute leefbaarheid. Het is belangrijk dat de verordening hier ook duidelijkheid over biedt, zodat zowel de gemeente als de bewoners weten welke uitzonderingen mogelijk zijn. De huidige verordening biedt hier onvoldoende ruimte voor. Daarom dienen wij een amendement in dat die spoedeisendheid als uitzonderingsgrond toevoegt aan artikel 2.3: 'Besluit om aan artikel 2.3, lid 2 de volgende uitzonderingsgronden toe te voegen: als de uitvoering van een beleidsvoornemen of project dermate spoedeisend is dat participatie niet kan worden afgewacht, zoals in situaties die onder andere de volksgezondheid, openbare veiligheid of acute leefbaarheid van wijken raken'. Dit amendement moet waarborgen dat de gemeente snel kan handelen wanneer dat nodig is, terwijl transparantie wordt gegarandeerd door verplichte melding aan de raad. Dit staat overigens niet in dit amendement, maar mijn fractie steunt het amendement van mevrouw Klokkenburg waar die borging van de communicatie in zit. Het amendement biedt ook duidelijkheid aan bewoners over de situaties waarin snel handelen noodzakelijk is en waarom participatie in die gevallen zou kunnen worden opgeschort of deels kan worden opgeschort.

Tot slot. Participatie vraagt om een goede balans tussen het betrekken van inwoners en het nemen van verantwoordelijkheid als overheid. Niet iedereen wil of kan participeren, maar als overheid moeten we wel zorgen dat ieders belangen worden gewogen en dat de participatie voldoende representatief is.

De **voorzitter**. Door de heer Ahraui wordt het volgende amendement (H.G PvdA) voorgesteld:

Amendement H.G PvdA Uitzondering bij spoed

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het Raadsvoorstel: Participatieverordening en handboek participatie.

Besluit om aan artikel 2.3, lid 2 de volgende uitzonderingsgronden toe te voegen:

- als de uitvoering van een beleidsvoornemen of project dermate spoedeisend is dat participatie niet kan worden afgewacht, zoals in situaties die onder andere de volksgezondheid, openbare veiligheid of acute leefbaarheid van wijken raken;

Het amendement maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Door de heer Ahraui worden de volgende moties (H.2 PvdA en H.3 PvdA) ingediend:

Motie H.2 PvdA Blijvend leren over participeren

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op woensdag 18 december, ter bespreking van voorstel van het college inzake participatieverordening en handboek participatie (RIS319848).

Constaterende, dat:

- De Participatieverordening Den Haag 2024 streeft naar een zorgvuldige, transparante en inclusieve participatiecultuur;
- Artikel 6.1 van de verordening bepaalt dat participatieprocessen worden geëvalueerd, maar dit geen concrete meetbare indicatoren bevat;
- Zonder duidelijke evaluatiecriteria niet helder is welke participatieprocessen effectief en inclusief zijn geweest en waar verbetering nodig is.

Overwegende, dat:

- Een heldere en meetbare evaluatie helpt bij het verbeteren van participatieprocessen en het vergroten van vertrouwen bij inwoners;
- Indicatoren zoals het aantal betrokken deelnemers, de diversiteit van de deelnemersgroep en de mate waarin inbreng van inwoners is verwerkt, inzicht geven in de kwaliteit en effectiviteit van participatieprocessen;
- Een meetbare evaluatie aansluit bij de waarden van de gemeente Den Haag om participatie structureel te versterken.

Verzoekt het college:

- Bij de evaluatie van de Participatieverordening meetbare indicatoren te hanteren, zoals:

- o Het aantal betrokken deelnemers;
- o De diversiteit van de deelnemersgroep;
- o De mate waarin kwetsbare doelgroepen zijn bereikt en betrokkenen, of hun belangen in het proces voldoende zijn meegewogen;
- o De mate waarin inbreng van deelnemers is verwerkt in besluitvorming;
- o Het gebruik van verschillende werkvormen, zowel digitaal als fysiek;
- Jaarlijks een overzicht te geven van de uitkomsten van participatieprocessen op basis van deze indicatoren en de resultaten van deze evaluaties blijvend te gebruiken om participatieprocessen waar nodig te verbeteren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie H.3 PvdA Iedereen moet mee kunnen doen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op woensdag 18 december, ter bespreking van voorstel van het college inzake participatieverordening en handboek participatie (RIS319848).

Constaterende, dat:

- De Participatieverordening Den Haag 2024 streeft naar inclusieve en toegankelijke participatie voor alle inwoners;
- Kwetsbare groepen, zoals inwoners met een taalbarrière, beperkte digitale vaardigheden of sociaal-economische barrières, vaak moeite hebben om deel te nemen aan participatieprocessen;
- Er momenteel geen specifiek centraal punt is waar inwoners terecht kunnen voor hulp of ondersteuning bij participatie.

Overwegende, dat:

- Een laagdrempelig loket kan bijdragen aan betere toegang tot en ondersteuning bij participatie voor kwetsbare groepen;
- Een fysiek en digitaal participatieloket ondersteuning kan bieden aan mensen die moeite hebben met het begrijpen van gemeentelijke plannen of participatieprocessen;
- Samenwerking met maatschappelijke organisaties kan bijdragen aan het effectief bereiken van deze doelgroepen.

Verzoekt het college:

- Als uit de eerste ervaringen met de hernieuwde verordening blijkt dat inwoners aanvullende ondersteuning nodig hebben om volwaardig te kunnen participeren, te onderzoeken of het mogelijk is een participatieloket of andere toegankelijke maatregelen in te stellen (zowel fysiek als digitaal), waar inwoners terecht kunnen voor:
 - o Hulp bij het begrijpen van gemeentelijke plannen en participatieprocessen;
 - o Ondersteuning bij het indienen van reacties of eigen initiatieven;
 - o Toegang tot vertaaldiensten of digitale ondersteuning indien nodig.
- Bij het eerstvolgende jaarverslag hier expliciet over te rapporteren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Kavish Partiman (CDA). Voorzitter. De CDA-fractie is tevreden met deze participatieverordening, waarvan de basis is dat er altijd participatie is, tenzij. Dit is een belangrijk uitgangspunt. Het gaat ervan uit dat beleid en plannen van de gemeente altijd vanuit de samenleving vorm dienen te krijgen. In de commissie was nog wel even verwarring over onder welke voorwaarden participatie uitgesloten is. Wij steunen daarom het amendement van de ChristenUnie/SGP waarin gesteld wordt dat het college moet beargumenteren hoe de uitsluitingsgronden voor participatie gelden.

Participatie moet niet bestaan uit allerlei checklists en dichtgetimmerde trajecten. Er moet ruimte zijn om de processen goed vorm te geven. Er moet goed de tijd voor genomen kunnen worden. Het moet betekenen dat er daadwerkelijk geluisterd én gehandeld wordt naar wat er uit de participatietrajecten komt. Dit zal niet altijd makkelijk zijn en er zullen ook vast fouten gemaakt worden. Dat moet kunnen, maar daar moeten we wel van leren. Daarom is mijn fractie blij dat het college heeft toegezegd om eind volgend jaar met de raad stil te staan bij hoe deze participatieverordening in de praktijk uitpakt en te kijken of de verordening en de onderliggende documenten eventueel aangepast moeten worden.

Tot slot wil mijn fractie nogmaals benadrukken dat maatschappelijke organisaties, zoals levensbeschouwelijke organisaties, sportverenigingen, scouting, vrouwenorganisaties et cetera, in participatietrajecten betrokken dienen te zijn. Zij kunnen zowel belanghebbenden als belangstellenden zijn. Dit zit voldoende verankerd in de participatieverordening, maar wij zullen nauwlettend volgen of dit in de praktijk ook gebeurt.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. Vandaag bespreken we de participatieverordening en het handboek participatie. Belangrijke onderwerpen, aangezien het verleden heeft geleerd dat participatie niet altijd goed verloopt. Kijkend naar de onderliggende documenten heeft de PVV gemengde gevoelens. Wat we positief vinden is dat participatie het uitgangspunt is bij onder andere nieuwe projecten, tenzij er sprake is van een uitzondering. Wanneer er niet over een besluit kan worden geparticipeerd, moet worden gekeken welke ruimte er wel is, bijvoorbeeld in de randvoorwaarden en de uitvoering.

Mijn fractie vindt ook positief dat met de verordening het publiceren van participatieplannen en -verslagen verplicht wordt en dat in de participatieplannen allerlei informatie wordt opgenomen, waaronder de mate van invloed en de belangen per traject. Dat deelnemers na elk participatiemoment een terugkoppeling ontvangen kunnen we ook wel waarderen. We vragen ons alleen wel af wat dit betekent voor de gemeentelijke organisatie.

Waar onze fractie zich wel zorgen over maakt is artikel 2.3.3, dat het college het recht geeft om van de verordening af te wijken. Dat moet dan wel gemotiveerd, maar de PVV hoopt dat het college geen gebruik maakt van dit geitenpaadje, alleen al om niet de indruk te wekken dat dit een handige drempel is om geluiden buitenspel te zetten.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Voorzitter. De verreweg meest gebezigde term tijdens de debatten over de nieuwe participatieverordening was 'controversiële voorzieningen'. Als iets controversieel is, getuige de verwarring alom en het toenemend aantal vragen tijdens de debatten, dan is het misschien deze participatieverordening zelf wel. Want samengevat komt die neer op, en ik citeer de wethouder, 'het is participatie, tenzij'. Daar zit wat Hart voor Den Haag betreft het probleem. Het college mag gemotiveerd afwijken van de participatieverordening. Bijvoorbeeld 'wij vinden het hier niet opportuun, want te complex', en je hebt je motivatie. Dat betekent dat de mensen in onze stad, wier vertrouwen in het stadsbestuur al niet extreem groot is, hiermee niet gediend gaan worden.

Er is altijd een wezenlijk verschil tussen theorie en praktijk, verwachting en werkelijkheid, de leer en het leven.

Marieke van Doorn (D66). Ik heb de uitzonderingsgrond 'het is te complex, het is niet opportuun' niet gelezen in de participatieverordening. Waar heeft u die gezien?

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Mevrouw Van Doorn doelt nu natuurlijk op de hele rits van uitzonderingen, maar ook die rits uitzonderingen zijn er voor ons te veel.

Robin Smit (PvdD). Is er binnen het boekje van Hart voor Den Haag dan nooit een moment waarop je afwijkt van participatie?

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Dat heeft de heer Smit keurig verwoord.

Robin Smit (PvdD). Maar er zijn natuurlijk ook wel gebeurtenissen waarbij bijvoorbeeld de landelijke overheid een beroep doet op een lokaal bestuursorgaan, waardoor je misschien toch afwijkt van participatie, maar wel bewoners informeert. Er zit natuurlijk wel een wezenlijk verschil tussen participatie en informeren. Ziet de heer Van Andel ook dat je af en toe wel moet afwijken omdat een hogere bestuurslaag een beroep op je doet?

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Nee, wat Hart voor Den Haag betreft is participatie altijd aan de orde en is informeren geen vorm van participatie.

De **voorzitter**. U kunt uw betoog voortzetten, gaat uw gang.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Ik was gebleven bij de leer en het leven. Een pak papier met daarin een heleboel prachtige woorden is mooi, maar zal haar waarde in de praktijk eerst nog moeten zien te kunnen verzilveren. Hart voor Den Haag vindt het daarom te vroeg om de verordening nu al vast te stellen en is van mening dat deze eerst in de praktijk zal moeten worden getoetst en beoordeeld door de mensen voor wie die is opgesteld, namelijk de inwoners van onze stad, onze kiezers. Daarom dien ik namens Hart voor Den Haag een tweetal moties en een amendement in. Bij het amendement wordt de tijd stopgezet, hè?

De **voorzitter**. Dat hebben we afgesproken en we zouden daar niet meer aan refereren. Dat gaat nu al een keer of vijftien hartstikke goed.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). O, pardon, neem me niet kwalijk. Dank!

De **voorzitter**. Goed dat u het nog een keer zegt. Ik ben heel blij dat we dat compliment aan onze technische ondersteuning kunnen geven. Gaat uw gang, meneer Martinez van Andel.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Wij willen in dit dictum de volgende dictapunten wijzigen. Voor punt 1 en 2 willen wij 'voorlopig' zetten. We willen dictumpunt 3 toevoegen: 'deze gedurende een periode van anderhalf jaar in de vorm van een pilot in de praktijk te brengen, vervolgens te evalueren, waar nodig te wijzigen en vervolgens ter definitieve vaststelling aan de gemeenteraad aan te bieden.'

Samir Ahraui (PvdA). Is het enige wat dit amendement toevoegt dat we het woordje 'pilot' erin zetten? Want er staat in de verordening dat we een evaluatie gaan doen. Volgens mij gaan we dan kijken hoe en in welke mate we verder kunnen met het beleid dat we vaststellen.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). We gaan nu een hele verordening vaststellen. Die wordt vastgesteld op basis van theorie. Wij willen eerst weten hoe die in de praktijk gaat uitpakken voordat we haar definitief vaststellen.

Samir Ahraui (PvdA). Maar er bestaat niet zoiets als een verordening voorwaardelijk vaststellen. Je stelt die vast of je stelt die niet vast. En er staat in de verordening gewoon dat we die gaan evalueren, precies wellicht om de reden die de heer Martinez van Andel noemt: we willen met zijn allen zien hoe de verordening in de praktijk gaat uitwerken. Als we gaan evalueren, dan hebben we toch al een moment waarop we gaan kijken of we op deze manier door willen? Dan voegt dit amendement toch alleen het woordje 'pilot' toe?

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Een evaluatie biedt geen garantie voor wijziging van de verordening zelf. Dank voor de tip van de heer Ahraui. Ik denk dat ik de eerste twee dictumpunten er helemaal uit ga halen.

Samir Ahraui (PvdA). Fijn dat het amendement wordt aangepast. Maar in principe zijn we er als raad natuurlijk zelf bij. We geven het college de opdracht om een evaluatie te doen. Ik heb zelf ook een motie ingediend voor wat daar allemaal op zijn minst in terug moet komen, omdat ik zelf ook nog twijfels heb over de praktijk. Maar als we straks de evaluatie krijgen, dan gaan wij als raad toch zelf over het al dan niet aanpassen of intrekken van de verordening? Dat doen wij dan toch zelf? Dan hoeven we dat toch niet in pilotvorm te doen? Want dan stopt die ook niet.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). In theorie wel, maar in de gemeenteraad heb je altijd met meerderheden te maken en dus een grote factor van onzekerheid. Die willen wij graag voorkomen.

De **voorzitter**. Zet u uw betoog voort. Gaat uw gang.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Dan ga ik nu over naar de beide moties. De eerste motie heeft de titel Pas participatieverordening met terugwerkende kracht toe. Die verzoekt het college de nieuwe inspraak- en participatieverordening met terugwerkende kracht toe te passen op de projecten 'Herinrichting Hobbemaplein', 'Uitbreiding zero-emissiezone', 'Versmalling Hofzichtlaan', 'HagaZiekenhuis', 'Van Hogenhoucklaan' en 'Lijn12'.

De volgende motie luistert naar de titel Vermeld participatiemogelijkheden in iedere brief. Die verzoekt het college in iedere brief die aan bewoners wordt gestuurd aangaande veranderingen in hun leefomgeving, opknopwerkzaamheden, onderhoudswerkzaamheden of anderszins, standaard te vermelden of er wel of geen mogelijkheid tot participatie is. Deze is medeondertekend door de heer Ahraui, Partij van de Arbeid.

De **voorzitter**. Door de heer Martinez van Andel wordt het volgende amendement (H.H HvDH) voorgesteld:

Amendement H.H HvDH Voer participatieverordening eerst uit als pilot

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Participatieverordening en handboek participatie (RIS319848)

Besluit om dictumpunt 1 en 2 als volgt te wijzigen:

- I. Voorlopig vast te stellen het handboek participatie;
- II. Voorlopig vast te stellen de inspraak- en participatieverordening Den Haag 2024;
- III. Deze gedurende een periode van anderhalf jaar in de vorm van een pilot in de praktijk te brengen, vervolgens te evalueren, waar nodig te wijzigen en vervolgens ter definitieve vaststelling aan de gemeenteraad aan te bieden.

Het amendement maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Door de heer Martinez van Andel worden de volgende moties (H.4 HvDH en H.5 HvDH) ingediend:

Motie H.4 HvDH Pas participatieverordening met terugwerkende kracht toe

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake participatieverordening en handboek participatie (RIS319848)

constaterende, dat:

- De nieuwe participatieverordening op 18 december door de gemeenteraad ter stemming wordt gebracht;

overwegende, dat:

- Er in Den Haag een aantal projecten zijn waarvan bekend is dat er geen of matige participatiemogelijkheden zijn geweest;
- De nieuwe inspraak- en participatieverordening haar nut kan bewijzen indien deze met terugwerkende kracht wordt toegepast op deze projecten;

verzoekt het college:

- De nieuwe inspraak- en participatieverordening met terugwerkende kracht toe te passen op de projecten “Herinrichting Hobbemaplein”, “Uitbreiding Zero-emissiezone”, “Versmalling Hofzichtlaan”, “Haga-ziekenhuis”, “Van Hogenhoucklaan” en “Lijn12”;

en gaat over tot de orde van de dag.

Motie H5 HvDH Vermeld participatiemogelijkheden in iedere brief

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake participatieverordening en handboek participatie (RIS319848)

constaterende, dat:

- In de nieuwe participatieverordening niet wordt gesproken over wanneer er wel of niet over de mogelijkheid tot participeren is;

overwegende, dat:

- De nieuwe participatieverordening een verbeterde versie van de versie uit 2012 behoort te zijn;
- Bewoners behoefte hebben aan duidelijkheid aangaande de mogelijkheid tot wel of geen participatie;
- In brieven van de gemeente Den Haag over bijvoorbeeld herinrichtingen van straten niet standaard wordt vermeld of er de mogelijkheid tot participeren is;
- Indien dit wel het geval is bewoners direct duidelijkheid hebben over of ze wel of niet kunnen meepraten / meebeslissen;

verzoekt het college:

- In iedere brief die aan bewoners wordt gestuurd aangaande veranderingen in hun leefomgeving, opknapwerkzaamheden, onderhoudswerkzaamheden of anderszins standaard wordt vermeld of er wel of geen mogelijkheid tot participatie is.

en gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De vergadering wordt van 14.08 uur tot 14.11 uur geschorst.

Wethouder **Icar** (DENK). Voorzitter. We hebben een lang traject achter de rug. Ik had aan het begin de raad uitgenodigd om mee te denken. Dit document en alle bijbehorende stukken zijn opgesteld samen met de stad. We hebben dus heel veel bewoners gesproken. We hebben ondernemers gesproken. Onderwijsinstellingen hebben meegekeken. De ombudsman heeft meegekeken. Dit is dus iets wat bottom-up tot stand kwam. Daar ben ik ook enorm trots op. Ik wil iedereen die eraan gewerkt heeft, bedanken voor zijn bijdrage. Ik wil jullie ook bedanken voor de betrokkenheid, want blijkbaar hadden we gewoon veel gesprekken nodig om te zorgen dat we alles op een rijtje kregen.

We hebben heel veel amendementen en moties. Ik zal de titels noemen en dan het advies geven. Mocht ik iets vergeten, dan hoor ik het ongetwijfeld van jullie.

Ik begin met het amendement van de ChristenUnie/SGP, Zet participatie niet zomaar buiten spel. Zoals ik net zei, heb ik jullie verzocht om te kijken waar we het plan beter kunnen maken dan het al is. Dit amendement kan ik aan de raad laten. Ik ben een groot voorstander van een goede onderbouwing op het moment dat het college ervoor kiest om participatie niet volgens de verordening te laten verlopen. We willen als college het principe 'participatie, tenzij' niet te makkelijk naast ons neerleggen. Met de extra toevoeging die de ChristenUnie/SGP hiermee voorstelt, geven we meer kaders mee voor die motivering. Dus ik laat dit aan de raad.

Iets lastiger is het amendement Communiceer als je afwijkt. Met de participatieverordening willen we geen extra besluitvorming optuigen waarmee we participatie te veel als vertragende factor laten werken. Tegelijkertijd zijn we wel een groot voorstander van een goede onderbouwing op het moment dat het college ervoor kiest om participatie niet volgens de verordening te laten verlopen. We willen als college het principe 'participatie, tenzij' niet te makkelijk naast ons neerleggen, zoals ik net zei. Als de manier van motiveren echter vormvrij is, niet echt heel vertragend kan werken en er dus geen extra besluitvormingstraject wordt toegevoegd, dan kan ik dit amendement aan de raad laten.

Ik zie hier een motie Biedingsrecht van de ChristenUnie/SGP. Er zitten haken en ogen aan het biedingsrecht. Zo moeten we bijvoorbeeld rekening houden met het Didam-arrest. Hier moet dus eerst heel goed naar gekeken worden. We zijn ook bezig met het uitdaagrecht, waarin we ook de tijd nemen om te kijken wat de lessons learned zijn en hoe we daarmee om kunnen gaan. Als ik deze motie kan lezen als een brede uitnodiging om het biedingsrecht te onderzoeken en hierbij de ervaringen mee te nemen die we opdoen met het uitdaagrecht, kan ik deze aan de raad laten, maar met enige reserves in verband met de haken en ogen.

De ChristenUnie/SGP heeft een motie Terug naar de tekentafel met leidraad controversiële voorzieningen. Hier hebben we heel veel over gedebatteerd. Met deze motie geven we invulling aan de verordening zoals deze bedoeld is: een juridisch kader op basis waarvan voor bepaalde onderwerpen gekozen kan worden om een andere vorm van participatie uit te werken. We lossen hiermee op dat de leidraad als afdoening van een motie een wat bijzondere status heeft. Ik laat deze dus aan de raad.

Dan ga ik naar het amendement van D66: Wees niet bang voor een breder belang. Dit is een verheldering waar we uitgebreid over gesproken hebben tijdens de commissiedebatten. Het is een mooie verheldering van de term 'belanghebbenden' in de geest van de verordening en het handboek. Hiermee kunnen we een belangrijk punt uit de eerdere debatten verhelderen en oplossen. Ik wil dit amendement dus aan de raad laten.

Er is een amendement van D66 dat heet Stok achter de deur voorkomt gezeur. Deze toevoeging is mogelijk, maar overbodig bij binnenplanse omgevingswetactiviteiten. Er is al op de omgevingsvisie en het omgevingsplan geparticipeerd. Door deze toevoeging zullen ruimtelijke ontwikkelingen nog langere processen moeten doorlopen. Ook is deze toevoeging niet in lijn met de onderliggende doelen van de Omgevingswet, zoals het faciliteren van snellere procedures en ruimte voor initiatief. Het bevoegd gezag mag alleen extra informatie inwinnen als dit nodig is. Het meenemen in het participatieproces is daarvan geen onderdeel. Dit amendement ontraad ik dus.

Marieke van Doorn (D66). Het gaat juist om OPA's. Het is dus wel degelijk een toevoeging. Zo heb ik 'm in eerste termijn tenminste ook ingestoken. Dus ik weet even niet of de wethouder de laatste versie heeft.

De **voorzitter**. U hoorde niet dat de wethouder zei: ik denk dat ik de verkeerde tekst voor me heb. Hij pakt even de goede. Hij verdwijnt ook uit beeld nu en zo. Dan weet iedereen wat er aan de hand is. Het is mensenwerk. Hij komt er weer aan. Wethouder Icar, gaat uw gang.

Wethouder **Icar** (DENK). Voorzitter, excuses. Met die toelichting kan het amendement aan de raad gelaten worden. Ik had de verkeerde versie.

Ik had van de Haagse VVD een amendement Open houding. Dit gaat eigenlijk over houding en gedrag: hoe kijken we als gemeente naar onze opstelling naar de gemeenschap, de stadsgenoten toe? Omdat het ziet op houding en gedrag, kan ik het aan de raad laten. Want we vinden het zeker belangrijk om in de participatieprocessen met een open houding het gesprek aan te gaan en de verwachtingen op de juiste manier te managen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik was benieuwd hoe de wethouder het bijzinnetje leest 'waarbij alle uitgangspunten en randvoorwaarden in principe bespreekbaar zijn'. Hoe legt hij dat uit?

Wethouder **Icar** (DENK). Hoe ik dit uitleg of interpreteer is eigenlijk ook op basis van de gesprekken die we gehad hebben in de commissies. Daarin werd gestuurd op wat voor houding we als gemeente naar de inwoners toe hebben. Ik lees dit als een aansturing daarop, dat we met een open instelling het gesprek aangaan. Dat is hoe ik het begrijp.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Dat herken ik. Ik had zelf ook de lector aangehaald die daarover iets had gezegd in volgens mij De Staat van participatie. De communicatie en hoe je die doet en die houding zijn inderdaad zeker zo belangrijk. Dus dat deel snap ik. Het enige is: creëer je niet de verkeerde verwachting bij deelnemers als je zegt dat uitgangspunten bespreekbaar zijn, terwijl sommige van die uitgangspunten het vertrekpunt zijn?

Wethouder **Icar** (DENK). Ik begrijp de verwarring enigszins, maar dat verwachtingenmanagement is een van de belangrijkste pijlers van het hele proces. Met een open houding kan je ook de juiste verwachtingen creëren. Het is dus niet zo dat als die houding en dat gedrag erop toezien dat wij die open houding hebben, we daarmee verkeerde verwachtingen scheppen. Dat zie ik niet zo snel gebeuren.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer De Vuyst.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Het is altijd gevaarlijk om de casuïstiek in te gaan, maar stel dat er een participatie is rond deelmobiliteit of deelmobiliteitshubs. Belanghebbenden, belangstellenden, iedereen doet mee. Dan zegt er iemand: ja, maar ik vind eigenlijk vooral dat het openbaar vervoer beter moet. Dat kwam vanochtend uit het debat. Dat is leuk, maar daar ging het niet over. Maar dan zegt dit amendement dat alles in principe bespreekbaar is. Die open houding snap ik, maar dit deel, daar heeft mijn fractie gewoon twijfels bij.

Wethouder **Icar** (DENK). Ik denk dat we hetzelfde zeggen. Het bespreekbaar maken van iets wat niet mogelijk is, zorgt voor een positieve houding en positief gedrag. Daar gaat dit over.

Samir Ahraoui (PvdA). De wethouder zegt net dat ook het bespreekbaar maken van iets wat niet bespreekbaar is, tot begrip leidt. Maar het is toch een recept voor teleurstelling als we allerlei sessies organiseren over dingen die we niet kunnen aanpassen? Ik hoor daar graag nog een reflectie op. Daarnaast hoorde ik de wethouder in zijn appreciatie zeggen 'zo begrijp ik het amendement'. Maar het amendement heeft een interne en externe juridische werking. Dan telt toch elk woord dat er in de verordening staat en niet hoe wij dat wellicht begrijpen of lezen?

Wethouder **Icar** (DENK). Dat klopt. Alleen, wat ik zie is blijkbaar iets anders dan wat sommigen in deze ruimte zien. Ik zie een amendement dat ziet op houding en gedrag. In het participatieproces is alles bespreekbaar.

Samir Ahraoui (PvdA). We hebben ook met elkaar gezegd dat bij participatie ook verwachtingenmanagement hoort en dat je aan de voorkant dus heel duidelijk maakt waar het wel en niet over gaat. Het lijkt alsof in dit amendement staat dat het overall over gaat en dat we niet meer aan de voorkant gaan zeggen dat we het op bepaalde elementen niet kunnen doen. Dat is in de ogen van

mijn fractie een recept voor teleurstelling waardoor burgers het vertrouwen in dat soort trajecten kunnen verliezen.

Wethouder **Icar** (DENK). Ik denk dat ik in herhaling blijf treden. Ik zie dit echt als aansturen op houding en gedrag, dat je met open houding het gesprek aangaat.

Robin Smit (PvdD). Onze fractie zit ook met die zorgen. Er staat letterlijk in het amendement dat 'alle uitgangspunten en randvoorwaarden in principe bespreekbaar zijn'. Dan praat je toch over een soort carte blanche? Terwijl de Rekenkamer zegt dat je eerst duidelijk moet hebben waarover mensen meepraten vóórdat je iets gaat doen. Dan is het toch een recept voor teleurstelling?

Wethouder **Icar** (DENK). Het is geen recept voor teleurstelling als de verwachtingen goed gemanaged zijn. We moeten er rekening mee houden dat we in eerdere gesprekken hebben aangegeven dat we een jaar de tijd nemen om dit te evalueren. In die evaluatie kunnen we erachter komen of dit continu een recept voor teleurstelling is. Dat verwacht ik niet, omdat die teleurstelling er niet zal zijn als de verwachtingen goed gemanaged zijn.

Robin Smit (PvdD). De wethouder zei dat hij dit amendement ziet als een gedragsding. Ik zie dat gedragsding juist terug in onderdeel f over een benaderbaar bestuursorgaan dat tijdig en deskundig een reactie geeft.

Wethouder **Icar** (DENK). Sorry, ik hoorde geen vraag.

De **voorzitter**. Gaat uw gang, zet uw betoog voort.

Wethouder **Icar** (DENK). Ik heb het amendement Meer doen met meedoen. Dat gaat in op de adviezen die de Rekenkamer heeft meegegeven. Ik blijf van mening dat de verordening en het handboek al voldoen aan de adviezen van de Rekenkamer. Dit was een continu terugkerend gesprek met uw commissie. Maar ik ben er ook niet per se op tegen om die toevoegingen te doen als er extra verduidelijking door ontstaat. Ik laat dit amendement dus aan de raad.

Samir Ahraui (PvdA). Ik heb eigenlijk dezelfde vraag die ik aan collega Hofstra stelde. Hoe wil het college invulling geven aan de passage 'het aantal of percentage participanten dat minimaal mee moeten doen'?

Wethouder **Icar** (DENK). Dit is een afweging die je maakt bij het opstellen van het participatieplan. Tijdens de commissie heb ik aangegeven dat het niet verstandig is om een specifiek aantal te noemen, want dat gaat niet werken in de praktijk, verwacht ik. Maar een percentage zou in principe wel kunnen. Daarom geef ik aan dat ik geen bezwaar heb om dit aan de raad te laten.

Samir Ahraui (PvdA). Dank voor dat antwoord. Maar wat doen we dan in het geval we dat percentage niet halen? Gaan we dan niks meer doen met de inbrengen die we dan al hebben ontvangen van bewoners die wel langsgekomen zijn?

Wethouder **Icar** (DENK). Ik denk dat we niet per se alles van tafel moeten vegen als we een bepaald percentage niet halen, maar dat we dan moeten toelichten waarom we dat percentage niet halen. Wat we in de praktijk merken bij participatiesessies, is dat we ook niet altijd het aantal mensen bereiken dat we zouden willen bereiken. Hiermee ga je dus wel een spiegel voor je krijgen. Als we dat percentage

niet halen, betekent dit niet dat we de input die we hebben opgehaald, als niet relevant moeten zien. Maar we moeten wel kijken hoe we dat percentage dan wel kunnen halen.

Dan ga ik naar de motie van de heer Ahraui van de Partij van de Arbeid, Iedereen moet mee kunnen doen. De Haagse Participatiewerkwijze voorziet in deze inclusieve aanpak. Ook in de plannen en verslagen vragen we om per project te beschrijven op welke manieren deelnemers bereikt worden en of dit de juiste manieren zijn. Met het monitoren en evalueren van de participatieplannen en de participatieverslagen kunnen we samen gaan zien of deze werkwijze voldoende waarborgen biedt. Ik ben het er wel mee eens dat op het moment dat blijkt dat bepaalde groepen onvoldoende worden bereikt met participatie, we moeten zorgen voor maatregelen die dat ondervangen. Ik ben hierbij geen voorstander van het oprichten van een loket. Dit is kostbaar en tijdrovend. Deze tijd steek ik liever in het verbeteren van de participatie. Aangezien in het dictum staat dat ook andere maatregelen mogelijk zijn, kan ik deze motie aan de raad laten.

Verder heeft de Partij van de Arbeid de motie Blijvend leren over participeren. Ik zie deze motie als een extra ondersteuning voor mijn toezegging uit de tweede termijn van het debat over de participatieverordening op 4 december. Laten we samen een vinger aan de pols houden van de impact van de verordening en de werking goed monitoren. Ik kan deze ook aan de raad laten.

Het amendement Uitzondering bij spoed moet ik helaas ontraden. We hebben dit ook in de commissies besproken. Ik moet dit helaas ontraden.

Dan hebben we de motie van Hart voor Den Haag, Vermeld participatiemogelijkheden in iedere brief. Dit is een goede motie die ik aan de raad kan laten. Ik ga het even kort houden.

Dan hebben we van Hart voor Den Haag de motie Pas participatieverordening met terugwerkende kracht toe. Deze moet ik met klem ontraden. Ik heb participatie echt hoog in het vaandel staan, maar om met terugwerkende kracht op allerlei elementen deze verordening van toepassing te laten zijn, is niet realistisch.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Ik ben benieuwd waarom dat niet realistisch is. In de opsomming in de motie staan allerlei trajecten die nog helemaal niet zijn afgerond. Dus waarom is het niet realistisch?

Wethouder **Icar** (DENK). Je gaat weer terug naar af. Daarom is het niet realistisch. Het levert vertraging op. Daarnaast zijn er juridische principes die deze terugwerkende kracht tegenhouden. De motie vraagt de nieuwe inspraak- en participatieverordening met terugwerkende kracht toe te passen op een rits aan projecten. Hoever moeten we terug? Het is geen realistische motie wat mij betreft.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Dat 'terug naar af' snap ik niet. Deze nieuwe participatieverordening is volgens de wethouder toch een verbetering ten opzichte van de verordening die er tot nu toe lag en die tot nu toe toegepast is? Waarom zijn we dan terug bij af?

Wethouder **Icar** (DENK). We werkten met een verordening die dateerde uit 2011 of 2012, uit mijn hoofd. We zijn inmiddels twaalf jaar verder. Vandaar dat het alleen maar fair game is dat je zegt dat de verordening van kracht is nadat die is vastgesteld en dat die niet met terugwerkende kracht gaat werken.

De **voorzitter**. U kunt uw betoog voortzetten.

Wethouder **Icar** (DENK). Dan heb ik de motie om de participatieverordening eerst als pilot uit te voeren. Ik wil even iets rechtzetten. Dat de verordening alleen is gebaseerd op theoretische kaders, klopt niet. Ik denk dat de raad dat ook kan beamen na alle gesprekken die we hebben gehad. Ze is

gebaseerd op academische kaders en inzichten, maar vooral opgebouwd uit jarenlange ervaring uit de praktijk, Haagse participatieprocessen en ook ervaringen van elders in het land. De verordening is met bewoners en ondernemers opgesteld, en ook met het college en de raad.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Even een punt van orde, voorzitter. Over welke motie heeft de wethouder het? Is die van Hart voor Den Haag?

De **voorzitter**. Dit is gewoon een vraag. Noem even het nummer of de titel, wethouder.

Wethouder **Icar** (DENK). Dat is Voer participatieverordening eerst uit als pilot.

De **voorzitter**. Is dit degene die nog een amendement wordt?

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Dit is een amendement. Dat ga ik opnieuw indienen in de tweede termijn, omdat het gewijzigd is.

De **voorzitter**. Prima, goed, dat komt dan terug. U hoeft nu niet te reageren, wethouder. Gaat uw gang.

Wethouder **Icar** (DENK). GroenLinks had de opmerking gemaakt om de beste vormen van participatie te vinden. Daar ga ik graag mee aan de slag. Ik ga dat dus doen. Dan ga ik even kijken in welke vorm ik het terugkoppel. Dit is wel een onderwerp waar ik energie van krijg. Dank je wel, Maarten.

De **voorzitter**. Ik constateer dat enkele leden behoefte hebben aan een tweede termijn.

Marieke van Doorn (D66). Voorzitter. Graag maak ik van deze tweede termijn gebruik om nog de mede-indieners van de amendementen te noemen, want die was ik vergeten in de eerste termijn. Het amendement H.C, Stok achter de deur voorkomt gezeur, is mede ingediend door mevrouw Arp van de SP en de heer Smit van de Partij voor de Dieren. Het amendement H.D, Wees niet bang voor een breder belang, is ingediend met mevrouw Klokkenburg van de ChristenUnie/SGP.

Samir Ahraui (PvdA). Voorzitter. We hebben heel veel preadviezen gehoord en er zijn door de raad heel veel amendementen ingediend. Aangezien de verordening ook een externe werking heeft, zou ik het fijn vinden als het college kan toezeggen om na de stemmingen de aangepaste verordening nog een keer juridisch te laten toetsen. Want elk woord in een verordening doet ertoe, ook voor de buitenwereld. Ik denk dat het verstandig is dat we dat op een goede, zorgvuldige manier doen.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Ik dien het amendement Voer participatieverordening eerst uit als pilot opnieuw in met een nieuw dictum, te weten: 'Alvorens het handboek participatie en de inspraak- en participatieverordening Den Haag 2024 vast te stellen, deze gedurende een periode van anderhalf jaar in de vorm van een pilot in de praktijk te brengen, vervolgens te evalueren, waar nodig te wijzigen en vervolgens ter definitieve vaststelling aan de gemeenteraad aan te bieden.'

De **voorzitter**. Amendement (H.H HvDH) is in die zin gewijzigd, dat het thans luidt:

Gewijzigd amendement Voer participatieverordening eerst uit als pilot

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Participatieverordening en handboek participatie (RIS319848)

Besluit om dictumpunt 1 en 2 als volgt te wijzigen in dictumpunt I:

I. Alvorens het handboek participatie en de inspraak- en participatieverordening Den Haag 2024 vast te stellen, deze gedurende een periode van anderhalf jaar in de vorm van een pilot in de praktijk te brengen, vervolgens te evalueren, waar nodig te wijzigen en vervolgens ter definitieve vaststelling aan de gemeenteraad aan te bieden.

Het gewijzigde amendement maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Icar** (DENK). Voorzitter. Er is eerder tijdens een van de commissiedebatten een toezegging gedaan aan het CDA om de verordening na een jaar te evalueren. Net zoals ik bij de motie aangaf, moet ik dit amendement dus ontraden.

De toezegging over de juridische toets kan ik doen aan de heer Ahraui.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

I. Voorstel van het college inzake Visie dienstverlening 2024-2029 (RIS319384).

De beraadslaging wordt geopend.

Robin Smit (PvdD). Voorzitter. De Partij voor de Dieren kan zich in grote lijnen vinden in de principes van de dienstverlening en het voorliggende raadsvoorstel. Toch heeft onze fractie een punt van zorg omtrent het gebruik van AI en dan in het bijzonder het gebruik van generatieve AI. Een aantal serieuze zorgpunten: een grote klimaatimpact, zoals het hoge energieverbruik en het veelvoud aan watergebruik voor de koeling van de systemen; een inbreuk op het recht van privacy en auteursrecht; en het gaat ten koste van arbeidsplaatsen voor mensen die bijvoorbeeld posters of video's kunnen maken, die wellicht wel prima uit te vragen zijn bij onze bloeiende Haagse cultuursector. Daarom hebben we een amendement om een deel van de AI uit te zonderen van de ambitie om te kijken hoe AI waarde kan toevoegen aan de dienstverlening en dus specifiek de generatieve AI voorlopig niet te gebruiken als gemeente. De inhoud van het amendement ga ik nu voorlezen: Besluit om de Visie dienstverlening 2024-2029 als volgt te wijzigen: op pagina 16 de dikgedrukte tekst toe te voegen ' Ook wordt de opkomst van nieuwe technologieën (o.a. Artificiële Intelligentie) en toepassingsmogelijkheden nauwlettend in de gaten gehouden en getest waar het waarde kan toevoegen. Uitgezonderd hierbij is generatieve AI. Vanwege de ongewenste maatschappelijke impact maakt de gemeentelijke organisatie hier geen gebruik van.'

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik begrijp heel goed de zorgen die de Partij voor de Dieren uit over AI. Die zijn ook belangrijk om in de gaten te houden. Maar een generieke uitzondering ervan

vind ik heel ver gaan. Bijvoorbeeld de ondertiteling van onze raadsvergadering voor mensen die misschien minder goed kunnen horen, gaat ook over generatieve AI. Gaat dit amendement van de Partij voor de Dieren dus niet veel te ver?

Robin Smit (PvdD). Dat sluit dit amendement niet uit. Je moet eerst goed onderbouwen of je het wil gebruiken, ja of nee. Als je zeker weet dat er geen nadelige effecten zijn voor bijvoorbeeld persoonsgegevens en dat die niet ergens alsnog gelekt worden, kan je alsnog gebruik ervan maken, omdat dan de toegevoegde waarde hoger is dan de nadelen die er zijn. Maar je hebt dan wel die nadelen in kaart. Nu is het vaak zo dat je die nadelen niet kent. In het Rekenkameronderzoek dat onlangs richting onze raad kwam staat ook dat de toegevoegde waarde vooral wordt bekeken, maar dat de nadelen niet worden meegewogen. Wij zeggen: breng die eerst in kaart voordat je hierop overgaat.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Dat staat toch niet in het amendement dat de heer Smit net indient. Ik heb het hier ook voor mij: 'Uitgezonderd hierbij is generatieve AI. Vanwege de ongewenste maatschappelijke impact maakt de gemeentelijke organisatie hier geen gebruik van.' Ik zie daar geen ruimte om uitzonderingen te maken. Dat zou mijn fractie echt niet kunnen steunen.

Robin Smit (PvdD). Ik hoor wat mevrouw Van Basten Batenburg zegt. Ik ga het binnen mijn fractie overleggen. Maar ik wil wel hier nog duidelijk de reden neerleggen waarom wij dit amendement indienen. Het is in lijn met de bevindingen uit het Rekenkamerrapport. De focus wordt vooral gelegd op de positieve kanten, terwijl de negatieve echt onderbelicht zijn maar ook meegewogen moeten worden, wil je overgaan tot dit soort oplossingen. Dat zien wij echt niet belicht in dit voorstel. Dus vandaar het amendement, maar ik hoor wat u zegt, mevrouw Van Basten Batenburg.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik zou het echt zonde vinden. Het werk kan ook makkelijker gemaakt worden door sommige vormen van AI. Als je de werkinstructies van de gemeente er goed in zet, kan AI ook helpen om collega's de juiste collega snel en gemakkelijk te laten vinden. Het zou zo ongelooflijk zonde zijn als we de kansen die er liggen voor dienstverlening, laten liggen. Ik ben het er echt van harte mee eens dat we goed moeten oppassen en niet als een dolle allemaal ChatGPT moeten gaan gebruiken als ambtenaren. Want daar kleven echt risico's aan en we moeten ook goed kijken naar de kwaliteit van dat soort zaken. Maar laten we ook niet de positieve kanten ten koste laten gaan van de gevaren, die er wel degelijk zijn. Ik zou de Partij voor de Dieren willen oproepen daarnaar te kijken. Dan kijken wij ook nog een keer naar het amendement. Anders zullen wij om die reden echt tegen moeten stemmen.

Robin Smit (PvdD). Mevrouw Van Basten Batenburg zegt dat AI het werk ook makkelijker kan maken, maar aan het voorbeeld van mevrouw Van Basten Batenburg over het gebruik van ChatGPT zitten natuurlijk enorm grote risico's. Want vervolgens moet een ambtenaar alsnog er een keer doorheen met een stofkam om te kijken of de tekst wel klopt. Ik weet dat mevrouw Van Basten Batenburg dat niet bedoelt, maar ik dacht even aan te haken op dat voorbeeld, dat wij ook als Partij voor de Dieren echt niet willen. Wij zien echt wel nadelen aan het gebruik hiervan, maar volgens mij heb ik al het een en ander tegen u gezegd.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Googelt de heer Smit of iemand in zijn fractie weleens iets?

Robin Smit (PvdD). Ik kan hier een heel mooi antwoord op geven. Als boekenwurm struin ik de encyclopedieën door. Ik denk dat dat misschien ook iets is wat we meer zouden moeten toejuichen.

Gebruik de bibliotheken, waar heel veel boeken zijn waar je je informatie kan ophalen. Dus ik zou zeggen: gebruik nog veel meer informatiedingen die tot onze beschikking zijn dan alleen maar Google.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). De heer Smit antwoordt dat hij niet googelt en dat zijn fractie dat ook niet doet, want hij is tegen het gebruik van AI. Is dat zijn antwoord?

Robin Smit (PvdD). Nee, ik denk dat de heer Guernaoui goed moet luisteren. Ik zei dat er wel meer mogelijkheden zijn om tot informatie te komen; mijn passie ligt toch ook bij bibliotheken. Ik zou juist een pleidooi willen houden om ook gebruik te maken van bibliotheken om informatie op te halen.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Guernaoui.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Meneer Smit zegt dat we geen AI moeten gebruiken. Dat is wat hij zegt. Maar ik zeg dat hij dat misschien wel dagelijks gebruikt. Is hij van plan om daarmee te stoppen? Want het is toch wel ook bij de Partij voor de Dieren 'practice what you preach'? Bent u inderdaad bereid om zover te gaan?

Robin Smit (PvdD). Ik zie een nieuw Partij voor de Dieren-lid; toch nog iemand aangesloten bij de Partij voor de Dieren. Daar mogen we ook een persconferentie voor inlassen. Laat ik dat bij dezen dan maar niet doen. Ik wil wel aangeven dat wij als Partij voor de Dieren terughoudend zijn met het gebruik van AI. Dat is ons standpunt. Dat is ook wat ik net bij de interruptie van mevrouw Van Basten Batenburg zei: zorg dat we ook informatie inwinnen over de nadelen, zodat we die veel beter in kaart hebben voordat we het stadsbreed en in de hele organisatie uitrollen. Want dan loop je achter de feiten aan en hoe ga je dat dan oplossen? Ik ben wel benieuwd wat de heer Guernaoui daar dan voor oplossingen voor zou aandragen.

De **voorzitter**. Door de heer Smit wordt het volgende amendement (I.A PvdD) voorgesteld:

Amendement I.A PvdD Gemeente, genereer geen problemen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 25 januari 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college aan de raad inzake Voorstel van het college inzake Visie dienstverlening 2024-2029 (RIS319384).

Besluit om de Visie dienstverlening 2024-2029 als volgt te wijzigen:

- op pagina 16 de dikgedrukte tekst toe te voegen
“Ook wordt de opkomst van nieuwe technologieën (o.a. Artificiële Intelligentie) en toepassingsmogelijkheden nauwlettend in de gaten gehouden en getest waar het waarde kan toevoegen. **Uitgezonderd hierbij is generatieve AI. Vanwege de ongewenste maatschappelijke impact maakt de gemeentelijke organisatie hier geen gebruik van.**”

Het amendement maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Janneke Holman (PvdA). Voorzitter. Ik houd het heel kort. De PvdA is blij met de visie op dienstverlening die vandaag voorligt, met de zes principes, waaronder dat dienstverlening eenvoudig en bereikbaar is en betrouwbaar en duidelijk. Goede ambities, maar de kunst zit 'm natuurlijk in de uitvoering. Voor de PvdA is het belangrijkste dat we mensen die hulp nodig hebben van de gemeente,

of dit nu zorg is of hulp bij geldproblemen, en dan vooral mensen met een complexe hulpvraag die niet in een klantreis te proppen is, goed weten te helpen. Niet van het kastje naar de muur, niet meerdere keren je verhaal hoeven te doen, en mensen begrip tonen in plaats van een ellenlang ingewikkeld formulier. Daar zullen we in de uitvoering dan ook op blijven toezien.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. De gemeente zegt in haar dienstverlening rekening te willen houden met persoonlijke situaties van mensen. Er wordt bijvoorbeeld rekening gehouden met mensen die moeite hebben met ingewikkeld jargon door duidelijke taal te gebruiken. De ChristenUnie/SGP heeft een aantal ideeën op papier gezet om de gemeentelijke dienstverlening nog inclusiever en laagdrempeliger te maken. Ik wil bij dezen alvast zeggen dat we dit initiatiefvoorstel zeker zullen steunen.

Echter denkt de SP dat onze dienstverlening nog inclusiever kan worden gemaakt als we blijvende aandacht hebben voor een bepaalde groep. Volgens een ruwe inschatting zijn 1,3 tot 1,5 miljoen Nederlanders sterk afhankelijk van contant geld. Het gaat hier onder anderen om mensen in een sociaal kwetsbare positie. Denk aan mensen met een beperking, senioren, mensen met problematische schulden of mensen zonder betaalrekening. Nu de samenleving en ons betaalverkeer steeds digitaler worden, heeft de SP in de Tweede Kamer altijd aandacht gevraagd voor deze groep. In steeds meer winkels wordt deze groep niet meer geholpen. Maar net zoals onze inwoners geen klanten zijn, is de gemeente geen winkel. Daarom de motie met het volgende dictum: verzoekt het college als uitgangspunt in de dienstverlening te hanteren dat de gemeente Den Haag zoveel mogelijk rekening houdt met personen die afhankelijk zijn van contant geld; dit uitgangspunt mee te wegen bij toekomstige uitbreidingen van diensten en loketten; te onderzoeken of personen die gebruik moeten maken van bepaalde gemeentelijke diensten die uitsluitend betalingen met bankpas of creditcard accepteren, zoals het fietsdepot, alsnog op een veilige manier door middel van contante betaling gebruik kunnen maken van deze diensten, bijvoorbeeld via het Stadsdeelkantoor Centrum; de raad in 2025 over de resultaten te informeren. Deze is mede ingediend door de heer Smit van de Partij voor de Dieren.

De **voorzitter**. Door mevrouw Arp, daartoe gesteund door de heer Smit, wordt de volgende motie (I.2 SP) ingediend:

Motie I.2 SP Inclusieve dienstverlening, ook bij het afrekenen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Visie dienstverlening 2024-2029 (RIS319384).

Constaterende, dat:

- Volgens een ruwe inschatting 1,3 tot 1,5 miljoen Nederlanders afhankelijk zijn van contant geld en 2,6 miljoen Nederlanders niet geheel zelfstandig hun bankzaken kunnen regelen;
- Veel mensen in een sociaal kwetsbare positie afhankelijk(er) zijn van contant geld: denk aan mensen met een beperking, senioren, mensen met problematische schulden en/of mensen zonder betaalrekening;
- Steeds minder winkels betaling met contant geld accepteren, waardoor de samenleving minder inclusief wordt voor deze groep;
- Gemeentelijke dienstverlening bij uitstek laagdrempelig en inclusief moet zijn.

Overwegende, dat:

- Uitsluitend het Stadsdeelkantoor Centrum zowel contante als pinbetalingen accepteert, terwijl andere stadsdeelkantoren uitsluitend pinbetalingen accepteren;
- Het fietsdepot, waar fietsen die in opdracht van toezichthouders / handhavers zijn verwijderd tegen betaling opgehaald kunnen worden, helemaal geen contante betalingen accepteert.

Verzoekt het college:

- Als uitgangspunt in de dienstverlening te hanteren dat de gemeente Den Haag zoveel mogelijk rekening houdt met personen die afhankelijk zijn van contant geld;
- Dit uitgangspunt mee te wegen bij toekomstige uitbreidingen van diensten en loketten;
- Te onderzoeken of personen die gebruik moeten maken van bepaalde gemeentelijke diensten die uitsluitend betalingen met bankpas of creditcard accepteren, zoals het fietsdepot, alsnog op een veilige manier door middel van contante betaling gebruik kunnen maken van deze diensten: bijvoorbeeld via het Stadsdeelkantoor Centrum;
- De raad in 2025 over de resultaten te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Voorzitter. Dit is een visie waar we trots op kunnen zijn met elkaar, waar we de dienstverlening naar onze inwoners mee gaan verbeteren. Ik ben er blij mee dat die hier nu ligt. We gaan er hard mee aan de slag om vanuit deze visie de dienstverlening naar de stad te verbeteren. Daarbij zullen uiteraard ook nieuwe manieren van communiceren weleens aan de orde kunnen zijn. Ik stel mij zo voor dat hier rond 1893 een van mijn voorgangers stond en dat hem toen een amendement voor de voeten werd geworpen dat er een nieuwe uitvinding was, de telefoon, en dat in dat amendement mijn voorganger werd opgeroepen om érg voorzichtig te zijn daarmee en in ieder geval de komende vijf jaar nog geen stappen te zetten om gebruik van telefonie in de dienstverlening naar de burgers toe mogelijk te maken. Als we dat amendement destijds, zo dit ingediend was, hadden aangenomen, dan hadden we hier nu een héél ander type dienstverlening gehad met elkaar. Ik zou die overweging wel willen meegeven als het gaat om het amendement van de Partij voor de Dieren. AI is iets waarvan wij in de toekomst echt de vruchten zullen plukken. In de visie staat helder uitgelegd dat wij dat zullen doen op een manier waarop wij de komende tijd zullen gaan ontdekken hoé het ons kan helpen - het helpt ons al op heel veel manieren - maar altijd zo dat het de privacy van onze inwoners op een goede manier waarborgt. Ik wil het amendement ontraden.

Robin Smit (PvdD). De wethouder maakt in de beantwoording geen onderscheid tussen AI in het algemeen en de generatieve AI. Bij de generatieve AI maak je inbreuk op privacy en dat soort dingen omdat dat een voorspelling is en die moet je trainen met allerlei data en eenheden. Ik ben dus wel heel erg benieuwd hoe de wethouder daartegen aankijkt. Want daar zit juist onze zorg in het amendement.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ik denk dat er in de toekomst tal van voorbeelden zullen zijn waarin we zeggen dat AI en ook generatieve AI onze medewerker helpt om een eenvoudige brief zo te maken of een eenvoudige actie zo uit te voeren dat dat een stuk efficiënter gaat, en altijd met waarborging van de privacy. Daarom hebben we ook heel duidelijk opgeschreven 'binnen de wettelijke kaders'. Onder andere de European AI Act komt eraan. Daar willen we op wachten. Daar willen we echt ook binnen blijven, vanzelfsprekend. Er is geen verbod. Er is geen verbod op het gebruik van AI. Het is belangrijk om ons dat te realiseren. Sterker nog, we worden ertoe aangemoedigd om in de dienstverlening ook

gebruik te gaan maken in de toekomst van AI. Dat geldt wat mij betreft ook voor generatieve AI. Het wordt al op heel veel manieren gebruikt. In het interruptiedebat zojuist zijn er al wat voorbeelden genoemd. In de Microsoftlicenties waar wij gebruik van maken, kunnen we er eigenlijk in de toekomst al niet meer omheen. Voor al dat soort praktische zaken, die innovatie die echt evident gaande is, op ons afkomt en ons gaat helpen, moeten we de ogen juist openen en niet sluiten, maar altijd binnen de wetgeving en binnen de privacywetgeving.

Robin Smit (PvdD). Hoor ik de wethouder nu zeggen dat de gemeente al werkt met generatieve AI?

Wethouder **Bredemeijer (CDA).** Wij kijken naar mogelijkheden die zich in de toekomst gaan voordoen. We hebben onze ogen open voor mogelijke pilots, bijvoorbeeld binnen de Microsoftomgeving, die ons nu al kunnen helpen. Nooit met gegevens van onze inwoners, maar altijd zo dat we wel kunnen leren van de mogelijkheden die het ons biedt, binnen de systemen die nu al tot onze beschikking zijn. Dus nooit met gegevens van onze burgers, dat op dit moment niet, want we wachten nu op de AI Act. Daar zijn we nu op aan het wachten. Daar willen we binnen blijven.

Robin Smit (PvdD). Dan zit toch bij ons wel de zorg, ook met het Rekenkamerrapport in ons achterhoofd, dat de gemeente te weinig zicht op of onvoldoende aandacht heeft voor de risico's van die nieuwe digitale mogelijkheden. Als ik nu hoor dat er mogelijkheden zijn om het in te zetten, dan baart het mijn fractie wel zorgen dat we niet eerst kijken naar wat alle risico's zijn, hoe we daarmee om moeten gaan en hoe we die risico's kunnen beperken. Dat zie ik nu niet terug. We gaan dus eigenlijk al op dingen vooruitlopen en hier al mee werken. Voor onze fractie is dat een beetje de omgekeerde wereld. Ik hoop dat de wethouder dat kan verklaren.

Wethouder **Bredemeijer (CDA).** Ik kan de fractie van de Partij voor de Dieren echt geruststellen. Ik heb het ook in de commissievergadering aangegeven. We zijn bezig met het ontwikkelen van AI-beleid. In de eerste helft van 2025 gaan we dat doen. Maar om dat beleid te maken, moeten we natuurlijk wel kijken welke technische mogelijkheden we tot onze beschikking hebben, hoe we daarmee omgaan en vooral hoe we dat borgen binnen de wettelijke kaders die we tot onze beschikking hebben. Dus nee, we doen niet nu zomaar iets. We zijn aan het ontdekken hoe dit ons in de toekomst kan helpen. Daarvoor maken we beleid, AI-beleid in de eerste helft van 2025. We wachten ook op de European AI Act. Dat zal daarin worden meegenomen. Met dat beleid gaan we verder de ontwikkeling vormgeven. Mijn bezwaar tegen dit amendement is dat het zegt: doe de komende jaren niks hieraan. Dat zou echt in strijd zijn met de manier waarop wij juist naar onze inwoners toe ook innovaties willen gebruiken om de dienstverlening nog verder te verbeteren.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Is de wethouder het met de VVD eens dat het onwerkbaar is als we zouden zeggen dat het op dit moment niet meer mag, omdat zelfs zo iets simpels als autocorrectie en het automatisch invullen van formulieren te maken heeft met generatieve AI? Dat het dus ook écht niet kan in deze samenleving om er nu mee te stoppen?

Wethouder **Bredemeijer (CDA).** Absoluut. Dat is ook hoe ik het net beschreef. Ik wijs op de manier waarop generatieve AI op dit moment al binnen bijvoorbeeld de Microsoftomgeving aan de orde is. Die licenties hebben we met elkaar ingekocht. Daar zijn wij, nou ja, niet afhankelijk van - ook - maar die hebben we gewoon nodig met elkaar. Dus zeer eens met mevrouw Van Basten Batenburg, het gebeurt op die manier al. Wat echt wel van het allergrootste belang is, is dat we het nu natuurlijk hebben over dienstverlening. Daar komen ook heel vaak persoonsgegevens van onze inwoners aan te pas. Dat moet echt zorgvuldig. Dat moet echt binnen de wetgeving die we daarvoor of al hebben of

ontvangen. Dat moeten we ons realiseren. Maar laten we wel de mogelijkheden openhouden om het daarbinnen ook vorm te geven.

Als ik naar de appreciatie van de motie van de Socialistische Partij mag? Het is van belang om ons te realiseren dat het hebben van contant geld ook een veiligheidsrisico met zich meebrengt. Dat heb ik in het commissiedebat ook aangegeven. Ik heb met het oog op risicobeheersing aangegeven dat we een aantal zaken in onze organisatie hebben gedaan om die te mitigeren. Het bewaren en gebruiken van contant geld wordt beperkt. We hebben regels voor met hoe grote bedragen betalingen mogen worden gedaan en de hoogte van de coupures. Het maximum is € 200 en het maximumbedrag is € 3.000 totaal in contanten. Dat zijn zaken die wel van belang zijn, omdat we anders onveilige situaties voor onze medewerkers teweegbrengen. Tegelijkertijd zijn er misschien ook wel voorbeelden - mevrouw Arp noemde het fietsdepot - waarvan je je zou kunnen afvragen of daar nou zo'n veiligheidsrisico aan de orde is. Als deze motie wordt aangenomen, zou ik dat wel willen onderzoeken en op een rij willen zetten, zodat we daarna de afweging met elkaar kunnen maken. Maar ik zou wel willen vasthouden aan de lijn die ik zojuist heb beschreven, in het belang van de veiligheid van onze medewerkers.

Lesley Arp (SP). Ik snap dat veiligheidsoverwegingen altijd moeten worden meegenomen. Maar deze motie gaat erover dat we naast de groep die bijvoorbeeld minder digitaal vaardig is, waar we al veel aandacht voor hebben, en de groep die heel veel behoefte heeft aan begrijpelijke taal - volgens mij iedereen, maar sommige mensen meer als anderen - ook rekening houden met dat deze groep bestaat. We mogen niet uit bijvoorbeeld efficiencyoverwegingen hier nog meer in gaan snoeien en bepaalde diensten echt uitsluiten voor deze groep. Dat is de boodschap die mijn fractie heeft. Deze groep moet echt onderdeel worden van het dienstverleningsbeleid. Dat moet een aandachtspunt zijn. Zitten wij op dezelfde lijn?

Wethouder **Bredemeijer (CDA).** Dank aan mevrouw Arp voor deze verduidelijking. We zitten echt op één lijn. Volgens mij begrijpen we elkaar goed. Er zijn regels die we met elkaar hebben voor de veiligheid. Grote bedragen bewaren et cetera is risicovol. Tegelijkertijd hebben we te maken met soms kwetsbare doelgroepen. In het belang van hen willen we de dienstverlening ook verbeteren. Als de motie wordt aangenomen, kom ik met een appreciatie van de huidige situatie en zorg ik dat die in ieder geval niet verslechtert voor deze mensen. Mogelijk zijn er zelfs punten waarop die verbeterd moet worden. Als ik de motie zo mag interpreteren, wil ik haar graag aan het oordeel van de raad laten.

De **voorzitter.** Ik constateer dat er behoefte is aan een tweede termijn.

Robin Smit (PvdD). Voorzitter. Het was wat improviseren, maar gehoord de geluiden van de wethouder en de raad wil ik een wijziging van mijn amendement voorstellen. Dat heb ik nog niet gemaild. Het komt dus zo meteen nog per mail, mijn excuus. Ik improviseer ter plekke. Maar het dictum zou dan luiden: 'Vanwege de ongewenste maatschappelijke impact hanteert de gemeentelijke organisatie een "nee, tenzij" beleid. Indien er gebruik van wordt gemaakt wordt dit expliciet gecommuniceerd en aan de raad gerapporteerd.' Dat hadden wij nu voor ogen. Ik zal dat ook nog even aan de wethouder communiceren.

De **voorzitter.** Amendement I.A PvdD is in die zin gewijzigd, dat het thans luidt:

Gewijzigd amendement I.A PvdD Gemeente, genereer geen problemen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 25 januari 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college aan de raad inzake Voorstel van het college inzake Visie dienstverlening 2024-2029 (RIS319384).

Besluit om de Visie dienstverlening 2024-2029 als volgt te wijzigen:

- op pagina 16 de dikgedrukte tekst toe te voegen
“Ook wordt de opkomst van nieuwe technologieën (o.a. Artificiële Intelligentie) en toepassingsmogelijkheden nauwlettend in de gaten gehouden en getest waar het waarde kan toevoegen. **Uitgezonderd hierbij is generatieve AI. Vanwege de ongewenste maatschappelijke impact hanteert de gemeentelijke organisatie een “nee, tenzij” beleid. Indien er gebruik van wordt gemaakt wordt dit expliciet gecommuniceerd en aan de raad gerapporteerd.**”

Het gewijzigde amendement maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Voorzitter. Ook dit amendement zou ik willen ontraden. We hebben als organisatie echt even de ruimte nodig om deze innovatie zo toe te passen dat die ook binnen de dienstverlening helpend is. Zoals zojuist in het debat ook wel duidelijk werd, zijn er zo ontzettend veel vormen waarbinnen generatieve AI ons gaat helpen en misschien op dit moment ook al helpt. Als we voor elke handeling die hierop ziet of die hiermee van doen heeft, eerst goedkeuring moeten vragen of ergens moeten rapporteren, dan denk ik dat onze mensen het werk echt niet meer kunnen doen. Ik zou de raad dus echt willen vragen om dat de organisatie niet aan te doen.

Robin Smit (PvdD). Dan wordt het dus best veel gebruikt in een gemeentelijke organisatie. Dat soort gemeentelijk beleid baart ons best zorgen.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). De innovatie is onderdeel van de techniek en wordt nog veel meer onderdeel van de techniek. Het zal in de samenleving een steeds grotere rol gaan spelen. Daar zijn negatieve kanten aan. Die moet je heel goed bekijken en daar moet je goed op acteren. Maar er zijn, denk ik, nog veel meer positieve kanten aan. Die gaan ons in de toekomst echt helpen. Dus ja, het is er, het zal er nog meer zijn en het gaat ons nog helpen ook.

Robin Smit (PvdD). Hoe worden we als gemeente dan op de hoogte gehouden van de risico's en hoe we daar als gemeente een mouw aan passen?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Dat staat in het AI-beleid dat we medio 2025 naar de raad zullen sturen.

De beraadslaging wordt gesloten.

Voorzitter: de heer Sluijs.

Aan de orde is:

J. Gewijzigd initiatiefvoorstel ChristenUnie-SGP: Van klant naar burger (RIS319235).

De **voorzitter**. Mevrouw Klokkenburg mag een korte toelichting geven op het voorstel.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. Voor de ChristenUnie/SGP is een uitgangspunt dat de overheid dienstbaar moet zijn aan haar burgers. We zijn er immers voor hen en niet andersom. Daarbij past dat we afscheid nemen van het klantdenken en focussen op concrete verbeteringen waar mensen van profiteren. Daartoe hebben we dit voorstel geschreven. In de commissie is er een mooi debat gevoerd over het initiatiefvoorstel. We hebben een aantal aanpassingen gedaan. We hebben de dictumpunten die ook al in de Haagse Visie dienstverlening zaten, geschrapt. Die stukken hebben elkaar gekruist. Uiteindelijk liggen er dertien concrete voorstellen voor om de dienstverlening te verbeteren, in lijn met hoe het in de commissie is besproken.

Ten slotte wil ik vanaf deze plek ook de mede-indiener van dit voorstel, collega Simon Fritschij, van harte bedanken. Zoals u allen hebt gehoord, zal hij onze mooie stad gaan verlaten voor een avontuur elders in het land. Dat betekent een einde aan zijn fractievertegenwoordigerschap hier. Vanaf deze plek dan ook een grote buiging en veel dank aan hem voor zijn tomeloze inzet namens de ChristenUnie/SGP voor een veilige en rechtvaardige stad en zijn grote hart voor de kwetsbare medemens. Simon, adieu!

(Geroffel op de bankjes)

De **voorzitter**. Ik weet zeker dat hij dit thuis mee zit te kijken en dit roffeltje, dat u geen spreektijd gekost heeft, gehoord heeft! Mooi.

De beraadslaging wordt geopend.

Leonie Gerritsen (PvdD). Voorzitter. Nogmaals dank aan de indieners voor het zo snel aanpassen van hun voorstel naar aanleiding van het goede debat dat we gevoerd hebben in de commissie. De Partij voor de Dieren is enthousiast over de verbeterpunten die de indiener heeft geformuleerd. Naast het verbeteren van de menselijke maat naar de burger toe en extra aandacht voor burgers met een vorm van beperking, kunnen we ons ook erg vinden in het verbeteren van de interne klachtenprocedures. Een onafhankelijke klachtencoördinator is erg belangrijk, evenals een klachtbehandelaar van buiten het team waar de klacht betrekking op heeft. Ook hopen we dat de wethouder zoals toegezegd aan de slag gaat met het budget vrijmaken voor het bijscholen van baliemedewerkers. Complimenten voor mevrouw Klokkenburg, meneer Fritschij en alle medewerkers voor al het werk dat zij hebben verricht.

Janneke Holman (PvdA). Voorzitter. Ook dank aan de ChristenUnie voor dit initiatiefvoorstel. Natuurlijk ook specifiek bedankt aan de heer Fritschij; hopelijk kijkt hij mee of kijkt hij terug. We hebben een goede gedeelde ergernis over de term 'klant' binnen de gemeentelijke organisatie. Die deelt de PvdA van harte. We hebben een heel positieve grondhouding tegenover dit initiatiefvoorstel. Dank ook voor de wijzigingen. Ik ben heel benieuwd of de wethouder er inderdaad zo mee uit de voeten kan, maar ik hoop dat dat goed gaat komen.

De **voorzitter**. De volgende spreker is de heer Nick Kaptheijns van de PVV. Ik zie hem nog niet. Dan gaan we gewoon door, want we gaan niet op hem wachten.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Voorzitter. Ook vanuit het college dank en complimenten aan de initiatiefnemer en specifiek aan de heer Fritschij. Ook vanaf deze plek - ik heb het hem ook persoonlijk gezegd uiteraard - dank voor de afgelopen jaren samenwerking.

We hebben hier een goed commissiedebat over gehad. Dank aan de ChristenUnie/SGP voor het snelle aanpassen van het voorstel, waardoor we nu ook met elkaar weten hoe we dit binnen de divisie dienstverlening een plek gaan geven. Het is helder dat voor de zaken waarvan het college eerder had aangegeven dat we die aan het oordeel van de raad over kunnen laten, geldt dat dit uiteraard zo is gebleven.

Ik wil wel nog specifiek aandacht vragen voor dictumpunt V. Daarin geeft de ChristenUnie/SGP aan graag te willen werken aan het opleidingsbudget voor baliemedewerkers. Daarvan heb ik in de commissie aangegeven dat ik daar graag naar wil kijken, want ik vind dat belangrijk. Voor de goede orde, de opleidingen die ze wettelijk moeten doen, krijgen ze, en daarmee is het budget eigenlijk op. Ik heb gezegd dat het inderdaad wenselijk is om te blijven kijken wat we bovenop het wettelijke nog meer kunnen doen. We hebben daar nu alleen geen budget voor. Daarmee is dit dus strikt formeel een ongedekt voorstel. Dat wil ik wel helder maken bij deze appreciatie. Het past het college om dat te doen. Het zou wel erg ver gaan als ik daardoor het hele initiatiefvoorstel zou ontraden. Strikt formeel genomen zit er een klein ongedekt voorstel in. Maar als ik aan de voorkant mag aangeven dat ik de toezegging heb gedaan dat te gaan onderzoeken en daar ook naar op zoek te gaan, dan hoop ik dat dat zo voldoende is.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Hoe denkt de wethouder over voorstel I: 'Het KlantContactCentrum en klantenservice SZW worden hernoemd. In de nieuwe naam komt de term 'klant' niet terug.'? Het Rijk en de VNG gebruiken die term om de dienstverlening juist te verbeteren en denken daar helemaal niet zo negatief over als in dit voorstel.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). We staan nog steeds achter de schriftelijke appreciatie. We hebben het voorstel aan het oordeel van de raad gelaten. Tegelijkertijd heb ik aangegeven dat in de Visie dienstverlening het woord 'klant' gebruikt wordt in de zin van dat we blijvend gaan kijken hoe onze dienstverlening wordt ervaren. Daarvoor zijn wij klantreizen aan het inrichten. Het woord 'klantreis' wordt in het bedrijfsleven veel gebruikt om de manier van samenwerken met je klant, of in dit geval met je inwoner, te verbeteren. Dat is het woord. De manier van werken, de manier van kijken vanuit hoe bedrijven het ook doen, om het juist te verbeteren voor de inwoner, daar sta ik helemaal achter. Ik vind het woord 'klant' persoonlijk daarbinnen ook niet per se een probleem, want het geeft juist aan dat je serviceverlenend, dienstverlenend wil zijn. De gedachte van de klant centraal, inwoner centraal moet hierachter worden gezocht. Maar ik heb ook gezien dat een ruime meerderheid van in ieder geval de aanwezigen in de commissie - dat gaan we ook terugzien in de stemmingen straks - het woord 'klant' echt alleen op die manier gebruikt wil zien; in sommige gevallen zelfs helemaal niet, maar goed, de goegemeente wel. Dus daar moeten we dan ook pragmatisch naar kijken. De manier van dienst verlenen zal in ieder geval niet anders worden, wat mij betreft.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Hoe moet ik hier nou op reageren? Als we inhoudelijk kijken naar hoe de gemeente haar dienstverlening wil verbeteren, hoe ze de inwoner daarin een rol wil geven en hoe ze de klantgedachte daarin wil meenemen in lijn met het Rijk, dan zijn we het helemaal eens, en met die klantreis ook. Maar dit initiatiefvoorstel - dat is ook de reden dat ik het niet steun - zegt: we moeten daarvan af, we moeten ook niet met klantreizen aan de slag, want de hele

klantgedachte is in strijd met hoe wij inwoners moeten behandelen. Dat is althans de kern van het eerste voorstel. Ik vraag me af hoe de wethouder dit duidt. Want uiteindelijk wordt dit voorstel in zijn geheel in stemming gebracht. Ik vraag me af wat de appreciatie is van de wethouder op het totaal.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ik heb nu alleen even mijn eigen appreciatie hier. Ik heb niet het hele voorstel hier. Ik heb het zo geïnterpreteerd dat ook de initiatiefnemer het eens is dat de gedachte achter klantreizen, het willen verbeteren van je dienstverlening door middel van klantreizen, niet ter discussie staat, maar dat gevallen wordt over het woord 'klant' in de uitingen die de gemeente doet naar de inwoner toe. Bijvoorbeeld door te zeggen: u kunt zich melden bij het KlantContactCentrum. Dan moeten we ook in staat zijn met elkaar om te denken: als dat woord aanstootgevend is - dat is een groot woord, maar - dan is dat simpel aan te passen en verandert er niets aan de manier van werken. Sterker nog, die verbeteren we juist. Dat is de hele instelling. Zo heb ik het voorstel geïnterpreteerd.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). In het nieuwe dictum staat echt letterlijk dat het KlantContactCentrum en de klantenservice SZW moeten worden hernoemd en dat de term 'klant' niet mag terugkomen. Ik hoor de wethouder nu zeggen dat hij daar geen probleem mee heeft en dat de term 'klant' aanstootgevend zou zijn. Ik kijk daar echt anders naar. Volgens mij zijn klanten de mensen waar ondernemers voor zwoegen en verschrikkelijk hun best voor doen voor de best mogelijke dienstverlening. Dat voorbeeld mag de gemeente echt blijven volgen. Weet de wethouder dus echt zeker dat hij van plan is om de klantenservice anders te gaan noemen?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ik ben het niet per se van plan. Ik heb ook niet gezegd dat ik het woord 'klant' aanstootgevend vind. Ik heb wel gezegd, en daar ben ik het dus met mevrouw Van Basten Batenburg eens, dat zoals bedrijven het beste voor hun klanten willen, wij ook het beste willen voor onze inwoners. Die gedachtegang delen wij. Alleen, het voorstel waar een appreciatie van het college op wordt gevraagd, gaat nu eenmaal over het herbenoemen van het KlantContactCentrum. Daarvan geeft het college aan dat dit kan. We hebben aangegeven dat dit ook kosten met zich meebrengt et cetera, maar dat we willen kijken of dat in de toekomst mogelijk is. Het zal niet morgen anders heten. Het zal namelijk ook in de communicatie nogal wat consequenties hebben. We moeten zaken veranderen. We moeten ook de uitingen aan gaan passen. Dus het zal ook geld kosten. Maar die appreciatie wordt gevraagd. Dus desgevraagd is dat ons antwoord. Zelf heb ik juist in de visie aangegeven dat ik met onze organisatie, net als grote bedrijven die afhankelijk zijn van hun klanten, wil laten zien dat wij hier zijn voor onze inwoners. Zonder inwoners geen gemeente. Dat is de gedachte die ik heel erg deel. Voor mij is het niet strijdig met elkaar. Het is een desgevraagde appreciatie en dus niet een actief plan van het college.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Dus dat betekent dat als het voorstel wordt aangenomen, die inspanning geleverd gaat worden en dat de kosten die ermee gemoeid zijn, gaan worden gemaakt? Als het niet wordt aangenomen, gaat dat dus ook niet gebeuren?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ik heb heel duidelijk aangegeven dat die kosten in ieder geval een struikelblok zijn waar we overheen moeten. Als dat ten koste zou gaan van bijvoorbeeld het aanpakken van de paspoortpiek, dan geef ik de voorkeur en dus de prioriteit aan het oplossen van de paspoortpiek. Dat soort keuzes moeten we dus wel maken. Ik hoop en ik denk ook dat de initiatiefnemer het daarmee eens is. We hebben het geld dat we hebben, hard nodig om de dienstverlening goed op peil te houden en flexibel te kunnen inspelen op bijvoorbeeld de paspoortpiek, maar op het moment dat zich de mogelijkheid voordoet, dan is dit een aangenomen voorstel - als het aangenomen wordt - waar we ons dan toe te verhouden hebben.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Dan hoor ik dat het antwoord ja is. Dat betekent dus dat als er geld overblijft, omdat het misschien meevalt met de paspoortpiek, dat geld niet teruggaat naar andere belangrijke dingen in de gemeente maar dat het gaat naar een naamsverandering van het KlantContactCentrum. Het betekent ook dat als het geld wel op gaat aan de paspoortpiek, er waarschijnlijk een claim bij een van de komende begrotingsbehandelingen ligt in het college omdat hier een wens van de raad ligt die moet worden uitgevoerd. Dan moeten we dus toch constateren dat dit een ongedekt voorstel is op dit punt.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Er wordt hier natuurlijk verwezen naar een toekomst. Er wordt gezegd: in de nieuwe naam komt 'klant' niet terug. Er wordt hier niet gezegd: het moet nu aangepast worden. Maar strikt formeel genomen denk ik, als ik mevrouw Van Basten Batenburg zo hoor, dat ik in haar redenering kan meegaan. In de toekomst, zou je dit doen en je eraan committeren, brengt het kosten met zich mee. Dat klopt.

De **voorzitter**. Voordat ik naar de indiener ga, kijk ik even naar de heer Kaptheijns. U stond op de sprekerslijst, u was er net niet, maar ik wil u wel graag nog de gelegenheid geven om nog wat te zeggen. Want we zitten nog in de eerste termijn. In de tweede termijn zou ik dat formeel niet mogen doen. Ik hoop dat er niet al te veel vragen aan de wethouder in zitten, want die is net geweest, maar we gaan het afwachten.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter, hartelijk dank voor de coulance.

Voorzitter. Vandaag bespreken we dus het initiatiefvoorstel Van klant naar burger. Onze fractie wil haar dank uitspreken aan de ChristenUnie/SGP voor al het werk dat is verzet. Een goede dienstverlening van de gemeente voor al haar burgers is van essentieel belang. Daarom kunnen we ons prima vinden in veel geformuleerde ambities en voorstellen in dit voorstel. Het schrappen van het woord 'klant' hoeft voor ons niet zo nodig. Het is een beetje een semantische discussie. Wat ons fractie wel aansprak, is het 'geen-verkeerd-loket-beleid', waar burgers met alle vragen terecht kunnen en worden geholpen of doorverwezen. Daarnaast juicht onze fractie het toe dat onderzocht wordt wat de effecten zijn van de huidige caseload van medewerkers op de dienstverlening.

Omdat baliemedewerkers natuurlijk het visitekaartje van de gemeente zijn, delen wij het voorstel in het initiatiefvoorstel om extra budget te zoeken voor het opleidingsbudget van baliemedewerkers. Dat vinden wij een heel belangrijk punt. Iedereen moet mee kunnen doen in onze samenleving. Daarom is het goede zaak dat baliemedewerkers worden getraind om mensen met een beperking zo goed mogelijk te helpen. Omdat er nog altijd mensen zijn die digitaal minder vaardig zijn, is het positief dat het initiatiefvoorstel daar ook rekening mee houdt.

Al met al een initiatiefvoorstel met veel toegevoegde waarde. U begrijpt dat onze fractie voor zal stemmen.

De **voorzitter**. Dat zal de indiener positief stemmen. Ik hoorde geen vragen aan de wethouder. We kunnen dus meteen door naar de indiener.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. Dank aan de collega's hier vandaag en eerder in de commissie. Dank ook voor de complimenten. Die geef ik ook graag door aan de mede-indieners en -opstellers. Ik heb hier vandaag ook geen vragen meer gehoord, maar ik wil wel graag een korte reactie geven op de appreciatie van het college van voorstel V. Mijn fractie begrijpt die, maar het is onzes inziens wel belangrijk om op zoek te gaan naar budget en eerst die leerbehoefte in kaart te brengen. Met de uitleg van de wethouder kan mijn fractie leven, maar we zien daar wel een

inspanningsverplichting, als blijkt dat er echt wat nodig is, om dan te gaan kijken hoe we dat budget wel eventueel kunnen vinden in een volgende begroting.

Mijn fractie heeft ook gehoord hier vandaag dat er partijen zijn die moeite hebben met alle punten en eigenlijk om een enkel punt tegen zouden gaan stemmen. Daarom zou ik graag willen vragen aan de griffie om per dictumpunt te gaan stemmen vanavond.

De **voorzitter**. Dat kan. Dat hebben we al een paar keer eerder gedaan. Het is goed dat u dit op deze manier nu aangeeft. Dan kunnen we ons daar ook op voorbereiden. Hartelijk dank daarvoor.

Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. We gaan vanavond stemmen over de verschillende dicta.

Aan de orde is:

K. Voorstel van het college inzake Sportpark Escamp-I (Fase 1) (RIS320070).

L. Voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Zichten 2, 3 en 7 (RIS320060).

De **voorzitter**. Deze onderwerpen worden gezamenlijk besproken.

De beraadslaging wordt geopend.

Samir Ahraui (PvdA). Voorzitter. Mijn fractie kan het kort houden, want wij steunen de raadsvoorstellen die vandaag voorliggen.

In de commissie leek er wat verwarring te ontstaan over de toegankelijkheid van het sportpark. Wie heeft hier nou het laatste woord? Als het aan onze fractie ligt, zijn de sportparken zo veel mogelijk openbaar, zodat heel veel buurtbewoners en andere initiatieven ook buiten verenigingstijden om hier gebruik van kunnen maken, en doen we er alles aan om dat op een goede manier te organiseren. Vandaar de motie Borg toegankelijkheid sportpark: verzoekt het college te waarborgen dat de sportvelden en recreatieve voorzieningen van Sportpark Escamp buiten verenigingstijden openbaar toegankelijk zijn voor bewoners van omliggende wijken en hierbij het 'ja, tenzij'-principe te hanteren; in samenwerking met lokale sportverenigingen afspraken te maken over het beheer en toezicht van de faciliteiten buiten verenigingstijden om overlast te voorkomen; de raad periodiek te informeren over de voortgang van de maatregelen en de ervaringen van de bewoners met het gebruik van het sportpark. Deze is mede ingediend door collega Noorlander van D66 en de heer De Vuyst van GroenLinks.

De **voorzitter**. Door de heer Ahraui wordt de volgende motie (K.1 PvdA) ingediend:

Motie K.1 PvdA Borg toegankelijkheid sportpark

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op woensdag 18 december, ter bespreking van voorstel van het college inzake Sportpark Escamp-I (Fase 1) (RIS320070).

Overwegende, dat:

- De herinrichting van Sportpark Escamp voorziet in nieuwe sportvoorzieningen, waaronder kunstgrasvelden en recreatieve speel- en sportplekken;
- Het huidige sportpark grotendeels niet openbaar toegankelijk is, vanwege afgesloten terreinen met hekken en sloten;
- De Structuurvisie Den Haag Zuidwest expliciet benoemt dat sportparken buiten verenigingstijden open moeten zijn voor buurtbewoners;
- Openbare toegankelijkheid van sportparken belangrijk is voor het bevorderen van gezondheid, sportparticipatie en sociale cohesie in de wijk.

Constaterende, dat:

- De huidige plannen kansen bieden om de toegankelijkheid van Sportpark Escamp structureel te verbeteren;
- Duidelijke afspraken over toegang en beheer noodzakelijk zijn om deze kansen optimaal te benutten.

Verzoekt het college:

- Te waarborgen dat de sportvelden en recreatieve voorzieningen van Sportpark Escamp buiten verenigingstijden openbaar toegankelijk zijn voor bewoners van omliggende wijken en hierbij het “ja, tenzij”-principe te hanteren;
- In samenwerking met lokale sportverenigingen afspraken te maken over het beheer en toezicht van de faciliteiten buiten verenigingstijden, om overlast te voorkomen;
- De raad periodiek te informeren over de voortgang van de maatregelen en de ervaringen van de bewoners met het gebruik van het sportpark.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Vincent Thepass (GroenLinks). Voorzitter. Collega Bos is woordvoerder op dit dossier. Zij zit helaas ziek thuis, vanaf hier beterschap aan haar. Namens ons nog een korte inbreng.

In de commissie gaf de wethouder aan geen gevaar voor de bodem en het water te zien door de aanleg van nieuwe kunstgrasvelden. Dit omdat er geen gebruik zou worden gemaakt van het bewezen schadelijke en vervuilende rubbergranulaat. Echter worden we elke dag ingehaald door de wetenschap en is het RIVM gelukkig niet de enige instantie die onderzoek doet naar de effecten van kunstgras. Zo is er inmiddels ook onderzoek gedaan dat aantoont dat ook bij kunstgras zonder rubbergranulaat sprake is van vervuiling van de bodem en het water met microplastic en PFAS. Dat lijkt ons toch een onwenselijk gevolg van de aanleg van deze nieuwe sportvelden. Daarom vraag ik in de motie Onderzoek water- en bodemkwaliteit bij kunstgrasvelden, samen met collega Van den Bos van de Partij voor de Dieren, om hier goed zicht op te houden. Deze motie verzoekt het college een nulmeting uit te voeren naar de waterkwaliteit en de bodemkwaliteit op de locatie van Sportpark Escamp-I; na twee jaar deze meting opnieuw uit te voeren en de resultaten van deze metingen mee te nemen in de voortgangsrapportages.

De **voorzitter**. Wij wensen mevrouw Bos natuurlijk ook van harte beterschap.

Door de heer Thepass, daartoe gesteund door de heer Van den Bos, wordt de volgende motie (K.2 GL) ingediend:

Motie K.2 GL Onderzoek water en bodemkwaliteit bij kunstgrasvelden

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Sportpark Escamp-I (Fase 1) (RIS320070).

Overwegende, dat:

- Er bij de herinrichting Sportpark Escamp-I Fase I drie nieuwe voetbalvelden en een pupillenveld in kunstgras zullen worden aangelegd.

Constaterende, dat:

- Het RIVM naar aanleiding van onderzoek uit 2018 concludeert dat het gebruik van rubbergranulaat in kunstgrasvelden leidt tot verhoogde concentraties vervuilende stoffen in de bermten rondom de velden;
- Het bij deze vervuilende stoffen onder andere gaat om zware metalen (o.a. zink, kobalt, cadmium), microplastics en kankerverwekkende stoffen zoals PAK's en benzothiazolen.
- Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt ("The dark side of artificial greening: Plastic turfs as widespread pollutants of aquatic environments", de Haan et al., 2023) dat kunstgrasvelden, ongeacht type instrooi materiaal, bijdragen aan de toename van microplastics in water.
- De minister van Milieu en Wonen in antwoord op Kamervragen van het lid Kröger aangeeft dat er in kunstgrasvelden PFAS gebruikt wordt, waarvan onderzoek uit 2024 ("PFOS on hands of soccer players and coaches on artificial turf vs grass", PEER, 2024) aantoont dat dit ook vrijkomt bij bespeling van de velden.

Van oordeel, dat:

- Het RIVM in haar onderzoek uit 2018 aangeeft dat ongeveer 90% van de kunstgrasvelden in Nederland is ingestrooid met rubbergranulaat.
- Er uit de stukken bij het voorstel van het college inzake Sportpark Escamp-I (Fase I) (RIS320070) niet duidelijk wordt of er op de nieuwe kunstgrasvelden gebruik zal worden gemaakt van rubbergranulaat, of dat er gekozen wordt voor een andere type instrooi materiaal.
- Wetenschappelijk onderzoek aantoont dat er ook bij andere typen instrooi materiaal, waaronder kurk, alsnog sprake is van microplastics en andere schadelijke stoffen die in de bodem en het water terechtkomen.

Van mening, dat:

- De aanleg van nieuwe kunstgrasvelden niet mag leiden tot vervuiling van de bodem en het water;
- De enige manier om er zeker van te zijn dat de aanleg van kunstgrasvelden niet leidt tot bodem- en watervervuiling, het doen is van onderzoek naar de huidige staat van de bodem- en waterkwaliteit, en het nadien doen van vervolgonderzoek als de velden er liggen.

Verzoekt het college:

- Een 0-meting uit te voeren naar de waterkwaliteit en de bodemkwaliteit op de locatie van Sportpark Escamp-I;
- Na 2 jaar deze meting opnieuw uit te voeren en de resultaten van deze metingen mee te nemen in de voortgangsrapportages.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Ik kan het hier kort houden, want in bepaalde opzichten is dit debat een herhaling van zetten van het debat over het bestemmingsplan Dreven 1. Ook hier leunt het bestemmingsplan op de komst van een grote parkeervoorziening waarvoor er nog totaal geen zicht is op het exploitatieplan. De SP heeft al eerder aangegeven hier grote moeite mee te hebben.

Ook heeft de SP moeite met de participatie, waarbij de bewoners toekomstbeelden voorgespiegeld kregen die de gemeente simpelweg niet waar gaat maken, zoals een wandelpad door de ecologische zone. De SP heeft het college al eerder door middel van een aangenomen motie opgeroepen om in gesprekken met bewoners juist het eerlijke plaatje te tonen en hoopt dat bij toekomstige communicatie over het grote project Dreven-Gaarden-Zichten dit ook echt gaat gebeuren.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. De collega noemde het al. Het is een beetje het herhalen van zetten, net als bij Dreven, met name als het gaat over de parkeeroplossing. Want de regels over de parkeeroplossing geven onvoldoende borging dat de oplossing ook echt de beste voor de bewoners wordt. Het parkeergebouw in Zichten 7 is net als het parkeergebouw in Dreven 1 met onduidelijkheid omkleed.

Er zijn nog een aantal andere argumenten waarom mijn fractie niet met dit bestemmingsplan kan instemmen. Die ga ik hier niet allemaal herhalen, want die hebben we in de commissie gedeeld.

De **voorzitter**. We schorsen heel eventjes tot de terugkomst van de wethouder. Hij heeft een telefoontje. Hij heeft piketdienst. IBS heet dat. Dat hebben de collegeleden af en toe. Dat ligt op dit moment bij wethouder Bredemeijer. Ik verwacht dat hij er met een minuutje is.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**. De wethouder is weer terug en staat al helemaal paraat voor de beantwoording. Het woord is aan de wethouder.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Voorzitter. Er waren geen vragen over het sportpark, wel twee moties. Overigens is dit een mooi en belangrijk moment voor Escamp als het gaat om de groei van het stadsdeel, de groei van de stad en het groeien van sportvoorzieningen daarin met gelijke tred. Het is dus fijn als dit voorstel door de raad wordt aangenomen. Dan kunnen we echt meters maken voor de sportbeoefening in Zuidwest. Dat is hartstikke mooi.

De eerste motie gaat over de toegankelijkheid. Echt geen twijfel erover, zeg ik tegen de heer Ahraui, dat de inzet van het college is wat hij zelf ook het 'ja, tenzij'-principe noemt. 'Ja, tenzij' betekent in dit geval: ja, wij willen dat het sportpark toegankelijk wordt voor de wijk. Wij leggen ook letterlijk verbindingen vanuit de wijk aan naar het sportpark toe. Wij houden rekening met een middenstrook voor ongeorganiseerde sport. Het open karakter is dus echt een uitgangspunt, het 'ja'. Het 'tenzij' zit 'm dan in de manier waarop we dat aan verenigingen ook vragen. Verenigingen zijn uiteraard de gebruiker van die velden. Het moet zo zijn dat het in goed overleg gaat en dat het op een prettige manier kan, maar het is echt niet zo dat verenigingen een veto kunnen uitspreken hierover of dat het primaat bij hen ligt. We doen het in gezamenlijkheid met de buurt, met de verenigingen, met de gemeente. Maar het moet wel kunnen. Dat is het 'ja, tenzij'-principe. Ik kan echt met volle overtuiging zeggen: op die manier kijken we naar dit sportpark.

Joren Noorlander (D66). Voor mij is het 'ja, tenzij'-principe nog niet helemaal duidelijk. Ik hoor dat het primaat voor de velden bij de gebruiker ligt. Waarom niet bij de eigenaar, bij ons? Dat wij zeggen: het primaat ligt bij de verenigingen én de buurt, en niet alleen bij de verenigingen.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ik bedoel te zeggen dat ik erin geloof dat wij het in onze stad voor elkaar kunnen krijgen dat wij dingen samen doen. Door als gemeente te zeggen 'wij zijn nu eenmaal de eigenaar, u moet uw veld openstellen voor de buurt, want dat willen we met elkaar', krijg je niet op een prettige manier dit sportpark toegankelijk. Ik geloof dat dit alleen kan - ik geloof er sowieso in dat het kan, laat ik dat vooropstellen - als we dat op een open en prettige manier doen, zodat verenigingen het ook echt als iets zien waar ze zelf in geloven. Dat is hoe ik het bedoel.

Joren Noorlander (D66). Ik ben het helemaal eens dat we dit samen met de verenigingen moeten doen, dat we als gemeente en verenigingen moeten zeggen: we gaan ervoor zorgen dat dit openbaar toegankelijk is. Maar het is niet dat de gemeente hun veld openstelt. Het veld is van de gemeente, wij zorgen ervoor dat iedereen op die velden kan, en wij zorgen ervoor, als de gemeente het veld wil gebruiken, dat het dan vrij is, dat het netjes is en dat het gebruikt kan worden door de verenigingen. Ik zeg dit met name zo omdat ik wil dat tijdens de vakantieperiodes bijvoorbeeld de hele wijk gebruik kan maken van die kunstgrasvelden. Dat is ontzettend waardevol voor die kinderen die dan niet naar school gaan. Hoe gaat de wethouder borgen dat dát in ieder geval mogelijk is?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Maar dan stapt de heer Noorlander er wel overheen dat verenigingen wel de huurder zijn. Bij het huren van onze velden hoort ook een verantwoordelijkheid. Los daarvan is de accommodatie, de opstal wel degelijk eigendom van verenigingen. Vaak staat dat natuurlijk wel met elkaar in verbinding. Er kan gewoon wel sprake van zijn - dat is in het verleden helaas ook weleens gebeurd - dat er vandalisme plaatsvindt. Dan zijn verenigingen wel de dupe. Dan zijn er dus ook wel mogelijke gevolgen voor bijvoorbeeld de zaterdag nadat we zo'n mogelijkheid hebben geboden, dat er ineens wedstrijden niet door kunnen gaan et cetera. Ik denk dat we te makkelijk over de mogelijke gevolgen heen stappen die dit voor verenigingen kan hebben, maar ik wil niks afdoen aan de enorme positieve gevolgen die dit kan hebben voor verenigingen. Want die zijn er natuurlijk evident ook.

De **voorzitter**. Meneer Noorlander, voor de derde maal.

Joren Noorlander (D66). In de commissie gaf de wethouder aan dat een beheerder, zoals bij De Verademing, hier misschien wel uitkomst zou kunnen bieden. In hoeverre kan de wethouder er borging voor geven dat we met een beheerder aan de slag kunnen gaan om de toegankelijkheid te borgen?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Dat wil ik doen. Ik ben alleen nog voorzichtig met het woord 'borgen'. De heer Noorlander vroeg net: kan de wethouder bórgen dat in de vakantieperiode er gebruik van mag worden gemaakt? Er zijn ook verenigingen die in de vakantieperiode de club zelf openstellen voor activiteiten, maar dan wel zo dat het uiteindelijk ook leidt tot ledenwerving bijvoorbeeld. Voor activiteiten die verenigingen in vakantieperiodes willen organiseren, moeten zij wel de ruimte blijven houden. Het kan niet zo zijn dat ik hier nu zeg op verzoek van de heer Noorlander: ik garandeer dat de vakanties voor de buurt zijn en niet meer voor de verenigingen. Dan zou ik ze wegsturen. Ik ga verenigingen niet wegsturen. Ik ga verenigingen de mogelijkheid bieden om met de buurt samen er wat moois van te maken. Dat kan ook in het belang van verenigingen zijn, voor wat betreft ledenwerving. Maar inderdaad, ik ga wel ervoor zorgen dat we hier op dit nieuwe sportpark straks een

beheerder hebben, zoals we die ook onlangs bij De Verademing hebben ingezet, die de boel daar gezellig houdt.

De **voorzitter**. Gaat u verder.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Dan de motie van GroenLinks over de nulmeting waterkwaliteit. Ik heb in de commissie aangegeven dat er ons echt geen nadelige gevolgen voor de waterkwaliteit bekend zijn als gevolg van de aanwezigheid van kunstgrasvelden. Ik heb ook aangegeven dat wij aan alle wettelijke vereisten en verplichtingen voldoen om ervoor te zorgen dat die effecten ook niet optreden. Maar die zijn ons echt niet bekend. Ook van elders in het land zijn ons daar geen situatie van bekend. Wij maken geen gebruik van rubbergranulaat. Wij maken gebruik van kurk en van kantplanken, zodat het kurk niet van het veld af kan; alles om ervoor te zorgen dat het op een goede manier gaat. Maar nogmaals, er zijn ons geen onderzoeken bekend van negatieve gevolgen van een kunstgrasveld.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Ik was benieuwd of de wethouder de derde constatering had gelezen, waarin wetenschappelijk onderzoek wordt geciteerd die gaat over microplastics in water als gevolg van kunstgras.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ja, maar dat herkennen we dus niet. Wij zien die gevolgen niet.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Ik vrees dat het nu een beetje bont wordt gemaakt. Dit is wetenschappelijk onderzoek waarin specifiek alle verschillende instrooimaterialen, waaronder kurk, worden genoemd. Er is juist wetenschappelijk bewijs dat dit leidt tot microplastics in water. Dan is hier toch een duidelijk bewijs? Hoe kan het college dat dan niet kennen?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Voor ons zijn de negatieve gevolgen die kunstgras heeft op de waterkwaliteit, niet bekend. Dat is wat ik zojuist ook zei.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Er zijn genoeg bewijzen dat die er zijn, maar dit klinkt wel als een heel goede reden om deze motie te steunen. Dan kunnen we met metingen erachter komen wat het effect is, zeker ook omdat het hier om een ecologische zone gaat naast het sportpark. Het is wel belangrijk om daar dan bekendheid over te vergaren.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Meten is nog een volgend argument dat ik aan de raad graag zou willen meegeven. Overigens ontraad ik deze motie, maar dat was, denk ik, helder. Niet de gemeente, maar het waterschap doet dit type onderzoek. Dus mocht de Partij voor de Dieren vinden dat er onderzoek moet komen naar de waterkwaliteit rondom kunstgrasvelden, dan kan dat aan het waterschap gevraagd worden.

Vincent Thepass (GroenLinks). De wethouder herhaalt: het is ons niet bekend dat dit een risico is. Onderzoek wijst dit dus wel uit. Betekent dit dan dat de wethouder het onderzoek niet gelezen heeft of het niet gelooft? Ik snap niet het licht dat daartussen zit. Kan dat toegelicht worden?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Voor ons, voor onze afdeling, voor degenen die bij ons bezig zijn met het aanleggen van kunstgrasvelden, geldt dat wij ontzettend veel voordelen zien van kunstgras. De bespeling van sportaccommodaties gaat omhoog. We kunnen daar veel beter gebruik van maken. De uitkomsten van het onderzoek zoals hier geschetst, zijn voor ons niet herkenbaar.

Vincent Thepass (GroenLinks). Volgens mij worden hier twee zaken door elkaar gehaald. Je hebt aan de ene kant de discussie over de maatschappelijke wenselijkheid van kunstgras. GroenLinks distantieert zich ook niet van kunstgras. Daar is ook best wel veel vraag naar. Maar door te onderzoeken wat de gevolgen zijn van kunstgras, kun je ook kijken welke maatregelen - want deze velden liggen tussen woonwijken in - je kunt nemen om te zorgen dat het niet ten koste van de volksgezondheid gaat. Wordt niet vanuit de wens om maar helemaal geen nadelen van kunstgras te zien, over wetenschappelijk onderzoek heen gestapt? Is dat niet een verkeerde manier om deze afweging te maken?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Wij hebben als gemeente een rol om onze inwoners aan het sporten te houden. Dat is evident. Daarvoor is kunstgras een heel goed en belangrijk middel. Het aanleggen van kunstgras gebeurt binnen de wettelijke kaders, wettelijke vereisten die daarvoor zijn. Het opstellen van die wettelijke kaders gebeurt met inachtneming van onderzoeken die daarover gaan. Dus degene die ons de wettelijke kaders meegeeft, heeft daar rekening mee gehouden. Als wij voldoen aan die wettelijke kaders, dan voldoen wij dus aan de plicht die wij hebben om dat op een ordentelijke manier te doen. Op het moment dat de partijen die ons die kaders meegeven, aangeven 'zo kan het' en ons daar goedkeuring voor geven, heb ik geen reden om te twijfelen aan de manier waarop we het doen. Het RIVM geeft aan geen gezondheidsrisico's te zien. Het waterschap heeft, naar ik weet, tot nu toe geen aanleiding gezien om andere onderzoeken te doen dan ze al doen. Mochten de onderzoeken die de heer Thepass hier schetst, aanleiding geven voor de waterschappen om die onderzoeken wel te doen, dan vernemen we dat. Maar tot nu toe is het voor ons heel simpel. Wij willen een kunstgrasveld. Mag dat? Ja? Dan gaan we dat doen. Degene die de kaders maakt en toetst, die kijkt naar de mogelijke gevolgen. Als die aanleiding ziet om ons op basis van die gevolgen iets te verbieden, dan horen we dat van hen.

De **voorzitter**. Meneer Thepass, voor de derde maal.

Vincent Thepass (GroenLinks). We weten dat wetgeving vaak langzaam reageert op nieuwe inzichten. We weten ook dat andere landen vaak al strengere normen hebben, bijvoorbeeld voor PFAS, vanwege die nieuwe inzichten. Ik vind het dus jammer dat het college er zo makkelijk overheen stapt. Deze motie roept niet op om ineens te stoppen met kunstgrasvelden. Ze vraagt alleen, in het belang van de omwonenden, om de gevolgen in de komende twee jaar te monitoren. Volgens mij hoeft dit het doel van sport en kunstgras niet tegen te houden.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ik ben wethouder, maar geen wetgever. Dat zei de heer Thepass ook niet. Ik wil dat alleen wel aangeven, omdat de heer Thepass wel schetste ... Ik probeer niet de heer Thepass te verbeteren. Hij gaf alleen aan dat wetgeving soms traag gaat en dat ik daarom nu een onderzoek zou moeten gaan doen. Dat is natuurlijk niet mijn bevoegdheid en ik denk ook niet onze taak als gemeentebestuur. Wij hebben ons te verhouden tot de wettelijke kaders en daarbinnen bijvoorbeeld, in dit geval, kunstgrasvelden moeten aanleggen. Wij moeten niet het werk van anderen gaan zitten doen. Dat zou niet onze rol moeten zijn.

De **voorzitter**. Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. We stemmen aan het einde van de vergadering.

Aan de orde is:

M. Voorstel van het college inzake Vaststelling ontwerp-bestemmingsplan Wateringse Veld Zuid 2e herziening (Bedrijfsverzamelgebouw) (RIS319001).

De beraadslaging wordt geopend.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Het is niet netjes dat het college blijft doorgaan met de ontwikkeling op deze locatie ondanks de duidelijke signalen uit de raad. De gemeenteraad heeft tweemaal een motie van Hart voor Den Haag aangenomen die aanstuurt op behoud van het terrein. Op 10 juni 2021 werd onze motie Laat parkeerterrein Wateringse Veld niet verdwijnen, met RIS-nummer 309101, aangenomen. Deze motie is nooit netjes afgedaan. Het dictum verzoekt het college draagvlak voor het opheffen van het parkeerterrein in de wijk te peilen alvorens een bouwplan uit te werken en de raad over de uitkomsten te informeren. In de afdoening van deze motie staat: het college zegt toe het Industrieschap te verzoeken om belanghebbenden uit de omgeving te informeren en het draagvlak in de wijk te peilen alvorens wordt overgegaan tot de voorgenomen herontwikkeling.

Het is niet duidelijk waarom het college een heldere opdracht van de gemeenteraad om het draagvlak voor het opheffen van het parkeerterrein te peilen, heeft doorgeschoven naar de initiatiefnemer. In de afdoening van deze aangenomen motie staat: ten behoeve van het informeren van de raad over de uitkomsten hiervan wordt het Industrieschap verzocht om in de bestemmingsplanprocedure die benodigd is om de bestemming van voorgenomde locatie te wijzigen, aandacht te besteden aan de uitkomsten van het onderzoek naar het draagvlak in de wijk. Het is vreemd dat het college een heldere opdracht van de gemeenteraad om het draagvlak in de wijk te peilen, naar de initiatiefnemer heeft doorgeschoven. En het is vreemd dat het college een heldere opdracht vanuit de gemeenteraad om de raad te informeren over de uitkomsten, óók naar de initiatiefnemer heeft doorgeschoven. In het hoofdstuk participatie wordt daar dan ook niets over vermeld; pagina 77 van het ontwerp-bestemmingsplan.

Daarom dien ik opnieuw de motie Draagvlakonderzoek Parkeerterrein Wateringse Veld in. Ik verzoek het college de bestemmingsplanprocedure on hold te zetten en het draagvlak voor het opheffen van het parkeerterrein in de wijk te peilen, alvorens een bouwplan uit te werken, en de raad over de uitkomsten te informeren.

Marieke van Doorn (D66). Ik wil niet het commissiedebat over doen, maar toen hebben we het ook gehad over of er nou draagvlakonderzoek is gedaan of niet. Toen ging het over een bijeenkomst die in dat kader georganiseerd is, waarbij veel buurtbewoners ook aanwezig zijn geweest en waarin niet per se een negatieve houding ten opzichte van deze plannen naar voren kwam. Ik begrijp dus niet waarom Hart voor Den Haag dan nogmaals hierom vraagt.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik vraag hiernaar omdat het verzoek van de meerderheid van deze gemeenteraad was om het draagvlak in de wijk te peilen en ik constateer dat dit niet gebeurd is. Mevrouw Van Doorn van D66 verwijst naar een bijeenkomst voor buurtbewoners. Het is mij niet precies duidelijk wie daarbij wel en niet uitgenodigd is. Ik gaf in de commissie al aan dat ik niet direct naast dit terrein woon, maar een straat daarachter. Mijn straat, op 150 meter afstand, is niet uitgenodigd.

Marieke van Doorn (D66). Het lijkt me hartstikke vervelend als je niet wordt uitgenodigd voor een feestje natuurlijk, maar het is niet zo dat er niks is gebeurd. Het draagvlakonderzoek heeft plaatsgevonden in de vorm van een bewonersbijeenkomst. Is het niet om dubbel werk vragen om te stellen om het nog eens te doen?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Het verzoek in de aangenomen motie van de raad was om het draagvlak in de wijk te peilen. Ik constateer dat dit niet gebeurd is. Het verzoek in de motie was om daar in de bestemmingsplanprocedure op terug te komen. Tenminste, dat rapporteert het college in de afdoening. Ook daarvan zie ik dat dit niet gebeurd is. In het hoofdstuk participatie worden er in ieder geval geen resultaten van een draagvlakpeiling gepresenteerd.

Rutger de Ridder (VVD). Is meneer Dubbelaar het met mij eens dat je als zo'n draagvlakonderzoek zou doen, je daar dan ook een soort resultaat, een rapportje of iets van zou hebben? Dat hebben wij volgens mij beiden niet gezien. Is meneer Dubbelaar dat met mij eens?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Dat klopt. Daarom dien ik ook deze motie in. Toen ik de afdoening kreeg van de aangenomen motie, had ik juist gehoopt de resultaten te krijgen. Ik was verbaasd dat het college de hete aardappel doorgeschoven had naar de initiatiefnemer en dan ook nog eens op een veel later moment met resultaten naar de raad zou komen, pas bij de bestemmingsplanprocedure. Dat is nú. Tot mijn verbazing vind ik het niet terug in het ontwerp-bestemmingsplan. Dat vind ik jammer, want de wijk had juist meegenomen kunnen worden in datgene wat het college hier voorstaat; al kijk ik er anders tegenaan, maar dat is u bekend.

De **voorzitter**. Door de heer Dubbelaar wordt de volgende motie (M.1 HvDH) ingediend:

Motie M.1 HvDH Draagvlakonderzoek Parkeerterrein Wateringse Veld

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Wateringse Veld Zuid 2e herziening (Bedrijfsverzamelgebouw).

Constaterende dat,

- Het Industrieschap De Plaspoelpolder (IPP) in opdracht van de gemeente Den Haag het parkeerterrein op de hoek van de Sylvain Poonsstraat en de Paul Steenbergelaan wil ontwikkelen tot een bedrijfsverzamelgebouw;
- Het huidige bestemmingsplan dit niet toestaat en het college hiervoor aan de gemeenteraad een bestemmingsplanwijziging heeft voorgelegd;
- De aangenomen motie 'Laat parkeerterrein Wateringse Veld niet verdwijnen' (RIS309101), die het college vraagt 'om het draagvlak voor het opheffen van het parkeerterrein in de wijk te peilen, alvorens een bouwplan uit te werken en de raad over de uitkomsten te informeren', niet is uitgevoerd;
- In de afdoening van deze motie het college heeft aangegeven dat aan het IPP is gevraagd om het draagvlak te peilen en hierover de raad te informeren tijdens de bestemmingsplanprocedure;

Overwegende dat,

- Er geen draagvlakonderzoek in de wijk heeft plaatsgevonden;

Van mening dat,

- Er alsnog uitvoering moet worden gegeven aan de aangenomen motie 'Laat parkeerterrein Wateringse Veld niet verdwijnen';

Verzoekt het college,

- De bestemmingsplanprocedure on hold te zetten;
- Draagvlak voor het opheffen van het parkeerterrein in de wijk te peilen, alvorens een bouwplan uit te werken en de raad over de uitkomsten te informeren,

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Terwijl we wachten op de volgende spreker, mevrouw Arp, heet ik de Gasten van de Raad, en vooral de jonge gasten van de raad, van Het Talentenhuis in de Schilderswijk, van harte welkom. Die komen net binnen. Hartstikke mooi dat jullie hier zijn in deze feestzaal van de democratie.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. De SP is altijd een voorstander geweest van de ontwikkeling van kleinschalige en betaalbare bedrijfsruimte. Een groot deel van het bedrijfsverzamelgebouw waar we het nu hier over hebben, wordt ingericht voor kleine bedrijven, zo blijkt uit de anterieure overeenkomst. De betaalbaarheid wordt echter niet geregeld via dit bestemmingsplan. Omdat de SP het afgelopen jaar ook met een aangenomen amendement op de zienswijze richting het IPP heeft aangedrongen op het belang van betaalbaarheid, dien ik hierbij de volgende motie in: verzoekt het college in het vervolgtraject na vaststelling van het bestemmingsplan via het IPP-bestuur te sturen op de komst van betaalbare bedrijfsruimte op kavel 100; de raad te informeren over de voortgang en uitkomsten. Deze is mede ingediend namens mevrouw Klokkenburg van de ChristenUnie/SGP en mevrouw Butt van GroenLinks.

De **voorzitter**. Door mevrouw Arp, daartoe gesteund door mevrouw Klokkenburg en mevrouw Butt, wordt de volgende motie (M.2 SP) ingediend:

Motie M.2 SP Betaalbare bedrijfsruimte op Kavel 100

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake ontwerp-bestemmingsplan Wateringse Veld Zuid 2^e herziening (Bedrijfsverzamelgebouw) (RIS319001).

Constaterende, dat:

- Het ontwerp-bestemmingsplan Wateringse Veld Zuid 2^e herziening de komst van een bedrijfsverzamelgebouw met enige kantoren op de hoek van de Silvain Poonsstraat en Paul Steenbergelaan (ook wel Kavel 100 genoemd) mogelijk maakt;

- De anterieure overeenkomst stelt dat 75 procent van het bouwvolume geschikt zal zijn voor kleinschalige bedrijvigheid, maar dit nog niets zegt over de betaalbaarheid van de bedrijfsruimte;
- Kavel 100 eigendom is van het Industrieschap ‘De Plaspoelpolder’ (IPP) en ook zal worden ontwikkeld door het IPP.

Overwegende, dat:

- De raad door middel van het aangenomen amendement ‘Betaalbaarheid als doel’ (RIS319040) heeft onderstreept dat het IPP de taak heeft om betaalbare bedrijfsruimte te bevorderen;
- Het voorliggende bestemmingsplan de betaalbaarheid van de bedrijfsruimte op Kavel 100 niet regelt, maar dat de wethouder Economische ontwikkeling wel haar rol als IPP-bestuurder zou kunnen aanwenden om de bedrijfsruimte zo betaalbaar mogelijk te maken.

Verzoekt het college:

- In het vervolgtraject na vaststelling van het bestemmingsplan via het IPP-bestuur te sturen op de komst van betaalbare bedrijfsruimte op kavel 100;
- De raad te informeren over de voortgang en uitkomsten.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Bruines** (D66). Voorzitter. We hebben hier in de raadscommissie ook uitgebreid over gesproken. Ten aanzien van de opmerkingen van de heer Dubbelaar en de motie die hij indient het volgende. Het is inderdaad zo dat die moties zijn ingediend. Het college heeft gemeend aan de eigenaar van de grond mee te geven dat voor de verdere ontwikkeling van het plan het belangrijk is om te peilen hoe men aankijkt tegen het verdwijnen dan wel het handhaven van het parkeerterrein. Dat is gebeurd op een manier waarover je van mening kan verschillen of dat de manier is om dat te doen. We hebben daar geen officiële leidraad voor. Er een buurtbijeenkomst gehouden. In 250 meter rond het parkeerterrein zijn alle uitnodigingen verspreid door de medewerkers van het Industrieschap Plaspoelpolder, de eigenaar van de grond en de ontwikkelaar. Er waren mensen aanwezig die veel vragen hadden over het plan en over de ontwikkeling, ook wel vragen over het parkeerterrein. Daar zijn in ieder geval geen grote bezwaren naar voren gekomen. Er is ook geen behoefte naar voren gekomen om die ontwikkeling tegen te gaan.

Vervolgens hebben we natuurlijk ook de normale procedure rondom het bestemmingsplan aan de orde gehad. Iedereen was in de gelegenheid om daar een zienswijze op in te dienen. Daar is geen enkele zienswijze op binnengekomen. Het college heeft dus gemeend dat de eerste peiling geen aanleiding gaf om de plannen te heroverwegen. Dat is nog eens bevestigd door het feit dat ook op de bestemmingsplanvoorstellen geen enkele zienswijze binnengekomen is. U kunt daarvan vinden dat het onvoldoende is geweest, maar voor het college en ook voor de ontwikkelaar is het voldoende bevestiging geweest van de weg die is ingezet.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik constateer dus dat er geen onderzoek gedaan is in de wijk naar het draagvlak voor het opheffen van de functie van het parkeerterrein. Ik constateer dat de initiatiefnemer belanghebbenden in de omgeving heeft uitgenodigd. De wethouder heeft het dan over 250 meter. Waar blijkt dat uit?

Wethouder **Bruines** (D66). Dat blijkt uit het antwoord op de vraag die het college gesteld heeft na het verzoek om de naaste omgeving te vragen naar haar mening over het parkeerterrein. Dat is gecombineerd met een informatieavond over de plannen die er zijn. Die uitnodigingen zijn binnen 250 meter van de kavel uitgedaan. Dat is het antwoord dat ik desgevraagd gekregen heb. Ik heb ze niet zelf in de brievenbus gestopt. Dus dat is wat het is.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik vind het vervelend dat er gesuggereerd wordt dat mensen uitgenodigd zijn die in de praktijk niet uitgenodigd zijn. Dat weet ik, omdat ik toevallig zelf in deze buurt woon. Mijn straat is niet uitgenodigd. Al die mensen weten er niet van. Ik snap wel dat de initiatiefnemer via de wethouder aan de raad laat weten dat bewoners zijn uitgenodigd, maar die initiatiefnemer heeft een belang. Is de wethouder dat met mij eens?

Wethouder **Bruines** (D66). Het hoort ook bij de rol van een initiatiefnemer om op een goede manier de omgeving en de belanghebbenden in de gelegenheid te stellen om te participeren en hun opvatting te geven over de plannen die er liggen. Wij hebben nadrukkelijk aan hen meegegeven om ook te kijken hoe ze verder met het parkeerterrein, of met de parkeerfunctie, moeten omgaan. Er zijn wel mensen geweest. Ik kan niet nagaan of mensen in de straat van de heer Dubbelaar zijn geweest. Meneer Dubbelaar zegt van niet. Wij krijgen te horen: 250 meter in de omgeving. Als de straat van de heer Dubbelaar binnen 250 meter ligt, ga ik ervan uit dat die is meegenomen. Ik kan dat vanaf hier niet terughalen. Het gaat uiteindelijk om de inhoud en de uitkomst. Er waren misschien minder mensen dan had gekund wellicht. Dat geeft misschien ook aan hoe betrokken men erbij is. Wat wel gebleken is uit de opmerkingen die gemaakt zijn op die avond door de mensen die er waren, is vooral dat het parkeerterrein een plek is waar ze veel overlast van ervaren. Verder zijn natuurlijk binnen de ontwikkeling van het bestemmingsplan de normale metingen en onderzoeken gedaan naar de parkeerdruk en hoeveel parkeerruimte je nodig hebt voor de ontwikkeling van die functie. Dat zit allemaal gewoon in het bestemmingsplan. Misschien moeten we ook afspreken dat als je dit soort draagvlakonderzoeken doet, daar een bepaalde vorm aan vastzit. Dat vind ik allemaal prima, maar zo is het gegaan. In ieder geval heeft de participatie ons niet op het pad gezet - integendeel zelfs - dat deze ontwikkeling mogelijk ter discussie zou kunnen staan. Dat is hoe het gegaan is. Ik vind het verantwoord. Ik snap ook de vragen die u daarbij stelt.

De **voorzitter**. Meneer Dubbelaar, voor de laatste maal.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik constateer dat de raad in meerderheid een opdracht meegeeft aan het college. Die opdracht legt het college bij een initiatiefnemer neer, die die vervolgens niet uitvoert. Dat snap ik heel goed, want die initiatiefnemer heeft er zelf belang bij om door te gaan met die ontwikkeling.

Wethouder **Bruines** (D66). Ik ben dat niet met de heer Dubbelaar eens. Er ligt een aangenomen motie met een vraag. Het is aan het college om te bepalen hoe die vraag wordt ingevuld. Het Industrieschap Plaspoelpolder heeft op enig moment die grond verworven omdat er een plan lag voor de railverbinding. Wij zijn samen met de gemeente Rijswijk de eigenaar van die gemeenschappelijke regeling. Bedacht is, wat helemaal geen gek idee is, om daar een bedrijfsverzamelgebouw te maken in het verlengde van het bedrijventerrein dat er ligt, omdat die openbaarvervoerbinding niet doorgaat, waar die parkeerplaats, die de kavel voor gemaakt was. Wetende ook hoeveel gebrek aan goede bedrijfsruimte we hebben, is de keuze gemaakt om daarmee aan de slag te gaan. Als er een zodanige parkeerdruk was geweest dat dat parkeerterrein echt nodig was voor die buurt, dan was er een andere afweging geweest. Dus feitelijk op vierkante meters is niet aangetoond dat er te weinig

parkeergelegenheid was in die omgeving, plus dat de mensen die op de avond gekomen zijn en die hebben gereageerd, aangaven dat ze alleen maar last hebben van het parkeerterrein. Zo is het gegaan. Het is aan het college om de vraag uit een motie in te vullen zoals wij denken dat die ingevuld moet worden. Het is zorgvuldig gegaan. Ik snap ook dat u zegt dat het wat u betreft anders had moeten. U mag daar een oordeel over hebben. Dat heeft u ook. Maar dat is hoe het gegaan is.

Rutger de Ridder (VVD). De wethouder zegt: het hoort bij de rol van de initiatiefnemer om dat te peilen, we hebben als gemeente dingen meegegeven. De wethouder geeft zelf aan dat je erover kan twisten hoe dat gegaan is en of het goed gegaan is. Maar hoe checkt de gemeente dat? Wat is de rol van de gemeente om te checken of het goed gegaan is?

Wethouder **Bruines (D66).** Wij hebben allereerst gevraagd of men dit punt wilde meenemen. Dat is gedaan. Er is een gesprek gevolgd daarna met degenen die die avond hebben georganiseerd over wat daar allemaal is besproken en wat de uitkomst daarvan was. Ik weet niet precies wie daar aanwezig bij geweest is van de gemeente. Die opvatting is aan ons meegegeven. Een schriftelijk verslag heb ik hier niet paraat. Maar ik vind dat ik ervan uit moet gaan dat als ons teruggekoppeld wordt wat de uitkomsten van die avond zijn, het ook is zoals het is. Dat zie ik ook bevestigd door het feit dat in de volgende fase, namelijk de tervisielegging van dit plan, er echt nul komma nul zienswijzen zijn ingediend. Ik kan me voorstellen dat als mensen zich niet gehoord voelden of het gevoel hadden dat er over hun heel grote bezwaren is heen gewalst, men zich en masse had gemeld bij de zienswijzeprocedure. Dat is niet het geval geweest.

Rutger de Ridder (VVD). Wat ik ingewikkeld vind aan dit antwoord en ook de antwoorden net aan de heer Dubbelaar, is dat we eigenlijk steeds maar moeten geloven op wat de initiatiefnemer heeft gezegd en dat we dat niet kunnen controleren. Dan wordt het wel ingewikkeld voor deze raad om te controleren of een motie daadwerkelijk goed is uitgevoerd. Het tweede deel van het antwoord over de zienswijze geeft al iets meer inkleuring, maar ook dat is natuurlijk niet full proof.

Wethouder **Bruines (D66).** Ik snap wat de heer De Ridder zegt, maar dat geldt natuurlijk wel voor heel veel dingen. Je gaat een proces in en daar is verslaglegging van. Want er staat wel degelijk in het bestemmingsplan wat de uitkomst van die participatie was. Ik ga ervan uit dat wat daarin opgeschreven staat, klopt. Maar ik snap ook wat de heer De Ridder zegt. Als dit soort dingen gevraagd wordt, om daar echt een onderzoek naar te doen, kunnen we misschien ook in het gesprek dat we daar met elkaar over hebben, wat scherper zijn op wat daar dan precies van verwacht wordt. Die wil ik u best meegeven. Maar ik denk dat in dit geval het geen aanleiding is om niet verder te gaan met dit bestemmingsplan. Dat is wat het is. Dat bestemmingsplan ligt dus nu voor.

Lesley Arp (SP). Ik wil allereerst meegeven dat ik voor nu ook geen reden zie om de boel on hold te gooien of zo. Maar wat ik wel lastig vind is dat er gesproken wordt over een partij en het wordt heel erg extern gemaakt, terwijl dit het IPP is. Ik bedoel, daar doen wij gewoon aan mee. Je kan wel inderdaad doen van 'we hebben het bij die partij neergelegd', maar als wij een samenwerkingsverband hebben en we hebben net een heel mooi debat gehad over participatie en hoe ontzettend belangrijk dat wel niet is, dan mogen we van onze samenwerkingsverbanden wel wat meer vragen dan de houding: mensen hebben geen zienswijze ingediend, dus het zal wel goed zijn. Kunnen we die houding ook wat meer verwachten van onze samenwerkingsverbanden?

Wethouder **Bruines (D66).** Ja, en dat mag u dan ook verwachten van de bestuurders van het samenwerkingsverband, wat ik in dit geval ben. Ik ben geen wethouder bestemmingsplan. Ik heb

verschillende petten op. Ik doe dit vanuit Economie, maar ook als bestuurder van het IPP, waar we wel op enig moment in de gesprekken over de herontwikkeling van dit gebied hebben gezegd: hoe is die avond gegaan en wat is daaruit gekomen? Ik ben het eens met u. Ik zal er in de toekomst op letten. Een schriftelijk verslag of een herleidbaar of controleerbaar product is mooier. Dus ik zeg u graag toe dat ik daar in ieder geval goed op zal letten, zoals we dat bij heel veel dingen doen.

Dan is wel nu de vraag of dit bestemmingsplanprocedure on hold kan worden gezet. Het ligt op dit moment bij u voor. Het is nu ook aan u ervoor te stemmen, ertegen te stemmen of het te amenderen. Maar dat besluit moet wel worden genomen. Het ligt er al een tijd. Wij kunnen niet middels een aangenomen motie een proces stopzetten, want we zijn nu gewoon die juridische stap aan het nemen. Het college ontraadt dus deze motie.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Strikt genomen kan dat wel, wil ik aan de wethouder meegeven. We kunnen ook over twee raadsvergaderingen besluiten over dit bestemmingsplan. Klopt dat, vraag ik de wethouder.

Wethouder **Bruines** (D66). De raad gaat over zijn eigen agenda en hij heeft het voor vandaag geagendeerd. Dat stel ik dan vast.

De motie van mevrouw Arp gaat over betaalbare bedrijfsruimte. Betaalbare bedrijfshuisvesting is inderdaad een doel van ons allen. Zeker ook in het licht van het amendement dat is aangenomen en waar deze motie ook naar verwijst, is het ook een doel voor het Industrieschap Plaspoelpolder. We hebben ook al eerder gezegd: als we het hebben over betaalbaarheid, dan hebben we het wel altijd over aan de onderkant marktconform, want anders komen we in staatssteunsituaties of marktverstoringende situaties. Ik zal bij de uitwerking van dit plan toezien op het borgen van de betaalbaarheid. U heeft kunnen zien dat in de anterieure overeenkomst staat dat het gaat over kleinere units, kleinschalig. Het is wel de bedoeling dat dit pand na oplevering of na het maken zal worden overgedragen aan een exploitant. Ik wil graag toezeggen om te kijken wat we ook kunnen vastleggen in die overdracht. Met die context kan het college de motie aan de raad laten.

De **voorzitter**. Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. We stemmen vanavond over de ingediende moties.

Aan de orde is:

N. Voorstel van het college inzake Toekomstvisie Scheveningen Bad 2040 (RIS318444).

De beraadslaging wordt geopend.

Rutger de Ridder (VVD). Voorzitter. Scheveningen is voor mij thuiskomen, maar als ik naar Scheveningen Bad kijk, dan zie ik een gebied wiens schoonheid is verloren. Vroeger een gebied waar mensen gingen flaneren, waar mensen geweest moesten zijn. Waar meerdere geweldige restaurants waren, optredens in het Kurhaus, theater, muziek! Nu is het steens, sleets en soms overvol.

Maar de VVD is optimistisch. Achter een façade van beton en slecht ontworpen gebouwen gaat hun werkelijke schoonheid schuil. Een plek waar je met trots loopt. Een plek waar straks, hopelijk, een geweldige nieuwe Pier is. Een badplaats waar toute l'Europe geweest wil zijn. Een plek

waar mensen graag wonen, waar je fijn woont, waar het gezellig druk is, waar niet altijd het verkeer voor je deur vaststaat. Een droom is dat. Maar wel een droom die je om kan zetten in realiteit. De droom van de VVD is dat we eindelijk weer flink gaan investeren in onze badplaats, langjarig. De VVD-fractie wil dat we concreet worden voor Scheveningen. Niet alleen maar dromen, ook daden zijn nodig. De VVD heeft aan de wieg gestaan van De Kust Gezond. Daar zijn we trots op. Tastbare resultaten voor Scheveningen, voor Scheveningers.

Wat hier nu voorligt is heel erg vaag. Op zich is het goed om te werken van grof naar fijn, maar de VVD wil dat we nu echt een stapje verder gaan. Een stapje meer getrechterd naar wat we nu daadwerkelijk willen. Daarom het amendement Stap voor stap naar de uitvoering: 'Besluit om: In te stemmen met de vaststelling van de Toekomstvisie Scheveningen Bad 2040 als fundament voor een op te stellen integrale gebiedsvisie Scheveningen Bad, met dien verstande dat na de gebiedsvisie naar nog nader te bepalen planproducten onder de omgevingsvisie wordt toegewerkt (vergelijkbaar met kwaliteitsplan, ontwikkelvisie en ontwikkelstrategie) en vervolgens door de gemeenteraad worden vastgesteld.'

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Dank aan de heer De Ridder voor dit amendement. Ik kan wel meevoelen met wat hij zegt over de vaagheid van deze visie en dat die echt wel concreter mag worden. Ik heb alleen wat twijfel bij alle documenten, omdat het dan lijkt alsof we in 2040 eindelijk alle papieren hebben geregeld, terwijl ik ook denk dat we wel een keer over moeten gaan tot actie. Vindt de heer De Ridder dat ook? Zou er dan ook een soort van tijds-klem op deze producten moeten liggen?

Rutger de Ridder (VVD). Ik vind dat op zich een goed idee. De belangrijkste reden waarom ik dit amendement indien, is dat ik zie in bijvoorbeeld het CID maar ook andere ruimtelijke projecten dat we best wel goed weten van structuurvisie naar ontwikkelvisie en naar ontwikkelstrategie kunnen komen en ook steeds concreter worden. In de strategie komen dan ook geld en tijd et cetera terug. Ik zou dus graag willen dat we dat gaan doen, want deze visie, zoals de wethouder het in de commissie zei, stelt eigenlijk niet zo heel veel voor. Als we na de gebiedsvisie steeds concreter worden, dan kunnen we ook tijd en geld eraan vastkloppen. Het amendement is trouwens mede ingediend door de heer Bom van Hart voor Den Haag.

Voorzitter. Dromen doet dit college ook. Helaas gaan sommige dromen over in nachtmerries voor ondernemend Scheveningen. Het idee dat je zomaar wegen kan afsluiten, dat je parkeerplekken kan wegtoveren, dat een ZE-zone de badplaats gaat helpen: dat zijn zaken waar de VVD-fractie van gruwelt. De VVD-fractie wil dat we in de verdere uitwerking rekening gaan houden met doorstroming van alle modaliteiten. De VVD vindt dat de auto nog altijd een sterke en belangrijke plek moet hebben, voor bezoekers, voor ondernemers, maar zeker ook voor bewoners. Als je wil dat bewoners fijn wonen op Scheveningen, moet je ervoor zorgen dat juist zij door kunnen rijden naar huis. Daarom het amendement Inzetten op doorstroming: 'Besluit om: In te stemmen met de vaststelling van de Toekomstvisie Scheveningen Bad 2040 als fundament voor een op te stellen integrale gebiedsvisie Scheveningen Bad, met dien verstande dat bij de gebiedsvisie en verdere juridisch-planologische documenten ook invulling wordt gegeven aan hoe de doorstroming van fiets, OV en auto verbeterd wordt.' Deze is ingediend mede namens Coen Bom van Hart voor Den Haag en mevrouw Klokkenburg van de ChristenUnie/SGP.

Parkeren is noodzakelijk voor heel veel mensen. De grootste ergernis van mensen die een hele dag hard gewerkt hebben, is dat zij geen parkeerplek kunnen vinden. Maar dit college kiest ervoor om heel makkelijk een streep te zetten door parkeerplaatsen, om daar groen te maken. De VVD zou graag willen dat dit kan, maar dan wel in de juiste volgorde. Daarom het volgende amendement: 'Besluit om: In te stemmen met de vaststelling van de Toekomstvisie Scheveningen Bad 2040 als fundament voor

een op te stellen integrale gebiedsvisie Scheveningen Bad, met dien verstande dat onder 2.2.3 als volgt wordt aangepast: Het ruimtegebruik door alle minder ruimte-efficiënte mobiliteitssoorten (o.a. auto's, taxi's, touringcars) op straat wordt verminderd, als alternatieven gereed zijn en er netto geen parkeerplekken verdwijnen, waarbij verharding en parkeren ruimte maken voor vergroening en verblijven,'. Dit is ook mede ingediend namens de heer Bom.

Tot slot. Dit plan, deze visie is erg vaag. Het gaat alle kanten op. Er zitten plannen in die goed zijn, plannen in die ronduit slecht zijn. Het is ook een pover resultaat van jaren gesprekken. Maar de VVD is een partij die graag vooruitkijkt en niet alleen maar negatief wil zijn. De VVD is altijd ergens vóór. Daarom willen via onze amendementen en die van de ChristenUnie/SGP bijsturing mogelijk maken. Zo kan Scheveningen een stap vooruit. Zo kunnen we echt een start maken met De Kust Gezond 2.0. Aan de slag!

De **voorzitter**. Door de heer De Ridder worden de volgende amendementen (N.A VVD, N.B VVD en N.C VVD) voorgesteld:

Amendement N.A VVD Eerst alternatieven gereed voordat je parkeerplekken weghaalt.

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Toekomstvisie Scheveningen Bad 2040 (RIS318444),

Besluit om:

- In te stemmen met de vaststelling van de Toekomstvisie Scheveningen Bad 2040 als fundament voor een op te stellen integrale gebiedsvisie Scheveningen Bad, **met dien verstande dat onder 2.2.3 als volgt wordt aangepast:**
 - Het ruimtegebruik door alle minder ruimte-efficiënte mobiliteitssoorten (o.a. auto's, taxi's, touringcars) **op straat** wordt verminderd, **als alternatieven gereed zijn en er netto geen parkeerplekken verdwijnen**, waarbij verharding en parkeren ruimte maken voor vergroening en verblijven, .
-

Amendement N.B VVD Inzetten op doorstroming

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Toekomstvisie Scheveningen Bad 2040 (RIS318444),

Besluit om:

- In te stemmen met de vaststelling van de Toekomstvisie Scheveningen Bad 2040 als fundament voor een op te stellen integrale gebiedsvisie Scheveningen Bad, **met dien verstande dat bij de gebiedsvisie en verdere juridisch-planologische documenten ook invulling wordt gegeven aan hoe de doorstroming van fiets, OV en auto verbeterd wordt.**
-

Amendement N.C VVD Stap voor stap naar de uitvoering

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Toekomstvisie Scheveningen Bad 2040 (RIS318444),

Besluit om:

- In te stemmen met de vaststelling van de Toekomstvisie Scheveningen Bad 2040 als fundament voor een op te stellen integrale gebiedsvisie Scheveningen Bad, **met dien verstande dat na de gebiedsvisie naar nog nader te bepalen planproducten onder de omgevingsvisie wordt toegewerkt (vergelijkbaar met kwaliteitsplan, ontwikkelvisie en ontwikkelstrategie) en vervolgens door de gemeenteraad worden vastgesteld.**

De amendementen maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Voorzitter. De toekomstvisie - ik zei het in de commissie al - heeft wel visie, maar weinig toekomst. We hebben ook een rare situatie. Het heet 'raadsvoorstel', maar het stelt niks voor bijna. Er staan althans heel weinig concrete dingen in; geen ontwikkelvisie, het zijn hooguit kaders. Er is één gemeenschappelijke deler: de auto moet weg, en letterlijk koste wat kost. Of het nu realistisch of niet, er wordt een soort sfeertje geschapen alsof we in een oase leven waarin er geen auto's meer zijn, met knikkerende kindertjes op het Palaceplein, wuivende palmbomen en geen overlast gevende personen. Het is een utopie helaas. Wij gaan ook niet voor deze visie stemmen totdat die concreter is. Ik was eerst van plan om een motie in te dienen waarin ik vraag of het college terug wil naar de tekentafel en wat concreter wil zijn dan het nu is. Maar goed, ik heb besloten om dat niet te doen. Ik heb de amendementen van de heer De Ridder mede ingediend. Natuurlijk is het uiteindelijke doel dat we een betere visie gaan krijgen. Ik hoop dat dit de aanzet is.

Ik kan het niet vaak genoeg zeggen: 75% van de mensen van buiten de stad komt nu eenmaal met de auto. En wat doen wij hier in Den Haag? Wij doen niks anders dan automobilisten pesten. Ik hoor meneer Meinesz vanmorgen zeggen dat er 4.167 wielklemmen zijn geplaatst. Ik moet nog even ontdekken waar de vriendelijkheid richting de toeristen precies te vinden is, maar goed. We hebben ook alle gevolgen van dien. Tonnen per jaar aan verkeersregelaars, al twee jaar lang. Ik heb het aan den lijve ondervonden, want ik woon al dertig jaar achter het Circustheater. Ik zie het gebeuren. Al twee jaar lang hebben we een ontzettend slechte zomer en een steeds teruglopende hoeveelheid bezoekers. We hebben krankzinnige parkeertarieven en ook nog eens nergens plek. En ga je dan met de tram, dan rijdt die door bij de halte omdat er te veel mensen staan. Kortom, we hebben behoefte aan een realistische visie. Laat Hart voor Den Haag die nou hebben.

Want de auto is geen vijand. Wij moeten de auto ontmoedigen waar het kan, maar faciliteren indien nodig. Mensen uit Duitsland of Frankrijk komen nu eenmaal niet op de fiets, echt niet. Natuurlijk willen wij ook betere Park + Rides. Zolang dat betekent dat je in een propvolle lijn 9 moet stappen met 4 kindertjes, schepjes en bijna wordt platgedrukt, doe je dat gewoon nooit meer. Dat is precies het punt. We willen een waardig alternatief. Daarom komen we volgend jaar met een langgekoesterde wens: het plan voor de metro of aanverwante vervoersmogelijkheid. Ik weet dat zowel D66 als VVD voorstander is. Dat heb ik in de krant gelezen. Dus laten wij de raad zijn die nou eens echt visie toont en daarover in gesprek gaan met belangenorganisaties, de provincie, noem alles maar op om te zorgen dat er eens een keer iets wordt gedaan en dat we over vijftien of twintig jaar - want daar praten we over - daadwerkelijk iets hebben. Dat is visie. En kom dan niet aan met 'het is maar voor een paar warme dagen per jaar'. Dat wordt namelijk heel vaak gezegd. Dat is nou precies niet wat we moeten doen. We moeten gaan denken in vier seizoenen, jaarrond dus.

Ik heb de nieuwe plannen voor de Pier weer mogen zien deze week. Ze zijn waanzinnig. Ook de Palace Promenade moet worden herontwikkeld. Ik sluit me aan bij wat meneer De Ridder daarover zei: er is zo veel potentieel op Scheveningen. De nieuwe plannen zien er fantastisch uit. Laten we zorgen dat we ook nog een internationale trekker in het beroemde paviljoen op de Noordboulevard krijgen en Scheveningen zou daadwerkelijk weer eens wat kunnen worden. Overal in de visie staan er

dingen als dat er meer in het nachtleven moet gebeuren. Dat kan je zo opschrijven, maar wat dan en hoe? Dat hadden we graag een beetje beter uitgewerkt willen zien.

Voorzitter. We praten over de toekomst, maar ook een beetje over het heden. Het is de komende vijftien jaar echt niet zo dat de auto is weg te denken uit het straatbeeld. Daarom een aantal moties, maar die gaan eigenlijk over de toekomst van een aantal zeer belangrijke initiatieven op Scheveningen, die de Schollenkoppen heel belangrijk vinden.

De eerste motie gaat over het visplezier bij de havenhoofden. We zijn in de vorige raad er een beetje ingeluisd. Dat is een onaardig woord, maar wethouder Barker heeft een klein beetje een andere voorstelling van zaken gegeven. Hij stelde dat de raad zelf heeft ingestemd met het feit dat er bij de havenhoofden niet meer gevisd mag worden. Dat is natuurlijk niet helemaal waar. Er staat in de verordening dat vissen in de haven verboden is. Niemand heeft dat gelezen als 'bij het havenhoofd'. Er zijn zo veel visliefhebbers die hun visliefhebberijtje daar hebben. Wij willen dit vandaag rechtzetten. Vandaar opnieuw de motie 'Geef onze Scheveningse bevolking het visplezier terug!'. De motie verzoekt het college om te onderzoeken wat de gevolgen zijn van een aanpassing van de havenverordening, zodat vissen tussen de havenhoofden weer mogelijk wordt; de handhavers de opdracht te geven in de tussentijd zeer terughoudend te zijn met het bekeuren van (veelal oudere) vissers; en de raad hierover te informeren. Daar stond nog de heer De Ridder onder van de vorige keer en hij staat er nog.

De tweede motie is ook zo'n vervelend punt: de Aquajutter. Ik kan er maar niet over uit hoe er wordt omgegaan met Scheveningse verenigingen. In 2013 of 2014 moesten zij plaatsmaken voor de ontwikkeling van de boulevard en het hotel dat daar moest komen. Ze zaten in de weg. De toenmalige wethouder, dat was nog Karsten Klein in die tijd, heeft toen heel goed werk gedaan, want die heeft de Aquajutter een nieuwe plek gegeven en gezorgd dat er werd meegedacht over hoe we het zo voor elkaar krijgen dat er dan nog een plek is voor de Aquajutter. In de Mallemok is dat gebeurd. Ze hebben daar zeven jaar gezeten. Achteraf bleek - dat is het geniepige - dat er helemaal geen verlengingsoptie mogelijk was. Hadden zij dat geweten zeven jaar geleden, dan had de Aquajutter natuurlijk nooit ingestemd met eigenlijk een toekomstig einde van haar vereniging; daar komt het eigenlijk op neer. Er is niet te praten over een verlenging. Dat vinden wij onbestaanbaar. Ik zou het zelfs onbehoorlijk bestuur willen noemen. Wij willen dus heel graag een oplossing.

Ik kan niet anders zeggen dan dat de wethouder haar best heeft gedaan. We hebben heel veel gesprekken gehad. Daarin werd elke keer gezegd dat de ambtenaren zoeken naar oplossingen, maar wij twijfelen eraan of ze nou echt de oplossing wilden vinden. De afgelopen keer schijnt er een goed gesprek geweest te zijn. Er waren nog een aantal opties. Bijvoorbeeld een portocabin vlak naast de ingang is besproken. Wat schetst mijn verbazing vanmorgen? Een mailtje: wilt u in conclaaf met de Mallemok om zo snel mogelijk te ontruimen? Dat vind ik toch niet helemaal openstaan voor een mogelijkheid.

Met andere woorden, als het aan ons ligt, gaan we deze vereniging redden. Ik kijk de zaal even rond, want ik heb straks één extra stem nodig om dat te realiseren. Dus die motie ga ik ook indienen. Die verzoekt het college om of te zorgen dat de Aquajutter zonder verder gekrakeel in de Mallemok mag blijven; of in Q1 2025 te zorgen voor een vervangende locatie met bijbehorende financiële steun.

Ik kan heel veel dingen nog herhalen uit eerdere inbrengen, over een mogelijke parkeergarage onder de boulevard of volgens Katwijk's niveau. Dat hadden wij ook heel graag gezien. Het gaat natuurlijk om gewoon echt goede alternatieven. Laten we Scheveningen leuk maken. Het vuurwerkfestival, al die dingen die weggegaan zijn de afgelopen jaren, laten we daar weer eens wat aan doen. Dát is visie. Dank u wel.

De **voorzitter**. Door de heer Bom, daartoe gesteund door de heer De Ridder, wordt de volgende motie (N.1 HvDH) ingediend:

Motie N.1 HvDH Geef onze Scheveningse bevolking het visplezier terug!

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Toekomstvisie Scheveningen Bad 2040.

Constaterende, dat:

- er sinds kort een visverbod geldt aan de binnenkant van het Noordelijk en Zuidelijk Havenhoofd op Scheveningen;
- aan de andere kant van de havenhoofden wel gevestigd mag worden;
- ijverige boswachters en gemeentelijke BOA's daar streng op handhaven en forse bekeuringen uitdelen.

Van mening, dat:

- Scheveningen en visserij hand-in-hand gaan sinds mensenheugenis en veel, vooral oudere, Scheveningers veel plezier beleven aan het vissen bij de havenhoofden;
- Hart voor Den Haag denkt dat het visverbod tussen de havenhoofden geen stand houdt bij een rechtbank, aangezien vissen op zee vrijgesteld is van vergunningsplicht en tussen de dammen ook beschouwd kan worden als Noordzee;
- De havenverordening spreekt van “verboden te vissen in de Haven”, wat volgens Hart voor Den Haag iets anders is dan de monding bij de havenhoofden;
- veel minder validen graag vissen op de havenhoofden omdat het met scootmobiel goed te bereiken is.

Verzoekt het college:

- om te onderzoeken wat de gevolgen zijn van een aanpassing van de havenverordening, zodat vissen tussen de havenhoofden weer mogelijk wordt;
- de handhavers de opdracht te geven in de tussentijd zeer terughoudend te zijn met het bekeuren van (veelal oudere) vissers;
- de Raad hierover te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de heer Bom wordt de volgende motie (N.2 HvDH) ingediend:

Motie N.2 HvDH Regel een-de-lijk onderkomen rasechte Scheveningers, de AquaJutters

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Toekomstvisie Scheveningen Bad 2040.

Constaterende, dat:

- er vanaf 2014 met de gemeente is gesproken over verplaatsing van de AquaJutter;
- uiteindelijk akkoord is gegaan met het voorstel om bij de Mallemok van Welzijn Scheveningen in te trekken;
- er nu ineens voor de AquaJutter geen plaats meer is in de Mallemok;

- er de afgelopen tijd, tevergeefs, gesprekken zijn gevoerd met de stadsdeeldirecteur en de verantwoordelijk wethouder;
- dat de gemeente heeft aangegeven wel ‘betrokkenheid’ bij de vereniging AquaJutter te voelen en in die hoedanigheid zou willen ondersteunen in de zoektocht naar een nieuwe locatie;
- diezelfde gemeente ook heeft gesteld geen structurele middelen beschikbaar te willen stellen om blijvend ondersteuning te verzorgen.

Van mening, dat:

- de rasechte Scheveningers van de AquaJutter een plekje verdienen;
- het van het kastje naar de muur sturen nu lang genoeg geduurd heeft.

Verzoekt het college:

- of te zorgen dat de AquaJutter zonder verder gekrakeel in de Mallemok mogen blijven;
- of in Q1 2025 te zorgen voor een vervangende locatie met bijbehorende financiële steun.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Kavish Partiman (CDA). Voorzitter. Ik kan het relatief kort houden, want we hebben best een uitgebreide commissiebehandeling gehad, waarin al het inhoudelijke langs is gekomen. Ik ben in elk geval blij dat er een visiedocument is gekomen voor Scheveningen Bad. Dit roept wel echt op tot verdere uitwerking, zodat we kunnen komen tot die mooie plannen om de badplaats nog mooier te maken dan die nu al is.

We hebben wel een motie. Die motie heet Bereikbaarheid Scheveningen jaarrond als uitgangspunt: verzoekt het college verkeers- en mobiliteitsmaatregelen voor Scheveningen niet primair te baseren op de drukste piekdagen in de zomer, maar rekening te houden met de bereikbaarheid en economische vitaliteit van Scheveningen gedurende het hele jaar; in overleg met ondernemers, bewoners en andere belanghebbenden een mobiliteitsbeleid op te stellen dat piekdrukke effectief aanpakt zonder het economisch functioneren buiten het hoogseizoen te schaden; de gemeenteraad in Q2 2025 te informeren over de concrete uitwerking van dit beleid en de balans tussen piekdagen en rustige perioden.

De **voorzitter**. Door de heer Partiman wordt de volgende motie (N.3 CDA) ingediend:

Motie N.3 CDA Bereikbaarheid Scheveningen jaarrond als uitgangspunt

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van voorstel van het college inzake Toekomstvisie Scheveningen Bad 2040.

Constaterende, dat:

- Scheveningen Bad een van de belangrijkste economische motoren van Den Haag is en jaarrond bezoekers trekt;
- op dagen met zomers weer de verkeersdrukke van automobilisten zeer hoog is;
- buiten de zeer warme dagen de verkeersdrukke doorgaans niet buiten proportioneel is;
- buiten het hoogseizoen de bezoekersaantallen lager zijn, maar ondernemers juist afhankelijk zijn van extra bezoekers om economisch vitaal te blijven.

Overwegende, dat:

- Verkeersmaatregelen die primair zijn afgestemd op de drukste dagen van het jaar kunnen leiden tot beperkingen die de bereikbaarheid en aantrekkelijkheid van Scheveningen buiten de piekdagen negatief beïnvloeden;
- een jaarronde badplaats ook een jaarronde bereikbaarheid vereist, waarbij bezoekers – inclusief automobilisten – worden gefaciliteerd;
- het behoud van een goede bereikbaarheid buiten het hoogseizoen essentieel is voor het economisch functioneren van Scheveningen en de leefbaarheid van het gebied;
- het onwenselijk is om verkeersbeleid te baseren op uitzonderingsmomenten, maar belangrijk is om te kijken naar verkeersbewegingen gedurende het hele jaar en de bereikbaarheid van de badplaats jaarrond als uitgangspunt te nemen.

Verzoekt het college:

- Verkeers- en mobiliteitsmaatregelen voor Scheveningen niet primair te baseren op de drukste piekdagen in de zomer, maar rekening te houden met de bereikbaarheid en economische vitaliteit van Scheveningen gedurende het hele jaar;
- in overleg met ondernemers, bewoners en andere belanghebbenden een mobiliteitsbeleid op te stellen dat piekdrukke effectief aanpakt zonder het economisch functioneren buiten het hoogseizoen te schaden;
- de gemeenteraad in Q2 2025 te informeren over de concrete uitwerking van dit beleid en de balans tussen piekdagen en rustige perioden.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Fatima Faïd (HSP). Voorzitter. Jaarlijks komen tientallen zwemmers, waaronder kinderen, in moeilijkheden voor de Scheveningse kust, helaas soms met verdrinkingsdood tot gevolg. Het grootste probleem is de onbekendheid met de muistromingen en hoe je hieruit kan komen. Tot nu toe zijn er alleen lessen zeezwemmen beschikbaar voor € 45 per les. Dus kinderen met ouders die dit kunnen betalen, zijn op die manier van een verdrinkingsdood gered. We kunnen het tij keren en alle Haagse kinderen dezelfde kansen bieden om uit de muistroming te komen door zeezwemmen een vast onderdeel te maken van schoolzwemmen. Daarom de motie School in zee, met als dictum: verzoekt het college zich in te spannen om zwemles in zee en handelen in een muistroming vast onderdeel uit te laten maken van schoolzwemmen om zo het aantal zwemmers dat in moeilijkheden komt in zee in de toekomst te verkleinen; de raad hierover te informeren. De motie is mede ingediend door mevrouw Arp van de SP.

De **voorzitter**. Door mevrouw Faïd, daartoe gesteund door mevrouw Arp, wordt de volgende motie (N.4 HSP) ingediend:

Motie N.4 HSP School in zee

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Toekomstvisie Scheveningen Bad 2040 (RIS318444);

Constaterende dat:

- jaarlijks in Nederland tussen 250 en 300 mensen verdrinken;
- het aantal reddingsacties uit zee in Scheveningen al jaren een stijgende lijn laat zien;
- Veel zwemmers in problemen komen door mui-stroming.

Overwegende dat:

- veel zwemmers niet weten hoe te handelen in een mui-stroming;
- de voor handen zijnde lessen van ABZee zwemmen waarin geleerd wordt hoe je om kan gaan met mui-stromingen 45 euro per les kosten;
- veel ouders het geld daarvoor niet hebben;
- het belangrijk is dat komende generaties om kunnen gaan met mui-stroming waardoor er minder mensen in zee in de problemen komen en de reddingsbrigade minder vaak hoeft uit te rukken;
- Iedere verdrinking er 1 te veel is.

Verzoekt het college:

- Zich in te spannen om zwemles in zee en handelen in een mui-stroming vast onderdeel uit te laten maken van schoolzwemmen om zo het aantal zwemmers wat in moeilijkheden komt in zee in de toekomst te verkleinen;
- De raad hierover te informeren.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Janneke Holman (PvdA). Voorzitter. Ik houd het kort, want dit stuk kunnen wij steunen. Wel wil mijn fractie, zoals ook in de commissie al werd gezegd, nog opmerken dat het moeilijk is om hiertegen te zijn, omdat er in dit stadium nog weinig harde keuzes voorliggen. Mede namens mijn collega Ab Waasdorp wil ik daarom voor de verdere uitwerking van de plannen nogmaals aan de wethouder meegeven dat voor ons het belangrijkste is dat we bij de plannen voor Scheveningen oog houden voor de bewoners en ons niet blindstaren op toerisme en de bezoekers. Dat betekent voor ons inzetten op vergroening, ruimte voor woningen en een goede bereikbaarheid met ov. We kijken uit naar het vervolg.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. Ik kan het kort houden na de voortreffelijke inbrengen van de VVD en Hart voor Den Haag. Vandaag bespreken we de Toekomstvisie Scheveningen Bad 2024, een visie die volgens het college een wenkend perspectief schetst met ambities en richtinggevende uitspraken, het fundament voor een op te stellen integrale gebiedsvisie Scheveningen Bad. Maar wat de PVV betreft kunnen woorden als 'wenkend perspectief' en 'fundament' in de vuilnisbak, aangezien de visie op sommige punten niet erg realistisch is. Want ook in deze visie is de heilige oorlog tegen auto's weer terug te vinden. Terwijl het leeuwendeel van de mensen die Scheveningen bezoeken, van buitenaf komt en dus ook met de auto komt. Dat is al door collega Bom net aangegeven. Een feit dat beter niet genegeerd kan worden. Er wordt nu gesproken over een noodzakelijke mobiliteitstransitie die zich richt op lopen, fietsen en ov. Wat de PVV betreft moet er ook voldoende aandacht zijn voor de auto.

Daarnaast bevat deze visie ook weer een flinke portie klimaatpaniek. Daar hebben wij het niet zo van. Daar wil ik het graag bij laten.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. Voor mijn fractie was de toekomstvisie een klein beetje een desillusie, omdat er zoveel jaren aan is gewerkt, maar er eigenlijk geen echte keuzes

zijn gemaakt. Wel zal het document gelden als fundament voor de gebiedsvisie, waar wel de keuzes worden gemaakt. Daarom twee amendementen van de ChristenUnie/SGP om de goede richting op te sturen en om recht te doen aan de feiten.

Want allereerst waren we verrast dat er al min of meer een besluit ligt over de zero-emissiezone, terwijl we er als raad nog geen besluit over hebben genomen. Omdat dit het fundament is voor de komende jaren, wilden we dat toch even rechtzetten, omdat er nog een apart raadsvoorstel over komt. Daarom een amendement met collega De Ridder dat luidt:

'Besluit om: In te stemmen met de vaststelling van de Toekomstvisie Scheveningen Bad 2040 als fundament voor een op te stellen integrale gebiedsvisie Scheveningen Bad, met dien verstande dat de volgende zinnen worden geschrapt:

- Op pagina 26: "In lijn met het coalitieakkoord wordt vanaf 2026 langs de kuststrook tot en met de Laan van Meerdervoort een zero-emissiezone voor stadslogistiek gerealiseerd."
- Op pagina 34: "Uitgangspunt is in ieder geval het instellen van een zero-emissiezone voor stadslogistiek langs de kuststrook vanaf 2026."

Ook zien we een gemiste kans voor Scheveningen-Dorp, dat beter verbonden zou kunnen worden met Scheveningen Bad en ook mee kan profiteren van de investeringen daar. Daarom een amendement om dat te verbeteren, ook samen met collega De Ridder van de VVD:

Besluit om: In te stemmen met de vaststelling van de Toekomstvisie Scheveningen Bad 2040 als fundament voor een op te stellen integrale gebiedsvisie Scheveningen Bad, met dien verstande dat op pagina 21 de volgende activiteit wordt toegevoegd:

Activiteiten voor integrale (deel)gebiedsvisie Om de ambities te realiseren worden in een integrale gebiedsvisie de navolgende activiteiten verder gedetailleerd:

- 2.3.H. Beter verbinden van Scheveningen Dorp met Scheveningen Bad, zodat ook Dorp meeprofiteert van investeringen in Bad. Onderdeel hiervan is het creëren van logische looproutes van Dorp naar Bad, waardoor de Keizerstraat meer aanloop krijgt. Het actief inzetten van tram- en bushalte Keizerstraat als uitstaphalte voor het strand is daar onderdeel van.

De **voorzitter**. Door mevrouw Klokkenburg, daartoe gesteund door de heer De Ridder, wordt het volgende amendement (N.D CU/SGP) voorgesteld:

Amendement N.D CU/SGP Nog geen besluit? Zero-emissie eruit.

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Toekomstvisie Scheveningen Bad 2040 (RIS318444),

Besluit om:

- In te stemmen met de vaststelling van de Toekomstvisie Scheveningen Bad 2040 als fundament voor een op te stellen integrale gebiedsvisie Scheveningen Bad, **met dien verstande dat de volgende zinnen worden geschrapt:**
 - **Op pagina 26: "In lijn met het coalitieakkoord wordt vanaf 2026 langs de kuststrook tot en met de Laan van Meerdervoort een zero-emissiezone voor stadslogistiek gerealiseerd."**
 - **Op pagina 34: "Uitgangspunt is in ieder geval het instellen van een zero-emissiezone voor stadslogistiek langs de kuststrook vanaf 2026."**

De **voorzitter**. Door mevrouw Klokkenburg wordt het volgende amendement (N.E CU/SGP) voorgesteld:

Amendement N.E CU/SGP Verbindt Scheveningen Dorp beter met Scheveningen Bad

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Toekomstvisie Scheveningen Bad 2040 (RIS318444),

Besluit om:

- In te stemmen met de vaststelling van de Toekomstvisie Scheveningen Bad 2040 als fundament voor een op te stellen integrale gebiedsvisie Scheveningen Bad, **met dien verstande dat op pagina 21 de volgende activiteit wordt toegevoegd:**

Activiteiten voor integrale (deel)gebiedsvisie

Om de ambities te realiseren worden in een integrale gebiedsvisie de navolgende activiteiten verder gedetailleerd:

2.3.H. Beter verbinden van Scheveningen Dorp met Scheveningen Bad, zodat ook Dorp meeprofiteert van investeringen in Bad. Onderdeel hiervan is het creëren van logische looproutes van Dorp naar Bad, waardoor de Keizerstraat meer aanloop krijgt. Het actief inzetten van tram- en bushalte Keizerstraat als uitstaphalte voor het strand is daar onderdeel van.

De amendementen maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Bruines** (D66). Voorzitter. Gebiedsvisie, wenkend perspectief, een fundament voor de gebiedsplannen die er verder nog gaan komen: dat klopt. Bij deze visie is gestart met het bestaande beleid dat we hebben. Dat hebben we vertaald naar Scheveningen en besproken met zeer veel belanghebbenden. Bewoners, bedrijven, allerlei organisaties en mensen in Scheveningen hebben daar de afgelopen periode aan meegewerkt, waarvoor dank. Dit is wel een weerspiegeling van hoe erover gedacht wordt en van de kansen die men ziet om dingen te verbeteren. Je ziet dus ook wel staan per thema wat de aandachtspunten voor het vervolg zijn. Maar het zijn inderdaad nog geen concrete plannen.

Ik ben als wethouder Scheveningen ook betrokken bij het actieplan. Ik heb het stokje van mijn voorganger als wethouder Scheveningen, de heer Mulder, overgenomen om dit verder tot een stuk te brengen. Maar dit gaat natuurlijk over allerlei soorten beleid. De moties zullen dan ook geapprecieerd worden door de vakwethouders. Zo heeft iedereen zijn dingetjes - zijn onderwerpen; ik zal het even netjes zeggen. Het is voor mij ook het eind van het jaar!

Er liggen twee moties die ik zal behandelen. De eerste is van de heer Bom over de Aquajutter. Die hebben we natuurlijk een paar weken jaar geleden al gehad. De motie kwam mij dus bekend voor. Ik heb u toen bij de appreciatie uitgebreid meegenomen in de geschiedenis. De heer Bom heeft die net nog herhaald, met één accentverschil. Indertijd, omdat het gebouw de Mallemok nog niet geheel in gebruik was bij stichting Welzijn Scheveningen, is dat een goede oplossing geweest. Maar het is nadrukkelijk altijd de bedoeling geweest, en dat is ook in die tijd gecommuniceerd, dat het echt voor zeven jaar zou zijn. Nu stichting Welzijn Scheveningen is gegroeid, heeft zij de hele ruimte nodig. Zij wil die ook niet exclusief aan een andere partij onderverhuren. We zijn het afgelopen jaar steeds bezig geweest om te kijken welke alternatieven er gevonden zouden kunnen worden. Daar hebben we als gemeente hard aan meegewerkt. We hebben daar een hele lijst van gemaakt. De initiatiefnemers zelf of de mensen van Mallemok hebben ook van alles aangedragen. Dat hebben we echt heel serieus allemaal uitgelopen. We zijn ook bij andere verenigingen langs geweest om te kijken of zij misschien

een avond in de week een ruimte ter beschikking konden stellen aan Aquajutter. Dat heeft helaas allemaal nog tot niets geleid. Dat is ontzettend jammer, want ook ik gun hen een goede plek. Maar het is aan de andere kant ook niet een verantwoordelijkheid van de gemeente om gezelligheidsverenigingen zo actief te ondersteunen dat wij ook een verantwoordelijkheid hebben om ze te huisvesten. Maar, net zoals ik vorige keer gezegd heb, als zich iets voordoet, blijven we kijken. Als zij met iets komen, blijven we ook kijken hoe we dat kunnen waarmaken.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Onze meningen daarover kunnen niet meer uit elkaar liggen. Het is natuurlijk logisch dat als jij meewerkt aan een verhuizing, jij niet akkoord gaat als dat betekent dat het over zeven jaar klaar is. Het is bij hen in ieder geval absoluut niet bekend. Dat zult u ook weten, want dat is natuurlijk de reden van de consternatie. Dat ligt dus al heel erg uit elkaar. Daarover zijn allerlei mailtjes geweest vroeger met de toenmalige wethouder. Ik heb u net de credits gegeven dat u er heel veel tijd in gestoken heeft, veel gesprekken heeft gevoerd en er ook bent geweest; dat was al een opgave op zich, vond ik zelf. U heeft echt uw best gedaan, maar uiteindelijk is het batig saldo dat er eigenlijk niks mogelijk was. Nu ook weer met die mogelijkheid voor die portocabin naast de deur. Eventueel wordt die vandaag in een mailtje vrij makkelijk afgeschoten: wanneer gaat u daar weg?

Wethouder **Bruines** (D66). Dat was nog een ultieme poging om te kijken of daar dan nog iets mogelijk was. Er is tot op hoog niveau naar gekeken of dat zou kunnen. De conclusie is - daar wil ik u best wat meer details over geven - dat dit gewoon echt niet kan. Dat wil niet zeggen dat we stoppen met nadenken, maar we moeten ook realistisch zijn. Er ligt niet een formele verantwoordelijkheid bij de gemeente om iets te regelen. Daarom zijn we ook al in een vroeg stadium begonnen met zeggen: jongens, let op, want het loopt wel af. We willen ook altijd mee blijven kijken. Medio januari loopt de huurovereenkomst af. De hoofdhuurder van het pand heeft laten weten die niet te willen voortzetten. Daar kunnen wij en daar mogen wij - ik zou ook niet weten hoe we dat zouden moeten doen - ons niet in mengen.

Daarbij wil ik wel gezegd hebben dat het niet zo is dat deze mensen niet meer welkom zijn in de Mallemok, want het is een organisatie voor iedereen. Men wil alleen graag een exclusieve ruimte waar je ook een drankje mag drinken en tot voor kort rookte men ook. Daarvan zien ze volgens mij ook wel in dat dat helemaal niet meer kan. Maar net zoals er voor iedereen van alles te doen is in de Mallemok, kunnen ook deze mensen er terecht. Ze zijn ook zelfs in gesprek of er misschien wat specifieke momenten voor hen geregeld kunnen worden. Dat gesprek moet men nu vooral aangaan. Ik denk dat er best wel kansen liggen om een heleboel van de activiteiten, zoals het darten en het kaartje leggen - weet ik veel wat men allemaal doet - daar op een andere manier voort te zetten. Maar ja, onder andere condities dan die men het liefste wil. Dat is wat het is. Ik moet de motie dus helaas weer echt ontraden. Wij hebben als gemeente geen ruimte en hebben die ook nog niet kunnen vinden. Ik vind het ook lastig om daarin, naast ook een heleboel andere mensen die in verenigingsverband van alles doen, een voorkeursbehandeling te geven.

De **voorzitter**. Meneer Bom, voor de tweede maal. Ik wil het college erop wijzen dat het in principe door de spreektijd heen is. Ik vraag de wethouder een klein beetje zuinig te zijn met de beantwoording, dus iets korter.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Als het nu nog niet gelukt is onder stoom en kokend water, voHaHorzie ik dat het nu ook niet meer gaat lukken. Ik ben wel bang dat dat zo is. Ik wil alleen nog even vaststellen dat ik het een rare manier van werken vindt van de gemeente dat je iemand dankbaar bent dat die wil verhuizen vanwege een nieuwe herontwikkeling en dan vervolgens zo stellig zegt 'na zeven jaar houdt het op'. Dat wil ik nog even gezegd hebben.

Wethouder **Bruines** (D66). We delen met elkaar de treurnis dat het niet gelukt is. Maar daarmee is de motie nog wel ontraden. Ik hoop dat we een vervangende locatie nog vinden. We blijven zoeken, maar het is wat het is nu.

Het amendement van mevrouw Klokkenburg sluit aan bij de ambitie. Daar heeft het college geen bezwaar tegen. Dat kan ik met enthousiasme aan de raad laten.

Wethouder **Barker** (PvdD). Voorzitter. Het is een herhaling van zetten, inderdaad, over het hengelen. In de havenverordening is een verbod ingesteld op het hengelen in de haven. Deze verordening is in 2023 in de raad op voorspraak van wethouder Mulder vastgesteld. Onze boa's zijn er om de regels te handhaven. Ik heb de motie al uitgebreid geapprecieerd. Mocht de motie onverhoopt aangenomen worden, dan zeg ik hierbij dat de motie zegt dat we nog steeds kunnen handhaven. In principe geldt ook een beginselplicht tot handhaving. Dus het blijft gewoon verboden, ook bij het aannemen van deze motie. Maar: ontraden.

Het tweede voorstel dat ik apprecieer is dat van de ChristenUnie over de ZE-zone.

Rutger de Ridder (VVD). Nog even over de motie. Sowieso: 'op voorspraak van wethouder Mulder', voortaan achterwege laten. Het is gewoon het college dat een voorspraak heeft gedaan. Of het nou wethouder Mulder was, Revis of een van al die andere VVD-wethouders die hier vanaf 1989 bestuurd hebben, dat maakt niet uit. Dat is één. Twee. Dan even over het handhaven in de motie. Het is allemaal prachtig dat je kan handhaven, maar er staat in de motie terughoudend om te gaan met het handhaven. Dus dan moeten we dat toch gewoon doen, terughoudend zijn?

Wethouder **Barker** (PvdD). Ik zei alleen dat er een beginselplicht tot handhaving is. Er wordt dus gehandhaafd, ook als deze motie wordt aangenomen. Als de raad wil dat er niet gehandhaafd wordt, dan moet de raad de havenverordening aanpassen.

Rutger de Ridder (VVD). De wethouder zou ook kunnen zeggen dat we zo snel mogelijk deze motie gaan uitvoeren, gaan zorgen dat de verordening wordt aangepast en dat we in Q1 een aanpassing hebben. Dat kan niet zo heel moeilijk zijn, toch?

Wethouder **Barker** (PvdD). Daar verzoekt deze motie niet toe. Als deze motie wordt aangenomen, dan gaan we uiteraard deze motie uitvoeren. Het college ontraadt deze motie, maar deze motie verzoekt niet om de havenverordening aan te passen.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Dan moeten we het daar maar even over hebben. Als het zo is van 'ja, u kunt een motie indienen, maar we gaan het toch lekker niet doen', dan zijn we nog wel heel even bezig hier.

Wethouder **Barker** (PvdD). Het college ontraadt de motie in haar huidige vorm. In het dictum van deze motie staat iets over onderzoeken, terughoudend te zijn met handhaven - maar wel dus nog steeds handhaven - en de raad te informeren. Als de motie wordt aangenomen, dan gaat het college dat doen. Maar de raad vraagt niet om de havenverordening aan te passen, wat de heer De Ridder net suggereerde. Dat wilde ik even verduidelijken.

Lesley Arp (SP). Ik heb het gevoel dat er nu gewoon echt een rookgordijn wordt opgetrokken. Ik heb hier echt wel moeite mee. Volgens mij is het sowieso nog de vraag of deze motie überhaupt ... Nou ja, ik kan tellen. Laten we het zo zeggen. Volgens mij kan de wethouder ook tellen. Maar volgens mij

zegt de motie dat we moeten onderzoeken of een aanpassing van de havenverordening mogelijk is, zodat deze mensen weer gewoon op die plek hun hobby kunnen uitoefenen.

Wethouder **Barker** (PvdD). Wat ik net zei, is dat in principe het college, als deze motie wordt aangenomen - want het college ontraadt deze motie - gaat uitvoeren. Dan gaan we dat onderzoek doen.

Lesley Arp (SP). Zegt de wethouder nou: we gaan dat onderzoek doen, maar wat er ook uit dat onderzoek komt, het gaat niet leiden tot een aanpassing van de verordening? Want als dat is wat de wethouder nu zegt, dan vind ik dat wel een heel bijzondere manier om met de motie om te gaan.

Wethouder **Barker** (PvdD). Dat zei ik niet. Ik zei niet dat dat zo was. Toen de heer De Ridder zei dat het college in Q1 met een havenverordeningaanpassing moest komen, zei ik alleen: dat staat niet in deze motie. De motie vraagt te onderzoeken. Dat gaat het college serieus doen, mocht deze motie worden aangenomen.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Zegt de wethouder nou eigenlijk dat het helderder zou zijn als de motie geformuleerd was: verzoekt het college de havenverordening aan te passen en in Q1 een raadsvoorstel voor te leggen?

Wethouder **Barker** (PvdD). Als het doel van de raad was wat de heer De Ridder zegt, dan zou dat wel zo zijn. Maar het doel van deze motie lijkt nu te zijn om het eerst in kaart te brengen. Dat lijkt me verstandige besluitvorming, gegeven dat de raad net een jaar geleden de havenverordening zelf heeft vastgesteld. Ik zou het verstandig vinden om, voordat je een aanpassing doet, het eerst gaat onderzoeken. Ik zou dus niet zeggen: pas het aan. Maar als de conclusie al vaststaat, zoals de heer De Ridder zegt, dat de verordening aangepast moet worden, dan had dat in de motie moeten staan.

Rutger de Ridder (VVD). Ik snap het allemaal hoor, het hele juridische. Er staat inderdaad om te onderzoeken wat de gevolgen zijn van een aanpassing. Maar ik snap de starre houding niet. Vorige keer was het nog: ik wil het gewoon niet, want we moeten niet vissen in die haven. Nu hoor ik de wethouder iets schuiven. Als we de motie aannemen, kunnen we er dan in ieder geval van uitgaan dat die voortvarend wordt uitgevoerd? Want zoveel onderzoek kan dat echt niet zijn. Dat kan ik me niet voorstellen.

Wethouder **Barker** (PvdD). Het college heeft gezegd, ook de vorige keer - maar ik zie ook dat twee stemmen waarschijnlijk anders zullen worden - dat we de motie ontraden. Daar blijven we bij. Als de motie wordt aangenomen, dan gaan we die als college uitvoeren.

De **voorzitter**. Meneer De Ridder, voor de laatste maal.

Rutger de Ridder (VVD). Als deze motie aangenomen wordt, is het dan ook zo dat we de handhavers de opdracht kunnen geven om eerst maar even een waarschuwing te geven en te zeggen dat het eigenlijk niet de bedoeling is, voordat we hard gaan handhaven? Is dat bijvoorbeeld een optie om die terughoudendheid in te vullen?

Wethouder **Barker** (PvdD). Het college komt dan daarop terug. Maar ik weet niet bij voorbaat of dat een handige formulering is, want bij een beginselplicht tot handhaven kan je niet eindeloos waarschuwen. Die discussie hebben we ook rond de ZE-zone gehad. Dus als je al eerder hebt beboet, kun je vanuit behoorlijk bestuur niet opeens niet gaan beboeten. Wat een optie zou kunnen zijn, maar

we moeten gewoon in generieke zin daarop terugkomen, is dat je gewoon minder proactief bent, dat je meer reageert op signalen. Maar dat is dan iets waar het college op terugkomt, mocht onverhoopt deze motie aangenomen worden.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Maar ik denk dat die toch ook zo bedoeld is. Terughoudendheid met handhaven is toch eigenlijk wat er gevraagd wordt? We praten hier over een aantal vissers. Het zijn er niet zo heel veel. Die starre houding waar de heer De Ridder het over heeft, onderschrijf ik. Deelt u mijn mening dat dit wel degelijk zo gelezen kan worden?

Wethouder **Barker** (PvdD). Wat ik zeg is dat er een motie is die oproept tot iets wat het college ontraadt. Als de motie wordt aangenomen, gaan we die uitvoeren. Maar de motie zegt niets specifiek over de handhaving. Daar komt het college dan op terug. Dat heb ik gezegd. Ik zei ook: waar je aan zou kunnen denken, is minder proactief bijvoorbeeld. Dat is iets waaraan gedacht kan worden. Maar daar komen we op terug als de motie wordt aangenomen en afgedaan wordt.

De **voorzitter**. Was u aan het einde van de beantwoording?

Wethouder **Barker** (PvdD). Nee, voorzitter. Ik had nog een amendement van de ChristenUnie over de zero-emissiezone. In de toekomstvisie wil je natuurlijk in principe alle relevante toekomstige ontwikkelingen noemen. Daar hoort natuurlijk de zero-emissiezone ook bij. Het klopt dat daar later besluitvorming over is. Het raadsvoorstel ligt natuurlijk al bij de raad. Maar aangezien het voornemen al lange tijd staat, is het gek om er niks over te zeggen. Ik zou het beter vinden, als er een amendement is, dat er in ieder geval iets over staat. Omdat er nu niks meer zou staan bij de aanneming van dit amendement over luchtkwaliteit of deze ontwikkeling, ontraadt het college het amendement om überhaupt de tekst te schrappen. Aan de andere kant is het ook zo dat er niks verandert als het amendement wordt aangenomen, want de raad besluit sowieso nog over de zero-emissiezone.

Rutger de Ridder (VVD). Wat ik een beetje vreemd vind, is dat de ZE-zone er wel in staat maar andere dingen niet. Bijvoorbeeld dat we een hotel willen op de Pier, want dat heeft het college ook al naar buiten gebracht, staat er niet in. Dus waarom staat dat er dan niet in en dit wel?

Wethouder **Barker** (PvdD). Ik denk dat dat door de tijd is ingehaald. Dat van de Pier kwam vorige week en toen lag dit stuk er al. De zero-emissiezone is eind 2023, dus eigenlijk precies een jaar geleden al, aangekondigd per commissiebrief. Daarvoor stond het al in het coalitieakkoord. Daarvoor was er allang onderzoek naar van het vorige college. Dat traject is dus een stuk langer bekend.

Rutger de Ridder (VVD). Formeel klopt dat natuurlijk helemaal, maar er is echt niemand in deze zaal, niemand in Den Haag die geloofde dat de Pier ontwikkeld kon worden zonder dat daar iets van een extra economisch programma op moest zijn dat er nu niet is. Echt helemaal niemand. Dus dan had u daarop kunnen anticiperen. Dan nog is de vraag: als dit zo specifiek erin moet staan, waarom staan daar heel veel andere dingen dan supervaag?

Wethouder **Barker** (PvdD). Ik zei ook dat het volgens mij belangrijk is dat er iets in staat over luchtkwaliteit. Daarom vind ik het vanuit het college onverstandig om het amendement aan te nemen. Het is een visiestuk. Het zou jammer zijn als de raad zegt: we willen niks met luchtkwaliteit of dit in ieder geval niet in een visiedocument zetten. Maar je kan er inderdaad over twijfelen of je nou precies moet zeggen wanneer een zero-emissiezone ingevoerd wordt, want daar vindt nog besluitvorming over plaats.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ook met deze zinnen staat er natuurlijk nog niet per se dat we de luchtkwaliteit gaan verbeteren. We zeggen alleen dat we het gaan doen. Al die onderliggende zaken, waarom je dat zou willen, staan er überhaupt niet in. Het is slechts deze zin. Eentje staat er in het kader van stikstofdepositie. Die hele alinea dat we daar actie op moeten ondernemen en noem maar op, blijft gewoon staan. Maar deze twee zinnen, waarover nog geen besluit is genomen, kun je niet als fundament nemen, volgens mij, voor de komende gebiedsvisies.

Wethouder **Barker** (PvdD). Volgens mij juist wel, omdat het al een tijd geleden is ingezet. Dus dat kan je wel doen. Maar ik zou ook de indiener willen vragen of het amendement zou kunnen worden aangepast, dat je wel dat element van de luchtkwaliteit erin zet. Dan heb je in ieder geval in de visie ook dat element. Maar wat ik zei: eigenlijk maakt het helemaal niks uit wat er wel of niet gebeurt met dit amendement.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Voorzitter. Mijn 'dingetje' in dit hele verhaal is zwemmen, en wel zwemmen in zee in dit geval. Een onderwerp waar ook in de afgelopen jaren, ook al voor ik hier was, al heel veel aandacht voor is geweest. Ik heb zojuist nog een discussie uit 2018 opgezocht. Eigenlijk heeft het college altijd de lijn gehad dat zwemmen in zee, op alle manieren, welke diploma's je ook hebt, altijd gevaarlijk is. Zo moet het dus ook altijd behandeld worden. Het zwemonderwijs dat wij hebben plus het schoolzwemmen is erop gericht om kinderen het zwemmen in zwembaden en het zwemmen in zwembaden met attracties, maar ook in open water zonder stroming en zonder golfslag, bij te brengen, het zwem-ABC. Het schoolzwemmen zit daar dan als plus bovenop eventueel. Maar nooit om daarmee aan te geven dat in zee zwemmen een goed idee is. Dat raden we echt af, zeker hier in de Noordzee. Het is gevaarlijk, geen goed idee. Dus dat stimuleren we niet. We proberen er juist alles aan te doen om via communicatie en via de Reddingsbrigade et cetera mensen erop te wijzen dat niet te doen.

Fatima Faïd (HSP). Ik kan heel ver met de wethouder meegaan want het is inderdaad gevaarlijk om te zwemmen in deze zee, nog los van het feit dat het superkoud is. Het punt is wel dat vooral kinderen het risico lopen om te sterven in zee. Dus wat doen we meer dan alleen maar voorlichting geven? Naar ik heb begrepen, gaat het dan vooral over die muizen, die stromingen. Wat doen we daar dan mee in de bestaande zwemlessen?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). De bestaande zwemlessen zien echt op wat ik zojuist zei, dus zwembaden met interacties, open water zonder golfslag en zonder stroming. Dat is waar je op bent voorbereid op het moment dat je het ABC-zwemdiploma hebt. Al het overige gebeurt echt door middel van voorlichting en ouders die het hun kinderen duidelijk kunnen maken. Afkoelen in de branding, onder toezicht et cetera is natuurlijk van een heel andere orde dan daadwerkelijk gaan zwemmen op plekken waar je niet meer kunt staan. Wat betreft informatie over muizen: daar is echt ontzettend veel aandacht voor via voorlichting, via borden en via de reddingsbrigade, zeker op warme dagen. Dit is echt de rol van de ouders en de partijen die ik zojuist noemde.

Fatima Faïd (HSP). Er worden natuurlijk wel gewoon lessen gegeven, maar die zijn alleen stervensduur. Er zijn zwemverenigingen die wel die lessen geven maar die kosten € 45 per les. Dus het is niet zo dat alle zwemverenigingen achter uw beleid staan. Ons gaat het om gelijke kansen en gelijke speelvelden voor iedereen, dus ook voor de kinderen met minder draagkrachtige ouders. Hij kijkt u daar dan tegen aan? Want die lessen worden wel gewoon door zwemverenigingen gegeven.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Wij vinden het belangrijk dat ieder kind in deze stad gelijke kansen heeft om op tijd het diploma te halen. We bieden daarom in gemeentelijke zwembaden zwemlessen aan. Er zijn daarnaast verenigingen en zwemscholen die lessen aanbieden. Er is ook de mogelijkheid voor kinderen die het niet kunnen betalen om gratis lessen te krijgen via de Ooievaarsregeling. Dus dat is in ieder geval gewaarborgd. Er zijn inderdaad organisaties die bijvoorbeeld surflessen of bepaalde zwemlessen geven in zee. Dat doen ze onder hun eigen verantwoordelijkheid en die van degenen die daaraan deelnemen. Inderdaad zitten daar dan wel kosten aan vast. Voor mensen die daartoe in staat zijn, is het natuurlijk ontzettend leuk om surflessen of bepaalde andere lessen in zee te volgen. Alleen, vanuit de gemeentelijke verantwoordelijkheid hechten we eraan te zeggen dat zwemmen in zee gevaarlijk is; het opleiden doen we voor zwemmen in stilstaand water en in zwembaden en niet voor zwemmen in zee.

Wethouder **Van Asten** (D66). Voorzitter. Amendement N.C. VVD vraagt om de volgende passage toe te voegen: met dien verstande dat na de gebiedsvisie naar nog nader te bepalen planproducten onder de omgevingsvisie wordt toegewerkt (vergelijkbaar met kwaliteitsplan, ontwikkelvisie en ontwikkelstrategie) en vervolgens door de gemeenteraad worden vastgesteld. Ik vind dit nogal lastig en wel om het volgende. De omgevingsvisie komt binnenkort naar de raad waarna we die gaan bespreken en vaststellen. Vandaaruit gaan we de gebiedsvisies per stadsdeel maken en dan verandert er natuurlijk nog wel het nodige onder de Omgevingswet. Ofwel: welke lijnen legt je nu al vast in zo'n gebiedsvisie waar je dan later niet met specifieke producten verder op terugkomt? Dit amendement past dus niet helemaal terwijl ik wel in wezen de doelstelling onderschrijf dat we goed moeten kijken welke kwaliteiten we willen en welke kant we op willen, in dit geval met Scheveningen wat echter net zo goed geldt voor Segbroek, Loosduinen et cetera. Ik heb dan ook het idee dat het middel in dit geval niet helemaal het juiste is. Daarbij wordt ook nog verwezen naar de kwaliteitsplannen die onder het CID zijn gemaakt, terwijl dat een stuk is dat geldt voor een heel nieuw gebied. Dus ik zit hier wel wat mee, in de zin dat ik denk: het is misschien net niet goed en misschien kunnen we dat nog aanpassen in de tweede termijn. We weten namelijk nog niet precies hoe die producten eruit gaan zien onder de gebiedsvisie en we weten ook dat het net een andere besluitvorming is dan hier nu wordt neergelegd. Dus ik zit met deze onduidelijkheid, waardoor ik niet positief kan adviseren.

De **voorzitter**. Wellicht dat de heer De Ridder nog wat duidelijkheid kan verschaffen.

Rutger de Ridder (VVD). De gedachte is dat ik juist heel erg enthousiast ben over hoe we het hebben gedaan bij het CID. Ik heb de heer Van Asten al eerder een compliment gegeven over hoe bij het CID van grof naar fijn is gewerkt, waarbij zaken ook naar besluitenlijsten gaan nadat we goede gesprekken hebben gehad in de commissie. En ik wil dat voor Scheveningen eigenlijk ook. Ik zie het dus als vergelijkbaar, met misschien wel net een ander doel, want het CID gaat over het toevoegen van woningen terwijl het bij Scheveningen Bad erom gaat om het naar een toekomst te tillen. Het zijn allebei echter wel bestaande gebieden. Dus daarom wil ik het zo vergelijkbaar maken.

Wethouder **Van Asten** (D66). Ik ben natuurlijk net als iedere politicus gevoelig voor een complimentje. Dus dat neem ik graag mee.

De **voorzitter**. U verschiet helemaal van kleur.

Wethouder **Van Asten** (D66). Dit zo aan het einde van het jaar; ik voel de kerstgedachte hier toch al komen. Dat neemt niet weg dat er wat betreft genoemde gebieden wel wat verschil is. Bij het CID gaan we grootscheeps ontwikkelen, zoals in Laakhavens dat er flink anders uit gaat zien, terwijl we in

dit geval het bestaande gebied willen verbeteren met ingrepen waar mogelijk en waar nodig. Dus komen we dan hiervoor met een ontwikkelstrategie zoals we die nu ook gaan maken voor Laakhavens? Nee, want dat gaat echt uit van die grootschalige herbouw. Dus er zullen zeker producten worden gehangen aan die omgevingsvisie en dan vooral aan de gebiedsvisie, maar ik wil voorkomen dat er dadelijk gedacht gaat worden 'maar we zouden toch precies hetzelfde product hebben als bij het CID?', terwijl we er nog niet over uit zijn welke producten dat gaan worden.

Rutger de Ridder (VVD). Ik ga proberen nog een stapje dichterbij te komen. Mij gaat het er niet per se om dat het exact dezelfde documenten zijn, wat dat vind ik ook helemaal niet interessant. Wat ik wel interessant vind, is dat we stap voor stap gaan naar die uitwerking. In die visie van uw collega Bruines wordt gesproken van het verbinden van grote pleinen en het tegengaan van barrièrewerking. Dat zie ik als vergelijkbaar met hoe we het in het Beatrixgebied hebben gedaan en andere ontwikkelingen in het CID. Dus daarom is die vergelijking zo sterk, maar wat mij betreft hoeven het niet exact dezelfde documenten te zijn, maar ik wil wel dat ze langs de gemeenteraad gaan.

Wethouder **Van Asten** (D66). Dat laatste is natuurlijk iets wat wellicht op gespannen voet staat met hoe de Omgevingswet, en daarmee de omgevingsvisie en de gebiedsvisie gaan werken. We weten nog niet precies welke producten er dan worden gemaakt en welke dan door de raad op welk niveau worden vastgesteld. Het is een amendement, dus ik kan ook niet zeggen hoe ik dat ga lezen omdat het daarmee gelijk geldend is. Ik denk oprecht dat hier een heel goede motie van is te maken die ons aanspoort om bij die gebiedsvisie Scheveningen juist deze producten mee te nemen en vanuit deze richting te werken, maar als amendement op dit stuk moet ik het ontraden. Ik voel dus echt wel iets voor het idee maar het amendement ten aanzien van deze plek botst daarmee.

Rutger de Ridder (VVD). Ik begrijp wel dat het botst maar tegelijkertijd zitten we in de situatie waarin we nu werken zoals we nu werken en we straks werken zoals we straks werken. Ik kan daar niet op vooruitlopen. Dus ik hanteer de huidige afspraken die we hebben. Waar het gaat om wanneer we nog nader te bepalen planproducten krijgen: dat 'nader te bepalen' geeft u dan wat mij betreft de ruimte en daar zal de VVD-fractie zich ook aan houden op dat moment.

Wethouder **Van Asten** (D66). Ik blijf erbij dat ik het nu niet het juiste instrument vind en dat ik het amendement daarom moet ontraden. Mocht het wel worden aangenomen, dan hoor ik ook de VVD-fractie zeggen dat dit de richting aangeeft waarover we gaan praten rondom de gebiedsvisie, dus dat als we deze beelden terugkijken, ik dit niet hard om mijn oren krijg, maar we het op deze manier precies hebben geformuleerd, ondanks dat we het dan niet hebben kunnen interpreteren als een amendement. Dus ook met inachtneming van moties, amendementen en gebiedsvisies, is het duidelijk hoe wij hier als college in staan en in welke richting we gaan bewegen.

De **voorzitter**. De heer De Ridder heeft een punt van orde.

Rutger de Ridder (VVD). Ja, een punt van orde. Alles wat hier wordt gezegd, komt ook in de notulen die vervolgens worden vastgesteld door de gemeenteraad en daarmee ook onderdeel zijn van het debat, dus ook de antwoorden van de wethouder. Dus zodoende kan de wethouder mij er ook aan houden. Hij hoeft dat dan niet alleen terug te kijken maar hij kan dat zelfs ook teruglezen.

De **voorzitter**. En zo is het maar net. Maar beelden zijn natuurlijk ook altijd wel leuk, hè?

Wethouder **Van Asten** (D66). Ja, dan begin ik met een paar minuten eerder in het debat, namelijk toen dat compliment nog onze kant op kwam.

De **voorzitter**. En ook dat staat zwart op wit.

Dan is het woord aan wethouder Kapteijns.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Voorzitter. Ik begin met amendement N.B VVD, Inzetten op doorstroming. Met dit amendement heb ik een beetje dezelfde worsteling als die welke collega Van Asten zojuist had en die betreft de onduidelijkheid wat hiermee nu precies bedoeld wordt. Het amendement zegt dat bij de verdere juridische planologische documenten ook invulling wordt gegeven aan hoe de doorstroming verbeterd wordt. Mijn grondhouding zou zijn dat het eigenlijk vanzelfsprekend is dat we dit doen. De conclusie is dan dat het amendement overbodig is en dat ik het moet ontraden. In de gebiedsvisie, de omgevingsvisie, de netwerkstrategie en alles wat hier verder nog onderdeel van gaat zijn, gaan we invulling geven aan de bereikbaarheid en de leefbaarheid, waar doorstroming vanzelfsprekend een belangrijk onderdeel van is. Dus ontraden.

Rutger de Ridder (VVD). Dat is wel bijzonder want in dat hele visiestuk staat dat de Gevers Deynootweg zo wordt ingericht dat er minder verkeer overheen gaat, dat het autoluwer, rustiger en makkelijker wordt. Ik weet niet of daar wel eens wethouders langsrijden of er overheen rijden maar die weg is een gigantische verkeersader. Ik snap op zich echt wel dat je barrièrewerking tegen moet gaan, maar dan moet je wel zorgen voor betere doorstroming elders, wat dit amendement probeert te bewerkstelligen. Dat is dus anders dan wat er in die visie staat, want die gaat alleen maar uit van het minder laten doorstromen van auto's op de Gevers Deynootweg en dat vind ik problematisch.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Maar dat doet er niets aan af dat we wat dat betekent voor de verdere uitwerking voor de doorstroming vanzelfsprekend meenemen in de verdere planvorming. Dus het amendement blijf ik ontraden.

Rutger de Ridder (VVD). Het zou natuurlijk prachtig zijn als hier een college zat met acht VVD-wethouders want dan zou ik dat helemaal geloven maar ik geloof het in dit verhaal niet omdat dit college niet heel erg de handen op elkaar krijgt als het gaat om de automobiliteit. Ik geloof het wel voor het ov en de fiets, hoor, maar het gaat mij nu om die auto.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). De auto is integraal onderdeel van hoe we ook Scheveningen bereikbaar gaan houden in de toekomst. Dat doen we op basis van de door uw raad aangenomen stukken, zoals de mobiliteitstransitie. We zijn ook bezig met de netwerkstrategie. Daarin zal doorstroming, ook voor de auto, natuurlijk belangrijk blijven.

Dan kom ik op amendement N.A VVD, Eerst alternatieven gereed voordat je parkeerplekken weghaalt. Dat vind ik ook een ingewikkeld amendement, omdat dat wel een vrij absolute formulering kent die eigenlijk ook niet zo past bij een visie. Als deze voorwaarden erin geamendeerd zouden worden, zetten we alle ontwikkelingen eigenlijk op slot. Het gaat er namelijk om dat we met elkaar een afweging kunnen maken en we met elkaar de alternatieven doorontwikkelen; die alternatieven zijn er al grotendeels. We zetten al in op extra ov-ritten met grotere bussen, op extra fietsenstallingen en op extra hubs en extra Park & Beach. Dus we zijn parallel bezig met het ontwikkelen van die alternatieven. Ook parallel daaraan proberen we de leefbaarheid en de bereikbaarheid te verbeteren. Dus om het een als absolute voorwaarde te formuleren voordat je een stap kunt zetten, wat dit amendement doet, is iets waar het college niet voor is, want daarmee zet je de ontwikkelingen vast. Daarom moet ik dit amendement met kracht ontraden.

Rutger de Ridder (VVD). Het zou mooi zijn als dit college eens wat breder zou willen kijken naar hoe we een visie breed aangenomen zouden krijgen. Misschien dat de VVD dan voor zou kunnen stemmen. In mijn verhaal heb ik namelijk gezegd dat voor mij deze dingen randvoorwaardelijk zijn. Ik zou dan ook graag van het college willen horen hoe het daarnaar kijkt in plaats van dat het alleen maar zegt: nee, kan niet, dat willen we niet, want wij weten wat het beste is.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Ikzelf en ik denk ook mijn collega's herkennen zich niet in het beeld dat hier van het college wordt geschetst. We zijn juist bezig om samen met de raad en vooral ook samen met de bewoners en ondernemers in Scheveningen de ontwikkelingen voor Scheveningen in goede banen te leiden. Dan helpt het niet als op voorhand een randvoorwaarde wordt geformuleerd waarvan we nu al weten dat die ons bij de toekomstige ontwikkelingen in de problemen gaat brengen. Ik denk ook niet dat dit iets is wat uiteindelijk de VVD-fractie zou moeten willen. Dus ik blijf bij ontraden.

Rutger de Ridder (VVD). Dan is het ook jammer dat ik geen enkel contact heb gehad met de ondersteuning van deze wethouder. Ik heb contact gehad met de ondersteuning van wethouder Van Asten en ik heb contact gehad met de ondersteuning van wethouder Bruines, maar ik krijg geen contact met deze wethouder. Dat vind ik jammer want dan hadden we kunnen kijken of we ergens nader tot elkaar hadden kunnen komen. Bij Van Asten is dat wel gelukt voor een heel groot gedeelte. Dus ik vind dit jammer, want dat is de manier waarop je probeert samen te werken met elkaar, ook met de VVD. Dan moeten wij straks weer tegenstemmen omdat dat niet lukt met dit college. Daar baal ik dan van.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Ik baal daar op mijn beurt dan ook van, omdat ik ook heel erg ben voor de dialoog en voor het contact zoeken met elkaar en met elkaar proberen zorgen die leven bij fracties op een goede manier verwoord te krijgen in amendementen en moties. Ik vind het spijtig dat het ons in dit geval niet gelukt is. En of u tegenstemt, is uiteindelijk uw afweging en daar kunt u dan niet het college de schuld van geven.

Dan kom ik op motie N.3 CDA, Bereikbaarheid Scheveningen jaarrond als uitgangspunt. Eigenlijk is deze motie ook overbodig. Het is namelijk niet zo dat, zoals deze motie veronderstelt, het verkeersmobiliteitsbeleid in Scheveningen primair en vooral gebaseerd is op de drukste piekdagen. Nee, de maatregelen die je op de piekdagen neemt, dragen natuurlijk ook gewoon bij aan de bereikbaarheid en de economische vitaliteit van Scheveningen in de andere delen van het jaar. Ik heb het dan over fietsenstallingen op de juiste plekken, actuele bereikbaarheidsinformatie op de website, adequate parkeerverwijzingen, herinrichting, brede trams en toekomstige ontwikkelingen zoals de Koningscorridor. Dat doe je niet alleen voor de zomer maar voor het hele jaar. Dus de dingen die we doen om de piekdagen te ontlasten, doen we juist in balans met hoe de bereikbaarheid van Scheveningen er jaarrond uit zou moeten zien. In dat opzicht zou ik kunnen zeggen dat wat deze motie vraagt we eigenlijk al doen en dat die in die zin overbodig is. Gaat er iets heel erg mis als die aangenomen zou worden? Dat denk ik ook niet, maar ik houd het vooralsnog bij ontraden.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. Vanavond aan het eind van de vergadering stemmen we over het voorstel en over de ingediende moties en amendementen.

Dan heb ik nu heugelijk nieuws: we gaan beginnen met het onderdeel afronding debat commissie. Dat is een mooi moment waaruit blijkt dat we ontzettend hard door de agenda van vandaag heen gaan.

- **Afronding debat commissie.**

Aan de orde is:

O. Staat van de organisatie 2024 (RIS319857).

De **voorzitter**. Dit debat is aangevraagd door Hart voor Den Haag.

De beraadslaging wordt geopend.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Ik kan het redelijk kort houden, want we hebben het hierover in de commissie al uitgebreid gehad. Daarom de motie Den Haag moet een geheel onafhankelijke integriteitscommissie krijgen, met als dictum: verzoekt het college om uiterlijk Q1 2025, samen met de or en vakbonden, een geheel onafhankelijke integriteitscommissie in te richten en daarbij gebruik te maken van de procedures en kaders die worden gebruikt door de onafhankelijke commissies binnen de rijksoverheid. Met betrekking tot het dictum: als al deze drie partijen aangeven dat het echt niet lukt om dat in Q1 voor elkaar te krijgen, dan zien we een brief van die drie partijen daarover graag tegemoet.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Dank aan meneer Guernaoui voor deze motie waar wij natuurlijk mede onder staan. In het dictum hebben we de or en de vakbonden opgenomen. Is de heer Guernaoui het met de VVD eens dat er wel echt een verschil is, in die zin dat de or adviesrecht en op sommige punten zelfs instemmingsrecht heeft en dat daar dan ook echt rekening mee moet worden gehouden bij de uitvoering?

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Uiteraard. Vandaar mijn toelichting van zo-even. Mochten er redenen zijn waardoor die termijn niet gehaald kan worden - dat kunnen bijvoorbeeld wettelijke regels zijn - dan verzoeken we de betrokken partijen ons dat kenbaar te maken in een brief. Echter, de partijen die deze motie indienen, vinden dit wel zo'n belangrijk punt dat ze dit graag smart willen maken, zodat er een concrete termijn in staat.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Dat punt is heel herkenbaar. Dat laat overigens onverlet hoe de VVD vindt dat het op dit moment gaat. Ik weet namelijk dat er vanuit de organisatie hard wordt gewerkt om dit op een goede manier te doen. Dus die waardering daarvoor is er, maar we zien met elkaar dat er ook nog wel wat verbeteringen mogelijk zijn. Het zou mooi zijn als dat met die partijen samen zo snel mogelijk volgend jaar tot een resultaat komt.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Ik kan mij helemaal aansluiten bij die prachtige woorden. Deze motie dien ik overigens mede in namens Lesley Arp van de SP, Hera Butt van GroenLinks Den Haag, Marieke van Doorn van D66 Den Haag, Lotte van Basten Batenburg van de Haagse VVD, Janneke Holman van de PvdA en Adeel Mahmood van DENK.

De **voorzitter**. Door de heer Guernaoui, daartoe gesteund door mevrouw Arp, mevrouw Butt, mevrouw Van Doorn, mevrouw Van Basten Batenburg, mevrouw Holman en de heer Mahmood, wordt de volgende motie (O.1 HvDH) ingediend:

Motie O.1 Den Haag moet een geheel onafhankelijke integriteitscommissie krijgen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van de Staat van de Organisatie 2024

Constaterende dat,

- Integriteit binnen de gemeentelijke organisatie van vitaal belang is;
- ambtenaren belangrijk zijn en zich te allen tijde veilig moeten voelen op hun werk;
- op 6 juli 2023 de motie ‘Onafhankelijk onderzoek ‘toxische’ werkomgeving stadhuis’ is aangenomen;
- op 10 juli 2024 de motie ‘betrek de vakbonden bij het onderzoek naar de werkcultuur op het stadhuis’ ook is aangenomen.

Van mening dat,

- een onafhankelijke commissie integriteit ervoor zorgt dat ambtenaren zich veiliger voelen en makkelijker integriteitsschendingen kunnen melden.

Verzoekt het college,

- om uiterlijk Q1-2025, samen met de OR en vakbonden, een geheel onafhankelijke integriteitscommissie in te richten en daarbij gebruik te maken van de procedures en kaders die worden gebruikt door de onafhankelijke commissies binnen de Rijksoverheid.

en gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Voorzitter. Integriteit is een onderwerp waar we als gemeentelijke organisatie ontzettend veel aandacht voor hebben en waarbij we de afgelopen tijd ook veel stappen hebben gezet in de afgelopen jaren. We hebben heel veel gedaan om de borging van het vraagstuk van integriteit in onze organisatie goed vorm te geven. Er werken dagelijks ontzettend veel mensen in onze organisatie keihard om dat voor elkaar te krijgen en een organisatie te zijn waarin iedereen met vragen op dat gebied zijn of haar ei kwijt kan. We hebben het Bureau Integriteit onlangs extern laten onderzoeken omdat we het belangrijk vonden dat daarnaar werd gekeken. Door een externe partij is een onderzoek gedaan naar hoe dit binnen de gemeente is opgezet en ingericht. Dat onderzoeksbureau heeft geconstateerd dat de manier waarop dat Bureau Integriteit op dit moment werkt en is ingebed in onze organisatie er een is die wenselijk is, namelijk het kunnen adviseren over integriteit, het kunnen opnemen van meldingen rondom integriteit en het aanbrengen van verbeterstappen daartoe in de organisatie. Er is echt veel waardering voor al degenen die zich daar elke dag voor inzetten. Ook veel dank aan de organisatie die dat voor ons heeft onderzocht en ook heeft aangegeven dat dit een goede manier van werken is. Die manier van werken hebben we ook in het lokaal overleg bestendigd met elkaar. De centrale ondernemingsraad die adviesrecht hierop heeft, heeft aangegeven dat dit een goede manier is om met integriteit en met meldingen om te gaan.

Ik hecht er dus ook aan om wel zorgvuldig over dit onderwerp te spreken en daarmee ook rekening te houden bij de verdere uitwerking. Het is een breed en een precair onderwerp. We moeten dan ook echt goed nadenken over wie we wat laten doen binnen en buiten onze organisatie. Bovendien hebben we op dit gebied al veel. Ik noemde al het Bureau Integriteit. Daarnaast hebben we een onafhankelijke externe partij, namelijk de GKOO, de Gemeentelijke Klachtencommissie Ongewenste Omgangsvormen. Daar zitten onafhankelijke elementen in die daarmee zijn geborgd. We hebben bovendien een externe vertrouwenspersoon. Er zijn dus ook buiten onze organisatie mogelijkheden om met meldingen en dergelijke om te gaan. In de commissie heb ik aangegeven dat ik hecht aan die zorgvuldigheid en dat je bij het komen tot een nieuwe manier van werken die zorgvuldigheid moet betrachten. Ik hecht er dan ook aan om, zo de commissie dat ook wil, een werkbespreking te houden waarin dan ook de externe evaluatie van het Bureau Integriteit aan de orde komt. De stukken daarover kunnen we van tevoren dan ook naar de commissie sturen en dan kunnen we het daarover hebben en kan de commissie daarin ook een afweging maken. Ik denk dat dit behulpzaam is zodat er ook conclusies aan gekoppeld kunnen worden. Ik vind ook de rol van de centrale ondernemingsraad daarin heel belangrijk, want dat is uiteindelijk het orgaan dat ons moet aangeven of dit de juiste wijze is of niet. Ik hecht eraan dat de cor deze rol die ze heeft, ook daadwerkelijk kan spelen.

Dank voor de ruimte die wordt gegeven waar het gaat om de afdoening van deze motie, waarvan het gelet op de ondertekening ervan tot de mogelijkheid behoort dat die een meerderheid zal krijgen. Juist omdat de rol van de centrale ondernemingsraad zo belangrijk is, kan het een uitkomst hebben, anders dan hier sec in de motie geformuleerd staat, maar wel vanuit deze gedachte. Daarmee ga ik, als de motie wordt aangenomen, vervolgens aan de slag. We hebben daar wel tijd voor nodig want we willen dit in goed overleg doen met het lokaal overleg en de centrale ondernemingsraad, ook met inachtneming van hun formele rollen en rechten. Op basis daarvan komen we vervolgens tot een zorgvuldig voorstel.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik hoor de wethouder zeggen dat hij bepaalde zaken met de commissie heeft gedeeld. Volgens mij is een samenvatting van dat onderzoek dat de wethouder noemt, gedeeld in de Staat van de organisatie. Ik zou heel graag die gehele evaluatie ontvangen. Het lijkt mij ook heel verstandig om over de uitwerking een werkbespreking te hebben met daarbij ook de ondernemingsraad. Terugdenkend aan de commissie, denk ik dat we als raad de behoefte hebben om ook van hen te horen hoe daarnaar gekeken wordt. Het zou fijn zijn als de wethouder ook daaraan zijn medewerking kan verlenen.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ja, beide zaken zal ik doen. Ik zal mijn medewerking verlenen aan het organiseren van die werkbespreking als die wens er is. Daar kan de centrale ondernemingsraad dan ook een rol bij spelen. Daarnaast zal ik binnenkort het externe onderzoeksrapport over hoe het Bureau Integriteit is opgezet, hoe het werkt en welke aanbevelingen daarvoor worden gedaan, met uw raad delen.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Ik ben natuurlijk bereid om allerlei gesprekken en werkbesprekingen te gaan doen en ook dank voor de beantwoording, maar dit is inmiddels de derde motie die hierover gaat. De indieners van deze motie zeggen duidelijk dat er een geheel onafhankelijke integriteitscommissie moet komen in samenwerking tussen de gemeente, de or en de vakbonden. Dus op die manier moet deze motie worden uitgelegd. Ik bespeur echter dat u de motie nu anders uitlegt dan de ondertekenaars. Ik wil dus nog even benadrukken dat er een geheel onafhankelijke integriteitscommissie moet komen, waarvoor wat ons betreft drie partijen aan de bak zijn, namelijk de gemeente, de or en de vakbonden. Als zij in gezamenlijkheid zeggen welke richting het op moet gaan, dan staan wij daar uiteraard voor open maar dit is de richting die de raad nu wil.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ik heb mijn woorden daarover zojuist zorgvuldig gekozen omdat elke partij die er in wordt genoemd, er ook een formele rol in heeft. Ik hecht eraan die formele rol te houden zoals die is en er dus geen rollen bij te krijgen of te bedenken omdat we dat nu met elkaar wenselijk zouden vinden. We houden ons aan de formele rollen die zijn vastgelegd. De centrale ondernemingsraad heeft daar een héél belangrijke rol in. Dus dat is hoe ik het net zorgvuldig heb geformuleerd. Op het moment dat de motie wordt aangenomen, ga ik op die manier aan de slag. Fijn dat ik daar de tijd voor mag nemen want die zal ook nodig zijn om die zorgvuldigheid te betrachten.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Het verzoek is om het binnen deze tijd te doen, tenzij die drie partijen, te weten de gemeente, de centrale ondernemingsraad en de vakbonden zeggen: we begrijpen uw verzoek maar dat gaat niet binnen de tijd lukken om een aantal redenen.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Helder, dank.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. Aan het eind van de vergadering stemmen we over de motie.

Aan de orde is:

P. Studentendebat.

De **voorzitter**. Dit debat is aangevraagd door D66.

De beraadslaging wordt geopend.

Yousef Assad (D66). Voorzitter. Mijn fractiegenoot Demi van Wijk heeft samen met andere partijen hard gewerkt aan de motie Een studentenambtenaar verbindt gemeenten en studenten. De motie verzoekt het college informatie over takenpakket, inbedding in de gemeentelijke organisatie en kosten in te winnen bij gemeenten die al werken met een studentenambtenaar zoals Leiden en Delft, zowel in de gesprekken met Haagse studenten en de Haagsche Kamer van Verenigingen over de concrete behoeften en de mogelijke rol van een studentenambtenaar als in het toegezegde voorstel in Q2 2025 geen beperking tot één specifiek thema aan te brengen maar de invulling naar behoeften vorm te geven. Deze motie wordt mede ingediend door Coen Bom van Hart voor Den Haag, Fatima Faïd van de Haagse Stadspartij, Nick Kaptheijns van de PVV en Adeel Mahmood van DENK.

De **voorzitter**. Door de heer Assad, daartoe gesteund door de heer Bom, mevrouw Faïd en de heer Kaptheijns, wordt de volgende motie (P.1 D66) ingediend:

Motie P.1 D66 Een studentenambtenaar verbindt gemeente en student met elkaar

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het afrondend studentendebat.

Constaterende dat:

- Den Haag met 8 onderwijsinstellingen en bijna 50.000 studenten de snelst groeiende studentenstad van Nederland is;
- er al verschillende steden zijn waar studentenambtenaren effectief werkzaam zijn;
- de informatie-uitwisseling in Den Haag naar studenten over wat hen bezighoudt nu erg versnipperd is en te vaak niet aansluit bij de behoeften in de praktijk.

Overwegende dat:

- er veel onderwerpen zijn die de Haagse studenten raken. Denk hierbij aan de studentenhuysvesting, het aantal introductieweken, het studentennachtleven, studieplekken, de verbinding tussen nationale- en internationale studenten en de mentale gezondheid;
- studenten midden in het Haagse studentenleven staan, hierdoor goed weten wat er leeft en dus wat nodig is om het Haagse studentenleven te verbeteren;
- studenten en jongeren een belangrijke bijdrage aan de stad leveren en hun eigen behoeften hebben op het gebied van leven, studeren en werken;
- tijdens het studentendebat op 4 december 2024 door de wethouder al een toezegging is gedaan om in hierover in gesprek te gaan, de mogelijkheden incl. dekking in kaart te brengen en in Q2 2025 met een nadere uitwerking te komen;
- de wethouder in hetzelfde debat evenwel aangaf dat hij een eventuele rol van een studentenambtenaar dan wel op één specifiek thema ingevuld wenst te zien;
- deze beperking geen volledig recht doet aan behoeften en vragen die studenten hebben.

Van mening dat:

- een student in dienst van de gemeente een brug kan slaan tussen de leefwereld van de studenten en de gemeente, een constructieve bijdrage kan leveren aan beleid voor studenten dat beter aansluit bij de praktijk en een brede signaalfunctie kan vervullen;
- deze rol niet bij voorbaat beperkt moet worden tot één specifiek thema als studentenwelzijn;
- een studentenambtenaar daarnaast ook medewerkers van de gemeente een makkelijk aanspreekpunt biedt, tijd bespaart, gesprekken toegankelijker maakt en studenten een beter beeld van de gemeente geeft, ook van de gemeente als werkgever;
- een studentenambtenaar de informatie-uitwisseling en de betrokkenheid van studenten en de gemeente vergroot.

Verzoekt het college:

- informatie over takenpakket, inbedding in de gemeentelijke organisatie en kosten in te winnen bij gemeenten die al werken met een studentenambtenaar (Leiden en Delft);
- zowel in de gesprekken met Haagse studenten en Haagse Kamer van Verenigingen over de concrete behoeften en de mogelijke rol van een studentenambtenaar als in het toegezegde voorstel in Q2 2025 geen beperking tot één specifiek thema aan te brengen maar de invulling naar behoeften vorm te geven.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Fatima Faïd (HSP). Voorzitter. Bij het instellen van de regeling Energietoelage zeiden we het eigenlijk al: het uitsluiten van studenten is onjuist en kan niet. Nu heeft de rechter een groep studenten gelijk gegeven. Daarom de motie Geef studenten waar ze recht op hebben, met als dictum: verzoekt het college niet in hoger beroep te gaan en uitvoering te geven aan de uitspraak van de rechtbank. De motie is meeondertekend door mevrouw Arp van de SP.

De **voorzitter**. Door mevrouw Faïd, daartoe gesteund door mevrouw Arp, wordt de volgende motie (P.5 HSP) ingediend:

Motie P.5 HSP Geef studenten waar ze recht op hebben

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het studentendebat;

Constaterende, dat:

- De gemeente Den Haag in de regeling voor de energietoeslag heeft opgenomen dat studenten uitgesloten zijn van het aanvragen van energietoeslag;
- De gemeente Den Haag een aparte regeling heeft ingericht waar studenten via de bijzondere bijstand steun kunnen aanvragen voor hoge energiekosten;
- Studenten uit Den Haag bezwaar hebben gemaakt tegen deze uitsluiting en na afwijzing van hun bezwaar bij de Rechtbank Den Haag in beroep zijn gegaan;
- De rechtbank heeft geoordeeld dat de studenten onterecht zijn uitgesloten van de regeling;
- De gemeente - en dus het college – heeft aangegeven in hoger beroep te gaan.

Overwegende, dat:

- De rechtbank stelt: Omdat het onderscheid zoals dat nu wordt gemaakt maar ten dele voldoet aan de eis van doelmatigheid en niet proportioneel is, is artikel 4, vierde lid, onder c, van de Beleidsregel in strijd met het discriminatieverbod en het gelijkheidsbeginsel. Deze bepaling is daarmee onverbindend. Het college kan deze bepaling dan ook niet aan de afwijzing van de aanvraag ten grondslag leggen. Het bestreden besluit berust daarmee op een ondeugdelijke grondslag;
- De rechtbank concludeert: Het beroep is gegrond omdat het bestreden besluit op een ondeugdelijke grondslag berust. De rechtbank vernietigt daarom het bestreden besluit. De rechtbank ziet geen reden om de rechtsgevolgen van het bestreden besluit in stand te laten. Ook zal de rechtbank niet zelf een beslissing over de aanvraag om energietoeslag nemen. Dit omdat de rechtbank daarvoor over onvoldoende informatie beschikt. Ook draagt de rechtbank niet aan het college op om het gebrek te herstellen met een betere motivering of een ander besluit (een zogenoemde bestuurlijke lus).

Verzoekt het college:

- Niet in hoger beroep te gaan en uitvoering te geven aan de uitspraak van de rechtbank.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Voorzitter. We hebben een prettig studentendebat gehad in de commissie. Over een aantal dingen is iedereen het wel eens. We moeten in ieder geval zorgen dat Den Haag een leukere stad wordt voor de studenten. Daartoe hebben we een aantal moties. De eerste gaat over de studentenhap, een idee uit 2019. In die motie verzoeken we het college een actievere rol te spelen als het gaat om activiteiten voor studenten, als ook het aanmoedigen van horecagelegenheden

om meer voor studenten te organiseren of aan te bieden, zoals een maaltijd voor een gereduceerd tarief, met studentenverenigingen/organisaties en horecaondernemers te onderzoeken hoe 'de studentenhap' kan worden aangeprezen bij (nieuwe) studenten, bijvoorbeeld tijdens de introductieweken en de raad hierover te informeren.

Caroline Peeck (VVD). Vindt Hart voor Den Haag echt dat dit een taak is van de gemeente?

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Alles wat studenten kan motiveren om hier lekker te komen studeren en wat dat beter maakt, vind ik belangrijk. Ik sluit mij wat dat betreft ook aan bij de motie van de heer Assad. Als we een ambtenaar hebben die zich bezighoudt met het verbinden van de gemeente en de studenten, dan vind ik dit zeker ook een taak van de gemeente.

Caroline Peeck (VVD). De Haagse VVD is ook tegen een studentenambtenaar omdat we denken dat er dan meer doelgroepen zijn waarvoor je een ambtenaar zou kunnen aanstellen, maar die discussie hebben we al gevoerd. Waarom zou de gemeente deze rol moeten spelen? Waarom kan de horeca dat gewoon niet zelf? Dan moeten we er weer capaciteit voor vrijmaken. Hoe kijkt Hart voor Den Haag daar dan tegen aan?

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Ik vind deze vraag uitermate vreemd want we hebben destijds ook bijvoorbeeld een horecacoördinator gehad in Den Haag. Dat heeft gefloreerd begin zero's omdat er iemand was die zich daarover druk maakte en zich alleen daarmee bezighield, zoals dat nu ook met studenten zou kunnen zijn. En dan gaat het over één fte.

De **voorzitter**. Met 'begin zero's' bedoelt u begin 2000, want de zero's hebben hier af en toe natuurlijk ook nog een andere lading. Dus ik licht het maar even toe. U bedoelde dus begin 2000.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Ja, precies, dat bedoelde ik inderdaad. Dank u wel, voorzitter, dat u wel scherp bent.

Dan heb ik nog een tweetal moties en die gaat over de gratis pabo, wat dan weer heeft te maken met het lerarentekort. We hoorden mooie verhalen dat het beter gaat met het terugdringen van het lerarentekort. Wij zouden graag wat extra's willen doen, namelijk door de pabo gratis te maken, vergelijkbaar met militairen en agenten, zodat men ook een baangarantie heeft. Daarom stellen we voor om het Haags docentenfonds te verruimen en meer financiële ruimte te geven om voltijdstudenten, deeltijdstudenten en zijinstromers te ondersteunen bij de lerarenopleiding en in kaart te brengen welke financiële middelen daarvoor nodig zijn. Daaraan gekoppeld hebben we de motie Lobby voor een gratis pabo-opleiding, waarin we verzoeken een actieve lobby te starten richting het Rijk om de volledige pabo-opleiding kosteloos te maken en in samenwerking met andere grote steden en onderwijsinstellingen te pleiten voor een structurele, landelijke oplossing voor het lerarentekort.

Samir Ahraui (PvdA). Motie P.3 over de gratis pabo-opleiding door uitbreiding van het Haags docentenfonds heb ik met heel veel interesse gelezen. In het dictum staat namelijk ook: wel aan de eis vast te houden dat de pabo-student vervolgens les gaat geven in Den Haag. Dat is volgens mij iets waarvan het college al druk bezig is om een vorm te vinden hoe we dat kunnen uitwerken. Dus in hoeverre is dit onderdeel van de motie dan nog relevant? Het staat al in het coalitieakkoord en in de begroting. Dus wat voegt dit dan nog toe?

Coen Bom (Hart voor Den Haag). De gratis pabo-opleiding staat niet in het coalitieakkoord. Het gaat om het committeren dat als je zo'n opleiding helemaal betaalt voor iemand, die persoon ook een aantal jaren les gaat geven in Den Haag.

Samir Ahraui (PvdA). Exact dát staat in het coalitieakkoord, namelijk dat gekeken wordt of een pilot gestart kan worden om docenten aan Den Haag te binden door die opleidingskosten op je te nemen. Daar staan middelen voor gereserveerd in het coalitieakkoord en het college is inmiddels bezig om dat uit te werken. Dus nogmaals, het staat er, het is geregeld en het wordt uitgewerkt. Dus wat voegt deze motie dan nog toe?

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Des te mooier, maar het gaat natuurlijk specifiek over de pabo waar we het over hebben. Het is nota bene een plan van uw eigen lijsttrekker in Amsterdam. Dan vandaar dat wij er van uw kant zeker steun voor verwachten.

Samir Ahraui (PvdA). Het is heel mooi dat u Amsterdam aanhaalt, maar in Den Haag zijn we al voorloper op dit punt. In het coalitieakkoord wordt namelijk al specifiek verwezen naar de pabo en de pabo-beurs. Het is dus al geregeld. Het staat in het coalitieakkoord en in de begroting, maar Hart voor Den Haag wordt een jaar na dato wakker en denkt: hé, wat een goed idee, wij gieten het in een motie. Zo moet ik het dan denk ik lezen.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Als het college het zelf al zegt, is dat des te beter.

De **voorzitter**. Door de heer Bom worden de volgende moties (P.2 HvDH, P.3 HvDH en P.4 HvDH) ingediend:

Motie P.2 HvDH De Studentenhap

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op woensdag 18 december 2024, ter bespreking van het Studentendebat.

Constaterende dat,

- Den Haag groeit als studentenstad;
- De Leidse Universiteit en de TU Delft in de komende jaren uitbreiden in Den Haag;

Van mening dat,

- Het studentenleven in Den Haag nog veel te wensen over laat, als het gaat om uitgaansleven, goedkope cafés en betaalbare daghappen;
- Er tijdens introductieweken meer en betere voorlichting moet komen over wat er wél te doen is onze stad voor de studenten;

Verzoekt het College:

- Een actievere rol te spelen als het gaat om activiteiten voor studenten, als ook het aanmoedigen van horecagelegenheden om meer voor studenten te organiseren of aan te bieden, zoals een maaltijd voor een gereduceerd tarief;

- Met studentenverenigingen/organisaties en horecaondernemers te onderzoeken hoe ‘de studentenhap’ kan worden aangeprezen bij (nieuwe) studenten, bijvoorbeeld tijdens de introductieweken;
- De raad hierover te informeren;

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie P3 HvDH Gratis PABO-opleiding door uitbreiding Haags docentenfonds

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op woensdag 18 december 2024, ter bespreking van het Studentendebat.

Constaterende dat:

- Het lerarentekort in Den Haag nog steeds een urgent en structureel probleem is;
- Het bestaande Haags Docentenfonds slechts gedeeltelijk voorziet in de financiële ondersteuning voor toekomstige leraren;
- Financiële drempels een belangrijke reden zijn waarom mensen afzien van het volgen van de lerarenopleiding, zowel voltijd, deeltijd als via de zij-instroom.

Overwegende dat:

- Een uitbreiding van het Haags Docentenfonds meer inwoners de kans geeft om kosteloos de PABO-opleiding te volgen;
- Een verruiming van dit fonds kan bijdragen aan het terugdringen van het lerarentekort in Den Haag;
- Een goed functionerend onderwijsstelsel cruciaal is voor de toekomst van de Haagse samenleving.

Verzoekt het college:

- Het Haags Docentenfonds te verruimen zodat er meer financiële ruimte komt om zowel voltijdstudenten, deeltijdstudenten als zij-instromers te ondersteunen bij het volgen van een lerarenopleiding;
 - In kaart te brengen welke financiële middelen hiervoor nodig zijn en hoe deze op korte termijn beschikbaar kunnen worden gesteld;
 - Wel aan de eis vast te houden dat de PABO-student vervolgens les gaat geven in Den Haag;
 - De gemeenteraad hierover binnen drie maanden te informeren.
-

Motie P.4 HvDH Lobby voor een gratis PABO-opleiding

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op woensdag 18 december 2024, ter bespreking van het Studentendebat.

Constaterende dat:

- Het lerarentekort landelijk een groot maatschappelijk probleem is en dat ook Den Haag hier sterk onder lijdt;

- Agenten en militairen al kosteloos opleidingen kunnen volgen, terwijl leraren minstens zo belangrijk zijn voor de samenleving;
- Het kosteloos aanbieden van de PABO-opleiding een effectieve en structurele oplossing kan bieden voor het lerarentekort.

Overwegende dat:

- Financiële drempels wegnemen meer mensen stimuleert om voor een carrière in het onderwijs te kiezen;
- Het Rijk de verantwoordelijkheid draagt om oplossingen te bieden voor het structurele tekort aan leraren;
- Den Haag een voortrekkersrol kan spelen door zich actief in te zetten voor een kosteloze PABO-opleiding, voor voltijdstudenten, deeltijdstudenten en zij-instromers.

Verzoekt het college:

- Een actieve lobby te starten richting het Rijk om de volledige PABO-opleiding kosteloos te maken voor iedereen, ongeacht de opleidingsvorm (voltijd, deeltijd of zij-instroom);
- In samenwerking met andere grote steden en onderwijsinstellingen te pleiten voor een structurele, landelijke oplossing voor het lerarentekort;
- De gemeenteraad op de hoogte te houden van de voortgang van deze lobby en de eerste resultaten binnen drie maanden te delen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Hinke de Groot (CDA). Voorzitter. Jolijn Standhardt heeft namens het CDA het belang van studentenwelzijn en het verenigingsleven al volop onder de aandacht gebracht in de commissie. Het CDA vindt het belangrijk dat studenten zich thuis voelen in Den Haag. Vandaag hebben we twee moties om dat nog beter te maken.

Allereerst vinden we het heel erg belangrijk dat alle studenten in Den Haag de kans krijgen om kennis te maken met al het moois wat onze stad te bieden heeft. Daarom de motie Introductie komt vóór de inhoud, met als dictum: verzoekt het college in gesprek te gaan met de betreffende onderwijsinstellingen en studentenverenigingen in Den Haag om te kijken naar een gezamenlijk moment voor de introductieweek, vóór de start van het onderwijs, zich verder in te spannen voor meer bekendheid voor de Haagse introductieweek en de raad hierover in het eerste kwartaal van 2025 te informeren. Deze motie wordt mede ingediend door de heer Coen Bom van Hart voor Den Haag en de heer Yousef Assad van D66.

Nick Kaptheijns (PVV). Is dat niet gewoon een taak van de onderwijsinstellingen zelf? Waarom moet de gemeente dit doen? We hebben er eigenlijk al heel veel discussies over gehad; ik zou eigenlijk nog een andere vraag willen stellen daarover maar dat ga ik nu maar niet doen.

Hinke de Groot (CDA). Inderdaad, het is geen taak van de gemeente. We kunnen ook niet zomaar als gemeente het momentum aanpassen. Maar waar deze motie toe oproept, is om te kijken naar een beter momentum. Want in andere grote studentensteden, zoals Utrecht en Groningen, gebeurt het al wel. Daar werken onderwijsinstellingen en verenigingen samen met die gemeenten om van de introductieweek een nog groter succes te maken. Wij vinden dat dit hele goede voorbeelden zijn en denken dat het in Den Haag op dat punt beter kan. Dus vandaar deze mooie motie.

Nick Kaptheijns (PVV). Betekent dat dan dat die introductieweek in het studiejaar zelf plaatsvindt? Het probleem zijn natuurlijk ook de inschrijvingen. De reden waarom sommigen daaraan niet meedoen is omdat ze zich pas eind augustus aanmelden en vaak eind augustus ook al zo'n introductieweek is.

Hinke de Groot (CDA). Ik hoor van studenten eigenlijk heel andere knelpunten. Heel veel studenten weten vaak al veel eerder welke studie ze gaan doen. Ze gaan dan ook al naar die stad toe en vinden het juist heel fijn dat ze voordat ze met hun studie beginnen, al zo'n mooie introductieweek hebben om alvast kennis te maken met de stad. Dus volgens mij is die inschrijving hierbij geen knelpunt. Dit is vooral een mooie kans om die introductieweek nog beter te maken.

De **voorzitter**. Meneer Kaptheijns, voor de laatste maal.

Nick Kaptheijns (PVV). Ik ben een groot voorstander van het succesvol maken van de introductieweken, maar zou het dan ook niet handig zijn dat studenten de zekerheid hebben van huisvesting in of nabij de stad? Want anders heeft het allemaal heel weinig zin.

Hinke de Groot (CDA). Ik ben blij met het mooie onderwerp dat de heer Kaptheijns nu benoemt, want ook studentenhuysvesting gaat ons aan het hart. Ik heb morgen bij de behandeling van de Woonvisie een hele motie die vraagt om meer te doen rondom het thema studentenhuysvesting. Als we willen dat studenten zich thuis voelen, dat moeten ze natuurlijk ook een fijn thuis hebben in de vorm ook van studentenkamers. Dus ik zou zeggen: steun morgen mijn motie over studentenhuysvesting.

Dan heb ik nog de motie Welzijn voor studenten vanuit studenten, met als dictum: verzoekt het college een structureel beleid te ontwikkelen dat specifiek gericht is op het bevorderen van studentenwelzijn in Den Haag, waarbij wordt uitgegaan van de behoeften en ervaringen van studenten, hierbij de aangekondigde studentenambtenaar op het gebied van welzijn te betrekken, dit beleid op te stellen in nauwe samenwerking met en met een rol voor studenten, bestaande studenteninitiatieven, studentenorganisaties, onderwijsinstellingen en relevante externe partners, en de raad te informeren over de voortgang. Deze motie is meeondertekend door de heer Coen Bom van Hart voor Den Haag.

Hera Butt (GroenLinks). Op zich klinkt de motie over welzijn voor studenten best wel sympathiek en ik begrijp ook heel goed dat je wat betreft de samenwerking ook kijkt naar studenteninitiatieven, organisaties en andere relevante externe partners. Maar is dit niet iets wat de wethouder al doet? Ik mag hopen van wel eigenlijk.

Hinke de Groot (CDA). Hopen is altijd goed en ik mag ook hopen, en ik zie ook goede acties. Zeker in deze donkere dagen rond kerst is hoop altijd goed, maar het kan nog beter. En daar roept deze motie toe op, ook vooral om het echt samen met de verenigingen te doen. Ook gelet op de mooie toezegging over de studentenambtenaar, ook breed voor welzijn, lijkt het ons heel goed om dit daarin mee te nemen.

Hera Butt (GroenLinks). Betekent dit dat het CDA vindt dat het college dit nog onvoldoende doet op dit moment?

Hinke de Groot (CDA). Het CDA vindt dat het nóg beter kan en daarom deze motie.

De **voorzitter**. Mevrouw Butt, voor de laatste maal.

Hera Butt (GroenLinks). Ik ben toch nog aan het zoeken in hoeverre het staand beleid is en waar niet. Op welk punt vindt het CDA dat het college zich nog onvoldoende hard inzet?

Hinke de Groot (CDA). Er zijn een aantal dingen die zijn ingezet maar die nog beter kunnen. Dat gaat bijvoorbeeld om het verenigingsleven en om dat beter te benutten door samenwerking met studentenorganisaties. Daarnaast noem ik het beter betrekken van de externe partners. Er zijn organisaties zoals 113 en ook organisaties in andere steden die al volop samenwerken. Wij vinden dat van die voorbeelden nog beter geleerd kan worden en dat we het als Den Haag op dat vlak dus nog beter kunnen doen. Daarom deze motie. Als GroenLinks het ook zo belangrijk vindt dat we het *nóg* beter doen, dan hoop ik dat ook GroenLinks deze motie zal gaan steunen.

De **voorzitter**. Door mevrouw De Groot, daartoe gesteund door de heer Bom en de heer Assad, wordt de volgende motie (P.6 CDA) ingediend:

Motie P.6 CDA Introductie komt vóór de inhoud

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het afrondend studentendebat.

Constaterende dat:

- De Haagse introductieweek 'Hi The Hague' plaatsvindt wanneer het onderwijs op veel onderwijsinstellingen al is gestart.
- Dit de deelname aan de introductieweek bemoeilijkt.

Overwegende dat:

- Het van groot belang is dat alle studenten in Den Haag de kans krijgen kennis te maken met het moois dat Den Haag te bieden heeft.
- Deelname aan de Haagse introductieweek hiervoor essentieel is.
- Het noodzakelijk is dat studenten goed geïnformeerd zijn over de introductieweek en dat deze meer bekendheid geniet in de stad en onder studenten.
- Studenten daadwerkelijk de tijd moeten hebben om deel te nemen aan de introductieweek en dit bemoeilijkt wordt wanneer het onderwijs al is gestart.

Verzoekt het college:

- In gesprek te gaan met de betreffende onderwijsinstellingen en studentenverenigingen in Den Haag om te kijken naar een gezamenlijk moment voor de introductieweek, vóór de start van het onderwijs.
- Zich verder in te spannen voor meer bekendheid voor de Haagse introductieweek.
- De raad hierover in Q1 van 2025 te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door mevrouw De Groot, daartoe gesteund door de heer Bom, wordt de volgende motie (P.7 CDA) ingediend:

Motie P.7 CDA Welzijn voor studenten vanuit studenten

Constaterende dat:

- Studentenwelzijn een groeiend en belangrijk thema is, dat zowel nationaal als lokaal steeds meer aandacht krijgt;
- Er onder studenten al verschillende initiatieven en organisaties actief zijn die bijdragen aan het bevorderen van studentenwelzijn;
- De gemeente Den Haag het belang erkent van een gezonde, gelukkige en veerkrachtige studentenpopulatie en voor haar zelf een rol ziet in het versterken van studentenwelzijn;
- De gemeente moeite heeft om studenten via eigen kanalen te bereiken, waardoor er vaker over studenten dan met studenten wordt gesproken;
- Studenteninitiatieven beter in staat zijn om studenten effectief te bereiken en hen te betrekken bij activiteiten en projecten rondom welzijn.

Overwegende dat:

- Er diverse succesvolle samenwerkingen bestaan tussen studenten, studentenorganisaties en externe partijen, die aantonen dat studenteninitiatieven een belangrijke rol kunnen spelen in het versterken van welzijn;
- De gemeente een coördinerende rol zou kunnen nemen om samenwerking tussen betrokken partijen te stimuleren;
- Structurele samenwerking met bestaande studenteninitiatieven ontbreekt;
- Bij het Studentendebat in de commissie Samenleving op 4 december 2024 is toegezegd om te kijken naar de mogelijkheden voor een studentenambtenaar op het gebied van studentenwelzijn. Hiervoor de financiële onderbouwing in kaart te brengen en in Q2 2025 met de uitwerking te komen;
- Studenten goed in staat zijn hun eigen behoeften te signaleren, bereid zijn verantwoordelijkheid te nemen en weten hoe gesprekken over welzijn effectief kunnen worden gevoerd.

Verzoekt het college:

- Een structureel beleid te ontwikkelen dat specifiek gericht is op het bevorderen van studentenwelzijn in Den Haag, waarbij wordt uitgegaan van de behoeften en ervaringen van studenten.
- Hierbij de aangekondigde studentenambtenaar op het gebied van welzijn te betrekken.
- Dit beleid op te stellen in nauwe samenwerking met en met een rol voor studenten, bestaande studenteninitiatieven, studentenorganisaties, onderwijsinstellingen en relevante externe partners.
- De raad te informeren over de voortgang.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Dan heb ik de PVV nog op het lijstje staan. U ziet af van het woord? Oké.

Nick Kaptheijns (PVV). Via deze weg dan: ik trek mijn motie in.

De **voorzitter**. Een motie die nog niet ingediend is, kan niet ingetrokken worden. Daar de motie al wel was rondgestuurd, hadden de collega's er wellicht op gerekend dat die ook ingediend zou worden, maar die is nu dus officieel niet ingediend. Dan weten we dat ook. Helemaal goed. Ik hoor de wethouder nu zeggen dat die al wordt uitgevoerd.

(Hilariteit)

De **voorzitter**. Nou, wethouder, dan gaan we horen wat u nog meer gaat uitvoeren. Het woord is aan u.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Voorzitter. Allereerst zal ik ingaan op motie P.1 D66 over de studentenambtenaar. In de commissie heb ik aangegeven dat we graag willen dat die ambtenaar zich vooral toespitst op studentenwelzijn. We zien ook dat het thema welzijn in toenemende mate aandacht wint binnen de studentenpopulatie en dat de studentenambtenaar misschien vooral daarin een rol zou kunnen spelen. In deze motie wordt dat echter weer wat verbreed. Aanvankelijk had ik willen verwijzen naar het toezeggingenregister, meer specifiek toezegging 720. Echter, omdat de motie het wat verbreedt, valt die niet meer onder die toezegging en laat ik die aan het oordeel van de raad.

Dan motie P.2 HvDH over de studentenhap. Eigenlijk is op dit moment dit initiatief al gaande. Als gemeente hebben we het Platform Student & Stad en de Haagse Kamer van Verenigingen die daarvan onderdeel is. Binnen die Haagse Kamer van Verenigingen leeft het idee ook al langer. Ze zijn ook in gesprek met de horeca hierover. Ik denk dat dit initiatief daar ook uitstekend op zijn plek is en dat als er wel hulp bij nodig is, we dat ook zullen horen, wat vooralsnog echter niet het geval is. Ook binnen het Platform Student & Stad zullen we er alles aan doen om wanneer zo'n initiatief van de grond komt, het breder onder de aandacht te brengen. Maar de motie zoals die hier voorligt, moet ik ontraden.

Motie P.3 HvDH over de gratis pabo-opleiding moet ik ook ontraden. In het interruptiedebatje ging het al even over de pilot voor de pabo-beurs. Dat ziet evenwel echt op iets anders. Waar het gaat om die pilot verwijs ik overigens naar het stuk onder RIS319452, waarin uitgelegd staat waarom een extra financiële impuls niet per se opportuun is. We zijn er dus mee aan de slag en binnenkort kom ik daarover met een voorstel naar de commissie. Dat is echter wel iets anders dan wat in de motie wordt voorgesteld. Het Haags docentenfonds wordt op dit moment gebruikt om binnen het voortgezet onderwijs de vo- docenten te helpen om zich te verder te ontwikkelen, bijvoorbeeld door meerdere graden te halen. Zijinstroomtrajecten worden al volledig vergoed. Dus de uitnodiging om vanuit een andere sector het onderwijs in te stromen, kent geen financiële drempel. Echter, het volledig gratis maken van de pabo zoals deze motie vraagt, gaat op deze manier niet lukken en zou ook ten koste gaan van andere zaken die de boel juist aanwakkeren, zoals het docentenfonds.

De motie over een lobby voor een gratis pabo-opleiding moet ik ook ontraden. Er zijn ontzettend veel tekortsectoren. Een lobby voor het gratis maken van opleidingen, zou je dan dus ook moeten doen voor opleidingen richting de zorg et cetera, want er zijn ontzettend veel tekortsectoren op dit moment. Als college geloven we er erg in dat de zaken die we doen rondom bijvoorbeeld

zijinstromers, het begeleiden ervan en het stimuleren van vakdocenten en schooldirecteuren, de manier is waarop we kunnen bijdragen. Echter, waar het gaat om het helemaal gratis maken van een opleiding, zijn er te veel maatschappelijke vraagstukken.

Dan de motie van het CDA over de introductie. Hiervoor geldt dat dit in grote mate iets is wat onderwijsinstellingen zelf doen. Daarnaast is er Hi The Hague, wat onze gemeenschappelijke introductieweek is. Dus in die zin voldoen we aan de wens om één centrale introductieweek te hebben. In de commissie heb ik toegezegd om mbo 3-studenten actief uit te nodigen en daarmee ga ik ook aan de slag. In verband met de leeftijden heeft de commissie dat zo bedacht. Door dat contact is het balletje wat gaan rollen en geven instellingen nu ook wel bij ons aan dat ze mee willen helpen denken om het toch wat centraler te maken. Het zal natuurlijk ook altijd zo zijn dat, naast Hi The Hague, allerlei losse opleidingen introductiemomenten hebben, want dat staat ze gewoon vrij. Als ik de ruimte krijg om dit samen met de instellingen en het Platform Student & Stad te onderzoeken, dan wil ik de motie aan het oordeel van de raad overlaten.

Dan kom ik op de motie van het CDA over welzijn voor studenten. Dat is echt een onderwerp waarvan we de afgelopen jaren in toenemende mate zien dat dit onder de studentenpopulatie speelt. Corona heeft daar ook een negatieve bijdrage aan geleverd. Het is dus iets wat de laatste jaren steeds urgenter wordt. We doen op dat vlak al heel veel en er zijn ook heel veel partijen die dat doen, maar het overzichtelijk krijgen van de verschillende zaken die gebeuren en het aan elkaar koppelen van organisaties of het onszelf koppelen aan organisaties, kan misschien nog wel aan kracht winnen. Als deze motie wordt aangenomen, zal ik een en ander op een rij zetten en erover rapporteren zodat we in de gaten kunnen houden wat er op dit vlak allemaal gebeurt en of dat de goede kant op gaat.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Voorzitter. De Haagse Stadspartij heeft een motie ingediend over de energietoeslag voor studenten naar aanleiding van de recente uitspraak van de rechtbank in Den Haag die de studenten in het gelijk heeft gesteld. Bijzonder is dat een paar weken daarvoor de rechtbank in Rotterdam in exact dezelfde situatie een andere uitspraak heeft gedaan, maar dat is denk ik voer voor de volgende generatie rechtenstudenten. Het college kan deze motie aan de raad laten. Als de raad deze motie aanneemt, zullen we afzien van hoger beroep.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. Aan het eind van de vergadering stemmen we over de moties.

Aan de orde is:

Q. Beantwoording raadsadres inzake controle door middel van drones (DSO/10692226).

De **voorzitter**. Dit debat is aangevraagd door de Partij voor de Dieren.

De beraadslaging wordt geopend.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Voorzitter. Met drones kun je prachtige beelden maken en het is voor veel mensen een leuke hobby maar het wordt natuurlijk anders als de overheid stiekem, zonder jou te informeren, met een drone in je huis kijkt en filmt. Dat gebeurt nu in Den Haag en dat moeten we niet willen, want huisinspecties kunnen ook met een bezoek of door bewoners vooraf te informeren. Daarom de motie Bescherming van privacy bij gebruik van drones, die ik samen met Hera Butt van GroenLinks en Lesley Arp van de SP indien. De motie verzoekt het college ervoor te zorgen

dat drones door de gemeente niet gericht worden ingezet om de privésfeer van inwoners te filmen zonder hun voorafgaande toestemming, bij de inzet van drones strikte naleving van de privacywetgeving te waarborgen en waar mogelijk alternatieven te zoeken die minder ingrijpen in de privacy van bewoners.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Vraagt deze motie dan om vooraf de inspecties aan te kondigen bij de mensen die geïnspecteerd worden?

Jan Willem van den Bos (PvdD). Dat zou een optie kunnen zijn. Een andere optie is dat je dus niet gericht mensen filmt. Het probleem is namelijk ook dat er tijdens het vliegen van de drone filmbeelden worden gemaakt waarbij er op dat moment dus ook bij mensen naar binnen wordt gekeken. Dat is dus ook een problematisch onderdeel. Wat de VVD aangeeft, is een optie om hiermee om te gaan maar je zou ook andere manieren kunnen vinden om drones in te zetten waarbij je de privacy beter respecteert.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Als er een man op een hoogwerker moet klimmen om een inspectie te doen, kijkt die volgens mij ook naar binnen. Dus ik zie niet zo goed wat het verschil is met een drone als die beelden, zoals de wethouder ook duidelijk zei in de commissie, niet worden opgeslagen en niet worden gebruikt. Is de Partij voor de Dieren het ermee eens dat er dan eigenlijk geen verschil is?

Jan Willem van den Bos (PvdD). De Partij voor de Dieren is sowieso van mening dat er grote verschillen zijn tussen drones en mensen. Ook wijs ik op de privacywetgeving. Er is, zo blijkt ook uit allerlei jurisprudentie, wel degelijk verschil tussen wanneer iemand naar binnen kijkt versus een digitaal middel waarmee, ook al worden ze niet opgeslagen, digitale gegevens worden verwerkt. Dus de Partij voor de Dieren vindt het een verschil en de privacywetgeving vindt dat ook.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik kijk echt uit naar de tijd dat we drones hebben die je bijna niet meer kunt onderscheiden van mensen, maar dat is misschien mijn eigen droom voor de toekomst. Ik heb de wethouder echter ook horen zeggen dat met die privacy al rekening wordt gehouden. Dus hoewel ik het er natuurlijk ook mee eens ben dat we daar heel zorgvuldig mee om moeten gaan, vraag ik mij af of die motie echt nog iets toevoegt vergeleken met wat de wethouder heeft beloofd al te doen.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Dat is zeker het geval. In de richtlijnen van de Autoriteit Persoonsgegevens wordt precies op het punt van het inzetten van drones door gemeenten aangegeven dat het filmen terwijl je vliegt niet is toegestaan. Als Den Haag toezegt dat inderdaad niet te zullen doen, dan is er geen probleem maar op dit moment is deze motie daarvoor wel noodzakelijk.

Samir Ahraui (PvdA). Ik ben een leek als het gaat om privacy en zeker drones maar ik vroeg mij af hoe ver de definitie van privésfeer hier precies reikt. Kan de heer Van den Bos dat toelichten?

Jan Willem van den Bos (PvdD). Dat gaat er dus over dat er bij jou thuis binnen wordt gekeken.

Dan heb ik nog een tweede motie. Drones worden steeds vaker ingezet en voordat je het weet vliegen ze je continu om de oren. 11.000 drones deden dat al het afgelopen jaar. Als lokale overheid hebben we de kans om het goede voorbeeld te geven door duidelijke kaders te stellen zodat we verantwoord omgaan met drones als gemeente zelf en via organisaties waar we opdrachten aan verstrekken. Daarom de motie Grip op drones, die ik samen met raadslid Butt van GroenLinks en raadslid Arp van de SP indien. Deze motie verzoekt het college om uiterlijk in het tweede kwartaal van 2025 een algemeen beleid op te stellen voor het gebruik van drones binnen de gemeente Den

Haag, waarin ten minste randvoorwaarden worden opgenomen voor drones die namens de gemeente worden ingezet en waarin specifieke aandacht is voor privacy, veiligheid en communicatie met inwoners.

De **voorzitter**. Door de heer Van den Bos, daartoe gesteund door mevrouw Butt en mevrouw Arp, worden de volgende moties (Q.1 PvdD en Q.2 PvdD) ingediend:

Motie Q.1 PvdD Bescherming van privacy bij gebruik van drones

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van Beantwoording raadsadres inzake controle door middel van drones (DSO/10692226).

Constaterende, dat:

- drones door de gemeente worden ingezet voor onaangekondigd en gericht toezicht in de privé-sfeer van inwoners;
- inwoners onaangekondigd geconfronteerd kunnen worden met drones die hun privé-eigendommen filmen, wat leidt tot inbreuk op hun privacy;
- het ontbreken van duidelijke en strikte kaders voor het gebruik van drones kan zorgen voor schendingen van grondrechten, waaronder het recht op privéleven zoals vastgelegd in artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Overwegende, dat:

- ongevraagd filmen van de privésfeer met drones door de gemeente een ingrijpende en onpersoonlijke vorm van toezicht is, die het vertrouwen van inwoners in de overheid kan schaden;
- het inzetten van drones zonder voorafgaande toestemming van betrokkenen niet alleen juridisch maar ook maatschappelijk ongewenst is;
- de Autoriteit Persoonsgegevens aangeeft dat het verwerken van persoonsgegevens met drones slechts onder strikte voorwaarden mag plaatsvinden en dat alternatieven overwogen moeten worden;
- het maken van filmbeelden ook zonder ze op te slaan al geldt als verwerking van persoonsgegevens.

Verzoekt het college:

- ervoor te zorgen dat drones door de gemeente niet gericht worden ingezet om de privésfeer van inwoners te filmen zonder hun voorafgaande toestemming;
- bij de inzet van drones strikte naleving van de privacywetgeving te waarborgen, en waar mogelijk alternatieven te zoeken die minder ingrijpen in de privacy van bewoners.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie Q.2 PvdD Grip op drones

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van Beantwoording raadsadres inzake controle door middel van drones (DSO/10692226).

Constaterende, dat:

- in een jaar tijd ruim 11.000 dronesbewegingen zijn gedetecteerd boven Den Haag, waarvan meerdere in verboden gebieden;
- een groot deel van Den Haag een “no-fly” zone is vanwege overheidsgebouwen en internationale instellingen;
- inwoners zorgen hebben geuit over privacy en de impact van drones op hun leefomgeving;
- er geen helder beleid is voor het gebruik van drones door of namens de gemeente.

Overwegende, dat:

- drones steeds toegankelijker worden doordat de aanschaf alsmaar laagdrempeliger wordt;
- het ontbreken van duidelijke kaders vanuit de gemeente voor het gebruik van drones door de gemeente risico's met zich meebrengt voor veiligheid, privacy en vertrouwen in de gemeente;
- de inzet van drones door de gemeente transparant en gereguleerd moet zijn.

Verzoekt het college:

- uiterlijk in Q2 2025 een algemeen beleid op te stellen voor het gebruik van drones binnen de gemeente Den Haag, waarin ten minste:
 - randvoorwaarden worden opgenomen voor drones die namens de gemeente worden ingezet;
 - specifieke aandacht is voor privacy, veiligheid en communicatie met inwoners.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Voorzitter. Ik kan mij voorstellen dat in 1893 een van mijn voorgangers hier stond ... Maar goed, laat ik dat hele verhaal nu niet opnieuw doen, maar ik kan het mij wel weer voorstellen. Want ik denk dat drones een techniek in zich hebben waarvan wij later zullen zeggen: godzijdank hebben we die want ze hebben ons enorm veel werk bespaard en ons heel veel veiligheid opgeleverd. We gebruiken hier drones bijvoorbeeld voor het handhaven van zaken. Dat gebeurt overigens onaangekondigd, want het is natuurlijk wat vreemd om handhavingsbezoeken aan te kondigen. Onaangekondigd komen wij dus langs en moeten we soms in iemands slaapkamer of badkamer staan om te kijken wat de situatie is. Daarnaast zijn er situaties die echt onveilig kunnen zijn en in ieder geval voor onze medewerkers onveilig kunnen zijn die zich buiten de panden begeven, waardoor ze bijvoorbeeld ladders op moeten. Dat hoeft straks allemaal niet meer omdat we dan een drone hebben die navigeert met de camera. Net zoals mensen navigeren met hun ogen, navigeert een drone met een camera, zonder overigens beelden vast te leggen maar alleen om te navigeren. Op het moment dat er iets moet worden vastgelegd, wordt er een foto gemaakt, zoals een persoon niet zijn ogen maar een camera gebruikt om een foto te maken. Dat is dus identiek. Het verschil is dat een drone inderdaad geen mens is maar daar moeten we inderdaad aan wennen. Belangrijk hierbij is dat een drone ingezet wordt binnen de wetgeving die daarvoor geldt. De Autoriteit Persoonsgegevens controleert dat en heeft ook vastgesteld dat dit binnen de wetgeving plaatsvindt en heeft dit ook goedgekeurd. We hebben werkinstructies en een handboek die worden gevolgd. Daarbinnen wordt dat dus gedaan. Bij de inspecties van de afgelopen periode - 115 objecten zijn gecontroleerd - is er één klacht ingediend.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Zou de wethouder dan bereid zijn om aan de Autoriteit Persoonsgegevens een schriftelijke bevestiging te vragen dat deze werkwijze inderdaad door hen volledig goedgekeurd wordt?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ik heb dat zojuist persoonlijk mondeling aan u verteld, dus dat is de bevestiging.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Dat is natuurlijk geen antwoord op mijn vraag. Mijn zorg zit erin of het college duidelijk heeft toegelicht het specifieke punt dat er filmbeelden worden gemaakt, weliswaar niet opgeslagen. Als je het dronebeleid van de Autoriteit Persoonsgegevens leest, is dit heel moeilijk voor te stellen. Vandaar mijn verzoek. Als de wethouder zo stellig is, dan moet het college toch wel kunnen toezeggen dat dit schriftelijk bevestigd wordt door de Autoriteit Persoonsgegevens?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ik ben bij de Autoriteit Persoonsgegevens op bezoek geweest. We hebben hierover ook gesproken. Dit is goedgekeurd en dit valt dus binnen de werkinstructies, binnen het handboek en binnen de manier waarop de Autoriteit Persoonsgegevens vindt dat we moeten werken.

De **voorzitter**. De heer Van den Bos, voor de laatste maal.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Ik merk dat de wethouder er heel luchtig over doet. Deze motie vraagt niet om te stoppen met drones, maar gaat over een specifiek onderdeel, namelijk dat er gericht, zonder toestemming, bij mensen filmbeelden worden gemaakt. Als de wethouder zegt dat de Autoriteit Persoonsgegevens dat prima vindt, dan moet het toch ook geen probleem zijn om daar een schriftelijke bevestiging van te krijgen?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Alleen de foto's die op instructie van de inspecteur worden genomen, worden bewaard. Dat is een van de voorwaarden die worden gesteld. Mensen die herkenbaar in beeld zijn, worden onherkenbaar gemaakt et cetera. Dat is identiek aan de situatie waarin een persoon je huis betreedt en een foto maakt, want dan gelden er ook regels voor. Het is belangrijk te weten dat je bij drones ook aan die regels voldoet op het moment dat je geen foto maakt, wat ook is vastgesteld door de Autoriteit Persoonsgegevens. Dus de motie Bescherming van privacy bij gebruik van drones moet ik ontraden.

Motie Q.2 PvdD, Grip op drones, kan ik aan het oordeel van de raad overlaten. Het ligt in de bedoeling om de huidige regels in samenhang in beleid te vatten. Dat gaan we dus doen en dat zal ook in lijn zijn met deze motie als die wordt aangenomen.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

R. Woonwagenbeleid/Henri Faasdreef.

De **voorzitter**. Dit debat is aangevraagd door de SP.

De beraadslaging wordt geopend.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Ik wil allereerst benadrukken dat dit debat is aangevraagd door de SP én Hart voor Den Haag maar dat ik hier gewoon toevallig als eerste sta. Dat was galant van de heer Dubbelaar.

De eerste motie die ik indien heeft als titel 'Naar een betrouwbaar woonbehoeftesonderzoek'. In het voorjaar gaan we over de nieuwe nota Woonwagenbeleid spreken en stemmen. Er zijn wat kritische kanttekeningen geplaatst, ook door de rechter, bij het bestaande woonbehoeftesonderzoek en daarom deze motie met als dictum: verzoekt het college de raad minstens 10 dagen voor de behandeling van de nota Haags Woonwagenbeleid in de commissie de stand van zaken en indien mogelijk de voorlopige resultaten van het nieuwe woonbehoeftesonderzoek te sturen, hierbij toe te lichten hoe er in de onderzoeksopzet rekening is gehouden met uitspraken van de rechter over het BeFlex-onderzoek uit 2020 en hierbij eveneens te bezien hoe de tekst in de nota over de woonbehoefte kan worden aangepast, zodat deze beter aansluit bij de werkelijkheid. De motie wordt mede ingediend door collega Dubbelaar uiteraard, de heer Thepass van GroenLinks, de heer Van den Bos van de Partij voor de Dieren en de heer Kaptheijns van de PVV.

Dan de volgende motie en die gaat over woonwagens en duurzaamheid. We merken dat bij de huidige verplaatsingsplannen duurzaamheid iets is waartegen aan wordt gelopen, zoals de BENG-norm en hoe daarmee moet worden omgegaan. Daarom de motie Geen onhaalbare duurzaamheidseisen voor woonwagens, met als dictum: verzoekt het college uiterlijk 10 dagen voor de behandeling van de nota Haags Woonwagenbeleid de raad een visie te presenteren over hoe het college om zal gaan met duurzaamheidseisen bij verplaatsingsplannen voor bestaande woonwagens en de realisatie van nieuwe woonwagenstandplaatsen, hierin te onderbouwen of en, zo ja, hoe er door middel van uitzonderingen, ontheffingen en/of financiële ondersteuning voor zal worden gezorgd dat duurzaamheidseisen geen drempel zullen opwerpen voor bestaande verplaatsingsplannen en het terugdringen van de wachtlijst voor een standplaats. Deze motie wordt mede ingediend door de heer Dubbelaar van Hart voor Den Haag en de heer Kaptheijns van de PVV.

Peter Mekers (D66). Op zich een sympathieke motie, maar ik ben wel benieuwd hoe we, als er minder duurzame woonwagens worden verplaatst of geplaatst, dit in de toekomst weer gaan bijtrekken, want ik ga ervan uit dat ook deze mensen recht hebben op een duurzame woning.

Lesley Arp (SP). Allereerst vind ik het belangrijk om te benadrukken dat in de nota van de wethouder geen duurzaamheidsparagraaf zit. Ik vind dat heel ingewikkeld. Bijvoorbeeld de gemeente Alphen aan den Rijn heeft wel een duurzaamheidsparagraaf. E zijn namelijk allerlei dilemma's en haken en ogen. Een woonwagen is geen woning, zoals ik niemand hoeft uit te leggen. Dus er zijn bepaalde limitaties. Met name waar het gaat om die verplaatsplannen zijn er bepaalde beloftes gedaan aan bewoners. Dat geldt niet alleen de Henri Faasdreef maar bijvoorbeeld ook de woonwagen van de heer Vermolen, ons allen bekend. Dat betreft dus verplaatsingen waarbij je te maken hebt met het feit dat sommige dingen gewoon niet kunnen omdat zo'n woonwagen daar niet goed op af te stellen is.

Peter Mekers (D66). Dank voor dat antwoord. Ik steun u er ook in dat het belangrijkste is dat die plaatsen er komen en dat die verplaatsingen ook gebeuren. Maar begrijp ik u goed dat u vindt dat er bij een update van het beleid of bij een volgende versie van de nota wel een duurzaamheidsparagraaf bij moet zitten?

Lesley Arp (SP). Ja, dat is waar de motie in het eerste dictumpunt om vraagt. Ik verwees net al naar de nota van de gemeente Alphen aan den Rijn. Daarin wordt eigenlijk een heel pakket aan maatregelen geïntroduceerd over hoe om te gaan met bijvoorbeeld corporatiewoonwagens en woonwagens in eigen bezit, wat haalbaar is en wat niet, waarvoor wel of niet ontheffingen nodig zijn et cetera. Ik denk dat

het heel goed zou zijn als er ook in Den Haag een visie hierop ligt als we het gaan hebben over de nota.

De **voorzitter**. Door mevrouw Arp, daartoe gesteund door de heer Dubbelaar en de heer Kaptheijns, wordt de volgende motie (R.1 SP) ingediend:

Motie R.1 SP Geen onhaalbare duurzaamheidseisen voor woonwagens

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024 ter bespreking van Woonwagenbeleid / Henri Faasdreef.

Constaterende, dat:

- Het college wil meewerken aan de verplaatsing van woonwagens (Henri Faasdreef) en nieuwe woonwagenlocaties wil realiseren;
- Woonwagens volgens het college in principe moeten voldoen aan de BENG-normen, terwijl oudere woonwagens nog veelal zijn toegerust op verwarming met gas;
- Een nieuwe, gasloze woonwagen van 5 x 15 meter al gauw meer dan twee ton inclusief BTW kost en het ombouwen van bestaande woonwagens tot geheel gasloos zeer kostbaar en technisch haast onmogelijk is;
- Aansluiting op een warmtenet op de korte termijn voor veel (potentiële) woonwagenlocaties geen haalbaar perspectief is.

Overwegende, dat:

- De Nota Haags Woonwagenbeleid niet ingaat op het spanningsveld tussen duurzaamheidseisen zoals de BENG-norm en de Wet Voortgang Energie Transitie (VET) en de grote urgentie om nieuwe standplaatsen te realiseren;
- De gemeente Alphen aan den Rijn in haar recente woonwagennota hier wel op ingaat en een aantal uitgangspunten voor uitzonderingen en ontheffingen op de BENG-norm voor woonwagens formuleert.

Verzoekt het college:

- Uiterlijk 10 dagen voor de behandeling van de Nota Haags Woonwagenbeleid de raad een visie te presenteren over hoe het college om zal gaan met duurzaamheidseisen bij verplaatsingsplannen voor bestaande woonwagens en de realisatie van nieuwe woonwagenstandplaatsen;
- Hierin te onderbouwen of en zo ja hoe er door middel van uitzonderingen, ontheffingen en/of financiële ondersteuning voor zal worden gezorgd dat duurzaamheidseisen geen drempel zullen opwerpen voor bestaande verplaatsingsplannen en het terugdringen van de wachtlijst voor een standplaats.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door mevrouw Arp, daartoe gesteund door de heer Dubbelaar, de heer Thepass, de heer Van den Bos en de heer Kaptheijns, wordt de volgende motie (R.2 SP) ingediend:

Motie R.2 SP Naar een betrouwbaar woonbehoefteonderzoek

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024 ter bespreking van Woonwagengebeleid / Henri Faasdreef.

Constaterende, dat:

- In 2020 met betrekking tot het woonwagengebeleid een woonbehoefteonderzoek is gedaan door BeFlex;
- Het college in de recent gepresenteerde Nota Haags Woonwagengebeleid (RIS320451) conclusies trekt op basis van dit onderzoek, terwijl in het vonnis van de Rechtbank Den Haag van 29 mei 2024 diverse tekortkomingen worden benoemd van dit behoefteonderzoek;
- Het college in het vorige raadsdebat over het woonwagengebeleid op 11 juni 2024 de indruk wekte dat er direct gestart zou worden met een nieuw woonbehoefteonderzoek, maar uit de rondvraag van 11 december 2024 is gebleken dat het eerste gesprek met woonwagengebewoners hierover nog moest plaatsvinden;
- De Stichting Sinti, Roma en Reizigers in een reactie op de Nota Haags Woonwagengebeleid heeft aangegeven het onbegrijpelijk te vinden dat de gemeente zich in deze nota baseert op een oud behoefteonderzoek, dat volgens de rechter uitgaat van een veel te lage inschatting van de woonbehoefte.³

Overwegende, dat:

- Het niet bijdraagt aan het noodzakelijke herstel van vertrouwen als de raad komend voorjaar een nota vaststelt op basis van verouderde en betwistbare gegevens.

Verzoekt het college:

- De raad minstens 10 dagen voor de behandeling van de Nota Haags Woonwagengebeleid in de commissie de stand van zaken en indien mogelijk de voorlopige resultaten van het nieuwe woonbehoefteonderzoek te sturen;
- Hierbij toe te lichten hoe er in de onderzoeksopzet rekening is gehouden met uitspraken van de rechter over het BeFlex onderzoek uit 2020;
- Hierbij eveneens te bezien hoe de tekst in de Nota over de woonbehoefte kan worden aangepast, zodat deze beter aansluit bij de werkelijkheid.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Dan geef ik nu graag het woord aan het galante heerschap de heer Dubbelaar, naar we net begrepen hebben. Ja, dat heeft mevrouw Arp u toegedicht, dus ook dat staat op beeld.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Voorzitter, het leek mij gewoon netjes om mevrouw Arp even voor te laten, maar bedankt voor al die lieve woorden.

3 http://www.stichting-sinti-roma-en-reizigers.com/nota_gemeente_2024.html

Voorzitter. Beide moties die mevrouw Arp zojuist heeft ingediend, heb ik meeondertekend. In aanvulling hierop hebben Hart voor Den Haag en de SP nog een motie. Vanavond hebben we ingestemd met de verhuizing van een hele bekende woonwagenbewoner, namelijk de heer Jan Vermolen, u welbekend. Hij verhuist van de Boomaweg naar de Madepolderweg en de familie Vermolen moet een Bibob-toets doorlopen omdat dit standaardprocedure is bij de verhuur van woonwagenstandplaatsen. Meneer Vermolen verhuist op verzoek van de gemeente maar toch moet hij die toets doorlopen omdat dit standaardbeleid is. Hij heeft zich inmiddels neergelegd bij dit discriminerende beleid maar binnenkort spreken we ook over de verhuizing van bewoners van de Energiestraat naar de Henri Faasdreef. Hart voor Den Haag en de SP zijn van mening dat dit beleid gewijzigd moet worden en daarom de motie Afschaffen van de Bibob-toets bij verhuur van woonwagenstandplaatsen, met als dictum: verzoekt het college de Bibob-toets per direct af te schaffen als standaardprocedure bij de verhuur van woonwagenstandplaatsen en de raad uiterlijk in Q1 2025 te informeren over de voortgang van deze maatregel.

Peter Mekers (D66). Ik ben het helemaal eens dat we niet anders moeten omgaan met mensen die verhuizen ten opzichte van mensen die vanuit een woonwagen verplaatst worden. Maar geldt dit afschaffen van de Bibob-toets dan ook voor eventuele bedrijfsactiviteiten die plaatsvinden op een woonwagenstandplaats of moet ik dat los van elkaar zien?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Het gaat mij hier echt wel om de particulier die mede op verzoek van de gemeente van A naar B verhuist. Dit beleid moet dan ook aangepast worden.

Peter Mekers (D66). Dat is goed om te horen en dan kan ik het ook helemaal steunen. Dank.

De **voorzitter**. Door de heer Dubbelaar, daartoe gesteund door mevrouw Arp, wordt de volgende motie (R.3 HvDH) ingediend:

Motie R.3 HvDH Afschaffen van de BIBOB-toets bij verhuur van woonwagenstandplaatsen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter afronding van de rondvraag inzake woonwagenbeleid / Henri Faasdreef in de commissie Ruimte van woensdag 11 december.

Constaterende dat,

- De BIBOB-toets momenteel een standaard procedure is bij de verhuur van woonwagenstandplaatsen;
- In de nieuwe Nota Haags Woonwagenbeleid 2024 niets vermeld staat over het toepassen van de BIBOB-toets voor woonwagenstandplaatsen;

Overwegende dat,

- Een BIBOB-toets een integriteitsbeoordeling is die wijst op een discriminerende en ongelijke behandeling, omdat het om huur van woonruimte gaat en deze eis kennelijk alleen bij woonwagenstandplaatsen wordt verlangd;

Van mening dat,

- De toepassing van de BIBOB-toets bij woonwagenstandplaatsen disproportioneel en stigmatiserend is;

Verzoekt het college,

- De BIBOB-toets per direct af te schaffen als standaard procedure bij de verhuur van woonwagenstandplaatsen;
- De raad uiterlijk in Q1 2025 te informeren over de voortgang van deze maatregel,;

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Balster** (PvdA). Voorzitter. Dank aan het duo Arp/Dubbelaar voor de ingediende moties. Het college kan motie R.1 SP, Geen onhaalbare duurzaamheidseisen voor woonwagens, aan de raad laten. We zullen ons in de tussentijd ook laten inspireren door mooie voorbeelden uit het land - mevrouw Arp noemde Alphen aan den Rijn - om dat op een goede manier te doen. Er komt veel kijken bij het verplaatsen van woonwagens en dit gaan we er zeker ook heel serieus in meenemen. Dus aan de raad.

Dat geldt ook voor motie R.2 SP, Naar een betrouwbaar woonbehoefteonderzoek. Het is prima om u ruim voor het debat een update te geven van het woonbehoefteonderzoek dat, zoals we u hebben gemeld, inmiddels is opgestart samen met de woonwagenbewoners.

Dan motie R.3 HvDH, Afschaffen van de Bibob-toets bij verhuur van woonwagenstandplaatsen. Ik vind dit namens het college een heel sympathiek voorstel. Ik sta er ook welwillend in. Toch zou ik de heer Dubbelaar willen vragen om wat meer tijd en ruimte om dit nog even goed uit te zoeken. Dit is een standaardprocedure bij gemeentelijk vastgoed. Geenszins kan het aan de orde zijn dat hier sprake is van discriminatie. Het raakt aan veel beleidsterreinen. Ik heb even tijd nodig om dit goed en grondig uit te zoeken. Ik wil er ook ruim voor het debat even bij u op terugkomen hoe we hiermee omgaan. Ik zou u dan ook willen vragen om de motie tot die tijd aan te houden, maar de gedachte kan ik volgen en dan kom ik er wat preciezer bij u op terug.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik had vanuit de ondersteuning van de wethouder al een dergelijk verzoek gekregen. Ik heb geprobeerd daarover van gedachten te wisselen maar dat ging lastig omdat ik in de motie de wethouder eigenlijk al een kwartaal de tijd geef om erop terug te komen. Is een kwartaal niet voldoende om dat discriminerende beleid aan te passen?

Wethouder **Balster** (PvdA). U stelt ook al direct de oplossing voor. Dus als u de motie zo verwoordt, dat we het kunnen onderzoeken en ik er op die manier mee om mag gaan, dan kan ik de motie aan de raad laten. Maar u stelt nu in de motie voor om het al te doen en daar zit dus even het verschil in interpretatie in. Ik ga het goed bekijken en ik ga het ook onderzoeken, maar de tijd was nu te kort om alle facetten goed te bekijken. Dat ben ik bereid om te doen en om daar dan ook ruim voor het aanstaande debat in het voorjaar bij u op terug te komen.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Daar kan Hart voor Den Haag mee leven. Ik kijk even naar mevrouw Arp van de SP en die zie ik jaknikken.

De **voorzitter**. Er zijn eigenlijk twee smaken: het aanpassen van de motie of het aanhouden van de motie.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik pas de motie aan voor de stemming, omdat ik wel de druk op de ketel wil houden en ook het signaal wil afgeven vanuit de raad richting de woonwagenbewoner.

De **voorzitter**. Helder. Er komt dus een gewijzigde motie.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. Voordat ik het volgende punt aan de orde stel, deel ik nog mede dat we wat betreft de schorsing aansturen op 18.30 uur. Ik denk dat we dan door het onderdeel afronding debat commissie heen zijn. Dan kijken we daarna weer even verder hoe en wat.

Marieke van Doorn (D66). U zegt: daarna kijken we verder. Als we om 18.30 uur gaan schorsen, betekent dat dan een uur dinerpauze en hebben we dan ook nog tijd, een half uur zeg maar, voor de fractievergadering of worden we dat laatste geacht te doen tijdens de dinerpauze?

De **voorzitter**. In principe is het een uur, dus van 18.30 uur tot 19.30 uur, waarna we overgaan tot de stemmingen. Maar als u daar een ander voorstel voor heeft, dan hoor ik dat graag.

Marieke van Doorn (D66). Ik zou het prettig vinden om het uur voor de dinerpauze ook echt te bestemmen voor de dinerpauze - ik had thuis namelijk ook nog iets anders ingepland - en dat we een half uur fractievergadering kunnen hebben voor de stemmingen, zoals we gewoon zijn voor de stemmingen. Dan zouden we om 20.00 uur kunnen stemmen.

De **voorzitter**. Dus uw voorstel is om om 20.00 uur te stemmen. Ik kijk even rond en volgens mij zie ik overeenstemming daarover. Dus dat gaan we zo doen.

Aan de orde is:

S. NAVO-top 2025.

De **voorzitter**. Dit debat is aangevraagd door de VVD.

De beraadslaging wordt geopend.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Voorzitter. De NAVO-top, iets waar we als raad om gevraagd hebben maar waar tegelijkertijd ook veel praktische consequenties voor de stad aan zitten waar we goed op moeten letten. Daarom twee moties. De eerste motie heeft als titel 'Den Haag bereikbaar, ook tijdens de NAVO-top', met als dictum: verzoekt het college om in het aangekondigde verkeersplan in ieder geval te zorgen voor robuuste, dubbele omleidingsroutes met voldoende wegcapaciteit, goede ontsluiting van de wijken voor wijkbewoners via verschillende routes en het voorkomen van sluipverkeer in de wijken van en rond de Internationale Zone, verzoekt het college om bij het verkeersplan een communicatieplan op te stellen met daarin in ieder geval live dynamisch verkeersmanagement, zowel langs de weg als in de auto zelf, grootschalige communicatie om niet-bestemmingsverkeer van de omleidingsroutes te houden, positieve communicatie met als uitgangspunt hoe winkelstraten in het gebied wél bereikbaar zijn, en verzoekt het college de mogelijkheid te

onderzoeken om extra P+R-opties aan te bieden naar winkelgebieden en de Scheveningse haven en de raad hierover in het eerste kwartaal van 2025 in detail te informeren.

Dan de tweede motie die als titel heeft 'Maak de NAVO-top een toptijd voor ondernemers', met als dictum: verzoekt het college om met ondernemers in de winkelgebieden, van de Fred en de Reinkenstraat tot Kijkduin en de Haven, tijdens de afsluiting van de Johan de Wittlaan initiatieven te ontwikkelen waar de ondernemers baat bij hebben, hiervoor een plan te presenteren voor het tweede kwartaal van 2025 en eventuele financiële consequenties te dekken uit de in de begroting beschikbaar gestelde middelen voor de NAVO-top.

De **voorzitter**. Door mevrouw Van Basten Batenburg worden de volgende moties (S.1 VVD en S.2 VVD) ingediend:

Motie S.1 VVD Den Haag bereikbaar, ook tijdens de NAVO-top

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van de NAVO-top:

Constaterende dat:

- de Johan de Wittlaan voor de NAVO-top 4 maanden wordt afgesloten;
- de huidige aangewezen omleidingsroutes enkelbaans wegen met veel kruisingen zijn, terwijl het Telderstracé twee keer tweebaans is met weinig kruisingen;
- het college inzet op het voorkomen van het gebruik van het Telderstracé door doorgaand verkeer al op de snelweg om te leiden;
- als deze strategie niet slaagt er een verkeersinfarct ontstaat, met groot effect op de bewoners en ondernemers in het gebied.

Overwegende dat:

- het voor ondernemers in het gebied essentieel is dat hun bedrijf bereikbaar blijft voor leveranciers en klanten tijdens de langdurige afsluiting;
- ook veel bewoners voor werk, zorg, school of plezier (gedeeltelijk) afhankelijk zijn van de auto.

Verzoekt het college:

- in het aangekondigde verkeersplan in ieder geval te zorgen voor:
 - robuuste, dubbele omleidingsroutes met voldoende wegcapaciteit;
 - goede ontsluiting van de wijken voor wijkbewoners via verschillende routes;
 - het voorkomen van sluipverkeer in de wijken van en rond de Internationale Zone;
- bij het verkeersplan een communicatieplan op te stellen met daarin in ieder geval:
 - live dynamisch verkeersmanagement, zowel langs de weg als in de auto zelf;
 - grootschalige communicatie om niet-bestemmingsverkeer van de omleidingsroutes te houden;
 - positieve communicatie met als uitgangspunt hoe winkelstraten in het gebied wél bereikbaar zijn;
- de mogelijkheid te onderzoeken om extra P+R opties aan te bieden naar winkelgebieden en de Haven;
- en de raad hierover in het eerste kwartaal van 2025 in detail te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie S.2 VVD Maak de NAVO-top een toptijd voor ondernemers

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van de NAVO-top:

Constaterende dat:

- de Johan de Wittlaan voor de NAVO top 4 maanden wordt afgesloten;
- ondernemers in een groot gebied niet via normale routes bereikbaar zijn;
- ondernemers zich zorgen maken over de bereikbaarheid.

Overwegende dat:

- het essentieel is voor het Haagse MKB dat bezoekers, leveranciers en klanten de winkelstraten, horeca en Haven kunnen bereiken;
- de NAVO-top ook kansen biedt voor Haagse ondernemers en de Haagse economie.

Van mening dat:

- met positieve communicatie in alle fases duidelijk moet zijn voor alle bezoekers, leveranciers en klanten dat de winkels, horeca en Haven gewoon open en bereikbaar zijn.

Verzoekt het college:

- met ondernemers in de winkelgebieden, van de Fred en de Reinkenstraat tot Kijkduin en de Haven, tijdens de afsluiting van de Johan de Wittlaan initiatieven te ontwikkelen waar de ondernemers baat bij hebben;
- hiervoor een plan te presenteren voor het tweede kwartaal van 2025
- eventuele financiële consequenties te dekken uit de in de begroting beschikbaar gestelde middelen voor de NAVO-top.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. Ik heb de motie Uitgebreide kosten-batenanalyse NAVO-top, met als dictum: verzoekt het college bij het evalueren van de NAVO-top een uitgebreide kosten-batenanalyse te betrekken.

De **voorzitter**. Door de heer Kaptheijns wordt de volgende motie (S.3 PVV) ingediend:

Motie S.3 PVV Uitgebreide kosten-batenanalyse NAVO-top

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van afronding debat NAVO-top 2025,

Constaterende, dat:

- Op 24 en 25 juni 2025 in Den Haag de NAVO-top zal plaatsvinden;
- In de Programmabegroting 2025-2028 een budget van € 1,75 mln. is gereserveerd voor de organisatie van de NAVO-top;
- Na afloop van de top een evaluatie zal plaatsvinden.

Overwegende, dat:

- Het faciliteren van de top niet alleen budget kost, maar ook het nodige vraagt van de gemeentelijke organisatie wat betreft de inzet van mensen en middelen;
- De organisatie van de top invloed heeft op het leven van onze inwoners en ondernemers;
- Het daarom belangrijk is om bij de evaluatie een uitgebreide kosten-batenanalyse te betrekken.

Verzoekt het college:

- Bij het evalueren van de NAVO-top een uitgebreide kosten-batenanalyse te betrekken.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De heer **Van Zanen**. Voorzitter. Dank aan de indieners van de moties. Zoals we ook in de commissie hebben besproken, zijn we blij met de in Den Haag te houden NAVO-top, omdat die een hoop kan opleveren voor de stad, vooral voor de inwoners, de ondernemers en de bezoekers, op de korte en lange termijn, wat niet wegneemt dat er wel een aantal praktische consequenties zijn. Motie S.1 VVD is in lijn met wat we hebben besproken in de commissie. Dus het verzoek komt overeen met wat we voorzien, maar ik vind het wel mooi om het zo strak opgeschreven te hebben. Dus ik zou zeggen: doen. De motie vind ik dan ook prima.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Er zijn misschien een aantal punten in die motie die de burgemeester kan herkennen, maar punten zoals positieve communicatie met als uitgangspunt hoe winkelstraten in het gebied wél bereikbaar zijn en de mogelijkheid onderzoeken om extra P+R-opties aan te bieden naar winkelgebieden en de Haven, zijn echt punten die we niet eerder hebben besproken. Ik ben heel blij als de burgemeester positief reageert maar ik hoop wel dat hij dit ook extra gaat doen.

De heer **Van Zanen**. Mevrouw Van Basten Batenburg is niet gauw tevreden. Ik heb alle punten precies langsgelopen met de medewerkers. Het is in lijn met wat we in de commissie hebben besproken. Bovendien heeft de projectleider mij vanmiddag nog bevestigd: dit kan allemaal, dit zijn we van plan, dit gaan we doen. Dus aan alle verzoeken wordt voldaan, maar ik vind het wel prettig als deze motie gewoon in stemming komt. Punt.

Dan motie S.2, Maak de NAVO-top een toptijd voor ondernemers. Ook daar ben ik zeer enthousiast over. De Fred en de Haven blijven hartstikke goed bereikbaar, evenals de Reinkenstraat en Kijkduin. Naar onze inschatting zijn er weinig negatieve gevolgen van de top. Er is ook veel contact met ondernemers, maar het kan altijd meer. Daarover hebben we ook gesproken. Ik laat deze motie graag aan de raad. Ik zeg er wel nog het volgende bij. Er staat in de motie het woord 'plan' en daar word ik altijd een beetje iebelig van. Wij gaan initiatieven faciliteren en dat schrijven we ook op in de raadsmededeling die in het eerste kwartaal verschijnt, waarschijnlijk ook een beetje op tijd in het eerste kwartaal want anders is het te laat. Dan kunt u het dus allemaal beoordelen. Maar ik voel niet zo veel voor een apart plan omdat dat ook weer allerlei consequenties heeft. En ik moet ook op de centen letten. In de commissie hebben we het er ook over gehad, zoals de citydressing waar mevrouw Van

Basten Batenburg toen op wees. De voorzitter van deze vergadering nu heeft het toen gehad over de vlaggenparade. Zo zijn er nog een paar suggesties gedaan. Ik ga het dus uitvoeren maar ik ga er niet een heel plan voor maken. Ik wil gewoon dat initiatieven worden bedacht en opgehaald en dat we dat ondersteunen maar dan wel binnen de middelen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Helemaal eens. We willen geen papieren tijger, we willen gewoon dat de burgemeester zorgt dat er wat gebeurt in de stad en daar draait het ons ook om.

De heer **Van Zanen**. Dan zijn we het eens. Dank u wel, mevrouw Van Basten Batenburg.

Dan motie S.3 PVV, die ik overigens niet eerder had gezien en gekregen, wat ik toch altijd jammer vind, zo zeg ik tegen de indiener via de voorzitter. Ikzelf vind het altijd een mooi gebruik om moties van tevoren te krijgen. Dus of het nu mis is gegaan, weet ik niet. Overigens kan het wel kloppen, want in het fractievoorzittersoverleg is ooit afgesproken om niet per definitie alle moties van tevoren ter kennis te brengen. Dus dat is nu eenmaal afgesproken. Dat kan ik de heer Kaptheijns in dit geval dus niet verwijten, maar ik baal er wel van dat dit nog steeds zo is.

De motie verzoekt om een uitgebreide kosten-batenanalyse van de NAVO-top. Ik vind dat een redelijk verzoek. We hebben ook steeds aangegeven dat we onze ervaringen met de NSS en de ervaringen die we opdoen in de sfeer van de logistiek, de economie, toerisme, vredesonderwijs en het betrekken van studenten, cultuur en onderwijs, gaan evalueren. Dat gaan we sowieso doen omdat ik ook aan u en de stad wil laten zien dat we dit kunnen, wat we hebben geleerd en wat er nog beter moet, wat overigens niet alleen voor de stad maar voor de hele regio geldt. Daar hoort natuurlijk een kosten-batenanalyse bij. Dus deze motie kan ik oordeel raad geven, want ik kan daar goed mee werken.

De beraadslaging wordt gesloten.

Voorzitter: de heer Van Zanen.

Aan de orde is:

T. Themadebat sport.

De **voorzitter**. Dit debat is aangevraagd door D66.

De beraadslaging wordt geopend.

Caroline Verduin (D66). Voorzitter. We naderen het einde van het jaar en dat is denk ik toch ook wel het moment van goede voornemens. Misschien zijn er ook mensen in de raad met goede voornemens om meer te gaan sporten bijvoorbeeld en misschien wel te gaan trainen voor die magische marathon. Alleen, dat laatste kan helaas niet in Den Haag, terwijl dat in andere grote steden wel kan. Daarom denk ik dat het tijd is om te kijken of die mooie Haagse marathon teruggebracht kan worden. Vandaar een motie met het verzoek aan het college om te verkennen of en hoe de marathon weer teruggebracht kan worden naar Den Haag, hierbij de organisatorische uitgangspunten en voorwaarden in beeld te brengen en ook de logistieke, organisatorische en financiële consequenties en voorwaarden voor de gemeente in kaart te brengen, en de raad over voorgaande uiterlijk voor de zomer van 2025 te informeren.

De **voorzitter**. Door mevrouw Verduin wordt de volgende motie (T.1 D66) ingediend:

Motie T.1 D66 Sla op de trom voor de Haagse Marathon !

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het afrondend debat over sport in Den Haag.

Constaterende dat:

- er meerdere marathons in Den Haag hebben plaatsgevonden, in 1998, 2013, 2014, 2015, en van 2011 tot 2020 een tweejaarlijkse marathon heeft plaatsgevonden;
- er gesprekken plaatsvinden met de gemeente over de mogelijkheid om weer een marathon te laten plaatsvinden in Den Haag.

Van mening dat:

- een marathon past bij een grote stad als Den Haag en een mooie aanvulling kan zijn op de zeer succesvolle City Pier City halve marathon.

Verzoekt het college:

- te verkennen of en hoe de marathon weer teruggebracht kan worden naar Den Haag;
- hierbij de organisatorische uitgangspunten en voorwaarden in beeld te brengen en ook de logistieke, organisatorische en financiële consequenties en voorwaarden voor de gemeente in kaart te brengen;
- de raad over voorgaande uiterlijk voor de zomer van 2025 te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Samir Ahraui (PvdA). Voorzitter. De buurtsportcoaches in onze stad doen prachtig werk. De afgelopen week heb ik meerderen van hen gesproken. Ik denk dat het altijd goed is om met hen te kijken hoe we hen zo veel mogelijk kunnen helpen. Vandaar de motie Versterk de positie van de buurtsportcoaches, met als dictum: verzoekt het college in samenwerking met de buurtsportcoaches een evaluatie uit te voeren naar hun werkzaamheden, waarbij specifiek wordt gekeken naar welke middelen, ondersteuning en faciliteiten zij nodig hebben om effectief en slagvaardig te blijven werken, hoe zij hun samenwerking met andere partijen ervaren en waar verbeteringen mogelijk zijn en welke stappen genomen kunnen worden om hun rol in het verhogen van sportdeelname verder te versterken, en de uitkomsten van de evaluatie uiterlijk Q2 2025 te delen met de raad, inclusief een actieplan met concrete aanbevelingen. Deze motie wordt mede ingediend door collega Verduin van D66.

De **voorzitter**. Door de heer Ahraui wordt de volgende motie (T.2 PvdA) ingediend:

Motie T.2 PvdA Versterk de positie van de buurtsportcoaches

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op woensdag 18 december, ter bespreking van afronding debat “Themadebat Sport”.

Overwegende, dat:

- Buurtsportcoaches een cruciale rol spelen in het stimuleren van sportdeelname en beweging, en daarmee bijdragen aan de gezondheid en sociale cohesie in Haagse wijken;
- Het verhogen van sportdeelname een gemeentelijke prioriteit is vanwege de positieve effecten op fysieke en mentale gezondheid;
- Het werk van buurtsportcoaches steeds complexer wordt door de groeiende maatschappelijke opgaven, zoals het bereiken van kwetsbare doelgroepen.

Constaterende, dat:

- De effectiviteit van buurtsportcoaches afhankelijk is van de juiste ondersteuning, middelen en samenwerking met andere partijen zoals scholen, verenigingen en welzijnsorganisaties;
- Buurtsportcoaches vaak als eerste signaleren wat nodig is om sport en beweging toegankelijker te maken in hun wijken.

Van mening, dat:

- Het belangrijk is dat buurtsportcoaches zelf actief betrokken worden bij een evaluatie van hun werkzaamheden, zodat inzicht ontstaat in wat zij nodig hebben om slagvaardig te blijven opereren;
- Een gezamenlijke evaluatie kan bijdragen aan het versterken van hun impact en het verhogen van sportdeelname onder Hagenaars.

Verzoekt het college:

- In samenwerking met de buurtsportcoaches een evaluatie uit te voeren naar hun werkzaamheden, waarbij specifiek wordt gekeken naar:
 - o Welke middelen, ondersteuning en faciliteiten zij nodig hebben om effectief en slagvaardig te blijven werken;
 - o Hoe zij hun samenwerking met andere partijen ervaren en waar verbeteringen mogelijk zijn;
 - o Welke stappen genomen kunnen worden om hun rol in het verhogen van sportdeelname verder te versterken;
- De uitkomsten van de evaluatie uiterlijk Q2 2025 te delen met de raad, inclusief een actieplan met concrete aanbevelingen;

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Robin Smit (PvdD). Voorzitter. Inclusie en emancipatie in de sport blijven nog steeds achter, zo blijkt uit onderzoek dat aantoont dat vrouwen, queerpersonen en mensen met een beperking minder vaak actief zijn in sportverenigingen en minder vaak gelijke kansen ervaren. Inclusie verdient een podium. Helaas was er tijdens het afgelopen Haagse Sportgala weinig aandacht voor de inzet en prestaties die inclusie en emancipatie in de sport bevorderen. Dat kan anders. Vandaar de motie met als dictum: verzoekt het college vanaf 2025 binnen het Haagse Sportgala een jaarlijkse prijs uit te reiken voor inzet op het gebied van inclusie en emancipatie in de sport, waarbij zowel sporters, begeleiders, vrijwilligers, verenigingen als initiatieven in aanmerking kunnen komen, hierbij samen te werken met relevante organisaties en experts om de huidige categorieën en criteria inclusief te maken, en

tegelijkertijd aandacht te besteden aan bewustwording en educatie over inclusie en emancipatie in de sport via communicatie en beleid.

De **voorzitter**. Door de heer Smit wordt de volgende motie (T.3 PvdD) ingediend:

Motie T.3 PvdD Prijs voor gelijke kansen in Haagse sport

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van het Themadebat sport.

Constaterende, dat:

- inclusie en emancipatie in de sport nog steeds achterblijven, zoals blijkt uit onderzoek dat aantoonst dat vrouwen, queer personen en mensen met een beperking minder vaak actief zijn in sportverenigingen en minder vaak gelijke kansen ervaren;
- er signalen zijn dat discriminatie en uitsluiting binnen sportactiviteiten een belemmering vormen voor deelname en talentontwikkeling van diverse groepen in de Haagse samenleving;
- tijdens het Haags Sportgala momenteel beperkt aandacht besteed wordt aan de inzet en prestaties die inclusie en emancipatie in de sport bevorderen.

Overwegende, dat:

- sport een krachtig middel kan zijn om maatschappelijke verbinding en gelijke kansen te bevorderen;
- het erkennen van inzet voor inclusie en emancipatie een stimulans kan zijn voor verenigingen, initiatieven en personen om actief bij te dragen aan een diverse sportomgeving;
- een prijsuitreiking voor inclusie en emancipatie binnen het Haags Sportgala een podium biedt om deze belangrijke thema's in het zonnetje te zetten en daarmee bewustwording te vergroten en acceptatie te bevorderen.

Verzoekt het college:

- vanaf 2025 binnen het Haags Sportgala een jaarlijkse prijs uit te reiken voor inzet op het gebied van inclusie en emancipatie in de sport, waarbij zowel sporters, begeleiders, vrijwilligers, verenigingen als initiatieven in aanmerking kunnen komen;
- hierbij samen te werken met relevante organisaties en experts om de huidige categorieën en criteria inclusief te maken;
- tegelijkertijd aandacht te besteden aan bewustwording en educatie over inclusie en emancipatie in de sport via communicatie en beleid.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Voorzitter. Ik heb een motie en die heet 'Geef tijd terug aan de naturistische zwemmers'. Ten tijde van de coronacrisis werd het naturistische zwemmen gestopt omdat de door de coronasluiting ontstane wachtlijsten voor het leszwemmen voor kinderen eerst weggewerkt moesten worden en dat daarna het naturistische zwemmen weer zou kunnen terugkeren op zaterdagochtend in zwembad Overbosch. Dat is inmiddels gebeurd, wat een prestatie op zich is.

Dat mag ook gewoon gezegd worden. Maar dat betekent wel dat de naturistische zwemmers nu zeggen dat ze terug willen. Vandaar de volgende motie:

van mening dat ook de gemeente een betrouwbare overheid moet zijn en haar beloften moet nakomen; verzoekt het college in gesprek te gaan met de naturistische zwemmers om de eerder gedane belofte in te lossen en hun weer een mogelijkheid te bieden om als groep te gaan zwemmen.

Deze motie dien ik in samen in met Jan Willem van den Bos van de Partij voor de Dieren, Fatima Faïd van de Haagse Stadspartij, Coen Bom van Hart voor Den Haag en Nick Kaptheijns van de PVV.

De **voorzitter**. Door de heer De Vuyst, daartoe gesteund door de heer Van den Bos, mevrouw Faïd, de heer Bom en heer Kaptheijns, wordt de volgende motie (T.4 GL) ingediend:

Motie T.4 GL Geef tijd terug aan de naturistische zwemmers

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van T Themadebat Sport.

Overwegende, dat:

- Er aan de naturisten zwemmers ten tijde van de coronacrisis beloofd is om “als door de coronasluiting de ontstane extra wachtlijsten voor het leszwemmen voor kinderen weggewerkt zijn, dan kan het naturistisch zwemmen weer terugkeren op zaterdagochtend in zwembad Overbosch”.

Constaterende, dat:

- Er in de update gemeentelijke zwemlessen RIS320267 benoemd wordt dat “de effecten van de sluiting van de zwembaden als gevolg van de coronamaatregelen zijn weggewerkt;
- Er voor het wegwerken van de ontstane wachtlijsten beroep is gedaan op 10 uur recreatief zwemmen (waarvan 2 uur van de naturistische zwemmers), waarvan inmiddels 8,5 uur weer als voorheen is geprogrammeerd.

Van oordeel, dat:

- Aan alle voorwaarden voldaan zijn om weer tijd te programmeren voor de naturistische zwemmers;
- Er bij de naturistische zwemmers na 3 jaar wachten een grote wens leeft om weer naturistisch te kunnen zwemmen.

Van mening, dat:

- Ook de gemeente een betrouwbare overheid moet zijn en haar beloften moet nakomen.

Verzoekt het college:

- In gesprek te gaan met de naturistische zwemmers om de eerder gedane belofte in te lossen en hen weer een mogelijkheid te bieden om als groep te gaan zwemmen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Voorzitter. Mevrouw Verduin stelde dat het in Den Haag niet mogelijk is om te trainen voor een marathon. Dat is echt incorrect kan ik u zeggen. Het klopt wel dat er geen marathonloop is in Den Haag maar dat we daarvoor wel wat initiatieven voorbij hebben zien komen. Ik hecht eraan te zeggen dat die initiatieven weliswaar tot stand zijn gekomen maar wel door Golazo, de organisator ook van de Rotterdam Marathon. Op de wens om in die marathon meer ruimte te krijgen wordt niet altijd even enthousiast gereageerd. Vandaar dat de organisatie wat ruimer aan het zoeken is. Ik weet niet of dat direct de aanleiding zou moeten zijn om een partij te omarmen, maar we willen uiteraard wel kijken op welke manier een marathon eventueel wel in Den Haag plaats zou kunnen vinden. Dat is een wens die we al langer hebben en waarvoor wel wat initiatieven zijn. Op dit moment speelt er dus een concreet initiatief. Ik wil dat initiatief ook gewoon de ruimte geven. Ik hecht er wel aan hier expliciet aan te geven dat de gemeente zelf geen marathon organiseert maar dat partijen of verenigingen die organiseren. Bij hen wil ik die organisatie ook echt laten. Op het moment dat deze motie wordt aangenomen, zal ik in ieder geval waar het gaat om het initiatief dat nu plaatsvindt, aan de raad laten weten waar dat initiatief eventueel toe leidt. Dus oordeel raad.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). De wethouder heeft eerder gezegd dat het ook nog wel zoeken is naar een plek op de hardlooptkalender. Is dat iets wat dan ook meegenomen wordt in de afdoening van deze motie?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Klopt. Als een organisatie als Golazo interesse heeft in het organiseren van een marathon moet je natuurlijk wel even nadenken waar die interesse precies vandaan komt. Als die negatief wordt ingegeven door het feit dat er in Rotterdam minder ruimte komt, dan kan er natuurlijk de situatie ontstaan dat wij in een soort van onderhandelingspositie worden gebruikt et cetera en daar wil ik dan niet in meegaan. Waar ik wel aandacht voor heb gevraagd, is het feit dat wij supertrots mogen zijn op de halve marathon. Dat is gewoon de mooiste halve marathon van Nederland en die past ook prachtig in de hardlooptkalender. In aanloop naar de Rotterdam Marathon is dat een heel veel gebruikte wedstrijd en kent die ook een heel centrale positie op de hardlooptkalender als halve marathon. Dus ik vind ook niet dat dingen in de plaats moeten komen van een CPC, want dat zou echt heel zonde zijn, maar er bovenop, ook passend in de hardlooptkalender. Dan zie ik niet zo heel snel dat er een marathon van wereldklasse tussen die van Amsterdam en Rotterdam ingepland kan worden. Ik zie dan eerder iets anders, laagdrempeligers met verenigingen en dergelijke voor me.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Dat is goed om te horen. Dan begrijp ik de appreciatie van het college in dezen iets beter, namelijk dat we ernaar gaan kijken, ook waar het gaat om het type marathon dat hier past - dat zal dus meer voor de amateuristische loper zijn, hoewel dat misschien heel onaardig klinkt - en ondertussen behouden we die parel, de CPC, waarvan de halve marathon trouwens al uitverkocht is; en ik moet van mijn nicht overigens vragen of er voor die halve marathon nog extra kaarten zijn ... hoewel, nee, dat kan ik hier maar even beter buitenom doen.

De **voorzitter**. Daar doen we niet aan in deze raad, dat weet u, hè.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Het is fijn dat de heer De Vuyst dat in alle transparantie hier gewoon even doet in deze zaal. Maar ik heb toch nog even een verhelderende vraag. De wethouder gaf net aan dat er mogelijk een initiatiefnemer is en dat hij daarmee verder wil gaan verkennen et cetera. Als dat nou niks wordt, gaat hij dan verder verkennen hoe die marathon hier teruggebracht kan worden? Of is het: dat initiatief is er nu, daar staan we positief tegenover en daar gaan we verder mee en als het niks wordt dan wordt het niks?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Nee hoor, dat kan ook breder, zeker. Het is ook een wens die bij mijzelf al een hele tijd leeft maar het moet wel mogelijk en werkbaar zijn. Het is dus niet zo: er popt ergens een organisatie op en daar gaan we een plan mee maken. Nee, het is iets wat echt wel ondersteund moet worden door het verenigingsleven waarbij er ook een actieve rol kan zijn voor vrijwilligers et cetera. Het kan dus echt breder gezien worden dan alleen dat enkele initiatief.

Motie T.2 PvdA roept op om de positie van buurtsportcoaches te versterken. Alles wat in de motie staat, doen we op dit moment als gemeente echter al. Dus geen zorgen daarover. De motie is echt niet nodig om de positie van de buurtsportcoaches te versterken. De motie is overbodig en moet ik dan ook ontraden.

Samir Ahraui (PvdA). Ik hoop dat de wethouder dan iets meer kan vertellen over wat hij doet op dit punt. De motie vraagt om een evaluatie op bepaalde punten, juist om met die buurtsportcoaches blijvend te kunnen kijken hoe we hun positie kunnen versterken, juist omdat ze heel veel mooie dingen doen. Ik hoor van heel veel van die buurtsportcoaches namelijk ook dat ze vaak tegen dingen aanlopen zoals in het opbouwen van netwerken, in praktische dingen en in het zoeken van vrijwilligers. Het lijkt mij dan ook goed om met hen te kijken hoe hun positie versterkt kan worden. Ik vraag dus niet om allerlei nieuwe dingen dingen te doen maar om een evaluatie met hen te doen om daarvan te leren en om te bezien hoe we een en ander eventueel kunnen verbeteren.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ook dat doen we al. In de regeling is al een evaluatie opgenomen. De volgende evaluatie zal rond juli 2025 zijn. Dan wordt helder waar mensen eventueel tegenaan lopen en hoe we daarmee om kunnen gaan.

Samir Ahraui (PvdA). Het is goed om te horen dat er in juli een evaluatie gepland staat, maar de motie zo beschouwend zou je deze punten dan toch minstens ook onderdeel kunnen laten zijn van die evaluatie?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). En ook dat is al het geval. Deze punten zijn ook onderdeel van de evaluatie. De motie is dus overbodig en moet ik dan ook ontraden.

Dan motie T.3 PvdD over gelijke kansen in de sport. Afgelopen maandag hadden we het Haagse Sportgala. Wel degelijk is er aandacht voor gelijke kansen in de sport en dat is ook benoemd. Bovendien hebben we aangegeven dat we trots mogen zijn op alles wat verenigingen doen om juist gelijke kansen in de sport te stimuleren. We hebben het actieplan Positieve sportcultuur. In de commissie heb ik toegezegd dat we dat opnieuw zullen gaan maken omdat de termijn van het huidige actieplan afloopt. Dus volgend jaar komen we met een nieuwe aanpak Sportieve sportcultuur. Ik heb eerder met de organisator van het Sportgala afgesproken dat we eigenlijk minder prijzen moeten gaan uitreiken zodat er meer ruimte ontstaat voor thema's. Zoals ik in de commissie al heb aangegeven, kan ik niet terugkomen met een extra prijs; we moeten juist op zoek naar minder prijzen en het meer bespreken van thema's, zoals positieve sportcultuur en gelijkheid in de sport. Verder is de John Blankenstein Foundation heel actief in Den Haag. Die zou daar ook een rol in kunnen spelen. Maar wat betreft het uitreiken van een extra prijs zou ik echt enige terughoudendheid willen verzoeken, want anders staan we alleen maar de hele avond prijzen uit te reiken, waarvan nu juist is geconcludeerd dat dit een klein tandje minder kan. Met de overige dictumpunten van de motie kan het college heel goed leven. Om met relevante partijen en experts het sportieve sportcultuurbeleid te maken, wil ik heel graag toezeggen, maar waar het gaat om een extra prijs zou ik echt willen vragen om terughoudendheid. Ik moet de motie dan ook ontraden.

Robin Smit (PvdD). De achterliggende gedachte van die prijs is dat je op zo'n groot podium waar het hele Haagse sportveld bij elkaar is, daaraan aandacht besteedt. De wethouder horend, is mijn vraag of hij dan bijvoorbeeld het punt wil meenemen om de bestaande categorieën inclusief te maken. Dat is namelijk ook onderdeel van de motie.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Naast het Sportgala en de sportprijzen hebben we de queerawards die ook deze week zijn uitgereikt. Daarbij worden natuurlijk wel heel veel initiatieven in het zonnetje gezet. Het zou geweldig zijn als bijvoorbeeld een sportvereniging in een of andere categorie, een queeruitblinker of een uitmuntende queerprestatie een award zou kunnen krijgen. Die combinatie is daar dan meer op z'n plek. Aandacht daarvoor hebben in de volle breedte van het sportbeleid maar ook in de opzet van het Haags Sportgala, dat doen we zeker. We hebben een sportman, een sportvrouw en een sporttalent. Er is dus voor ieder wat wils.

Robin Smit (PvdD). De wethouder beweegt wel een klein beetje in mijn richting maar nog niet helemaal. Dus ik hoop hem een soort van gouden medaille voor te houden zodat hij die richting toch nog opgaat. De bedoeling is namelijk dat je bij zo'n Haags Sportgala ook aandacht hebt voor inclusie, dus dat je daar niet alleen maar een prijs uitreikt voor inclusie maar dat je juist ook stimuleert dat queerpersonen weer sneller kiezen voor een verenigingssport waar ze dat nu niet doen. Dat is de achterliggende gedachte. Ik weet dat we Haagse queerawards hebben maar je wil datzelfde natuurlijk ook hebben op dat Haagse Sportgala waar het draait om topsport, breedtesport en bewegen. Dat zou je daar dus juist ook willen benoemen. Dus ik vraag nogmaals aan de wethouder of waar het gaat om de criteria die nu gelden voor de categorieën op vijf niveaus, er ook aandacht besteed kan worden aan inclusie en dat een podium gegeven kan worden op dat gala.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Inclusie is voor het college dat iedereen erbij mag horen en iedereen mee mag doen, en dat is in de verenigingen op dit moment ook echt het geval. Ik herken niet het beeld dat dit bij verenigingen in toenemende mate niet zo zou zijn. Sterker nog, ik herken juist dat in toenemende mate verenigingen openstaan voor iedereen, wat hartstikke mooi is. Dat geldt ook voor het gala. Iedereen is daar welkom. Er is daar ruimte voor iedereen en ieders achtergrond. Dat komt ook tot uiting in de prijzen die we uitreiken. Inclusiviteit komt volgens mij juist heel mooi tot stand op het moment dat je dat gewoon als gemene deler in het hele verhaal hebt in plaats van dat je er afzonderlijk aandacht aan geeft. Dus aandacht voor inclusiviteit in de sport maar het afzonderlijk daarvoor een prijs uitreiken, gaat echt te ver. Dus dat moet ik echt ontraden.

Dan motie T.4 GL over het naturalistisch zwemmen. De afgelopen jaren hebben we inderdaad heel veel prioriteit gegeven aan het inlopen van achterstanden in de zwemlessen. We vinden het belangrijk dat ieder kind op tijd op zwemles kan. We hebben 40% meer uren voor leszwemmen weten te creëren binnen de zwembaden. Dat is mooi maar tegelijkertijd gaat dat ten koste van iets anders. Aan het begin hebben we inderdaad ook geconstateerd dat we op dat moment niet de luxe hadden om heel specifieke doelgroepen binnen zwembaden een uitzonderingspositie te geven. Toen hebben we besloten om prioriteit te geven aan leszwemmen. Daarnaast is er dan nog het recreatief zwemmen voor iedereen. Uiteraard heb je dan ook nog het teddybeerzwemmen voor kindjes en het banenzwemmen in het diepe bad, voor iedereen met een zwembroek of een badpak aan. Het is dus niet zo dat er nu mensen zijn die kunnen zeggen: wij worden buitengesloten. Nee, met een zwembroek of een badpak aan is iedereen welkom in de Haagse zwembaden op de daarvoor geplande uren. Dus er is geen uitzonderingspositie meer voor specifieke doelgroepen in dat opzicht. Die luxe hebben we nu simpelweg niet. Op dit moment hebben we ook nog steeds grote inschrijflijsten voor zwemlessen. Voor corona stonden er zo'n 1.400 kinderen op een inschrijflijsjt voor zwemles en dat zijn er op dit moment 1.800. Dus dat is totaal nog niet op het niveau van voor corona. We hebben weliswaar 40%

meer lessen weten te creëren maar we zijn nog continu bezig om al die kinderen dat aanbod te geven. De urgentie moet dus hoog zijn en die is bij ons ook hoog. Verder hebben we op recreatief zwemmen moeten inboeten ten opzichte van zwemlessen. We zitten voor iedereen in Den Haag nog steeds onder het aantal uren recreatief zwemmen ten opzichte van de situatie van voor corona. Dus waarom zouden we dan nog meer gaan inperken voor ofwel zwemlessen ofwel recreatief zwemmen voor iedereen om een doelgroep uit te zonderen? Daar is het college niet voor. Dus we willen het houden zoals het nu is. Als we ruimte zien, hebben we die nodig voor zwemlessen en niet voor specifieke doelgroepen. Ik wil de motie dan ook ontraden.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Waar ik de wethouder niet over hoor, is dat dit echt wel een belofte was aan deze groep die al 50 jaar zwemt in Den Haag, dat dit een tijdelijk iets zou zijn totdat die achterstand in zwemlessen zou zijn weggewerkt. U heeft het over het aantal inschrijvingen maar u constateert zelf ook in een zinnetje dat de covidachterstand is weggewerkt. Dat was de belofte en daar hoor ik u niet op terugkomen. Dat zou ik toch wel graag horen.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ik heb aan de voorkant van deze hele operatie aangegeven dat wij doorgaan met het nemen van maatregelen zolang die noodzakelijk zijn. Ik vind dus ook dat die nog altijd noodzakelijk zijn. Nog altijd zijn er meer kinderen die op zwemles wachten dan voor corona. Dus de urgentie kan niet omlaag en we kunnen daar dus ook niet op inboeten. De partijen die voor deze motie gaan stemmen, zorgen er dan uiteindelijk voor dat we bijvoorbeeld met het teddybeerzwemmen voor jonge kindjes met hun vader of moeder moeten gaan stoppen. Dat laat zich gelet op de uren die beschikbaar zijn, nogal slecht combineren met het naturistenzwemmen, om maar een understatement te gebruiken.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). De motie is expres juist rustig geformuleerd. De naturistische zwemmers hebben hier ingesproken en hebben gevraagd om de vrijdagochtend. Ik heb niet een tijd genoemd en ik heb niet een zwembad genoemd. En ik zeg ook niet dat het ten koste moet gaan van de zwemlessen. Maar dan blijft er nog veel over in het recreatieve aanbod om te kijken of het toch niet tijd is om deze belofte in te gaan lossen. U heeft ook gehoord dat ze blij zijn dat het in de schoolvakanties al wel kan, maar het is nu gewoon tijd om die volgende stap te zetten en die belofte in te lossen. Dat is wat deze motie vraagt, op een rustige manier.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Het naturistenzwemmen laat zich zodanig slecht combineren met een andere vorm van zwemmen dat het hele zwembad eventjes leeggemaakt moet worden voor deze specifieke vorm van zwemmen. Babyzwemmen en naturistenzwemmen op hetzelfde moment in hetzelfde zwembad moeten we denk ik niet willen met elkaar. Dus daarvan zeggen we: dat kan niet. Dan moeten we dus specifiek een heel zwembad vrijmaken voor naturistenzwemmen want op dat moment kan er niet iets anders. Dat is het probleem. Dus het heeft een grotere consequentie dan alleen maar zeggen: we doen het even in plaats van iets anders. Maar al was het alleen maar die consequentie, dan zou het alsnog in plaats komen van recreatief zwemmen voor iedereen. Iedereen is van harte welkom. Ook deze groep is van harte welkom, maar trek een zwembroek aan!

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer De Vuyst.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Dat is natuurlijk net de kern voor deze groep. Er is een grote vereniging van naturisten in Nederland, ook in Den Haag. We hebben er nota bene in onze buitenruimte ook plek voor. Wat zij nu vragen is een uur op een bepaald tijdstip - ze hadden twee uur - in een binnenzwembad. Er zijn genoeg zwembaden waar het babydeel en het zwemmendeel weer

gescheiden kunnen worden. Dus het vraagt nu gewoon om het gesprek aan te gaan en op zoek te gaan naar de mogelijkheden. Ik ken deze wethouder als iemand die op zoek gaat naar de mogelijkheden en daar daagt deze motie hem toe uit.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ik ben jarenlang op zoek gegaan naar mogelijkheden en dat heeft ertoe geleid dat we nu 40% meer ruimte hebben gecreëerd voor zwemlessen voor kinderen. Als deze motie wordt aangenomen dan zijn GroenLinks en ook Hart voor Den Haag er verantwoordelijk voor dat er straks uren zijn waarop iedereen nu recreatief mag zwemmen, die we dan moeten stopzetten. Dan moeten we dus tegen mensen zeggen: sorry, u mag niet meer op dat moment zwemmen want er willen dan mensen zwemmen die geen zwembroek aan willen doen. Dat is wel wat hier aan de orde is. Dan moeten we dat tegen die groep zeggen. Maar ik zeg dan liever tegen die andere groep: u bent welkom maar trek een zwembroek aan.

Robin Smit (PvdD). Ik wil eigenlijk teruggrijpen op wat de heer De Vuyst zei over een belofte die eerder is gedaan. Is de wethouder het met de Partij voor de Dieren eens dat belofte schuld maakt?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ik heb daarvan aangegeven hoe ik dat heb geformuleerd. In de brieven die we steeds hebben gestuurd, hebben we aangegeven: wij gaan door met deze maatregelen zolang dat nodig is om de achterstand in zwemlessen in te lopen. Op dit moment hebben de mensen die aan het wachten waren rondom corona, zwemles. Maar het aantal kinderen dat op zwemles wachtte voor corona was 1.400 terwijl dat aantal nu 1.800 is. Oftewel: naast dat we meer ruimte hebben gecreëerd in de zwembaden is het ons ook gelukt om meer mensen enthousiast te maken voor zwemlessen. Er zijn meer mensen die zwemles willen. Er is 40% meer ruimte maar er zijn ook veel meer kinderen die zwemles willen. Dat is dus topnieuws, want meer mensen willen het en meer mensen kunnen het, maar helaas zijn er nog steeds meer mensen die wachten dan het aantal voor corona.

Robin Smit (PvdD). Ik hoor de wethouder zeggen dat de achterstanden zijn ingehaald en dat we eigenlijk nog meer willen doen omdat we iedereen mee willen laten zwemmen. Tegelijkertijd horen we van de sprekers dat ze met goede bedoelingen en intenties gewoon mee zijn gegaan in het voorstel en ze hun zwemuurtjes hebben opgegeven. Volgens mij zijn ze nu in alle redelijkheid op zoek naar een mogelijkheid om weer te zwemmen, al is het maar een uurtje. Er valt wat betreft dat ene uurtje toch wel een mouw aan te passen? Ik denk dat de vereniging misschien zelfs wel bereid is tot een uurtje in de maand, bij wijze van spreken. Er moet toch over te praten zijn?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Dit zijn gemeentelijke zwembaden. Mensen hebben niet hun eigen uurtje. Dit zijn onze zwembaden; die zijn van iedereen. Dus hier worden gewoon mogelijkheden geboden voor iedereen. Uiteraard zijn er specifieke doelgroepen, zoals babyzwemmen en zwemlessen, maar voor de rest zijn die er voor iedereen. Dit zijn gemeentelijke zwembaden waarbij niemand recht heeft op zijn eigen uurtje, alleen het collectief.

De **voorzitter**. De heer Smit, voor de laatste keer.

Robin Smit (PvdD). Dan ben ik wel benieuwd wat het verschil is tussen babyzwemmen en naturistenzwemmen, want als dat dan niet het collectief is, weet ik het ook niet meer.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ik hoop toch niet dat we deze vraag serieus hoeven te beantwoorden. Wilt u echt het antwoord hebben? Wij willen in deze stad dat kinderen hun diploma op een jonge

leeftijd gaan halen. Daarvoor willen we dus baby's en kleine kinderen van jongs af aan watervrij maken, zodat als ze aan de beurt zijn voor zwemles, ze dat een beetje in een behoorlijk tempo kunnen gaan doen. Kinderen watervrij maken begint bij baby's en naturalisten kunnen een zwembroek aandoen en zijn op elk moment dat er recreatief zwemmen wordt aangeboden van harte welkom in de gemeentelijke zwembaden.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

U. Commissiebrief inzake Verkenning van mogelijke rolnemingen voor de gemeente Den Haag in een publiek warmtebedrijf (RIS319397).

De beraadslaging wordt geopend.

Hinke de Groot (CDA). Voorzitter. Het is goed dat we als gemeente meer regie nemen op de aanleg van collectieve warmtevoorzieningen, maar daarbij moeten we wel toekomstbestendige keuzes maken. De Wet collectieve warmte is nog volop in ontwikkeling maar wij zetten al in op een volledig gemeentelijk warmtebedrijf in plaats van op samenwerking met bedrijven, met alle grote financiële risico's van dien. Daarom de motie Wed niet op één spoor, die het college verzoekt de optie van een publiek integraal warmtebedrijf met publiek meerderheidsaandeel nog niet uit te sluiten, pas een definitieve keuze te maken nadat de kaders van de Wet collectieve warmte duidelijk zijn, op het moment dat de kaders van de Wet collectieve warmte duidelijk zijn, de opties voor een warmtebedrijf opnieuw af te wegen en aan de raad te rapporteren of dit leidt tot het verder uitwerken van andere opties, waaronder de publiek-private samenwerking. De motie is meeondertekend door de heer Dumoulin van de Haagse VVD.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik vraag mij dan af wie dat andere deel op zich zou moeten nemen, waar Eneco al heeft gezegd geen interesse te hebben.

Hinke de Groot (CDA). Daarover hebben we het ook al uitgebreid in de commissie gehad. Landelijk is er nog heel veel onduidelijk. Bedrijven, waaronder ook Eneco, geven aan dat vanwege de onduidelijkheid over welke rol ze krijgen in de Wet collectieve warmte, ze terughoudend zijn om in samenwerkingen te stappen. Dat is natuurlijk zonde want deze bedrijven hebben heel veel expertise. Wij zeggen: zorg voor die duidelijkheid in de landelijke wet en ga dan kijken of die samenwerking nog mogelijk is. We zeggen niet dat we dit publiek warmtebedrijf volledig moeten uitsluiten maar we vinden het wel van belang om die samenwerking te zoeken.

Leonie Gerritsen (PvdD). Is het CDA van mening dat we Eneco niet hadden moeten verkopen?

Hinke de Groot (CDA). We staan nog steeds achter de keuzes die daarvoor toen zijn gemaakt. Dat neemt niet weg dat je nog steeds met bijvoorbeeld Eneco kunt samenwerken en dat juist als de kaders van de Wet collectieve warmte duidelijk zijn die samenwerking mogelijk is, maar dat kan wellicht ook met andere bedrijven in het land. Er zijn meer bedrijven.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw Gerritsen.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik vraag dit omdat er eerder een motie is aangenomen om te kijken naar een publiek warmtebedrijf. Om dan vervolgens te zoeken naar samenwerking met bedrijven die dus niet publiek zijn, vind ik dan een wat vreemde route, zeker gezien het feit dat we Eneco willens en wetens verkocht hebben.

Hinke de Groot (CDA). Ik hoor daar verder geen vraag in. Wij denken dat het heel goed is om met expertsbedrijven samen te werken.

De **voorzitter**. Door mevrouw De Groot, daartoe gesteund door de heer Dumoulin, wordt de volgende motie (U.1 CDA) ingediend:

Motie U.1 CDA Wed niet op één spoor

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van Commissiebrief inzake Verkenning van mogelijke rolnemingen voor de gemeente Den Haag in een publiek warmtebedrijf.

Constaterende dat:

- In het rapport van Fakton over "Verkenning van mogelijke rolnemingen voor de gemeente Den Haag in een publiek warmtebedrijf" meerdere modellen staan waarop de gemeente Den Haag kan deelnemen in een publiek warmtebedrijf.
- De Wet collectieve warmte (Wcw) in het voorjaar nog wordt besproken in de Tweede Kamer en er nog veel randvoorwaarden onduidelijk zijn, zoals:
 - Ontbreken van de capaciteit bij gemeenten.
 - Het ontbreken van kennis en kunde.
 - De vraag of het überhaupt financieel te dragen is voor gemeenten, vanwege de hoge risico's en ontbreken van ondersteuning vanuit het Rijk.
 - Onduidelijkheid over de rol van publiek private samenwerking in de Wcw, waardoor private partijen terughoudend zijn.
 - Tarieven die per warmtenet en buurt nog flink kunnen verschillen en intransparant zijn.

Overwegende dat:

- Het college voor het spoor kiest waarbij een warmtebedrijf volledig in publieke handen is (RIS320421), terwijl het Fakton rapport ook andere modellen schetst met publieke regie en samenwerking met private partijen en experts in het veld.
- Het belangrijk is om toekomstbestendige keuzes te maken voor collectieve warmtevoorzieningen, die ook financieel verantwoord zijn.
- Het gemeentelijk Beleidskader Verbonden Partijen voorschrijft dat gemeentelijke deelname in een onderneming in principe een 'last resort' maatregel is.
- Gemeenten ook meer regie kunnen nemen op warmtevoorzieningen, door te kiezen voor een Publiek Integraal Warmtebedrijf waarbij de meerderheid (>50%) in publieke handen is .

Verzoekt het college:

- De optie van een Publiek Integraal Warmtebedrijf met publiek meerderheidsaandeel nog niet uit te sluiten.

- Pas een definitieve keuze te maken nadat de kaders van de Wet collectieve Warmte duidelijk zijn.
- Op het moment dat de kaders van de Wet collectieve Warmte duidelijk zijn, de opties voor een warmtebedrijf opnieuw af te wegen en aan de raad te rapporteren of dit leidt tot het verder uitwerken van andere opties, waaronder de publiek private samenwerking.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Vincent Thepass (GroenLinks). Voorzitter. Twee moties namens GroenLinks. De eerste gaat over het publiek warmtebedrijf. Wij zijn blij met de route die het college heeft ingezet met de uitwerking richting de zomer, maar we zijn er wel van overtuigd dat voor het vertrouwen vanuit de stad in de warmtenetten en in het bedrijf het essentieel is dat we als gemeente hierop goed kunnen sturen en dat de stad ook echt een plek heeft binnen dat bedrijf. Daarom in samenwerking met de heer Martinez van Andel van Hart voor Den Haag de motie Gemeente aan het stuur bij warmtebedrijf. Daarin verzoeken we het college variant 1a (een Haags publiek warmtebedrijf in samenwerking met Netverder en eventueel EBN) uit te werken en te bepalen dat 1. de gemeente stevige invloed heeft op tarieven en strategie, 2. de gemeente zelfstandig kennis en capaciteit opbouwt, 3. uit te werken hoe de stad via bijvoorbeeld een cliëntenraad of door middel van een kwaliteitszetel een plaats krijgt in de raad van commissarissen en 4. de raad op kwartaalbasis op de hoogte wordt gehouden van de voorbereiding.

Dan nog een ander belangrijk onderwerp waarover u de inspreker vanochtend ook heeft gehoord, namelijk de opgroeiruimte. GroenLinks is heel blij dat we raadsbreed steun hebben gegeven aan een eerdere motie om juist ook de transitie van onderop te ondersteunen. Maar dan moeten we er ook voor zorgen dat we de professionalisering van die bewonersinitiatieven gaan faciliteren en we doen wat mogelijk is. Deze oproep wordt door dertien Haagse buurtorganisaties ondersteund. Daarom de motie Stel sleutelfiguren bewonersinitiatieven in staat werk te doen. Daarin verzoeken wij het college de mogelijkheden te onderzoeken voor financiële ondersteuning van sleutelfiguren binnen bewonersinitiatieven, die hen in staat stelt tijd voor het initiatief vrij te maken en de doorontwikkeling tot professionele warmteinitiatieven zo daadwerkelijk te faciliteren, hierbij in het bijzonder oog te hebben voor het bevorderen van toegankelijkheid en representativiteit van bewonersinitiatieven actief in de warmtetransitie en de raad uiterlijk in Q2 2025 over de resultaten te informeren.

Fatima Faïd (HSP). Ik wil eigenlijk wat verheldering van wat u nou precies bedoelt met sleutelfiguren en bewonersinitiatieven. We vinden het op zich een sympathiek idee maar hebben we het nu specifiek over de bestaande initiatieven, waar al heel veel geld naartoe gaat? Want wij zouden het vooral willen richten op die gebieden in de stad waar achterstand is met kennis en dergelijke.

Vincent Thepass (GroenLinks). Dank voor die vraag. Ik wil dat zeker verhelderen. Allereerst: GroenLinks onderstreept heel erg wat de Haagse Stadspartij hier vraagt. Wij geloven in een rechtvaardige transitie en dat betekent juist ook dat de ruimte in je portemonnee en de wijk waar je woont niets moeten uitmaken voor de mate waarin je mee kan doen. Dit is bewust ook een onderzoeksmotie waarin die toegankelijkheid ook wordt meegenomen. Het gaat mij dus niet alleen om die bestaande initiatieven; ik heb overigens ook enthousiasme hierover ontvangen uit Laak, de Schilderswijk en Moerwijk. Het is juist van belang dat mensen met een laag inkomen die dit eigenlijk niet kunnen bolwerken bovenop hun werk en hun drukke privéleven, in staat worden gesteld om dit werk te doen. We willen namelijk dat de energie van ons allemaal gaat komen maar dan wel op een inclusieve manier. Wat voor het college echt een belangrijke uitwerkingsvraag in dit onderzoek gaat

zijn, is wat we met sleutelfiguren doen. Ik ben mij er namelijk ook van bewust dat we heel voorzichtig moeten zijn met wat we wel en niet betaald gaan doen. Vandaar ook deze onderzoeksmotie.

Fatima Faïd (HSP). Begrijp ik dus goed dat u eigenlijk aan het college en de wethouder vraagt om in ieder geval helder op te nemen hoe gebieden waar nog niet heel veel bewonersinitiatieven zijn, omdat mensen inderdaad geen tijd en weinig geld hebben, vormgegeven kunnen worden in dit besluit?

Vincent Thepass (GroenLinks). Dat is wat ons betreft in het gehele klimaatbeleid het doel, zeker als het gaat om de transitie van onderop. Klimaattransitie gaat alleen een succes zijn als iedereen in de stad mee kan komen en dat is al te lang op de tegenovergestelde manier gegaan. Dus zeker.

De **voorzitter**. Door de heer Thepass, daartoe gesteund door de heer Martinez van Andel, wordt de volgende motie (U.2 GL) ingediend:

Motie U.2 GL Gemeente aan het stuur bij warmtebedrijf

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van Commissiebrief inzake Verkenning van mogelijke rolnemingen voor de gemeente Den Haag in een publiek warmtebedrijf

Overwegende, dat:

- Vertrouwen in het warmtebedrijf een belangrijke randvoorwaarde is voor de wenselijkheid en haalbaarheid van warmtenetten;
- De mogelijkheid om lokaal te sturen en bij te sturen aan dat vertrouwen kan bijdragen;
- Er in de aangenomen motie ‘oprichting Haags publiek warmtebedrijf’ expliciet is gekozen voor een stevige sturende rol voor de gemeente;
- Het collectief leveren van energie/warmte een nutsfunctie betreft,
- De wet voorschrijft dat er collectieve warmtebedrijven dienen te komen met een meerderheid van aandelen van publieke organisaties.

Constaterende, dat:

- Eén van de varianten die door het college wordt uitgewerkt een gemeentelijk warmtebedrijf betreft, met participatie van Netverder en mogelijk ook EBN;

Van mening, dat:

- Deelname van Netverder en EBN een toegevoegde waarde kan hebben, maar dat dit niet ten koste van de sturing vanuit de gemeente en het publiek belang mag gaan

Verzoekt het college:

- Variant 1a (een Haags publiek warmtebedrijf in samenwerking met Netverder en eventueel EBN) uit te werken en te bepalen dat;
 - (1) de gemeente stevige invloed heeft op tarieven en strategie;
 - (2) de gemeente zelfstandig kennis en capaciteit opbouwt;
 - (3) uit te werken hoe de stad via bijvoorbeeld, een cliëntenraad of door middel van een kwaliteitszetel een plaats krijgt in de raad van commissarissen;
 - (4) de raad op kwartaal basis op de hoogte wordt gehouden van de voorbereiding.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de heer Thepass wordt de volgende motie (U.3 GL) ingediend:

Motie U.3 GL Stel sleutelfiguren bewonersinitiatieven in staat werk te doen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van Commissiebrief inzake Verkenning van mogelijke rolnemingen voor de gemeente Den Haag in een publiek warmtebedrijf

Overwegende, dat:

- De gemeenteraad dankzij de aangenomen motie “bied warmtecoöperaties opgroeiruimte” (RIS319294) opgroeiruimte als uitgangspunt hanteert binnen de warmtetransitie, wat betekent dat bewonersinitiatieven de ruimte, tijd en ondersteuning om te groeien en professionaliseren;
- Het college als gevolg hiervan warmtegemeenschappen als volwaardige partij erkent binnen de inzet op warmtenetten, waarmee bewonersinitiatieven een unieke rol spelen bij de warmtetransitie en bewoners een rol spelen die niet vergelijkbaar is met doorsnee vrijwilligerswerk;
- Toegankelijke deelname van de warmtetransitie, bijvoorbeeld ook voor mensen met lagere inkomens, een belangrijke randvoorwaarde is voor een rechtvaardige transitie;

Constaterende, dat:

- Warmteprojecten zoals warmtenetten relatief technisch en ingewikkeld van aard zijn en het voeren van gesprekken met relevante partijen, opdoen van deskundigheid, werven van steun onder buurtgenoten arbeidsintensief is, waardoor sleutelfiguren binnen bewonersinitiatieven overbelast dreigen te raken;
- Bestaande Haagse bewonersinitiatieven aangeven dat het feit dat zij volledig op onbetaald vrijwilligerswerk moeten leunen, in combinatie met het arbeidsintensieve karakter ervan, hen nu ervan weerhoudt om te professionaliseren en initiatieven echt van de grond te krijgen;
- Het betaald kunnen trekken van een initiatief voor sleutelfiguren het voor hen mogelijk maakt tijd vrij te maken en energiegemeenschappen zo naar die volgende stap van professionalisering te helpen en deelname aan de transitie ook toegankelijker maakt;
- Dit nu nog geen onderdeel is van de actielijn bewonersinitiatieven warmtenetten, waardoor een belangrijke randvoorwaarde voor opgroeiruimte nu ontbreekt;

Verzoekt het college:

- De mogelijkheden te onderzoeken voor financiële ondersteuning van sleutelfiguren binnen bewonersinitiatieven, die hen in staat stelt tijd voor het initiatief tijd vrij te maken en de doorontwikkeling tot professionele warmteinitiatieven zo daadwerkelijk te faciliteren;
- Hierbij in het bijzonder oog te hebben voor het bevorderen van toegankelijkheid en representativiteit van bewonersinitiatieven actief in de warmtetransitie;
- De raad uiterlijk in Q2 2025 over de resultaten te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Leonie Gerritsen (PvdD). Voorzitter. De Partij voor de Dieren is erg enthousiast over het uitwerken van een publiek warmtebedrijf en over de opties die daarvoor open zijn gebleven, maar voornamelijk over de optie van een publiek warmtebedrijf in samenwerking met Netverder. Aangezien dat een variant is die misschien nog wat meer uitwerking behelst dan die wat betreft het afvalbedrijf die ook al een tijdje loopt bij andere gemeenten, zouden wij het fijn vinden om niet alleen die voorkeur uit te spreken maar om ook niet te wachten op de verdere uitwerking van die optie. Vandaar de volgende motie:

spreekt uit dat de voorkeur van de gemeenteraad uitgaat naar de variant van een publiek warmtebedrijf in samenwerking met Netverder;

verzoekt het college niet te wachten op de voorjaarsnota van het Rijk voor de verdere uitwerking van de variant met Netverder en het uiteindelijke raadsvoorstel zo snel mogelijk na duidelijkheid over het waarborgfonds aan de raad voor te leggen.

De **voorzitter**. Door mevrouw Gerritsen wordt de volgende motie (U.4 PvdD) ingediend:

Motie U.4 PvdD Verder met Netverder

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter bespreking van Commissiebrief inzake Verkenning van mogelijke rolnemingen voor de gemeente Den Haag in een publiek warmtebedrijf (RIS319397).

Constaterende, dat:

- naar aanleiding van de motie Oprichting Haags publiek warmtebedrijf (RIS318138) een onderzoek is gedaan naar mogelijke varianten voor een publiek integraal warmtebedrijf;
- op basis van dit onderzoek twee varianten overblijven, namelijk met Netverder of met HVC als partner;
- de variant van HVC afhankelijk is van de gunning van een langdurig afvalverwerkingscontract aan de HVC;
- de variant van HVC betekent dat de gemeente Den Haag zeggenschap moet delen met 52 andere deelnemende gemeenten;
- het Rijk bij de Voorjaarsnota beslist over de vormgeving van een waarborgfonds voor de aanleg van warmtenetten.

Overwegende, dat:

- warmtenetten en het publiek warmtebedrijf belangrijke schakels zijn in de transitie naar duurzame en betaalbare warmte;
- enthousiaste bewonersinitiatieven baat hebben bij duidelijkheid over de rolverdeling tussen gemeente, publiek warmtebedrijf en bewoners;
- de voor- en nadelen van de HVC constructie al redelijk duidelijk zijn, maar de Netverder variant nog niet voldoende is uitgewerkt;
- wachten met de uitwerking van de constructie van een publiek warmtebedrijf op de besluitvorming door het Rijk bij de Voorjaarsnota onnodige vertraging kan opleveren.

Spreekt uit dat:

- de voorkeur van de gemeenteraad uitgaat naar de variant van een publiek warmtebedrijf in samenwerking met Netverder.

Verzoekt het college:

- niet te wachten op de Voorjaarsnota van het Rijk voor de verdere uitwerking van de variant met Netverder;
- het uiteindelijke raadsvoorstel zo snel mogelijk na duidelijkheid over het waarborgfonds aan de raad voor te leggen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Kaptejns** (GroenLinks). Voorzitter. Ik begin met motie U.1 CDA, Wed niet op één spoor. In de commissie hebben we het ook al uitgebreid over dit onderwerp gehad. Het zal de CDA-fractie dan ook niet verbazen dat ik deze motie wil ontraden. Dat heeft er vooral mee te maken dat er vanuit commerciële partijen op dit moment geen interesse is om warmtekavels te ontwikkelen in Den Haag. Dat weten we uit algemene informatie maar ook uit de marktconsultatie die we als Den Haag zelf hebben gedaan en uit de gesprekken die we met Eneco voeren. Het is niet zo dat niet-private partijen geen ervaringen hebben. HVC bijvoorbeeld realiseert al jarenlang warmtenetten. Een ander punt is dat private belangen echt kunnen botsen met publieke belangen. Private partijen zullen met name geïnteresseerd zijn in de meest rendabele plekken in de stad terwijl een publiek warmtebedrijf kijkt naar het bredere, gemeenschappelijke stadsbelang. De Wcw ligt nu in de Kamer. Mochten daar wijzigingen in komen of mocht Eneco met nieuwe inzichten komen, dan staat de deur altijd open. We voeren het gesprek te allen tijde. Maar om op dit moment actief dit spoor verder te verkennen, daar voelt het college niets voor. Ik moet de motie dan ook ontraden.

Vincent Thepass (GroenLinks). Een korte vraag ter bevestiging van wat de lijn is. Eerder is bij meerderheid de motie over de oprichting van een Haags publiek warmtebedrijf aangenomen, met daarbij een aantal randvoorwaarden, zoals betaalbaarheid en de sturende rol van de gemeente. Ik neem aan dat ook met een verandering in de Wcw dit alles uitgangspunt blijft voor het college. Klopt dat?

Wethouder **Kaptejns** (GroenLinks). Ja, dat klopt. Ik heb net ook de nadelen geschetst van samenwerken met private partijen. Het nadenken stopt echter natuurlijk niet en we volgen de ontwikkelingen in de Tweede Kamer en daarna de Eerste Kamer met veel interesse. Ook de gesprekken met Eneco zijn gewoon gaande. We blijven dus de vinger aan de pols houden maar dit is inderdaad wel echt het uitgangspunt.

Dan motie U.2 GL, Gemeente aan het stuur bij het warmtebedrijf. Ik wil graag nog wat zeggen over een aantal dictumpunten van die motie en de richting die de raad meegeeft wat betreft de verdere verkenningen. We staan op het punt om de twee meest kansrijke alternatieven met Netverder en met HVC verder te verkennen. Deze motie geeft daar verder wat richting aan. Op zich kan het college deze motie aan de raad laten met daarbij een paar kanttekeningen. Het eerste dictumpunt luidt dat de gemeente stevige invloed heeft op tarieven en strategie. Dat geldt natuurlijk wel binnen de bestaande kaders. Er gaat regelgeving voor komen en het waarborgfonds gaat er eisen aan stellen. De Autoriteit Consument & Markt gaat hier een rol in spelen. Dus binnen die kaders - zo lees ik deze motie ook - moeten we die betaalbaarheid hoog op de agenda houden, met daarbij ook de afweging die we straks met elkaar gaan maken over hoeveel we als gemeente erbij gaan leggen om die betaalbaarheid voor onze inwoners maximaal te kunnen laten zijn.

Vincent Thepass (GroenLinks). Ik begrijp dat het college aangeeft dat het binnen de wettelijke kaders moet passen. Dus wat dat betreft akkoord. Het doel erachter is ook om variant 1a, een Haags publiek

warmtebedrijf in samenwerking met Netverder en eventueel EBN), verder uit te werken. We moeten binnen die uitwerking van die samenwerking ook zo veel mogelijk borgen dat het niet een soort van MRDH-situatie wordt, waarbij we wel voor een heel groot deel eigenaar zijn maar niet direct kunnen sturen. Dit ter toelichting.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Helder. Verder wordt in het dictum gesproken over het binnen de gemeentelijke organisatie zelfstandig kennis en capaciteit opbouwen. Dat is inderdaad een belangrijk punt, maar het is nog wel te vroeg om dit al in absolute termen te zien. Er komen nog allemaal keuzes voor te liggen die we nu nog echt niet kunnen maken, bijvoorbeeld over hoe de uitvoering georganiseerd gaat worden en hoe de klantcontacten precies vorm gaan krijgen. Dan zijn we echt al vijf fasen verder en hebben we ook een publiek warmtebedrijf dat ook een warmtenet gaat exploiteren. Hoe dat er allemaal precies uit komt te zien, weten we nu nog niet, maar de wens in deze motie is duidelijk, in de zin dat we als gemeente ook zelf die kennis en capaciteit moeten opbouwen. Als deze motie wordt aangenomen, zullen we daar ook aandacht voor hebben in de verkenning. Hetzelfde geldt voor het derde dictumpunt: uit te werken hoe de stad via bijvoorbeeld een cliëntenraad of door middel van een kwaliteitszetel een plaats krijgt in de raad van commissarissen. Het is nog vrij vroeg in het proces om daar nu al echt keuzes in te maken. Hoe we de invloed van de toekomstige gebruikers gaan borgen in de governance is ook een belangrijk aandachtspunt. Dan het vierde dictumpunt: de raad op kwartaalbasis op de hoogte wordt gehouden van de voorbereiding. Of dat ieder kwartaal moet, weet ik niet. We gaan nu hard verder met de verkenning en de verdere uitwerking van de twee varianten. Dat moet voor de zomer leiden tot een voorstel en dan moeten we op basis daarvan kijken hoe frequent de raad daarover geïnformeerd gaat worden. Ik beschouw dit vooral als een aanmoediging om de raad hier intensief over te blijven informeren.

Hinke de Groot (CDA). Ik volg de wethouder hierin nu niet meer. We hebben net samen met de Haagse VVD een motie ingediend om vooruitlopend op de Wet collectieve warmte opties open te houden, omdat het juist nu het moment is om dat te doen. De wethouder ontraadt die motie en we hebben zijn overwegingen daarvoor gehoord. Nu ligt er een motie van GroenLinks die wat hem betreft sympathiek is, terwijl alle dictumpunten die er in staan volgens hem voorbarig zijn. Kan de wethouder mij uitleggen waar het verschil dan in zit ten opzichte van onze motie? Want al die punten worden pas duidelijk in die Wet collectieve warmte en komen ook pas op andere momenten aan de orde. Dus hoe kan hij daar dan wel mee uit de voeten? Dat is toch heel raar?

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Nee, dat is helemaal niet raar. Dat komt omdat deze varianten allemaal in lijn liggen met de basiskeuze dat we voor een publieke variant gaan. In uw motie stelt u echter voor ook nog een andere variant te onderzoeken, namelijk die met een private partij. Dan kom ik dus ook tot een andere appreciatie. De punten in de motie van GroenLinks zijn allemaal in lijn met de richting die we als college aan de raad hebben voorgelegd om op te gaan.

Hinke de Groot (CDA). Even los van mijn eigen motie, het gaat mij even puur om deze motie. In zijn appreciatie geeft de wethouder ten aanzien van alle punten ervan aan dat ze heel voorbarig zijn en pas in een veel later stadium aan de orde zijn. Als de wethouder er met die bril naar kijkt, kan hij die motie dan opnieuw appreciëren? Want anders is het toch heel gek?

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). U maakte zelf de vergelijking met uw eigen motie, dus vandaar dat ik daarop ben ingegaan. Ik beschouw dit als belangrijke aandachtspunten, in de zin dat als deze motie mocht worden aangenomen we er in de verdere verkenning actief aandacht aan besteden. Dan

geef ik er wat tekst en uitleg bij waar we ons op dit moment bevinden in dat proces. Met die tekst en uitleg zou het college met deze motie uit de voeten kunnen, mocht die worden aangenomen.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw De Groot.

Hinke de Groot (CDA). Na deze antwoorden kan ik alleen maar concluderen dat het een voorbarige motie is.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Het is uiteindelijk aan u om er namens uw fractie een oordeel over te vellen bij de stemming straks. Namens het college zeg ik dat ik deze motie aan de raad kan laten omdat dit richtinggevende aandachtspunten zijn waar we dan extra aandacht aan kunnen besteden en waar we ook in de verdere uitwerking nadrukkelijker op terug kunnen komen.

Dan motie U.3 GL, Stel sleutelfiguren bewonersinitiatieven in staat werk te doen. Als we dit echt als onderzoeksmotie kunnen beschouwen, kan het college deze aan de raad laten met daarbij nog wel een paar kanttekeningen. Warmtegemeenschappen zijn niet het enige domein waar vrijwilligers heel actief zijn en er heel veel tijd in stoppen en waar er van vrijwilligers heel veel wordt verwacht en heel veel kennis en kunde wordt ingebracht. Dus we moeten dit wel zien in lijn met het brede gemeentelijke vrijwilligersbeleid. Tegelijkertijd spreek ik ook met mensen die actief zijn in een warmtegemeenschap en ken ik dus ook deze vraag. Ik ben dan ook bereid om te kijken op wat voor manier we hieraan invulling kunnen geven. Een van de manieren waaraan je zou kunnen denken is de volgende. We hebben nu de actielijn Ondersteuning bewonersinitiatieven. Als daar bijvoorbeeld een juridische vraag op tafel ligt, dan kunnen we dat uitbesteden aan een bureau maar we kunnen dan ook kijken of er binnen de warmtegemeenschap juridische kennis beschikbaar is of dat er daarbinnen personen zijn die deze juridische kennis kunnen ontwikkelen. Op zo'n manier kan je dan de kennis opbouwen binnen de warmtegemeenschap en kan je het geld dat daarvoor gereserveerd stond, inzetten om die kennis op te bouwen. We zouden kunnen onderzoeken of dat een manier is die juridisch en ook met goedkeuring van de accountant mogelijk is.

Vincent Thepass (GroenLinks). De wethouder kan de motie inderdaad als een onderzoeksmotie lezen. Dus dat klopt. Ik hoop wel dat het college het met mij eens is dat de bewonersinitiatieven binnen de warmtetransitie en zeker warmtegemeenschappen wel een iets andere rol hebben dan andere vrijwilligersinitiatieven, dit vanwege de opgroeiruimte die we hebben omarmd als gemeenteraad en college. We hebben gezegd dat we willen dat deze bewoners kunnen professionaliseren zodat ze ook echt met bijvoorbeeld warmtenetten aan de slag kunnen gaan. Dus gaat dat verschil ook echt in die uitwerking meegenomen worden?

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Jazeker, er zijn verschillen maar er zijn ook heel veel overeenkomsten met vrijwilligers. Vrijwilligers bij een sportvereniging bijvoorbeeld moeten ook van heel veel markten thuis zijn en investeren ook heel veel tijd in het reilen en zeilen van hun vereniging. Het moet dus wel in verhouding tot elkaar staan wat we hier gaan onderzoeken. Als deze motie wordt aangenomen, denk ik dat het vast gaat lukken om daar een stap verder in te zetten wat betreft de manier waarop dat allemaal zou kunnen.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Thepass.

Vincent Thepass (GroenLinks). Ik had eerder een interruptiedebatje met de Haagse Stadspartij die ook het belang benadrukte om in die uitwerking ervoor te zorgen dat het niet alleen een feestje voor het zand wordt maar dat het juist ook de toegankelijkheid van de warmtetransitie voor de mensen op

het veen, voor de mensen met lage inkomens gaat vergroten. Kan de wethouder toezeggen dat hij dat expliciet gaat meenemen?

Wethouder **Kaptejns** (GroenLinks). Dat punt kan niet genoeg benadrukt worden. Dus dat kan ik alleen maar ondersteunen.

Dan motie U.4 PvdD, Verder met Netverder. Ik vind het een beetje een lastige motie. Wat in het dictum staat, is in feite een verdere aansporing van wat we sowieso gaan doen. We gaan niet wachten op de voorjaarsnota, we gaan nu aan de slag en we willen zo snel mogelijk duidelijkheid. Het waarborgfonds gaat daar ook heel belangrijk bij zijn. Uit de overwegingen van de motie zou je echter de indruk kunnen krijgen dat het andere alternatief, namelijk dat van HVC, dat we ook nadrukkelijk in de lucht willen houden, hiermee zou afvallen. Dat vind ik dan wel wat ingewikkeld want het college hecht er toch wel echt aan om beide sporen nog te verkennen. Richting de zomer gaan we die keuze maken en dan gaan we die aan uw raad voorleggen, hopelijk meteen al in de vorm van een concreet voorstel. Als ik de motie niet hoeft te lezen als 'stop met HVC', dan kan ik die aan de raad laten.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. We zijn inmiddels bijna tien uur verder. Ja, het is zoals het is. Het zijn de feiten.

Ik geef mevrouw Arp nog even de gelegenheid om een motie in te dienen.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Ik wil amendement F.A SP omzetten in een motie waarin het college wordt verzocht om betaalbare bedrijfsvoering onderdeel te laten zijn van het convenant dat gesloten wordt met deelvervoeraanbieders en om de raad te informeren van de resultaten van de gesprekken en de gemaakte afspraken.

De **voorzitter**. Aangezien amendement F.A SP is ingetrokken, maakt het geen onderdeel meer uit van de behandeling.

Door mevrouw Arp wordt de volgende motie (F.8 SP) ingediend:

Motie F.8 SP Rijd niet om betaalbaarheid heen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024 ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Strategie Deelmobiliteit 2030 (RIS319377).

Constaterende, dat:

- Aanbieders van deelvervoer (deelfietsen, deelbakfietsen, deelscooters en deelauto's) een vergunning moeten aanvragen om in Den Haag werkzaam te zijn;
- De gemeente met deelvervoeraanbieders na vergunningverlening een convenant opstelt waar wederzijdse afspraken worden gemaakt over de uitrol van het deelvervoer.

Overwegende, dat:

- De gemeente hard inzet op deelmobiliteit door ruimte te maken met mobiliteitshubs, maar er geen duidelijke plannen zijn om deelmobiliteit betaalbaar te maken voor de hele stad;
- De gemeente ook aan de voorkant zou moeten zorgen dat we in zee gaan met deelvervoerbedrijven die een redelijke prijs vragen, in plaats van alleen de betaalbaarheid achteraf te borgen door middel van subsidies of Ooievaarspasregelingen;

- Door tarieven van deelvervoeraanbieders en de betaalbaarheid hiervan onderdeel uit te laten maken van de afspraken de gemeente meer kan sturen op de toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van deelvervoer.

Verzoekt het college:

- Om betaalbare bedrijfsvoering onderdeel te laten zijn van het convenant dat gesloten wordt met deelvervoeraanbieders;
- De raad te informeren van de resultaten van de gesprekken en de gemaakte afspraken.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere behandeling.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Wethouder Balster heeft gevraagd of ik motie R.3 HvDH wil aanpassen. Dat heb ik intussen gedaan. Het dictum is nu gewijzigd in: verzoekt het college om te onderzoeken hoe de Bibob-toets als standaardprocedure bij de verhuur van woonwagenstandplaatsen kan worden afgeschaft en de raad uiterlijk in Q1 2025 hierover te informeren. Deze gewijzigde motie dien ik in mede namens mevrouw Arp.

De **voorzitter**. Motie R.3 HvDH is in die zin gewijzigd, dat ze thans luidt:

Gewijzigde motie R.3 HvDH Afschaffen van de BIBOB-toets bij verhuur van woonwagenstandplaatsen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 18 december 2024, ter afronding van de rondvraag inzake woonwagenbeleid / Henri Faasdreef in de commissie Ruimte van woensdag 11 december.

Constaterende dat,

- De BIBOB-toets momenteel een standaard procedure is bij de verhuur van woonwagenstandplaatsen;
- In de nieuwe Nota Haags Woonwagenbeleid 2024 niets vermeld staat over het toepassen van de BIBOB-toets voor woonwagenstandplaatsen;

Overwegende dat,

- Een BIBOB-toets een integriteitsbeoordeling is die wijst op een discriminerende en ongelijke behandeling, omdat het om huur van woonruimte gaat en deze eis kennelijk alleen bij woonwagenstandplaatsen wordt verlangd;

Van mening dat,

- De toepassing van de BIBOB-toets bij woonwagenstandplaatsen disproportioneel en stigmatiserend is;

Verzoekt het college,

- Om te onderzoeken hoe de BIBOB-toets als standaardprocedure bij de verhuur van woonwagenstandplaatsen kan worden afgeschaft en de raad uiterlijk in Q1 2025 hierover te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De gewijzigde motie maakt onderdeel uit van de verdere behandeling.

De **voorzitter**. Dan geef ik nog het woord aan de voorzitter van het presidium, de heer Sluijs.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Ik ben namens het presidium nog een reactie verschuldigd op niet alleen enkele vragen van mevrouw Klokkenburg maar ook op wat bredere vragen die we hebben gekregen over het stemmen in de gemeenteraad. Het presidium zou daarover graag het volgende met u willen delen. Wij zijn door de stad gekozen in de gemeenteraad om voor de stad besluiten te nemen en onze stem uit te brengen. Het presidium vindt het voornemen van de fractie van Hart voor Den Haag om niet deel te nemen aan de stemmingen over de Nota Parkeernormen Den Haag 2024 en de Strategie Deelmobiliteit zeer onwenselijk. Het presidium ziet het als een publiekrechtelijke taak en plicht om te stemmen en verwijst ook naar de Gemeentewet en het Reglement van orde waarin staat dat leden ervoor zorgen bij stemmingen aanwezig te zijn in de raadzaal. Het presidium zou het betreuren als leden hun stemrecht niet gebruiken of ervoor kiezen om voor de stemming de zaal te verlaten. Het presidium is van mening dat er dan sprake is van een verkeerd signaal en dit een opmaat kan zijn voor een glijdende schaal. Het presidium doet dan ook een heel dringend beroep op de fractie van Hart voor Den Haag om hun stem uit te brengen.

De **voorzitter**. Ik sluit mij daar zeer bij aan. Ik kijk even naar de fractie van Hart voor Den Haag. Er wordt een dringend beroep op u gedaan waardoor ik mij kan voorstellen dat u daarop wil reageren.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Wij hebben na de schorsing fractievergadering. Dus ik neem dit mee.

De **voorzitter**. Dank u wel. Indachtig het verzoek van mevrouw Van Doorn om in ieder geval een uur te schorsen voor het diner, stel ik voor te schorsen tot 20.30 uur. Ik zie dat dit akkoord is. Eet u smakelijk.

De vergadering wordt van 19.08 uur tot 20.30 uur geschorst.

De **voorzitter**. Ik heropen de vergadering. Welkom weer aan de mensen op de publieke tribune en de mensen thuis. Wij gaan zo meteen stemmen, zijnde het laatste stukje sinds vanochtend tien uur dat we als gemeenteraad aan de slag zijn voor onze mooie stad. Voordat het echter zover is, geef ik het woord aan de heer Mekers.

Peter Mekers (D66). Voorzitter. Ik wil mijn amendement E.D D66, Normeer openbaar vervoer meer, aanhouden, gezien de toezeggingen die zijn gedaan.

Verder zal ik vanwege mogelijke belangenverstrengeling niet meestemmen over motie O.1 HvDH.

De **voorzitter**. Aangezien amendement E.D D66 is aangehouden, maakt het geen onderdeel meer uit van de behandeling.

Vincent Thepass (GroenLinks). Voorzitter. Vanwege mijn werk bij de FNV zal ik niet meestemmen over motie O.1 HvDH.

De **voorzitter**. Waarvan akte.

Dan gaan we nu over tot de stemmingen.

- **Gestaakte stemmen raadsvergadering 28 november 2024.**

In stemming komt motie I.5 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 22 tegen 23 stemmen.

In stemming komt dictum 1, Taskforce ouderenhuisvesting in nieuwe woonvisie.

De **voorzitter**. Dictum 1 wordt aangenomen met 24 tegen 21 stemmen.

In stemming komt dictum 7, Er komt een Haagse tafel Ouderenhuisvesting.

De **voorzitter**. Dictum 7 wordt aangenomen met 23 tegen 22 stemmen.

In stemming komt dictum 9, Actieplan Ontlasten mantelzorg opstellen.

De **voorzitter**. Dictum 9 wordt verworpen met 22 tegen 23 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Nota Parkeernormen Den Haag 2024 (RIS319497).**

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Even een puntje van orde. Wij van Hart voor Den Haag hebben het dringende beroep van het presidium gehoord maar vinden het referendum heilig. Wij vinden het niet kies dat de twee voorstellen vandaag gewoon behandeld zijn en blijven daarom bij onze beslissing en zullen daarom voordat er gestemd wordt over de agendapunten E en F de zaal verlaten.

De **voorzitter**. Daar neem ik met spijt kennis van. Zodra we met de stemmingen over de punten E en F klaar zijn, laten we u weten dat u weer van harte welkom bent om aan de overige stemmingen deel te nemen.

We stemmen op volgorde van de verstrekkendheid van de amendementen.

In stemming komt amendement E.B CU/SGP.

De **voorzitter**. Het amendement wordt verworpen met 15 tegen 19 stemmen.

In stemming komt amendement E.A CU/SGP.

De **voorzitter**. Het amendement wordt verworpen met 15 tegen 19 stemmen.

In stemming komt het gewijzigd amendement E.C CU/SGP.

De **voorzitter**. Het gewijzigd amendement wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt amendement E.F VVD.

De **voorzitter**. Het amendement wordt verworpen met 15 tegen 19 stemmen.

In stemming komt amendement E.G VVD.

De **voorzitter**. Het amendement wordt verworpen met 13 tegen 21 stemmen.

In stemming komt amendement E.H VVD.

De **voorzitter**. Het amendement wordt verworpen met 13 tegen 21 stemmen.

In stemming komt motie E.1 SP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie E.2 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 16 tegen 18 stemmen.

In stemming komt motie E.3 PvdD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 20 tegen 14 stemmen.

In stemming komt het aldus gewijzigde voorstel.

De **voorzitter**. Het aldus gewijzigde voorstel wordt aangenomen met 24 tegen 10 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Strategie Deelmobiliteit 2030 (RIS319377).**

In stemming komt het gewijzigd amendement F.B CU/SGP.

De **voorzitter**. Het gewijzigd amendement wordt aangenomen met 31 tegen 3 stemmen.

In stemming komt motie F.1 PvdD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 25 tegen 9 stemmen.

In stemming komt motie F.2 HSP.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 4 tegen 30 stemmen.

In stemming komt motie F.3 SP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 23 tegen 11 stemmen.

In stemming komt motie F.4 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 32 tegen 2 stemmen.

In stemming komt motie F.5 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 22 tegen 12 stemmen.

In stemming komt motie F.6 PVV.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 9 tegen 25 stemmen.

In stemming komt motie F.8 SP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 25 tegen 9 stemmen.

In stemming komt het aldus gewijzigde voorstel.

De **voorzitter**. Het aldus gewijzigde voorstel wordt aangenomen met 22 tegen 12 stemmen.

De leden van de fractie van Hart voor Den Haag nemen vanaf nu weer aan de stemmingen deel.

- **Voorstel van het college inzake Verordening tot wijziging van de Wegsleeperverordening Gemeente Den Haag (RIS320663).**

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met 32 tegen 13 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake participatieverordening en handboek participatie (RIS319848).**

In stemming komt het gewijzigd amendement H.H HvDH.

De **voorzitter**. Het gewijzigd amendement wordt verworpen met 16 tegen 29 stemmen.

In stemming komt amendement H.A CU/SGP.

De **voorzitter**. Het amendement wordt aangenomen met 34 tegen 11 stemmen.

In stemming komt amendement H.B CU/SGP.

De **voorzitter**. Het amendement wordt aangenomen met 33 tegen 12 stemmen.

In stemming komt amendement H.C D66.

De **voorzitter**. Het amendement wordt verworpen met 22 tegen 23 stemmen.

In stemming komt amendement H.D D66.

De **voorzitter**. Het amendement wordt aangenomen met 25 tegen 20 stemmen.

In stemming komt amendement H.E VVD.

De **voorzitter**. Het amendement wordt verworpen met 21 tegen 24 stemmen.

In stemming komt amendement H.F VVD.

De **voorzitter**. Het amendement wordt verworpen met 16 tegen 29 stemmen.

In stemming komt amendement H.G PvdA.

De **voorzitter**. Het amendement wordt verworpen met 7 tegen 38 stemmen.

In stemming komt motie H.1 CU/SGP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 31 tegen 14 stemmen.

In stemming komt motie H.2 PvdA.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 22 tegen 23 stemmen.

In stemming komt motie H.3 PvdA.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 21 tegen 24 stemmen.

In stemming komt motie H.4 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 14 tegen 31 stemmen.

In stemming komt motie H.5 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie H.7 CU/SGP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 23 tegen 22 stemmen.

In stemming komt het aldus gewijzigde voorstel.

De **voorzitter**. Het aldus gewijzigde voorstel wordt aangenomen met 25 tegen 20 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Visie dienstverlening 2024-2029 (RIS319384).**

In stemming komt het gewijzigd amendement I.A PvdD.

De **voorzitter**. Het gewijzigd amendement wordt verworpen met 8 tegen 37 stemmen.

In stemming komt motie I.2 SP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met 28 tegen 17 stemmen.

- **Gewijzigd initiatiefvoorstel ChristenUnie-SGP: Van klant naar burger (RIS319235).**

In stemming komt dictum 1, KlantContactCentrum en klantenservice SZW hernoemen.

De **voorzitter**. Dictum 1 wordt aangenomen met 25 tegen 20 stemmen.

In stemming komt dictum 2, 'Geen-verkeerd-loket-beleid' invoeren.

De **voorzitter**. Dictum 2 wordt aangenomen met 32 tegen 13 stemmen.

In stemming komt dictum 3, Ja, tenzij bij noemen naam en telefoonnummer contactpersoon bij contact en brieven.

De **voorzitter**. Dictum 3 wordt aangenomen met 34 tegen 11 stemmen.

In stemming komt dictum 4, Effecten caseload op dienstverlening onderzoeken.

De **voorzitter**. Dictum 4 wordt aangenomen met 33 tegen 12 stemmen.

In stemming komt dictum 5, Leerbehoefte in kaart brengen en opleidingsbudget baliemedewerkers zo nodig verhogen.

De **voorzitter**. Dictum 5 wordt aangenomen met 31 tegen 14 stemmen.

In stemming komt dictum 6, Standaard wijzen op mogelijkheid sociaal raadsman en hierover jaarlijks rapporteren.

De **voorzitter**. Dictum 6 wordt aangenomen met 32 tegen 13 stemmen.

In stemming komt dictum 7, Gemiddelde wachttijd 14070 meten en meenemen in programmabegroting en -rekening.

De **voorzitter**. Dictum 7 wordt aangenomen met 34 tegen 11 stemmen.

In stemming komt dictum 8, Training in dienstverlening aan mensen met beperking en hierover rapporteren in Staat van de Dienstverlening.

De **voorzitter**. Dictum 8 wordt aangenomen met 33 tegen 12 stemmen.

In stemming komt dictum 9, Reactietermijnen halen en terugkoppeling aan inwoners als ze niet gehaald worden.

De **voorzitter**. Dictum 9 wordt aangenomen met 34 tegen 11 stemmen.

In stemming komt dictum 10, Feedback burger na contact.

De **voorzitter**. Dictum 10 wordt aangenomen met 32 tegen 13 stemmen.

In stemming komt dictum 11, Klachtbehandelaar van buiten aanstellen bij formele klacht.

De **voorzitter**. Dictum 11 wordt aangenomen met 33 tegen 12 stemmen.

In stemming komt dictum 12, Rol stadsdeelkantoren Scheveningen, Leidschenveen-Ypenburg en Loosduinen en dichterbij brengen overheid onderzoeken en mogelijkheid aanvragen reisdocumenten daar onderzoeken.

De **voorzitter**. Dictum 12 wordt aangenomen met 32 tegen 13 stemmen.

In stemming komt dictum 13, ICP toegankelijk maken voor vrijwillige of semi-professionele partners in de stad en aandacht besteden aan bekendheid.

De **voorzitter**. Dictum 13 wordt aangenomen met 32 tegen 13 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Sportpark Escamp-I (Fase 1) (RIS320070).**

In stemming komt motie K.1 PvdA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 42 tegen 3 stemmen.

In stemming komt motie K.2 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 12 tegen 33 stemmen.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met 42 tegen 3 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Zichten 2, 3 en 7 (RIS320060).**

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met 42 tegen 3 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Vaststelling ontwerp-bestemmingsplan Wateringse Veld Zuid 2e herziening (Bedrijfsverzamelgebouw) (RIS319001).**

In stemming komt motie M.1 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 21 tegen 24 stemmen.

In stemming komt motie M.2 SP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 32 tegen 13 stemmen.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met 25 tegen 20 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Toekomstvisie Scheveningen Bad 2040 (RIS318444).**

De **voorzitter**. Bij de volgorde van de stemmingen over de amendementen wordt uitgegaan van de verstrekkendheid ervan.

In stemming komt amendement N.A VVD.

De **voorzitter**. Het amendement wordt verworpen met 20 tegen 25 stemmen.

In stemming komt amendement N.E CU/SGP.

De **voorzitter**. Het amendement wordt verworpen met 18 tegen 27 stemmen.

In stemming komt amendement N.B VVD.

De **voorzitter**. Het amendement wordt aangenomen met 25 tegen 20 stemmen.

In stemming komt amendement N.C VVD.

De **voorzitter**. Het amendement wordt aangenomen met 32 tegen 13 stemmen.

In stemming komt amendement N.D CU/SGP.

De **voorzitter**. Het amendement wordt aangenomen met 24 tegen 21 stemmen.

In stemming komt motie N.1 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 25 tegen 20 stemmen.

In stemming komt motie N.2 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 22 tegen 23 stemmen.

In stemming komt motie N.3 CDA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 24 tegen 21 stemmen.

In stemming komt motie N.4 HSP.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 20 tegen 25 stemmen.

In stemming komt het aldus gewijzigde voorstel.

De **voorzitter**. Het aldus gewijzigde voorstel wordt aangenomen met 32 tegen 13 stemmen.

- **Staat van de organisatie 2024 (RIS319857).**

In stemming komt motie O.1 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 41 tegen 2 stemmen. De heren Mekers en Thepass hebben zich onthouden van stemming over deze motie.

- **Studentendebat.**

In stemming komt motie P.1 D66.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 37 tegen 8 stemmen.

In stemming komt motie P.2 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 12 tegen 33 stemmen.

In stemming komt motie P.3 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 13 tegen 32 stemmen.

In stemming komt motie P.4 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 12 tegen 33 stemmen.

In stemming komt motie P.5 HSP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 38 tegen 7 stemmen.

In stemming komt motie P.6 CDA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie P.7 CDA.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 22 tegen 23 stemmen.

- **Beantwoording raadsadres inzake controle door middel van drones (DSO/10692226).**

In stemming komt motie Q.1 PvdD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 12 tegen 33 stemmen.

In stemming komt motie Q.2 PvdD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 36 tegen 9 stemmen.

- **Woonwagenbeleid/Henri Faasdreef.**

In stemming komt motie R.1 SP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie R.2 SP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt de gewijzigde motie R.3 HvDH.

De **voorzitter**. De gewijzigde motie wordt aangenomen met 43 tegen 2 stemmen.

- **NAVO-top 2025.**

In stemming komt motie S.1 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 41 tegen 4 stemmen.

In stemming komt motie S.2 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 44 stemmen tegen 1 stem.

In stemming komt motie S.3 PVV.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 41 tegen 4 stemmen.

- **Themadebat sport.**

In stemming komt motie T.1 D66.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 35 tegen 10 stemmen.

In stemming komt motie T.2 PvdA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 34 tegen 11 stemmen.

In stemming komt motie T.3 PvdD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 20 tegen 25 stemmen.

In stemming komt motie T.4 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 25 tegen 20 stemmen.

- **Commissiebrief inzake Verkenning van mogelijke rolnemingen voor de gemeente Den Haag in een publiek warmtebedrijf (RIS319397).**

In stemming komt motie U.1 CDA.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 11 tegen 34 stemmen.

In stemming komt motie U.2 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 35 tegen 10 stemmen.

In stemming komt motie U.3 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 22 tegen 23 stemmen.

In stemming komt motie U.4 PvdD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 11 tegen 34 stemmen.

Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Voorzitter. Wij hebben onder agendapunt J tegen dictum 1 gestemd en voor alle andere dicta, met de volgende aantekening. De VVD is het weliswaar niet eens met de hele insteek van het initiatiefvoorstel maar de twaalf voorstellen daarin die we wel hebben gesteund zien we als concrete mogelijkheden om de dienstverlening te verbeteren. Daarbij nog de complimenten en waardering voor de heer Fritschij.

Hinke de Groot (CDA). Voorzitter. Het CDA heeft tegen motie U.3 GL gestemd. Wij zijn voor ondersteuning van bewonersinitiatieven in andere vormen zoals subsidies en meer kennis in huis halen maar niet door meteen individuele vrijwilligers rechtstreeks te financieren.

Rutger de Ridder (VVD). Voorzitter. De VVD-fractie heeft uiteindelijk voor de visie Scheveningen Bad gestemd omdat drie van de vier belangrijke amendementen zijn aangenomen. Het belangrijkste amendement, namelijk dat van de ChristenUnie, gaf een sprankje hoop over de zero-emissiezone voor de kust. Daarmee zien we dat we uiteindelijk toch het college op pad kunnen sturen met de boodschap om een goed verhaal te maken, ook met de andere aangenomen amendementen.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. Mijn fractie heeft tegen de Nota Parkeernormen gestemd omdat de amendementen voor ons voorwaardelijk waren. Als de nu aanwezige raadsleden allemaal bij de stemmingen hierover aanwezig waren geweest, had de Nota Parkeernormen er anders uit kunnen zien en hadden we wellicht voor kunnen stemmen. We betreuren dit en hebben daarom tegen de nota gestemd.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Wij hebben tegen het amendement over generatieve AI gestemd. We delen heel veel van de zorgen van de Partij voor de Dieren maar de bepaling over standaard rapporteren vonden we te ver gaan, zeker als het gebruikt zou worden als intern hulpmiddel.

We hebben ook gestemd tegen motie U.4 PvdD, Verder met Netverder. We willen beide scenario's uitgewerkt hebben en vonden het voorbarig om nu al een voorkeursscenario uit te spreken.

We hebben voor de motie over naturistisch zwemmen gestemd omdat de gemeente een betrouwbare partner moet zijn naar organisaties.

De **voorzitter**. Dan zijn we hiermee gekomen aan het eind van deze vergadering. Tot morgenochtend tien uur!

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter te 21.08 uur de vergadering.